

2071

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

1069-1070/1659-1660 TARİHLİ

BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ

(ANALİZ ve DEĞERLENDİRME)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Hazırlayan:

Danışman:

Salih PAY

Yard.Doç.Dr. Osman ÇEPİN

BURSA - 1987

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ	III
GİRİŞ	V
A- ŞER'İYYE MAHKEMELERİNİN TARİHÇESİ	V
B- ŞER'İYYE MAHKAMELERİ HAKİMLERİNİN GÖREVLERİ	X

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞER'İYYE SİCİLLERİ

A- ŞER'İYYE SİCİLLERİ	XII
B- ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN MUHTEVASI	XIV
C- ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ	XV

İKİNCİ BÖLÜM

BURSA ŞER'İYYE SİCİLLERİ

A- BURSA ŞER'İYYE SİCİLLERİ	XVIII
B- B 131/346 NUMARALI BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ .	XIX
1. Defterin Tanıtılması	XIX
2. Defterin Değerlendirilmesi	XX
SONUÇ	XXXIII
BİBLİYOGRAFYA	XXXV
METİN	1
İNDEKSLER	
A- KONU İNDEKSİ	205
B- ŞAHİS İNDEKSİ	221
C- VAKIF, CAMİ, TÜRBE ve ESKİ ESER İNDEKSİ ..	230
D- YER İNDEKSİ	231
EKLER	235

K I S A L T M A L A R

a.g.e.	: adı geçen eser	Mrs.	: Medreŕe
a.g.m.	: adı geçen makale	Mtv.	: Mütcevelli
Ank.	: Ankara	s.	: sayfa
A.Ü.D.T.C.F.	: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi		
A.Ü.İ.F.	: Ankara Üniversitesi İlâhiyât Fakültesi		
Ay. def.	: Aynı defter	sad.	: Sadeleŕtiren
a. yer.	: Aynı yer	S.A.V.	: Sâllallâhu Aleyhi ve Sellem
b.	: bin	sy.	: sayı
bk.	: bakınız	ŕ. hâl	: ŕuhudu'l-hâl
c.	: cilt	ŕ.S.T.K.D.	: ŕer'iyeye Sicillerinin
Ça.	: Çavuş		-Toplu Katoloğuna Doğru
Çe.	: Çelebi	trc.	: Tercüme eden
Ef.	: Efendi	ts.	: Tarihsiz
Hfe.	: Halife	T.T.K.	: Türk Tarih Kongresi
Hız.	: Hazreti	vd.	: ve devamı
İ.A.	: İslâm Ansiklopedisi Vkf.		: Vakfı, vakıf
İst.	: İstanbul	vr.	: varak
İ.Ü.E.F.	: İstanbul Üniversitesi Edebiyât Fakültesi		
Ky.	: Karye, Karyesi, Köy	vs.	: vesair
Mcd.	: Mescid	Y. çeri	: Yeniçeri
Mds.	: Müderris	ys.	: Yersiz
Mh.	: Mahalle, Mahallesi		

Ö N S Ö Z

Osmanlı Tarihi ile ilgili araştırmalarda arşiv belgele-
rinin ne kadar önemli olduğu bugün artık herkes tarafından
kabul edilmektedir. Ne yazık ki, buna rağmen arşivlerimizin
çok büyük bir bölümü, okunmak bir tarafa henüz tasnif bile
edilmemiştir. Bunun için, son yıllarda arşivlerimizin ciddi
bir şekilde ele alınarak araştırmacıların hizmetine sunulma-
sının devlet politikası olarak benimsenmesi oldukça sevindi-
rici bir gelişmedir. İnancımız odur ki, ciddi arşiv çalışma-
ları çoğaldıkça tarihimizin karanlıkta kalan pek çok cephesi
aydınlanacak ve kendimizi daha iyi tanıma fırsatı bulacağız.
Ayrıca bu çalışmalar genç araştırmacıları ve yeni nesilleri
eski kültür mirasına tekrar sahip olma imkânına kavuştura-
caktır.

Osmanlı arşivlerinin önemli bir bölümünü "şer'î Mahkeme
Sicilleri" teşkil etmektedir. Mahkeme sicillerinin mahallî
nitelikte olmaları ve günlük kayıtları ihtiva etmeleri on-
lara ayrı bir özellik vermekte ve şehir tarihi araştırmala-
rında vazgeçilmez tarihî vesîka hüviyetini kazandırmaktadır.
Üzerinde çalıştığımız "1069-1070/1659-1660" tarihli "Bursa
şer'iyeye Sicili" de bu hususiyetleri taşıyan bir arşiv bel-
gesidir.

Bursa Arkeoloji Müzesinde bulunan "B 131/346" numaralı
bu şer'iyeye sicili üzerinde çalışırken, dil hususiyetlerini

bozmadan metni aynen aktarmaya ve okunamamış yer bırakmamaya gayret ettik. Fakat, bu tür çalışmalarda hemen bütün araştırmacıların karşılaştıkları yazı, imlâ ve dil özelliklerinden doğan zorluklarla biz de karşılaştık. Bu sebeple, bazı kelimeleri, bilhassa yer isimlerini okuyamadık. Böyle durumlarda okuyamadığımız kelimelerin yerini boş bırakmayı veya metnin kopyasını vermeyi uygun bulduk. Metinden yararlanmayı kolaylaştırmak için de sonuna konuları, şahıs ve yer adlarını gösterir ayrıntılı bir indeks koyduk.

Tezimi hazırlarken çok değerli vakitlerini esirgemeyen saygıdeğer hocam Yard. Doç. Dr. Osman ÇETİK'e, tecrübelerinden istifade ettiğim Prof. Dr. Halil İNALCIK'a, defterden faydalanmamı en iyi şartlarda sağlayan Müze Müdürü Salih KÜTÜK'e ve daktilo edilmesinde emeği geçen İmam-Hatip Lisesi'ndeki öğretmen arkadaşlarıma teşekkürlerimi arz etmeyi vazife bilirim.

Salih FAY

BURSA-1987

G İ R İ Ş

A- ŞER'İYYE MAHKEMELERİNİN TARİHÇESİ

Fertlerin haklarını teminat altına alacak, koruyup kolayacak ve adâleti tevzî edecek olan "adlî teşkilât" devletin en önemli müesseselerinden biridir. Bu sebeble Hz.Peygamber (s.a.v.) ve ilk halifelerden itibaren İslâm devletlerinde de bu konuya özel bir önem verilmiş ve adâlet işlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için her türlü tedbir alınmıştır.

Resûlullah (s.a.v.), devrinde, İslâm adlî teşkilâtının başında bizzat kendisi bulunmuş, halkın dâvâ ve düşmanlıklarını "hal" ve "fasl" etmiş, İslâmiyet, Arap Yarımada'sının muhtelif istikametlerine yayılıp, devletin sınırları genişledikçe, bazı sahâbîleri çeşitli bölgelerin idaresine memur etmiş ve bunlara "idâri" görevler yanında "kazâ" ¹ vazifesi de vermişti ².

Hz.Peygamberin vefatından sonra, gerek "Hulefâ-i Râşidîn",

1) Kazâ: İnsanlar arasında ortaya çıkan dâvâ ve düşmanlıkları şer'î hükümler çerçevesinde çözmektir. (İ.A., Kazâ, VI, 493.)

2) Geniş bilgi için bk.; Berkî, Şakir, İslâm Hukukunda Adâlet Esasları ve Adâlet Teşkilâtı, A.Ü.İ.F.Dergisi, VI, Ank., 1959, s.35 vd.; Berkî, Ali Himmet, İslâm'da kazâ tarihi, A.Ü.İ.F.Dergisi, XVII, Ank., 1971, s.153 vd.; Altundağ, Şinasi, Osmanlı'larda Kadı'ların Selâhiyet Ve Vazifeleri Hakkında, VI.T.T.K., Ank., 1967, s.342 vd.; Atar, Fahreddin, İslâm Adliye Teşkilâtı, Ank., 1979, s.12 vd.; Baltacı, Cahit, Kâdî-asker Rûz-nâmçeleri'nin Tarihi ve Kültürel Ehemmiyeti, İslâm Medeniyeti Mecmuası, IV/1, İst., 1979, s.55 vd.

gerek Emevî ve Abbasi Halifeleri kazâya mütallık işlerin yürütülmesi için, hususî görevliler, "kadı"lar³ tayin etmişler, böylece kazâ vazifesi bu görevliler tarafından yerine getirilmeye başlanmıştır⁴. İslâm kazâ teşkilâtı zamanla gelişmiş ve kadıların bulunmadığı yerlere "nâib"ler tayin edilmiştir⁵. Abbasi-ler devrinde ise idârî, mâlî, iktisâdî, askerî vs. işleri görüşmek üzere Bağdat'da "mezâlim mahkemeleri" kurulmuş ve halifeler bu mahkemelere başkanlık etmeye başlamışlardır⁶.

Abbasi-ler'den sonra şer'iyeye mahkemeleri geleneğinin Samanoğulları, Gazneliler, Karahanlılar, Selçuklular, Memlûklular, Osmanlılar ve diğer İslâm devletlerine geçtiği görülmektedir⁷.

Osmanlı devletinin kuruluşu sırasında en büyük kadılık önce İznik ve sonra Bursa kadılığı olup, zabt edilen yerlerde de ikinci ve üçüncü derecelerde kadılıklar oluşturulmuştur⁸.

Osmanlı tarihleri, Osman Gazi (699-726/1299-1326)'nin daha iş başına geçer geçmez hükümet işlerini umerâyaya bıraktığını, bu arada milliyet ve mezheb ayırımı gözetmeksizin tüm tebaanın haklarını korumak amacı ile şer'iyeye mahkemelerine önem verdiğini ve her tarafa "âdil" kadılar tayin ederek bunların

3) Kadı: Şeriatin hakimi, mahkeme-i şer'iyeye başkanı, şeriet hükümlerine göre herkesi mahkeme eden şahıs anlamına gelir. bk.: Pakalın, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İst., 1983, II, 119.

4) Müstakil "kaza" görevi ile ilk İslâm kadısı'nın kim tarafından tayin edildiği münakaşa konusudur. (Atar, a.g.e., s.17.)

5) Uzunçarşılı, İ.Hakkı, Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı, Ank., 1965, s.117.

6) Ahmed Refik, Büyük Târîh-i Umûmî, İst., 1328, V., 300.

7) Ahmed Refik, a.g.e., a. yer.

8) Uzunçarşılı, a.g.e., s.83.

serbestce vazife görebilmelerini sağladığını yazmaktadır ⁹.

Şer'î işlerin yolunda gitmesi ve kadıların yüklerinin hafifletilmesi için I.Murat (761-791/1359-1389) zamanında ordu kadılığı yani 'kazaskerlik" ¹⁰ müessesesi kurulmuştu. İlk kazasker, Bursa Kadısı olan Çandarlı Kara Halil Hayreddin Efendi (789 /1387)dir (764/1363) ¹¹.

Sultan Yıldırım Bayazıt (791 --804 /1389-1402) bazı kadıların rüşvet aldıklarını duyduğunda çok kızmış ve bunların Yenişehir'de bir eve konularak yakılmalarını emr etmiştir. Fakat, kendisine,,kadıların maişetlerini temin edecek kadar maaşları olmadığı arz edilince bu fikrinden vazgeçmişti ¹². Bu olaydan sonra vezir-i azam Çandarlı Ali Paşa (809 / 1406) kadıların düzenleyecekleri vesikalardan alacakları harçların azamî haddini gösterir bir tarife çıkarttı. Bu tarife ile, devletçe kadılık teşkilâtının ilk nizamı tedvin edilmiş oldu ¹³.

Fatih (855 - 886 / 1451-1481) kazaskerlik makamını Rumeli ve Anadolu olmak üzere ikiye ayırmış ve bütün kadıların bu iki merkeze bağlamıştı. Çıkardığı kanun-nâmelerle kadıların ait rutbe ve dereceleri, kullanılacak elkâbı tesbit ederek kadılık teşkilâtında büyük yenilikler yapmıştı. ¹⁴.

9) Âşık Paşa-zâde, Aşık Paşaoğlu Tarihi (sad.: Atsız), İst., 1970, s.23 vd.

10) Kazasker: Ordu içinde askerlerin şer'î ve hukûkî dâvâlarına bakan kadıdır. (İ.A., Kazasker, VI, 522.

11) Uzunçarşılı, a.g.e., s.151.

12) Âşık Paşa-zâde, a.g.e., s.75.

13) Ebu'l-Ulâ Mardin, Kadı, İ.A., VI, 45.

14) Ebu'l-Ulâ Mardin, a.yer. ; Berkî, Ali Himmet, Büyük Türk Hükümdarı İstanbul Fatih Sultan Mehmed Han ve Adalet Hayatı, İst., 1953, s. 50 vd.

Devletin duraklama ve gerileme dönemlerinde her alanda olduğu gibi adli teşkilât da bozuldu. Mülki idâreye yerleşmiş olan rüşvet, iilmiye sınıfına da sirayet ederek kadılık bir metâ' gibi alınıp satılmaya başlandı ¹⁵.

II. Mahmud (1223-1255 / 1808-1839), yeniçeri ocağını kaldırdıktan sonra, şer'iyeye mahkemelerinin çalışmalarını verimli kılmak ve öteden beri mevcut yolsuzluklara son vermek için 1837 yılında "meclis-i vâlây-ı ahkâm-ı adliye" ve şûrây-ı bâb-ı 'âli" adında iki encümen kurdu. Bir yıl sonra da, biri kazas - kerlere, kadılara ve nâiblere, diğeri devlet memurlarına ait olmak üzere iki ceza kanunu neşr ettirdi. Bunlardan "tarîk-i ilmiyeye dâir kânun-nâme-i hümâyûn" sadece kadı ve nâiblerin suistimallerini önlemeyi hedef alıyordu ¹⁶.

1855'de neşr edilen "şer'iyeye mahkemeleri nizam-nâmesi"nde bu mahkemelerin görev ve yetkileri ile alınacak harçlara açıklık getirildi ¹⁷. 1856 yılında "kadı" yetiştirmek maksadı ile "mekteb-i nüvvâb" açıldı ¹⁸.

Tanzimat'dan sonra devletçe alınan kararlarla ilk "ticaret mahkemesi" ve dîni hukuk ile ilgili dâvâların dışındakileri incelemeye yetkili "divân-ı ahkâm-ı adliye" kuruldu. Bir süre son-

15) Ongan, Halit, Ankara'nın Bir Numaralı Şer'iyeye Sicili, Ank., 1958, s. XXV.

16) Ongan, a.g.e., s. XXVI vd.

17) Atalar, Münir, Şer'iyeye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe, İslâmî İlimler Enstitüsü Dergisi (A.Ü.İ.F.), sy. IV, Ank., 1980, s. 307.

18) Ergün, Osman, Türk Maarif Tarihi, İst., 1977, I, s. 157.

ra da "şer'î" ve "nizâmî" olmak üzere mahkemeler ikiye ayrıldı. Her iki mahkemenin görev ve yetkileri iyice belirtilmediğinden adlî işlemler birbirine karıştı. Bu sebeble de "tefrîk-i kuvâ" keyfiyetinin halledilmesi için "Mecelle"nin hazırlıklarına başlandı 19.

1876 "Kânûn-i Esâsî"'si hakimlere azl edilememelik hakkını vermiş, 1879 yılında girişilen düzenlemelerle "Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Başkanlığı" ilk defa "Adliye Nezâreti"ne çevrilerek tüm Nizâmiye Mahkemeleri bu bakanlığa bağlanmıştır 20.

Şer'iyeye mahkemelerinde en önemli yenilik, Şeyhulislâm Ürgüplü Hayri Efendi (1340/1921) zamanında yapıldı. Özellikle, kadıların tayinleri üzerinde titizlikle durulup 1914 yılında çıkan kanunlarla kadınlarda aranan şartlar belirtildi. Şer'î meselelerin mahiyeti tesbit edilerek diğer kanunlar tamamıyla Nizâmiye mahkemelerine bırakıldı 21.

12 Mart 1916 tarihli kanunla "Kazaskerlik teşkilâtı" ve "Şer'iyeye Mahkemeleri" ile "Kâtib-i Adlîlikler" "adliye Nezâreti"ne bağlandı 22. Cumhuriyetin ilânından sonra 1342 tarih , 499 numaralı "Şer'iyeye Mahkemelerinin İlgasına Dair Kanun" ile Şer'iyeye mahkemeleri tamamen kaldırıldı, görevleri de "Asliye Bukuk Mahkemelerine" devredildi.

19) Berki, Ali Himmet, Açıklamalı Mecelle, İst., 1982 , s. VIII.

20) Ongan, a.g.e., s. XXVIII.

21) Ebu'l-Ulâ Mardin, Kadı, a.g.e., s. 45.

22) a. yer.

B- ŞER'İYYE MAHKEMELERİ HAKİMLERİNİN GÖREVLERİ

Tarihini kısaca özetlemeye çalıştığımız Şer'iyye mahkemelerinde hizmet veren kadıların zamanla çeşitlenen, pek çok görevleri vardı. Siciller bize bu görevlerin şunlar olduğunu göstermektedir:

1. Buldukları yerde halkın hukuk ve ceza ile ilgili dâvâlarına bakmak ²³,
2. Tayin ve azillerde, gerekli arzları divân-ı hümâyûna yazmak ²⁴,
3. Yetim ve kimsesizlerin, sakatların korunması için gerekli tedbirleri almak ²⁵,
4. Bugün noterlerce düzenlenen kefâlet, vekâlet, mukavele, borçlanma gibi her çeşit akidleri yapmak ²⁶,
5. Tereke ve taksim işlerini yürütmek ²⁷,
6. Nikâh, talak, vesâyet gibi aile hukûku ile ilgili meseleleri bakmak ²⁸,
7. Buldukları vilâyet veya sancakların tüm mukâtaa işlerini kontrol etmek, vakıflara ait han, hamam, dükkân gibi akarları kiraya vermek ²⁹,
8. Merkez ile yapılan yazışmaları, gelen yazıları, mek-

23) Bursa Şer'iyye Sicilleri, B 131/346, vr. 7b.

24) Ay. def., vr. 27a, 38a, 59b.

25) Ay. def., vr. 60a.

26) Ay. def., vr. 9b, 10a.

27) Ay. def., vr. 25b, 26b.

28) Ay. def., vr. 9a, 9b.

29) Ay. def., vr. 36b, 65b.

tupları sicile kayd etmek,

9. Sefer sırasında ordunun iaşesi için gerekli yiyecek maddeleri ³⁰, barut vs. harp araç ve gereçlerinin hazırlanması ve asker temin edilmesine nezaret etmek ³¹,

10. Yollarda ve şehirlerde güvenliğin korunması, hırsızların ve katillerin yakalanması ve cezalandırılmaları ³²,

11. Suistimalleri görülen sancak beyi, mütesellim vs. devlet memurları hakkında tahkikat yapmak ³³,

12. Buldukları şehir ve kasabaların belediye işlerine bakmak, fiatları düzenlemek ve kontrol etmek ³⁴,

13. Şimdiki tapu dairelerinde yapılan emlak alım-satımlarına nezaret etmek ³⁵,

14. Esnaf teşkilâtlarının başında bulunan kethuda ve yiğitbaşlıları tayin ve gerektiğinde azl etmek ³⁶,

Görülüyor ki, günümüzün hâkimleri demek olan kadılar, eskiden çok çeşitli işlere bakarlardı. Otorite bakımından da geniş selâhiyetlere sahiblerdi ³⁷.

30) Ay. def., vr. 7a.

31) Ay. def., vr. 33a.

32) Ay. def., vr. 2a.

33) Ay. def., vr. 37b.

34) Ay. def., vr. 56b.

35) Ay. def., vr. 9b.

36) Ay. def., vr. 17b, 32a.

37) Kadıların görevleri için bk. : İbn Haldun, Mukaddime, (Hazırlayan: Süleyman Uludağ), İst., 1982, I, s. 600.; Ebu'l Hasan el-Mâverdî, el-Ahkâmü's-Sultâniyye, (Çeviren: Ali Şafak), İst., 1976, s. 79.; İnalçık, Halil, Mahkeme, İ.A., VII, s. 170.; Ahmed Refik, Büyük Târîh-i Umûmî, İst., 1328, V, s. 299.; Altundağ, a.g.m., s. 342 vd.

B İ R İ N C İ B Ö L Ü M

Ş E R ' İ Y Y E S İ C İ L L E R İ

A- ŞER'İYYE SİCİLLERİ

Şer'iyye sicilleri ³⁸, mahallî şer'î mahkemelerde, kronolojik sıra ile tutulan, kadılar tarafından verilen hükümlerin, huccet ve kararların, her hangi bir olayın, bir şahâdetin, bir ikrarın, bir hibenin, resmîyete kayd olunması istenilen bir hususun, devlet merkezinden gelen bütün fermanların, emirlerin ve tebliğlerin kadı tarafından incelenip, özetlerinin ve asıllarının kayd edildikleri defterlerdir ³⁹.

Daha Abbâsîler devrinde bu tür kayıtların tutulduğu ve bu usulün diğer müslüman devletlere de geçtiği bilinmektedir ⁴⁰.

Fakat, İslâm hukukunun doğuşundan ve bunun tatbik yeri olan şer'iyye mahkemelerinin kuruluşundan kaldırılışına kadar geçen zamana nisbetle elimizde çok az defter vardır. Bugün, müzelerimizde bulunan, sayıları onsekizbine yakın olan bu siciller

38) Şer'iyye sicillerine: kadısicilleri, kadı defterleri, mahkeme defterleri de denilmektedir.

39) Özkaya, Yücel, Sofya'da Millî Kütüphanedeki Şer'iyye Sicilleri, Tarih Araştırmaları Dergisi (A.Ü.D.T.C.F.), XIII/24, Ank., 1979-80, s. 21.

40) Köprülü, M.Fuat, Anadolu Selçukluları Tarihinin Yerli Kaynakları, Belleten, VII/27, Ank., 1943, s. 409.; Çetin, Osman, Bursa Şer'î Mahkeme Sicillerinden Notlar, Basılmamış makale, s. 1.

Osmanlı Devletinin sadece son dört-beş yüzyıllarına aittir ⁴¹. Daha önceki defterler çeşitli sebeplerle yok olmuştur ⁴². Bilindiği kadarı ile özellikle Selçuklular ve diğer Müslüman ve Türk devletlerine ait tek bir sicil dahi müzelerimize intikâh etmemiştir ⁴³.

Şer'iyeye mahkemelerinin kaldırılışından sonra bunlara ait siciller Maarif Vekilliğinin (3 Kasım 1941) tarih ve 4018/2182 sayılı emirleri ile buldukları şehir ve kasabaların müzelerinde toplanmıştır ⁴⁴. Fakat bir kısım şer'iyeye sicilleri, Türkiye dışında, özellikle Osmanlı İmparatorluğunun birer parçası olan değişik ülkelerde kalmıştır ⁴⁵.

41) Bu sicillerin 7493'ü çeşitli müzelerimizde. (Atalar, a.g.m., s. 314.), 9866'sı İstanbul Müftülük arşivindedir (Yeprem, Nuri, Arşiv, Şer'iyeye Sicilleri Arşivi, Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi, VIII/80-81, Ank., 1969, s. 55.)

42) Sicillerin yok olmasının ana sebebi, başlangıçta bu defterlerin kadıların elinde kalmasıdır (Çetin, a.g.m., s. 1.). Ayrıca, tarih boyunca birbirini takib eden savaşlar, düşman işgalleri, yangınlar, su baskınları, uzun yıllar şuraya buraya atılmaktan mütevellit çürümeler ve nihayet insan eli ile yapılan tahripler ve aşırımlar bu değerli hazinelerin yok olmasına sebep olmuştur (Ongan, a.g.e., s.VIII.).

43) Ongan, a.g.e., s. V.

44) Sicillerin buldukları yer, tarih ve numaralarını gösteren kataloglar için bk.: Ersoy, Osman, Ş.S.T.K.D., A.Ü.D.T.C.F. Dergisi, XXI/3-4, Ank., 1963, s. 33 vd.; Ersoy, Osman, Ş.S.T.K.D., Tarih Araştırmaları Dergisi (A.Ü.D.T.C.F.), VIII/24, Ank., 1979-80, s. 1 vd.; İlgürel, Mücteba, Ş.S.T.K.D., İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi, sy. 28-29, İst., 1974-75, s. 123 vd.; Halaçoğlu, Yusuf, Ş.S.T.K.D.; Adana Şer'iyeye Sicilleri, İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi, sy.30, İst., 1976, s. 99 vd.

45) Türkiye dışında kalan siciller için bk.: Çetin, Atilla, Türkiye Haricindeki Osmanlı Şer'iyeye Sicilleri Hakkında, İslâm

XVI. asır sonlarına kadar nikâh, dâvâ, vakıf vs. muamelelere ait kayıtların Arapça yazıldığı sicillerin dili daha sonra tamamen Türkçe olmuştur ⁴⁶.

B- ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN MUHTEVASI

Şer'iyeye sicillerinin ihtiva ettiği kayıtlar genellikle iki kısımda özetlenebilmektedir:

1. Her çeşit dâvâ zabıtları ⁴⁷, mukavele, senet, satış ⁴⁸, vakfiye, vekâlet, kefâlet, verâset, köle ve cariye azad etme, borçlanma, ⁴⁹, tereke, taksim, nikâh ⁵⁰, boşanma ⁵¹ gibi fıkıh ilminin başlıca konularını teşkil eden şer'î muamelelere dair resmî kayıtlar, narhlar ⁵² ve esnaf teftişine ait notlar ⁵³,

2. Başta hükümdarlar olmak üzere, her derecedeki büyük ve küçük makamlardan muhtelif derecedeki memurlara hitaben yazılan

Medeniyeti Memnâsı, V/1, İst., 1981, s. 49. ; Özkaya, Yücel, a.g.m., s. 19 vd.

46) Uzunçarşılı, a.g.e., s. 109/1.; Bursa Arkeoloji Müzesinde bulunan sicillerden XV. yüzyıla ait olanlarında vekâlet, kefâlet, hibe, itk, talak, nikâh, bey' ve şirâ kayıtları hemen tamamen arapça tutulmuş, Türkçe kayıtlara ise fazla yer verilmiştir. XVI. asır defterlerinde Türkçe oranı oldukça yüksektir. Üzerinde çalıştığımız XVII. asra ait defterde ise sadece bir Arapça kayıt vardır.

47) Ay. def., vr. 7b.

48) Ay. def., vr. 9b.

49) Ay. def., vr. 10a.

50) Ay. def., vr. 9a.

51) Ay. def., vr. 9b.

52) Ay. def., vr. 5a, 6a, 7b, 20a, 56b.

53) Ay. def., vr. 16b, 37a.

yazılan ferman ⁵⁴, divan tezkiresi, mektub, emr-i şerîf gibi resmî mahiyetteki emir ve yazı kopyaları ⁵⁵.

Bunlardan başka bazı fetva suretleri, yangın, sel, fırtına, zelzele, don, kar, dolu gibi tabiat olaylarına ait gelişî güzel yazılmış notlara, şiirlere rastlamak mümkündür ⁵⁶.

C- ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ

Hem din, hem de hukuk ve kanun adamı olarak kadılar tarafından tutulan ve İslâm hukukunun tatbikatı mahiyetinde olan ve bu sebeble İslâm tarihine ve sosyal bünyesine ait onbinlerce vesikayı ihtiva eden kadı sicillerinin önemini şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Şer'iyeye sicilleri, sosyal, idârî, mâlî, iktisâdî, ticârî, zırâî, beledî, askerî ve siyâsî bakımlardan tabi bulunduğumuz hayat şartlarını doğru olarak aydınlatmak ve belgelen-dirmek imkânlarını veren kıymetli hazinelerdir.

2. Şer'iyeye sicillerine suret olarak geçmiş bulunan muhtelif fermanlar, beratlar, mektuplar, divan tezkireleri vs. resmî kayıtlar eski nizamların iç yüzlerini ortaya koyan en müsbet vesikalardır.

3. Sicillerde ismi geçen görevli, memur, alim, şair, mimar ve benzerlerinin haklarında yazılmış bilgilerin doğruluk dere-celerini kontrol edebilme imkânı verir.

54) Ay. def., vr. 10, 52a.

55) Teşkilât ve diğer hususlarla ilgili olarak Anadolu'ya yollanan bütün yazıların bir örneği de Rumeli'ye gönderilmekte idi. bk. : Özkaya, a.g.m., s. 23.

56) Geniş bilgi için bk. : Uluçay, M.Çağatay, Manisa Şer'iyeye Sicillerine Dair Bir Araştırma, Türkiyat Mecmuası, X, İst., 1953, s. 290-291. ; Atalar, a.g.m., s. 307 vd.

4. Sicillerde ismi geçen saray, cami, türbe, medrese ve çeşme gibi eski sanat abidelerinin ⁵⁷ yapılış tarihi, tamiri gibi konularda bilgi edinmemizi sağlar ⁵⁸.

5. Sicillerde adı geçen kasaba, köy, mahalle, semt, çiftlik gibi yerleşim merkezleri isimleri, aşiret ve cemaat isimleri yerleşme tarihimiz için çok değerli bilgilerdir ⁵⁹.

6. Askerî ve siyâsî açıdan da bakıldığında sicillerin önemi açığa çıkmaktadır. Menzillerin kurulması, savaş için gerekli mühimmatın yollanması ⁶⁰, yiyecek maddelerinin satın alınarak yola çıkarılması ⁶¹, mukataa bedellerinin gönderilmesi, askerlerin belirtilen gün ve yerde hazır bulunmaları ⁶² gibi hususlarda, daha savaş başlamadan önce merkezden eyâletlere gönderilen yazılı emirler ordu sevki açısından önemli kayıtlardır.

7. Mukataaların, vakıflara ait emlâk ve akarların ⁶³ kiraya verilmeleri sicillere kayd edilirdi. Bu tür sağlam kayıtlar devletin iç teşkilâtını en ince teferruatına kadar inceleme fırsatını vermektedir.

8. Sicillerdeki "narh" kayıtları ve esnaf teftişine ait kısa kayıtlar, o zamanki ticârî hayatın bölümlerini inceleme fırsatı verir.

57) Ay. def., vr. 65b, 66b.

58) Dağlıoğlu, Hikmet Turhan, XVI. Asırda Bursa, Bursa, 1940, s. 5.

59) Kum, Naci, Adana Şer'î Mahkeme Sicilleri Üzerinde Araştırmalar, IV. T.T.K., Ank., 1952, s. 362.

60) Ay. def., vr. 38b, 40a.

61) Ay. def., vr. 7a.

62) Ay. def., vr. 40a, 41a.

63) Ay. def., vr. 3b, 65b.

9. Şer'iyeye sicilleri tıp tarihi ve halk tebâbeti açısından da araştırmaya değer kaynaklardır. Cerrah ile hasta arasında mahkemeler yolu ile tanzim edilen mukaveleler küçümsenemeyecek derecededir ⁶⁴.

10. Sicillerde geçen "Türkçe terimler" ile imlâ özellikleri, ifâde ve uslûb şekilleri tereke zabıtlarında , dâvâlarda vs. listelerde görülen eşya ve yiyecek-giyecek maddelerinin isimleri dil ve folklor bakımlarından ayrı ayrı inceleme ve mukayese konularıdır.

Ayrıca bazı defterlerde görülen cilt özelliklerinin, muhtelif sitildeki yazıların, imza ve mühürlerin de dikkati çektiği söylenebilir. ⁶⁵.

İşte bu derece önemli olan siciller incelenmeden Osmanlı İmparatorluğunun idârî ve ictimâî tarihini hakkıyla ortaya çıkarmak zordur. Hele belli bir yere ait, birbirinin devamı olan siciller ele geçirildiğinde o bölgenin tarihi hayatını hiçbir kaynak bize bunlardan daha etraflı, daha güvenilir bir şekilde canlandıramaz ⁶⁶.

64) Bâkî, Edibâlî, Şer'iyeye Sicillerine Göre Afyonkarahisar'da XVII ve XVIII. Yüzyıllarda Meçhul Halk Tarihi, Afyon, 1951, s. 57. ; Çetin, a.g.m., s. 8.

65) Geniş bilgi için bk. : Köprülü, a.g.m., s. 409. ; Fekete Lagos, Macaristan'da Türk Tarihi Kaynakları Üzerinde Yapılan Araştırmalar ve İstikbâle Ait Plânlar, V. T.T.K., Ank., 1960, s. 472. ; Dağlıoğlu, a.g.e., s. 5. ; İlgürel, a.g.m., s. 123. ; Uluçay, a.g.m., s. 288 vd. : Ongan, a.g.e., s. XI vd. ; Atalar, a.g.m., s. 307 vd. ; Koşay, Hâmit Zübeyir, "Ankara'nın Bir Numaralı Şer'iyeye Sicili'ne" Sunuş , s. III.

66) İnalçık, Halil, Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak, D.T.C.F.Dergisi, I/2, Ank., 1942, s. 89 vd.

İKİNCİ BÖLÜM

BURSA ŞER'İYYE SİCİLLERİ

A- BURSA ŞER'İYYE SİCİLLERİ

Bursa Şer'iyeye sicilleri defter ve muhteva zenginliği bakımından İstanbul Şer'iyeye sicillerinden sonra ikinci sırayı almaktadır. Bursa ve kazaları ile Bilecik iline ait olan bu defterler Bursa Arkeoloji Müzesi'nde bulunmaktadır.

Ebatlarına göre A,B,C ve D şekliyle grublandırılarak müze kayıtlarına geçirilen sicillerin kronolojik sıralaması yapılmamıştır. Müzede bulunan toplam 887 adet defterden A ve B grub defterlerin ciltleri yenilenmiş, diğerleri ise orjinal ciltlerini muhafaza etmektedir.

Bugün Fatih dönemine ait, henüz eşine rastlanmamış yegâne defter ⁶⁷, Bursa sicillerinin de en eski tarihli defteri olup 860-890/1455-1484 yıllarına aittir. En yeni defter ise 1342-/1923 tarihini taşımaktadır.

Bursa Şer'iyeye sicillerine dayalı bir çok araştırma yapılmış ve sicillerden örnekler yayınlanmıştır ⁶⁸. Kâmil Kepecioglu

67) İnalçık, Halil, Bursa Şer'iyeye Sicillerinde. Fatih Sultan Mehmed'in Fermanları, Belleten, XI/44, Ank., 1947, s.895.

68) Bursa Halkevi Dergisi, sy. 6, 25, 26, 28, 31, 76, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 90, 92, 95 ve 96. ; Gökbilgin, Tayyib, Kanuni Sultan Süleyman Devri Müesseseler ve Teşkilâtına Işık Tutan Bursa Şer'iyeye Sicillerinden Örnekler, İ.H.Uzunçarşılıya Armağan, Ank., 1976, s. 91 vd.

Bursa sicillerini tarayarak "Bursa Kütüğü" eserini hazırlamıştır ⁶⁹. Hikmet Turhan Dağlıoğlu:"XVI.Asırda Bursa ", Neşet Köseoğlu: "..Bursa Mahalleleri" eserlerini sicillerden hareketle sunmuşlardır ⁷⁰.

B- B 131/346 NUMARALI BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ

1. Defterin Tanıtılması

B 131/346 Numaralı defter, Bursa Arkeoloji müzesinde bulunmakta olup 1069-1070/1659-1660 yıllarına aittir. 15X41 cm ebatında olan defter 69 varaktır. Orjinal cildi eski olduğundan cildi yenilenmiştir.

324 kayıttın bulunduğu defterde kayıtlar tamamen Türkçe olup sadece bir Arapça kayıt vardır. Defterdeki kayıtların çoğunluğunu merkez ile olan yazışmalar, ferman ve berat suretleri teşkil etmektedir.

Defterdeki kayıtlardan defterin Bursa Kadısı Şâmî Numan ve Abdülbâkî Efendiler zamanında tutulduğu anlaşılmaktadır. Defterde yazının zaman zaman değiştiği görülmekte, bu sebeple birden fazla kâtib tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Yazı stili genellikle divânî kırmasıdır.

69) Kepeçioğlu, Bursa Sicillerini taradığında en ilginç vaka olarak: "Bir vakıf mütevellîsinin vakıf gelirini artırmak için bir köle ve cariye satın alarak evlendirmesi ve doğacak çocukları satması"nı gösterir. bk. Bursa'da Şer'î Mahkeme Sicillerinden ve Muhtelif Arşiv Kayıtlarından Toplanan Tarihî Bilgiler ve Vesikalar, Vakıflar Dergisi, sy. 2, Ank., 1942.

70) Biz sicilde geçen mahalle isimlerini okumada bu son eserden faydalandık.bk. Neşet Köseoğlu, Tarihte Bursa Mahalleleri,XV. ve XVI. yüzyıllarda, Bursa, 1946.

2. Defterin Değerlendirilmesi

Sultan IV. Mehmed (1058-1099/1658-1687)'in yedi yaşında, henüz küçük bir çocukken Osmanlı tahtına çıkmasından Köprülü - (1072/1661)'nün işbaşına getirilmesine kadar sadaret makamında-ki sürekli değişiklikler sebebiyle, devlet işleri aksamış, hazine boşalmış, askere ulûfe dağıtabilmek için basılan değeri düşük akçeler ⁷¹ karışıklıklara sebep olmuş, Girit, Bozcaada ve Limni elden çıkmış ve donanma "İnebahtı" bozgunundan sonra en büyük yenilgisini almıştı (1066/1656). Bu durum, büyük ölçüde halkı endişelendirmişti. Ayrıca Anadolu'nun çeşitli yerlerinde devam eden isyanların da önü alınamıyor, bilakis her geçen gün yeni boyutlar kazanıyordu ⁷².

Devletin içte ve dışta bu tür problemlerle uğraştığı bir dönemde Köprülü Mehmed Paşa sadrazam oldu (1066/1656). Köprülü tecrübeli bir vezirdi. Tecrübesi ve otoritesi ile düzeni sağlayacağına inanılıyordu. Yalnız, Köprülü "sadaret mührü"nü almadan önce bazı şartları olduğunu bildirmiş ve ancak bu şartların kabulü halinde sadrazam olabileceğini ifade etmişti ⁷³.

71) Zuyuf akçeler halk arasında da yaygın olduğundan vergi tahsildarları ikaz ediliyordu. bk.: Ay. def., vr. 15b, 39b.

72) Ahmed Rasim, Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi, İst., 1326-1328, II, 654 vd. ; Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, Ank., 1973, III/1, 308-310. ; Danişmend, İ.Hami, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, İst., 1972, III, 412 vd.

73) Hammer, bu şartların; "Köprülü'nün bütün tekliflerinin kabul edilmesi, tayin ve azillerde serbist olması ve hakkında çıkarılacak dedi-kodulara kulak asılmaması" olduğunu bildirmektedir. bk.: Hammer, Devlet-i Osmaniyye Tarihi, (trc.: Mehmed Ata), İst., 1337, X, 266. Ayrıca bk.: Mehmed Murat, Târîk-i Ebu'l-Faruk, ys., 1332, VII, 130 vd.

Âdeta sultanlara ait yetkilerle donatılarak sadaret makamına oturtulan Köprülü hemen harekete geçti. İstanbul'un ve boğazların emniyeti için son derece büyük önem taşıyan Bozcaada (1067/1657) ve Limni (1068/1657) geri alındı ⁷⁴. Köprülü'nün iş başına gelmesinden kısa bir süre sonra ise Anadolu, onun güçlü iradesi ve azimli kararından çekinen, "başının gideceği"nden korkan vezir, beylerbeyi ve sancak beylerinin isyanları ile çalkalanmaya başladı.

Tezimize konu olan 1069-1070/1659-1660 tarihli şer'iyeye sicilinde Osmanlı tarihinin bu çok önemli dönemini aydınlatacak hiç olmazsa mevcut bilgilerimizi te'kid ve takviye edecek zengin malzemeye sahip bulunmaktayız. Daha ziyade Osmanlı merkez teşkilâtı ile yapılan yazışma suretlerini ihtiva etmesinden dolayı bu defter, sadece Bursa açısından değil, Osmanlı Devleti bakımından da ait olduğu yılların siyâsî mâlî ve sosyal problemlerini yansıtmaya itibariyle önem taşımakta ve tarihe ışık tutmaktadır. B 131/346 numaralı Bursa Şer'iyeye sicilinin de yardımıyla 1659-1660 yıllarına ait olayları ve devletin içinde bulunduğu askerî, mâlî, idârî ve ictimâî durumu Bursa ve çevresi itibariyle şöylece özetleyebiliriz:

Bozcaada ve Limni yeniden ele geçirildikten sonra, devlet bu iki adaya eskisinden daha çok önem vermeye başlamıştı ⁷⁵. Hüdavendigâr Sancağındaki üçbin ve daha aşağı tımar sahiplerinin Bozcaada'nın muhafazası için görevlendirilmeleri bunu

74) Mustafa Nuri Paşa, Netayicu'l-Vukuât (sâd.: Neşet Çatay), Ank., 1979, s. 262. ; Danişmend, a.g.e., III, 423.

75) Ay. def., vr. 29b, 34b, 36a.

göstermektedir ⁷⁶. Limni adasının korunması da bir "emr-i Mühim" olarak görülüyordu ⁷⁷.

Venediklilerle yapılan bu son savaşlarda Çanakkale boğazındaki kalelerin yetersiz olduğu anlaşılmıştı. Bu sebeble iki yeni kalenin yapılmasına karar verildi ⁷⁸. "Kumkale" ve "seddülbahir" isimli bu kalelerin ⁷⁹ yapımı için Bursa'dan "kireç" ⁸⁰, "taşçı", "taş yontucu" ve "dülger" istendi ⁸¹. Kaleler yapıpı tamamlandığında da "müstahfız", "topçu" gibi "kale kulu" temin edilmesi bildirildi ⁸².

Adalar meselesi halledilip, boğazlar ve İstanbul rahatlayınca, kendisine gönderilen fermanları dinlemeyen ⁸³, Erdel Kralı Rakoçi (1058-1070/1648-1660) üzerine sefer hazırlıklarına başlandı ve bizzat Sadrazam Köprülü, "serdar-ı ekrem" olarak ordunun başına geçti ⁸⁴.

Erdel seferi için tüm Anadolu'daki "birden bin" ve "binden yüzbine" kadar dirlik sahiplerinin ⁸⁵ ve Bursa'daki savaşa memur olan "korucu" ve "oturak" taifesinin nevrüzdün önce Edirne sah-

76) Ay. def., vr. 36a. ; Evliya Çelebi, Evliya Çelebi Seyehatnâmesi (sâd.: Tefvik Kemal Kuran-Necatî Aktaş), İst., 1978, s. 1643.

77) Ay. def., vr. 34b.

78) Naima, Naima Tarihi, ys., ts., VI., 421. ; Evliya Çelebi, a.g.e., s. 1641. ; Silâhdar Fındıklı Mehmed Ağa, Silâhdar Tarihi, İst., 1928, I, 168.

79) Uzunçarşılı, a.g.e., III/1, 400.

80) Ay. def., vr. 22a, 23b.

81) Ay. def., vr. 39a.

82) Ay. def., vr. 38b.

83) Netayicu'l-Vukuât, s. 265. ; Kâmil Paşa, Târîh-i Siyâsî-i Devlet-i Aliyye-i Osmânî, ys., 1327, II, 94.

84) Ay. def., vr. 42a.

85) Ay. def., vr. 33a, 41b, 42a.

rasında hazır olmaları istendi ⁸⁶.

Sefer hazırlıklarında, her sanatkâr taifesi üzerine düşen görevi yapmakla yükümlü idi. Meselâ, Bursa 'ehl-i hiref" taifesinden "mükemmel ordu" ⁸⁷, "hallaç" taifesinden de "bir çadır" ve "bir adam" çıkarmaları ⁸⁸ emr edilirdi. Eğer sefer donanmanın da hazırlanmasını gerektiriyorsa o zaman "günüllü levend" toplanması için duyurular yapılırdı ⁸⁹. Bursa, ordûy-i hümâyûn gemilerinin kürekçilerinin temin edildiği yerlerdendi ⁹⁰. Bursa'da bulunan ikibin üçyüz altmışsekiz "kürekçi avarız-hâne"sinin her birinden birer kürekçi temini için gönderilen fermanda kürekçilerin seçilirken "güçlü", "kuvvetli", "kürek çekmeye kadir" olmaları "alîl", "marîz" ve "mecnun" olmamaları gerektiği ⁹¹ hatırlatılmaktaydı.

Ayrıca, sefer emri çıktığı zaman çeşitli bahanelerle savaşa katılmayacaklara büyük ikazlar yapılmakta, hem dirliklerinin iptal edilip ellerinden alınacağı ⁹², hem de "evlâd u ıyâlleri" ile başlarının gideceği ⁹³ bildirilmekte idi.

Bir yandan sefere katılmayacaklara yapılan büyük ikazlar diğer yandan, Köprülü'nün Erdel seferi sırasında muhtemel hasımlarını ve isyana meyyal kişileri öldüreceği korkusu Anadolu da bir çok paşa'nın savaştan geri durup Halep Valisi Abaza

86) Ay. def., vr. 40b, 41a.

87) Ay. def., vr. 35a.

88) Ay. def., vr. 40a.

89) Ay. def., vr. 36b.

90) Ay. def., vr. 35a.

91) Ay. def., vr. 42b.

92) Ay. def., vr. 40b, 41a.

93) Ay. def., vr. 33a, 41a.

Hasan Paşa (1069/1659)'ya ⁹⁴ sığınmalarına sebep olmuşdu ⁹⁵. Korku ile birlikte seferi tercih eden bir çok sipahî ve paşa ise bu arada katl edildi. ⁹⁶. Bu durum isyanı daha da körüklemişti. Bu sebeble Köprülü, Erdel seferini yarım bırakarak geri dönmek zorunda kaldı ⁹⁷.

Valilerin isyanı sırasında hükümetin aciz kalması yer yer şehir, kasaba ve köylerin yağmalanması ve halkın da ezilmesi ile neticelendi ⁹⁸. Meselâ, Hüdavendigâr Sancağı mütesellimi Veliyanına aldığı yetmiş kadar atlı ile Gönen Kazasında köy köy gezip haksız yere vergi almakta ⁹⁹, Anadolu beylerbeyi, ikizce-ler mukataasından "tekâlif-i şâkka" talep etmekte idi ¹⁰⁰.

94) Abaza Hasan Paşa, aslen kapıkulu süvarilerinden olup Haydaroğlu olayında hizmet görmüş, sonra vezir-i azam İbşir Paşa (1065/1655) ile birlikte İstanbul'a gelmiş ve onun katlin-den sonra Anadolu'ya dönüp, İbşir Paşa'nın adamlarından epeyce taraftar toplamıştı. İsyân çıkarmasından korkularak Yeni-il voyvodaliğine, bilâhère Diyarbakır ve sonra da Halep valiliğine nakl edilmişti. (Uzunçarşılı, a.g.e., s. 386.) Erdel seferine katılmayıp kendisi gibi başından korkan onbeş mazul vali ve el-li kadar sancak beyi ile birleşerek Osmanlı tarihinin en büyük isyan hareketlerinden birinin başına geçmiş ve IV. Mehmed'e "Anadolu' benim, Rumeli senin olsun" diyerek imparatorluğu paylaşmayı teklif etmişti. (Danışmend, a.g.e., s. 425.

95) ~~Şeyh-zâde~~ es-Seyyid Mehmed Esad, Târîh-i Gülşen-i Maarif, ys., 1252, II, 871.

96) Danışmend, a.g.e., s. 425.

97) Târîh-i Ebu'l-Faruk, s.120.

98) Uzunçarşılı, a. yer.

99) Ay. def., vr. 37b.

100) Ay. def., vr. 28a.

Çeşitli hizmetleri karşılığında bazı vergilerden muaf olanlar - dan ¹⁰¹da vergi istenmesi halkın huzursuzluğunu ve şikâyetle - rini daha da artırmakta idi. Malından vazgeçen halk, canını kurtarmak için dağlara çıkmak zorunda kalmıştı ¹⁰².

Ahalinin bu gibi zulümlerden korunamaması, "çiftlerini bozan" ¹⁰³, "yağmurluk" giyip "tüfenk" taşıyan ¹⁰⁴ "levend" ¹⁰⁵ isimli eşkiya grubunun türemesine, bazı levendlerin de "sipâhî " adı ile dolaşıp esnafı taciz etmelerine sebep oluyordu ¹⁰⁶.

"Kahveci" ve "ehl-i hiref" taifesinden bazılarının da sipâhî şeklinde, "hançer", "bıçak" ve "alet-i harp" taşımaları ¹⁰⁷ eşkiyalığın bir çok grub arasında yayıldığını göstermektedir.

Halkı ezen bu grupların dışında, bir de vilâyet ve kasabalara yerleşmiş olan "kepikulu süvârilere" vardı ¹⁰⁸. Meselâ ; Molla Yegân Medresesinin vakfı olan mezreaya kapı ağalarından biri musallat olup hak sahiplerini rahatsız etmekte idi ¹⁰⁹.

Ahalinin bu şekilde rahatsız edilmesinin yanında devlete olan vergi borcunu ödemeyenler, vergi vermeyenlere kolaylık gösterenler ve bazı muafiyet sebeplerini istismar ederek vergi vermek istemeyenler de devlet gelirlerinin azalmasına sebep

101) Ay. def., vr. 64a.

102) Ahmed Refik, Köprülüler, İst., 1331, s. 84.

103) Çift bozan: Çeşitli sebeplerle ziraat işlerini bırakarak şehirlere yerleşen halk hakkında kullanılan bir tabirdir.

104) Ay. def., vr. 26b.

105) Önceleri, bahriye sınıfından askerlere denilin tabiri idi. Fakat sonradan "başı bozuk " eşkiya gruplarının ismi oldu.

106) Ay. def., vr. 17a, 17b, 61b.

107) Ay. def., vr. 18b.

108) Uzunçarşılı, a.g.e., s. 309.

109) Ay. def., vr. 60b.

oluyordu. Meselâ, "Acem" ve "İzmir"den gelen "frenk tüccarları" ile ¹¹⁰ "Erzurum" ve "Halep"den gelen "bezirgân taifesi" ¹¹¹ getirdikleri eşyaların gümrüklerini vermemekte veya bir kısmını verip diğer bölümünü gizlice idiler ¹¹². Yahudiler "hamr" vergisi vermemek için "iskele eminlerine" "haraç" vermekte ¹¹³, Ermeniler "karz akçe" teklifi ile ¹¹⁴ vergi yüklerini hafifletmek için her yolu denemektedirler. Gühercile bedeli toplama görevli memura, "müteferrika", "çavuş", "erbâb-ı tımar" vs. "askerî taifesinden" ve "e'yân-ı vilâyetden" kudret sahibi kimselerin vergi tahsiline mani olabilecekleri hatırlatılarak dikkatli olması istenmişti ¹¹⁵. Seyyidler, vergiden muafdı . Bu sebeble zaman zaman vergi vermemek için "seyyid" olduğunu iddia edenler çıkmakta idi. Meselâ, Akçekoyun yörügünden Odancık Köyünde oturan bazı kişiler daha önce "reâyâ" olduklarını kabul etmişler iken "seyyâdat" iddia etmekte idiler ¹¹⁶.

Asayişin son derece bozuk olduğu bu dönemde, bu durumdan vakıfların da etkilendiğini görüyoruz. Meselâ, Celâlî Hasan , Aksu Köyünde bir hanı yakmıştı ¹¹⁷. Hüdâvendigâr Sancağı mütesellimi "min külli'l-vucûh serbest" olan Mihal Gazi vakfı köylerinden ¹¹⁸, beylerbeyi ve sancak subaşlarının da Yıldırım

110) Ay. def., vr. 5b.

111) Ay. def., vr. 57a.

112) Ay. def., vr. 5b, 57a.

113) Ay. def., vr. 64b.

114) Ay. def., vr. 3a.

115) Ay. def., vr. 52a.

116) Ay. def., vr. 33b.

117) Ay. def., vr. 34a.

118) Ay. def., vr. 37b.

Yıldırım vakfı köylerinden ¹¹⁹ haksız yere para talep etmesi vakıf reâyâsının ezilmesine sebep oluyordu. Öte yandan vakıfların uzun süre beceriksiz kişilerin elinde kalması ¹²⁰, ve bazı mütevellîlerin vakıf mallarını yemesi ¹²¹ bu müesseselere ri sarsmakta idi.

Anadolu'nun mahkeme kayıtlarına da geçen bu gibi düzensizliklerle çalkalandığı sırada, Abaza Hasan Paşa ordusu ile birlikte Bursa önlerine kadar gelmişti ¹²². Bu arada "rikâb-ı hümâyûn kaymakamlığı"ndan azl olunup Bursa muhafazasına tayin edilen Topal Sarı Kenan Paşa (1069/1659), Abaza ile gizlice mektuplaşıyor ve el altından asilere barut, kurşun ve zahire yolluyordu. ¹²³ Padişah IV. Mehmed bu nazik durum karşısında Diyarbakır valisi Murtaza Paşayı asilerin üzerine görevlendirdi ¹²⁴.

Murtaza Paşa, Afyon civarında (İlgin'da) Abaza'ya mağlup olduysa da hemen gönderilen takviye kuvvetlerle toparlanarak onu takibe başladı ve nihayet Haleb'e varıldı. Abaza ve ordusu ise vardıkları Kilis ve Antep civarında, ağır kış şartlarında barınmak zorunda kalmışlardı. Yiyecek sıkıntısına düşen isyancı ordu, Murtaza Paşa'nın "eman" hilesiyle Haleb'e kabul edildi. Paşa, asilerin şerefine verilen ziyâfetden sonra sinsî bir

119) Ay. def., vr. 54b.

120) Ay. def., vr. 38a.

121) Ay. def., vr. 21a.

122) Danişmend, a.g.e., s. 425.

123) Netayicu'l-Vukuât, s. 267.

124) Uzunçarşılı, a.g.e., s. 388.

plânla ileri gelenlerini öldürttü 125.

Osmanlı tarihinde "celâlî fetreti" 126 diye anılan döneme ismini koyan isyanların en şiddetlisi bu şekilde bastırıldı. İsyancıların ele başlarının öldürülmesi tüm Anadolu'da bir temizlik harekâtının başlması için ilk adım oldu.

Bu arada IV.Mehmed, "reâyânın ahvâli ile yakîn ve ihtimam üzre " olmak ve kılıç artığı eşkiyayı temizlemek bahanesi ile Bursa ve çevresine gitmeye karar verdi (1069/ 1659) 127. İsyan zamanında Bursa, eşkiya yatağı haline gelmiş ve "haram-zâde"lerle dolmuş idi. 128. Padişahın Bursa'ya hareketi ile şehirde bir toparlanma başladı. Bursa Mollasına gönderilen bir emirde şehirdeki tüm meyhâne, bozahâne ve kahvehânelerin derhal kapatılması isteniyordu 129.

Sultan IV. Mehmed Bursa'ya vardığında (28 Şevval 1069/Haziran 1659) bir çok eşkiya ibret için idam edilmişti 130. Bu arada Köprülü, İstanbul Kaymakamı olan İsmail Paşa (1076/1665)

125) Silâhdar Fındıklı Mehmed Ağa, Silâhdar Tarihi, İst., 1928, I, 154. ; Târîh-i Ebu'l-Faruk, VII, 139. ; Evliya Çelebi Seyahatnâmesi, V, 1600. ; Abdülkadir, a.g.e., s. 280. ; Uzunçarşılı, a.g.e., s. 393./ (1595-1603)

126) III. Mehmed (1003-1012)'in Eğri seferi hazırlıkları bu anarşi devrinin başlangıcı olarak kabul edilmektedir.bk.: Kitâb-ı Müstetâb, Müellifi belli değil. (Yayınlayan: Yaşar Yücel), Ank., 1974, s. XI-XII.

127) Ay. def., vr. 2a, 4b. ; Sultan Mehmed 10 Şevvâl'de Üsküdar'dan hareket ederek 28 Şevvâl'de Bursa'ya ulaştı. Bursa'da üç aya yakın kaldı. Yeni yapılan saray'da oturdu. bk.: Silâhdar Tarihi, I, 164. ; Naima, a.g.e., VI, 413. ; Abdülkadir, a.g.e., s. 280.

128) Ay. def., vr. 30b, 34a, 57b.

129) Ay. def., vr. 5a.

yı ¹³¹ Bursa'ya getirterek kendisini, Üsküdar'dan Arabistan'a kadar Anadolu Eyâleti ile Karaman ve Maraş taraflarını teftişe memur etti ¹³². İsmail Paşa yanına iki ağa alarak, beşyüzer atlı ile Bursa'dan hareket etti. Kendisi ortada olmak üzere, Anadolu'nun sağ ve sol kolundaki ağaları ile teftişe başlayarak vilâyet, kaza ve nahiyeleri taradı ¹³³. İsyân zamanında isyancılara katılan ve onlara yardımcı olan gerek "vezir", "mîr-i mîrân" ve "mir-livâ", gerek "molla", "kadı" ve "müderris" gerekse "yeniçeri", "sipâhî", "müteferrika", "çavuş" ve "zâim"leri yakalayıp öldürdü ¹³⁴. Böylece her gün, yirmi-otuz "kel-le" İstanbul'a gönderiliyordu ¹³⁵.

İsmail Paşa, gerek askeri sınıftan ve gerek levend, sekban, sarıca ve bunlara uyarak geçinenlerden ¹³⁶ ve sahte seyyidlerden Anadolu'yu temizledi. Bursa'da sahte seyyidlerin belirlenmesi için şehirde ne kadar seyyid varsa "hüccet-i şer'iyye"leri olanların esamileri ile sicillere kayd olunduğunu görüyoruz ¹³⁷. Yine Bursa'da levend ve sipâhî tarzında gezen sahte askerlerin belirlenmesi için bütün askerlerin emirleri ile Ka-

131) İsmail Paşa, İstanbul ihtisab ağalığında bulunup, esnafın narh'a riâyet etmesi hususunda gayret göstermiş, sonra dergâh-ı âlî kapıcı başısı olmuş, daha sonra da çavuş başılığı ve imrahorluğa tayin edilmiş ve 1068/1658'de vezirlik rütbesi ile İstanbul kaymakamı olmuş ve nihayet Anadolu müfettişliğine tayin olmuştur. bk.: Naima Tarihi, VI, 419.

132) Ay. def., vr. 51b, 53b, 54a, ; Naima Tarihi, VI, 415.

133) Uzunçarşılı, a.g.e., s. 397.

134) Ay. def., a. yer. ; Târîh-i Ebu'l-Faruk, VII, 139.

135) Naima Tarihi, VI, 417. ; Danişmend, a.g.e., s. 426.

136) Ay. def., vr. 17a, 17b, 26a, 54a, 61b.

137) Ay. def., vr. 69a.

rahisar'da teftiş edilmişlerdi ¹³⁸.

Anadolu'nun bu genel teftişi esnasında askerî sınıfın dışındakilerin ellerindeki tüfenklerin de toplanması istinmekte idi. Bursa'da silâh toplamaya Derviş Ağa görevlendirildi ¹³⁹. Derviş Ağa^{na} Bursa mahalle ve köylerini tek tek tarayarak halktan topladığı küçük ve büyük tüfenklerin sayısı dört yüz doksan dört'ü buluyordu ¹⁴⁰. Anadolu'dan bu şekilde taranarak toplanan tüfenkler İstanbul'a gönderildi ¹⁴¹.

Bu arada eşkiya kırıntıları haber alındığında derhal harekete geçiliyordu. Meselâ, Hüdavendigâr Sancağı mütesellimine gönderilen bir emirde, Bolu'nun eşkiyasından "kemer başı" olan Kara Şaban ¹⁴² ve Bursa Kadısı'na gönderilen bir emirde de Celâlî Hasan tabilerinden Topal Mehmed'in Bursa'da olduğu duyulmuştu ¹⁴³. Bunun üzerine, nerede olurlarsa olsunlar derhal yakalanmaları ve "bulamadım" diye bir mazeretin kesinlikle kabul edilemeyeceği yoksa kendi başlarının gideceği bildirilmekteydi.

Devlet halkın elindeki silâhları toplayıp, haber alınan eşkiyayı takip etmekle kalmamış, aynı zamanda tüm görev verilen kişilere vazifeleri hatırlatılmış, ahaliye zulm yapmalarını ısrarla vurgulanmıştı. Aksi takdirde akibetlerinin iyi ol-

138) Ay. def., vr. 58a.

139) Ay. def., vr. 43b.

140) Ay. def., vr. 49a.

141) Bu teftiş esnasında İstanbul'a toplam seksenbin tüfenk gönderilmişti. Halkın elinde tüfenk kalmadığından, halkın, dağ başında öten keklik için: "Öt gidinin kekliği öt, İsmail Paşa gibi arkan var, bizde tüfenk komadı" dediği meşhurdur. (Naima Tarihi, VI, 418.)

142) Ay. def., vr. 30b.

143) Ay. def., vr. 34a.

mayacağı kendilerine bildirilmişti. Nitekim hizmetinde kusuru olan, "hiyaneti zuhur eden"ler derhal azl edilmeye başlanmışdı. Meselâ, Baba Zakir Mahallesi mescidi müezzini "terk-i hizmet" ettiği ¹⁴⁴, Kara Çelebi-zâde Mehmed Efendi vakfı mütevellîsi vakıf malını yediği ¹⁴⁵, Kâzerûnî vakfı mütevellîsi vakfı harab ettiği ¹⁴⁶, Bursa "ihtisabı" mîrîye olan borcunu ödemede tenbellik gösterdiği ¹⁴⁷ gerekçesi ile görevden uzaklaştırılmışlardı. Fazla rüşvet aldığı için azl edilen Bursa Kadısı Şâmî Numan Efendi, Celâlî isyanları zamanında yararlıkları olduğu için tekrar kadılığa getirilmiş, fakat yine rüşvet almaya devam ettiğinden idam edilmişti ¹⁴⁸.

Bütün bu tedbirlerin yanında ticârî istikrarın sağlanması mâlî asayişin yerleşmesi için de bazı önlemler alınmakta idi. Meselâ, günlük alış-verişlerde "narh-ı cârî"ye riâyet edilmesine özen gösterilirdi. "Kireçci", "keresteci", "sıvacı" "çilingir" gibi esnaf aldıkları eşyayı fahiş fiatla sattıkları için ikaz edilmişler ve "narh-ı cârî" üzere mal alıp satmaları kendilerine hatırlatılmıştı ¹⁴⁹. Saraya alınan mal ve görülen hizmetlerde de bu konuya önem verilir, halkın zarar görmesine göz yumulmazdı. Meselâ, Padişah'ın Bursa'ya gelişi sebebiyle gerekli zahirenin "narh-ı rûzî" ile temini ¹⁵⁰, yine aynı sebeble istenilen yüz katar mekârî devenin daha önce tutulagel-

144) Ay. def., vr. 15b.

145) Ay. def., vr. 21a.

146) Ay. def., vr. 38a.

147) Ay. def., vr. 69b.

148) Naima Tarihi, VI, 419. ; Abdülkadir, a.g.e., s. 280.

149) Ay. def., vr. 56b.

150) Ay. def., vr. 5a, 7b.

diği şekilde tutularak Üsküdar sahrasına göndérilmesi ¹⁵¹ istenmişti. Yeniçerilerin "beyağa kapısı" dedikleri binanın yapımı için Bursa'dan temin edilmesi istenen "dülgerlere verilecek ücretin "narh-ı cârî" üzere olacağı belirtiliyordu ¹⁵².

Bütün bunlar, şer'iyeye sicillerinin, bir devletin gerek askerî ve siyâsî gerekse iktisâdî vb. konularda iç durumunu ortaya koyabileceğini, özellikle mahallî kayıkların o bölgele-
rin mazisi hakkında bir çok yönden değerli bilgiler sergileyebileceğini göstermektedir.

151) Ay. def., vr. 6a.

152) Ay. def., vr. 20a.

S O N U Ç

İslâmın doğuşundan itibaren hizmet veren kaza müessesesi tarih içinde birçok değişme ve gelişmelere tabi olmuştur. Buna bağlı olarak bu müesseselerde hizmet veren kadılardan da zamanla artan ve değişen, bugün ancak birçok kişi tarafından yürütülebilen görevlileri vardı. Değişik işlere bakan kadılardan şer'iyeye mahkemelerinde tuttukları siciller, bugün için birer tarih hazinesi durumundadır. Özellikle bir yere ait ve birbirinin devamı olan sicillerdeki bilgilerin mahallî tarihin canlı bir örneği olduğu görülmektedir.

1069-1070 tarihli defter, Bursa ve çevresinin siyâsî , iktisâdî ve hukûkî olaylarına ait örneklerle doludur. Defterde yer alan köy ve mahalle adları toponimi araştırmaları için çok önemli belgeler durumundadır. Çeşitli sebeplerle zikr edilen vakıflara ait olaylar, vakıf müesseselerinin işleyişini vakıf hukukunun tatbikatını inceleme fırsatını ortaya koymaktadır. Yine imamlık, müezzinlik, mütevellîlik gibi çeşitli görevlere getirilenlere verilecek ücretlerin belirtilmesi, bazı kayıtlarda geçen eşya isim ve fiatları XVII. yüzyıl Bursa'sının günlük hayatını bütün açıklığı ile gözlerimizin önüne sergilemektedir. Ayrıca Osmanlı İmparatorluğunun en büyük isyan hareketlerinden olan Abaza Hasan isyanına ait kayıtlar önemli birer siyâsî vesika mahiyetindedir.

Kısaca "B 131/346 numaralı Bursa Şer'iyeye Sicili" 1069-1070 yıllarında Bursa ve çevresinin iktimâî, siyâsî, iktisâdî ve askerî durumunu, başta Osmanlı Padişahı olmak üzere merkezi yönetimin bu olaylara bakışını, değişik konularda devlet tarafından alınan tedbirleri ve bunların uygulanışını bütün açıklığı ile ortaya koymaktadır. Bu da bize, diğer arşiv vesikaları gibi şer'iyeye sicillerinin de tarih araştırmalarında ne kadar önemli vesikalar olduğunu göstermektedir.

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- Abdülkadir, Bursa Tarihi Kılavuzu, Bursa, 1327.
- Ahmed Rasim, Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi, İstanbul, 1326
- Ahmed Refik, Büyük Târîh-i Umûmî, İstanbul, 1328.
- " " , Köprülüler, İstanbul, 1331.
- Altundağ, Şinasi, Osmanlı'larda Kadı'ların Selâhiyet ve Yetki-
leri Hakkında, VI. Türk Tarih Kongresi, Ankara, 1967.
- Aşık Paşa-zâde, Aşıkpaşaoğlu Tarihi(Tevârîh-i Âl-i Osman), Sa-
deleştiren:Atsız, İstanbul, 1970.
- Atalar, Münir, Şer'iyeye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe,
Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslâmî İlimler Ens-
titüsü Dergisi, sayı: IV, Ankara, 1980.
- Atar, Fahreddin, İslâm Adliye Teşkilâtı, Ortaya Çıkışı ve İşle-
yişi, Ankara, 1979.
- Bâkî, Edibali, Şer'iyeye Sicillerine Göre Afyonkarahisar'da
XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Meçhul Halk Tarihi, Afyon, 1951.
- Baltacı, Cahit, Kâdî-asker Rûz-nâmçelerinin Tarihi ve Kültürel
Ehemiyyeti, İslâm Medeniyeti Mecmuası, IV/1, İstanbul, 1979.
- Berkî, Ali Himmet, Açıklamalı Mecelle, İstanbul, 1982.
- " " " Büyük Türk Hükümdarı İstanbul Fatihisi Sultan
Mehmed Han ve Adalet Hayatı, İstanbul, 1953.
- " " " İslâm'da Kaza Tarihi, Ankara Üniversitesi İla-
hiyât Fakültesi Dergisi, XVII, Ankara, 1971.
- Berkî, Şakir, İslâm Hukukunda Adalet Esasları ve Adalet Teşkilâ-
tı, Ankara Üniversitesi İlahiyât Fakültesi Dergisi, VI, Ank. 59.
- Bursa Halkeyi Dergisi, sy. 6, 25, 26, 28, 31, 76.... Bursa.
- Çetin, Atilla, Türkiye Haricindeki Osmanlı Şer'iyeye Sicilleri
Hakkında, İslâm Medeniyeti Mecmuası, V/1, İstanbul, 1981.
- Çetin, Osman, Bursa Şer'î Mahkeme Sicillerinden Notlar, Basılma-
mış makale.
- Dağlıoğlu, Hikmet, Turhan, XVI. Asırda Bursa, Bursa, 1940.
- Danışmend, İ. Hâmi, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, İstanbul
1972.
- Ebu'l-Hasan el-Mâverdî, el-Ahkâmü's-Sultaniyye, İstanbul, 1976.

- Ebu'l-Ûlâ Mardin, Kadı, İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, 1967.
- Ergin, Osman, Türk Maarif Tarihi, İstanbul, 1977.
- Ersoy, Osman, Şer'iyeye Sicillerinin Toplu Katoluğuna Doğru, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, XXI/3-4, Ankara, 1963.
- " " , Şer'iyeye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru , Tarih Araştırmaları Dergisi (A.Ü.D.T.C.F.), XIII/24, Ankara, 1979-80.
- Evliya Çelebi Mehmed Zillîoğlu Derviş, Evliya Çelebi Seyahat-nâmesi, Sadeleştiren: Tevfik Kemal Kuran-Necati Aktaş, İstanbul, 1978.
- Fekete Lağos, Macaristan'da Türk Tarihi Kaynakları Üzerinde Yapılan Araştırmalar ve İstikbâle Ait Plânlar, V. Türk Tarih Kongresi, Ankara, 1960.
- Gökbilgin, Tayyib, Kanûnî Sultan Süleyman Devri Müesseseler ve Teşkilâtına Işık Tutan Bursa Şer'iyeye Sicillerinden Örnekler, İ.H. Uzunçarşılıya Armağan, Ankara, 1976.
- Halaçoğlu, Yusuf, Şer'iyeye Sicillerinin Toplu Katoluğuna Doğru İstanbul Üniversitesi Edebiyât Fakültesi Tarih Dergisi , sy. 30, İstanbul, 1976.
- Hammer, Devlet-i Osmaniye Tarihi, Tercüme eden: Mehmed Ata, İstanbul, 1337.
- İbn Haldun, Mukaddime, Hazırlayan: Süleyman Uludağ, İstanbul, 82.
- İlgürel, Mücteba, Şer'iyeye Sicillerinin Toplu Katoluğuna Doğru, İstanbul Üniversitesi Edebiyât Fakültesi Tarih Dergisi, sy. 28-29, İstanbul, 1974-1975.
- İnalçık, Halil, Bursa Şer'iyeye Sicillerinde Fatih Sultan Mehmed'in Fermanları, Belleten, XI/44, Ankara, 1947.
- " " , Mahkeme, İslam Ansiklopedisi, VII, İstanbul.
- " " , Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, I/2, Ankara, 1942.
- Kâmil Paşa, Târîh-i Siyâsî-i Devlet-i Aliyye-i Osmânî, Yeri belli değil, 1327.
- Kepecioğlu, Kâmil, Bursa'da Şer'î Mahkeme Sicillerinden ve Muh-telif Arşiv Kayıtlarından Toplanan Tarihî Bilgiler ve Vesikalar, Vakıflar Dergisi, sy.2, Ankara, 1942.
- Koşay, Hâmit Zübeyir, "Ankara'nın Bir Numaralı Şer'iyeye Sicili" ne Sunuş, Ankara, 1958.

- Köprülü, M. Fuat, Anadolu Selçuklu Tarihinin Yerli Kaynakları, Belleten, VII/27, Ankara, 1943.
- Köseoğlu, Neşet, Tarihte Bursa Mahalleleri, XV. ve XVI. yüzyıllarda, Bursa, 1946.
- Kum, Naci, Adana Şer'î Mahkeme Sicilleri Üzerinde Araştırmalar, IV. Türk Tarih Kongresi, Ankara, 1952.
- Mehmed Murad, Târîh-i Ebu'l-Faruk, Yeri belli değil, 1332.
- Mustafa Nuri Paşa, Netâyicu'l-vukuât, Sadeleştiren:Neşet Çağatay, Ankara, 1979.
- Naima, Naima Tarihi, Yeri ve Tarihi Belli değil.
- Ongan, Halit, Ankara'nın Bir Numaralı Şer'iyye Sicili, Ankara, 1958.
- Özkaya, Yücel, Sofya'da Millî Kütüphane'deki Şer'iyye Sicilleri, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi, XIII/24, 1980.
- Pakalın, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul, 1983.
- Silâhdâr F 1 n d'î k'li Mehmed Ağa, Silâhdar Tarihi, İstanbul, 1928.
- Şeyh-zâde es-Seyyid Mehmed Esat, Târîh-i Gülşen-i Maarif, Yeri belli değil, 1327.
- Uluçay, M. Çağatay, Manisa Şer'iyye Sicillerine Dair Bir Araştırma, Türkiyât Mecmuası (İstanbul Üniversitesi Türkiyât Enstitüsü), X, İstanbul, 1952.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı, Ankara, 1965.
- " , Osmanlı Tarihi, Ankara, 1973.
- Yücel, Yaşar (Yayınlayan), Kitâb-ı Müstetâb (Müellifi Belli değil), Ankara, 1974.
- Yeprem, Nuri, Arşiv, Şer'iyye Sicilleri Arşivi, Diyânet İşleri Başkanlığı Dergisi, VIII/80-81, Ankara, 1979.

M E T İ N

.1a İşbu dârende-i fermân-ı hümâyün-i meserret-makrûne hâkânî Ali bin Mustafa zîde kadruhü mahall ü müstehak olmağla hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Bursa Kazâsında vâki' Karainebey Karyelerinin vakfına iftihârü'l-havâss ve'l- mukarrebîn bâbu's-sa'âdetim ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvvuhûnun inhâsı ve sûret-i ruûs-i hümâyünüm mücibince bin altmış dokuz Zi'l-Ka'desinin onuncu gününde vazîfe-i mu'ayyenesi ile Çağrışan ve Bâdemlü nâm karyelerinde mütevellî nasb idüb bu berât-ı hümâyün-i sa'âdet makrûnu virdim ve buyurdum ki;mezbûr varub evkâf-ı mezbûrun karyelerine mütevellî olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bilâ ta'yîn vazîfesine bundan akdem mütevellî olanlar ne vecih ile zabt ve tasarruf idegelmişler ise mûmâ ileyh dahî ol vecih ile mütevellî ola ve kazâ-i mezbûrda vâki' Karainebey medresesinin Çağrışan ve Bâdemlü nâm karyelerine tevliyetini emekdârlardan Ali bin Mustafa zîde kadruhü ruûs-i hümâyün-i müşârun ileyh'in 'arz-ı mücibince tevcîh olunmak fermânım olmuştur.Ol bâbda bir ferd mâni' olmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî-'aşar şehri Zi'l-Ka'de-i Şerîf li-sene tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd:13 Zi'l-Ka'de 1069)

Be-Makâm-ı Bursa

Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûme Hançerlü Sultân ve Selçuk Sultân Mahmûd türbesinde yevmî iki akçe ile bir cüz'-i şerîf tilâvet iden el-Hâc Mustafa fevt olub mahlûl olmağın yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâyün Mehmed bin Hüseyin her vecihle mahall ü müstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı şerîfim virilmek bâbında Kâdıy-ı akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Nu'mân zîde fazluhü 'arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyün-i 'izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki;varub Mehmed bin Hüseyin müteveffây-ı merkûmun yerine cüz-hân olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfesin mutasarrif olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-i devletim için du'âya müdâvemet gösteresin.Ol bâbda âherden hiç mâni' ve dâfi' olmayalar.Şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi'l-'âşir Zi'l-Ka'de-i Şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.(Vasale 15,Zi'l-Ka'de 1069)

Be Makâm-ı Bursa

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyün-i meserret-makrûn-i hâkânî Mustafa bin Mustafa zîde salâhuhû hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâ-dişâhânem zuhûra getürüb Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Gazzaz-oglu evkâfından olmak üzere Akdâ kudâti'l-müslimîn Bursa Kadısı olan Nu'mân zîdet fezâiluhû 'arz-ı mücibince fevt olan Arap İbrâhîm yerine bin altmış dokuz Zi'l-Ka'desinin on sekizinci gününden yevmî bir akçe vazîfe ile cüz-hân nasb idüb bu berât-ı hümâyün-i sa'âdet-makrûnu virdim ve buyurdum ki; mezbûr varub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî bir akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellî yedinden mâh-be-mâh alub mutasarrıf olub ol bâbda taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' ve müzâhim olmaya. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşar min şehri Zi'l-Ka'de-i Şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Bursa el-Mahrûse

lb nâm kimesne Edirne'den südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl sunub havâss-ı hümâyünüm mukâta'alarından olub Bursa'da vâki' bir senede seksenbin akçeye iltizâm olan bâc-ı zirâ' elvâh ve dellâlân me'a damga-i akmişe-i mütenevvi'a-i Bursa ve tevâbi'i mukâta'asının altmış dokuz Zi'l-Ka'desinin guresinden olageldiği üzere 'ınâyet-i pâdişâhânem bilmeğin yiğirmibin akçe peşîn ile virilmek fermânım olmağın işbu dârende-i fermân-ı vâcibi'l-iz'ân Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mezkûr zîde kadruhû hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb târîh-i mezbûrda mukâta'ay-ı mezbûre emîn nasb idüb zabtıçün bu berât-ı hümâyünü virdim ve buyurdum ki mezbûr varub Bursa'da vâki' bâc-ı zirâ' elvâh ve dellâlân me'a damga-i akmişe-i mütenevvi'a mukâta'asına bundan akdem emîn olanlar ne minvâl üzere zabt ve tasarruf idegelmişler ise mezkûr dahî ol minvâl üzere zabt ve tasarruf idüb olagelmiş muhâlif ve ta'addî ve taraf-ı âherden bir ferde dahl ve ta'arruz itdirmeyüb müstakillen zabt ve tasarruf itdirile ve mukâta'ay-ı mezbûra hüddâm mûmâ ileyhi bilüb şer'a ve kânûna muvâfık sözüme muhâlefet eylemeyüb kadîmden olageldiği üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen rusûmların virmekte ta'allül ve bahâne eylemeyeler. Ve fermânım olan peşîn eşyâ bin altmış sekiz Recebinin altıncı günü tefâvüt ile me'an teslim-i hazîne olmuştur.

Kimesne māni' olmaya.Şöyle bileler, 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar.Tahrīren fi'l-yevmi's-sānī min şehr-i Şa'bāni'l-Mu'azzam sene semāniye ve sittīn ve elf.(Kayd:Fi gurre-i şehr-i Zi'l-Ka'de-i Şerīf 1069)

Be Yurd-i Sahrāy-i Edirne el-Mahrūse

Bursa tevābi'inde Sahrā nāhiyesinde Depecik nām karyede vāki' mescid-i şerīf.

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān.

Mahrū e-i Bursa'da vāki' Cāmi'-i Kebīrde yevmī üç akçe vazīfe ile Kayyım olan Abdülkādir bin Yusuf vazīfesi şey'-i kalīl olmağla mutasarrıf olduğu vazīfesine iki akçe terakkī dahī zamm olunub cümle vazīfesin yevmī beş akçe olmak üzere berāt-ı 'ālī-şānım olmağın hakkında mezīd-i 'ināyit-i pādişāhānem zuhūra getürüb bin altmış dokuz Zi'l-Ka'desinin o beşinci gününde müceddiden bu berāt-ı hümāyūn-i sa'ādet makrūnumu virdim ve buyurdum ki;mezbūr varub Cāmi'-i mezbūrda Kayyım olub hizmet-i lāzimesin mer'ī ve müeddī kıldıkdan sonra vech-i meşrūh üzere ta'yīn olunan yevmī beş akçe vazīfesin evkāf-ı mezbūre mahsülünden mütevellī yedinden mäh-be-mäh alub mutasarrıf ola.Ol bābda bir ferd māni' olmaya.Şöyle bileler, 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar.Tahrīren fi'l-yevmi's-sānī ve'l-'ısrīn min şehr-i Zi'l-Ka'de-i Şerīf sene tis'a ve sittīn ve elf.(Kayd:3 Zi'l-Hicce-i Şerīf)

Be Makām-ı Bursa el-Mahrūse

B e y ā z

2a Hāliyā harmān zamānı ve bostanlar ve bağların mevsimidir. İmdi 'Azametlü Pādişāhımızın fermān-ı şerīfleridir ki:asker ve-sāirden bir ferdin kimesnenin akçesin arpa ve saman ve meyve mekūlesin almayalar.Her kim alur ise ve herkimden şikāyet olunu ise bir vecihle emān ve zamān virilmeğüb bilâ tevkīf s lb ve siyāset olunub sāire mūcib-i 'ibret olur.Ona göre herkes vākıf olalar deyū buyrulmak herkes harmān döğüb arpa ve buğdayın savurmadıkca samanu aluruz bahānesiyle rencide olunmaya deyū tasrīh olundu.Şöyle bileler ilh. (Kayd:9 Zi'l-Ka'de)

(İ ş t i r ā y ı Y o l d a H ā z ı r İ t m e k i ç ü n)

Akdā ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhû ve kıdvetü'l emâsil ve'l-akrân zahîre iştirâsına me'mûr olan Ali zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki; inşâ-Allâh Te'âlâ Mahrûse-i Bursa'da bizzat kalunub Boğaz'da yine varub ol cānibin ahvâli ile olunmak murād-ı hümâyûnum olmağın imdi zahîre iştirâsına me'mûr olan mûmâ ileyh Ali zîde kadruhû iştirâ eylediği zahîreden Beylik Çayırı nâm menzile dörtbin kîle şa'îr ve fırın-ı hâssa mühimmâtıçün yetmiş kîle dakîk nakl ve hâzır ve âmâde itdirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki: hükm-i şerîfim ile vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî aslâ te'hîr ve tevkîf eylemeyüb dahî vech-i meşrûh üzre menzil-i mezbûra nakl ve fermânım olan ol mikdâr şa'îr ve dakîk bir gün evvel nakl ve hâzır ve âmâde ve bir müemmen yerde hıfz itdirilmek mecd ü sa'y olasız. Avk ve te'hîrden ve fermânım üzre nakl ve hâzır ve âmâde itdirilmekle mahalinde müzâyakaya bâ'is olmakdan be-gâyet ihtirâz eyleyesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-'ısrîn min şehri Zi'l-Ka'de-i şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf. (Vasale:22 Zi'l-Ka'de 1069)

Be Makâm-ı Mahrûse-i Bursa

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l fazl ve'l-yakîn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhû ve kıdvetü'l-emâsil zahîre iştirâsına me'mûr olan Ali zîde kudretuhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki inşâ-Allâh Te'âlâ Mahrûse-i Bursa'dan bizzat kalkub Boğaz cānibine varub ahvâli yakîn (?) olunmak murād-ı hümâyûnum olmağın imdi zahîre iştirâsına me'mûr olan mûmâ ileyh Ali zîde kudretuhû iştirâ eylediği zahîreden Karaağaç bağların kurbünde vâki' Yolbaşı nâm menzile dörtbin kîle-i İstanbulî şa'îr ve fırın-ı hâssa mühimmâtıçün yetmiş kîle dakîk ve Ulubâd Köprüsü nâm menzile Mihaliç'den ve Ulubâd Kasabasında tabh olunmak üzre ikişerlik yigirmibeşbin aded ekmeğ için beşyüz kîle-i İstanbulî dakîk ve harc-ı fırın mühimmâtıçün dahî yüzkırk kîle dakîk nakl ve hâzır ve âmâde itdirilmek fermânım olmuştur. Buyurdum ki ilh. (Kayd:22 Zi'l-Ka'de 1069)

Be Makâm-ı Bursa

.2b Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:matbah-ı 'âmirem mühimmâtiçün harc-ı fırın mesârifîçün beher yevm yetmiş kıl-i İstanbülî dakîk lâzım ve tedârîki emr-i mühimm olmağla beher kilesine cânib-i mîrîden altmış akçe virilmek üzere sen ki Mevlânây-ı müşârün ileyhsin Kestel nâm menzil için yetmiş kıl dakîk ber-vech-i ta'cîl iştirâ ve zikr olunan menzilde hâzır ve âmâde eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur.Buyurdum ki:hükûm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî aslâ te'hîr ve tevkîf eylemeyüb vech-i meşrûh üzere akçesi cânib-i mîrîden virilmek üzere iştirâsı fermânım olan yetmiş kıl dakîk ber-vech-i ta'cîl iştirâ ve tedârik ve menzil-i mezbûrda hâzır ve âmâde idüb itmâm-ı hizmet,bezl-i maktûr ve sa'y-ı nâ-mahsûr oluna.el-Hâsıl mezbûr matbah-ı 'âmiremin ehemmi-i mühimmâtındandır.Sâire kıyâs eylemeyüb fermânım üzere iştirâsı lâzım olan dakîk gâyet e'lâ -sından ber-vech-i ta'cîl iştirâ ve tedârik idüb inşâ-Allâh Te-'âlâ menzil-i mezbûra varıldıkda müzâyakaya bâ'is olmalı eylemeyesiz.Ve iştirâ olunan dakîkin hisâb-ı merkûm üzere lâzım gelen bahâsın mübâşir-i mezbûra bi't-tamâm ashâb-ı hukûka virüb kimesnenin bir akçesin ketm itdirmeyesin.'Avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden ihtirâz idüb vech-i meşrûh üzere olan emri yerine getüresiz.Şöyle bilesiz,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis-'aşar min şehr-i şevvâli'l-Mükerrrem,sene tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd:1069)

Sa'âdetlü ve mürüvvetlü sultânım hazretleri sağ olsun. Bu fakîr cāriyeniz seksen yaşımdayım ve ihtiyâr olub oğlum Zâl Ağâ'nın oğlu geçen günü cününü galebe idüb sevdâsı galebe olduğu için fukarâya merhametlü sultânım hazretleri tımar-hâneye fermân-ı şerîfiniz olmuştur.Şimdi akli başına gelmiştir.Azîz başınız için olsun âzâd idüb benim hayır du'âmı alasz.İfermân sultânımındır.(Sahhabû:mezbûr itlâk olunub anası mezbûru İstanbul'a götürüb ilaç itdire.)

Hatice Hatûn

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn hucce-

tü'l-hakkı 'ale'l-halkı ecma'in el-muhtass bi-mezîd-i 'ināye -
ti'l-meliki'l-mu'in Kütahya ve Bursa ve Mihaliç ve Balıkesir ve
Magnisa ve Menemen ve İzmir ve Güzelhisâr ve Gemlik ve Kütahya
Kadıları zîdet fezâiluhum ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm me'â-
dinü'l-fezâyi'l ve'l-keîâm Kirmasti ve Edincik ve Baldırma ve
B o z o k ve İznikmid ve Kocaili ve Ada ve Geyve ve Gölpa-
zari ve ve Karamürsel ve İznik ve Pazarköy ve İne-
göl ve Bilecik ve Karacaşehir ve Karahisar ve Akşehir ve Sefe -
rihisar ve Niğde Kadıları zîdet fezâiluhum tevkî'i refî'i hümâ-
yün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki; hâlâ İzmir keferesinin altı ce -
ma'at başları der sa'âdetime adam ve arz-ı hâl gönderüb zikr
olunan kadılıklarda sâkin perâkende Ermeni murahhasalarının ve
papaz ve keşişlerinin vesâir perâkende Ermeni keferesinin bin
altmış sekiz senesi için â y i n i m i z üzre zimmetlerine
edâsı lâzım gelen senevî mîrî rusûm ve tasadduk akçelerin ve pa-
nayırları ve nikâhları ve manastırları ve ayazmaları reskin ve
mürd olan Ermeni papazların ve keşişlerin mu'tâd-ı kadîm
üzre bize âid olan beşbinden ekall üzre metrükâtların vesâ-
ir bize düşen rusumların müteveccih olanlardan ve kadîmden ola
geldiği üzere mektûbumuz mücibince bi't-tamâm taleb ve tahsîl
ettirilmek için hâlâ tarafımızdan Murad zîde kadruhü vekîl ta-
yîn olunub gönderilmesi bâbında emr-i şerîfim ricâsına bildir -
dikleri ecden imdi kânûn-ı kadîm üzere amel olunmak emr'idüb
buyurdum ki; hükm-i şerîfimle vekîl-i mezbûr vardıkda bu babda
sâdir olan emrim üzere 'amel idüb dahî taht-ı hükümetinizde sâ-
kin perâkende Ermeni murahhasalarının ve Papaz ve keşişlerinin
vesâir perâkende Ermeni keferesinin târîh-i mezbûr için ken -
dülerin â y i n l e r i mücibince üzerlerine edâsı lâzım ge-
len senevî mîrî rusûm ve tasadduk akçelerin ve panayırları ve
nikâhları ve manastırları ve ayazmaları resmin ve mürd olan Er-
meni papazlarının ve keşişlerinin ve ()
mu'tâd-ı kadîm üzre kendülerine âid beşbinden ekall olan met-
rukâtın vesâir kendülerine düşen rusûmların, mektûbları müci -
bince ve kadîmden olagelen 'âdet ve kânûn üzere tevcîh idenlerden
bi't-amâm vekîl-i mezbûra cem' ve tahsîl ahz u kabz itdirdüb ki-
mesne zimmetine bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayub ve hilâf-ı
'âdet ve kânûn bir ferde teallül ve nizâ' ve muhâlefet it -
dirmeyesiz. Vekîl-i mezbûr mîrî rusumların cem' iderken ba'zı
kimesneler varub mücerred celb-i mâl için sana karz akçe virdük
deyu şer'an () sâbit

sābit vech-i hilāf-ı şer'-i şerīf rencīde eyledikleri vāki' ise men' ve def' idüb min ba'd vekīl-i mezbūr ol vech ile kimesneye rencīde itdirmeyesiz. Vekīl-i mezbūrun ma'rifeti yoğ iken karye papazlarının āyinlerine muhālif nikāh cāiz olmayan Ērmeni keferesine nikāh eylemeye ve itdirmeyesiz. Ve vekīl-i mezbūr mīri rusūm cem'inde iken mīrlü olanları ve subaşılardan ve sipāhī ve yeniçeri vesāir kapum kullarından ve ehl-i 'örfden ve beytü'l māl ve kassām adamları tarafından ve āherden kimesneye bir vechle dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz. Husūs-i mezbūr için tekrār şikāyet olunmalu eylemeyesiz. Ve ba'de'n-nazār bu hükm-i hümāyūnum yerine ibkā idüb 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız. Tahrīren fi'l-yevmi'l-'ısrīn min Cemāziye'l-ülā sene tis'a ve sittīn ve elf.

Be Makām-ı Kostantiniyye el-Mahrūse

Akdā kudāti'l-müslimīn evlā vulāti'l-muvahhidīn ma'denü'l fazl ve'l-ke'lām vāris-u 'ulūmi'l-enbiyā-i ve'l-mürselīn hüccetü'l Hakki 'ale'l-halkı ecma'īn el-muhtass bi-mezīd-i 'ināyeti'l-melikeli'l-mu'īn Mevlānā Bursa Kadısı zīde fezāiluhū tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki: kīdvetü'l-emāsīl ve'l-akrān Solak Ahmed zīde fazluhū ordūy-i hümāyunuma 'arz-ı hāl idüb nefsi Bursa'ya āher diyārdan meta' ile gelen bāzirgānlar tāifesinden getürdükleri metā'larından gümrük alınmak için emri şerīf virilmek ile hālā İstanbul ve tevābi'-i gümrüğü emīni olan Ahmed zīde mecduhū gümrüğü-i mezbūru bana der-'uhde ve zabt için elime mühürlü ve ma'lūmun bih temessük virmeğin mūcibince zabt itdirmek bābında emri şerīf virilmeğin ricā iderim deyü bildirdiği ecluden elinde olan mühürlü ve ma'lūmun bih temessük ve sādır olan emri şerīfim mūcibince zabt itdirilmek emrim olmuştur. Buyurdum ki; hükm-i şerīfimle vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzre 'amel idüb dahī nefsi Bursa'ya āher diyārdan gelen bāzirgān tāifesinden getürdükleri metā'larının fermānım üzre lâzım gelen resm-i gümrüklerin kânūn-i kadīm üzre mūmā ileyn elinde olan mühürlü ve ma'lūmun bih temessük mūcibince ahz u kabz itdirüb hilāf-ı emri şerīf min ba'd kimesneye ta'alül ve nizā' ve muhālefet itdirmeyüb vech-i meşrūh üzre olan emri yerine getüresiz. Şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız. Tahrīren fi'l-yevmi's-sādis-'aşar min şehri Şevvāli'l Mü-

kerrem sene tis'a ve sittin ve elf.(Kayd:18 Şa'bân 1069)

Sahrây-ı İznikmid

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki:Mahrûse-i Bursa'da fermân-ı 'âlî üzre olan gümrük emâneti tarafımızdan bizim Solak Ahmed Ağâ-ya sipâriş olunub olageldiği üzre gümrüg-i mezbûra emîn olub emr-i şerîf sicill-i mahfûza kayd olunduğu günden düşen mahsûlâtı küllî ve cüz'î ahz u kabz eyleye.Åherden bir ferd dahl ve ta'arruz eylememek için işbu témessük tahrîr olunub yedine vaz' olundu. Tahrîren fîsevâli'l-Şevvâli'l-Mükerrem sene tis'a ve sittin ve elf.(Kayd:18 Şevvâl 1069)

Solak Ahmed Ağâ Emîn-i Gümrük Hâlâ

B e y a z

Mefâhiru'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâyil ve'l-keîâm Bursa'dan Anadolu tarafından Boğazhisara varub Gelibolu üzerinde vâki' olan Kadılar zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan kazâlarda vâki' kethudâyerleri ve Yeniçeri Serdarları vesâir iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i kûmâyün vâsil olıcak ma'lûm ola ki Boğazhisâr'dan Anadolu tarafında müceddiden binâ olunacak kal'a muhâfazasında olan düstür-i mükerrem müsîr-i mufahham,nizâmu'l-'âlem vezîrim Ahmed Pâşâ ecâmellâh Te'âlâ iclâlehü tarafından ba'zı umûr-i mühimme için memhûr kâğıdı ile birer ve ikişer nefer ulak her kanginizin taht-ı kazâsına dâhil olur ise 'inâd ve muhâlefet eylemeyüb menzil bârğîri virub sür'at ve isti'câl üzre yollayub ihmâl ve müsâheleden be-gâyet ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânî sâdir olmusdur.Buyurdum ki..... vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celîli'l-kadrim mücibince 'amel idüb dahî ba'zı umûr-i mühimme için vezîr-i müşârün ileyh tarafından memhûr kâğıdı ile her kanginizin taht-ı kazâsına varub dâhil olur ise ta'allül ve 'inâd eylemeyüb menzil-i bârğîri virüb sür'at ve isti'câl üzre yollayub 'avk ve te'hîrden ihmâl ve müsâheleden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz.Şöyle ki,ta'allül üzre olur(sa)nız her biriniz 'azl ile iktifâ olunmayub hakkınızdan gelinur bilmiş olasız ona göre âgâh olub vech-i meşrûh üzre sâdir olan emr-i şerîfim mücibince 'amel eyleyesiz.Şöyle bilesiz....Eî evâsıt-ı şerî Şevvâl tis'a ve sittin ve elf.

Be Sahrây-ı İznikmid

Mışân-ı şerîf oldur ki

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûn-i hâkânî kîd -
vetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn Mevlânâ Süleymân Halîfe zîde 'ılmuhû
mahall-ü müstehak olmağla hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem
zuhûra getürüb mahruse-i Bursa'da vâkı' merhûm ve mağfûrun leh
Sultân Yıldırım Bayazıd Hânın tâbe serâhuhû binâ eylediği Câmî'î
Kebîrde iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn dâru's-sa'âdetim ağâsı
olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvvuhû 'arz-ı
mücibince âher mahalleye imâm olduğu eelden ref' olunan İbrâhîm
Halîfe yerine bin altmış dokuz Ramazan-ı Mübârekesinin yiğirminci
gününden yevmî on akçe vazîfe ile imâm-ı sâlis nasb idüb ve be-
rât-ı hümâyunu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub şöyle ki hıda-
mât-ı imâmeti mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vech-i meşruh üzre
ta'yîn olunan yevmî on akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlâ -
tından mütevellî yedinden mâh-be-mâh alub mutasarrıf ola.Ol bab-
da ref' olunan İbrâhîm ve taraf-ı âherden bir ferd mani' ve dâ -
fi' ve müzâhim olmaya .Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kı-
lasız.Tahrîren fi'l-yevmil 'ışrîn min şehri Ramazânî'l-Mübârek
sene tis'a ve sittîne elf.

Sahrâ-y-ı Uskûdar

'İzzetlü ve fazîletlü Bursa efendisi hazretleri tezkire-i
dîvân vusûlünde ma'lûm ola ki: Mahmiye-i Bursa'da beytü'l-mâl e-
mîni nâzırı olmağla Kîdvetü'l-emâsil ve'l-ekrân Mustafa Çavuş
zîde kadruhû nâzır ta'yîn olunmağın ba'de'l-yevm mezkûru nezâret
hizmetinde istihdâm itdiresiz.Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-
'aşar min şehri Zi'l-Ka'de-i Şerîf 1069.(Kayd:15 Zi'l-k.1069)

4b E'lemu'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudelâi'l-mütever-
ri'in yenbü'u'l-fazl ve'l-yakîn hallâlül-müşkilâti'd-dîniyye
keşşâfu'l-mufassalâti'l-yakîniyye el-muhtass bi-mezîd-i 'inâye -
ti'l-meliki'l-mu'in sâbika şeyhu'l-islâm olub hâlâ ber-vech-i ar-
palık Mihaliç kazasına mutasarrıf olan Mevlânâ Mustafa edâmella-
hu Te'âlâ fezâyilehû Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvah-
hidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-ı 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-
mürselîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in el-muhtass bi-me-
zîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fezâ -
iluhû ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm me'âdinu'l-fezayil ve'l-
kelâm Edincik ve Manyas ve Gönen ve Atranos me'a Harmançık ve
Kirmasti ve Mudanya ve Inegöl ve Ilıca-i Bergama ve Nevâhiy-i

Bergama ve Tırhalaye Bergama ve Kepsut ve Kite ve Söğüd ve Bay -
ramiç ve Kızılca-i Tuzla ve Domaniç ve Yenişehir ve Gökçedağ Ka-
dıları zîdet fezâiluhum ve Mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethudâ
yerleri ve e'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî' i refî'-i hümâ-
yûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: inşâAllâh Te'âlâ bu sene-i mü -
bârekede bizzat Bursa cānibine teveccüh ve 'azîmet-i hümâyûnum
mukarrer ve Bursa sahrâsında birkaç gün meks ve ârām ve re'âyâ
umûrunda y a k ĩ n (?) ve ihtimâm eylemek murâd-ı hümâyûnum
olmağla rikâb-ı hümâyûnumda me'mûr olan kapum kulları vesâir
asâkir-i islâm için bundan akdem ihrâcî fermânım olan sursat za-
hîresi kifâyet eylemediğü ecluden ziyâde zahîre tedâriki ehem-i
umûrdan olmağla taraf-ı mîrîden irsâl olunan nakid akçe ile şa -
'îrin herbir İstanbûlî kile yîrmidörder akçe ve dakîkin herbir
kilesine ellişer akçe virilmek üzere herbir kazaya ta'yîn olunan
zahîreyi irsâl olunan mühürlü ve nişanlı defter mûcibince tevzi'
ve inşâAllah Te'âlâ ibtidâ çıkacak yeni mahsûlden iştirâ ve te-
dârik ve Bursa sahrâsına ta'yîn ve irsâl itdirilmek bâbında fer-
mân-ı 'âlî- şânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle
kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali zîde kadruhü vardıkda bu babda
sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî kat'an te'hîr ve tevakkuf
eylemeyüb iştirâsı fermânım olan şa'îrin ve dakîkin irsâl olunan
mühürlü ve nişanlı defterde herbir kadılığa ne mikdar kile şa -
'îr ve dakîk ta'yîn olunmuş ise hisâb-ı merkûm üzere akçesin re-
'âyaya tevzî' ve ibtida çıkan mahsûlden alunmak üzere iştirâ ve
tedârik ve Bursa sahrâsına nakl ve irsâl itdirmenize mecd ü sa'y
olasız ve iştirâsı fermanım olan şa'îrin ve dakîkin akçesi re'â-
yâya tevzi' olduğun sıbhati üzere mu'accelen yazub 'arz ve i'lâm
eyleyüb kimesnenin bir akçesin ketm itdirmeyesiz. Ve zikr olunan
iştirâ zahîresi tekâlif-i 'örfiyeden olmayub akçe ile olmağla ki-
mesne mu'âf olmaya. Taht-ı kazânızda vâki' gerek hâne-i 'avâriz
re'âyâsı ve gerek piyâde ve müselleme re'âyâsı ve gerekse evkaf
ve havass-ı hümâyûn ve bi'l-cümle tekâlifden mu'âf olanların
cümlesi iştirâyâ dâhillerdir. 'Ale's-seviye tevzi' ve iştirâ it -
dürüb kimesneye ta'allül ve nizâ' itdirmeyesiz. Şöyle bilesiz 'a-
lâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min
şehr-i Ramazânı'l-Mübârek sene tis'a ve sittîn ve elf. (Kayd: 21
şevvâl 1069)

Be Makâm-ı Kostantiniyye

Sayda'dan Beyrut'a giden ulak Ali Beğ ber-mûcib-i emr-i şe-

rif iki re's bārgir teslīm olunduğu bu mahalle kayd şud. 17
Rebī'u'l-Âmir 1070

5a Mefāhiru'l-kudāt ve'l-hukkâm me'âdenü'l-fezāyil ve'l-kelâm
Iznikmid'den Mahrüse-i Bursa'ya varınca yol üzerinde vāki' ka
dılar zīde fazluhum ve Kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān nüzül-ü hümā-
yūn emīni olan Mehmed zīde fazluhū tevkī'-i refī'-i hümāyūn vā-
sıl olıcak ma'lūm ola ki; bundan akdem istabl-ı 'āmiremēbeher
menzilde yetmiş araba otlak tedārik ve ihzār olunmak üzere emr- i
şerīfim irsāl olunmuşdu. Lâkin kifāyet itmemekle beher menzilde
yüzkırk araba varınca tedārik ve ihzār itdirilmek emr olunmuşdur.
.... Buyurdum ki: vusūl buldukda bu babda sādır olan emrim üzere a-
mel idüb dahī vech-i meşrūh beher menzilde fermānım üzere istabl-ı
'āmirem için yüzkırk araba otlak tedārik ve ihzār idüb bir vecih-
le ihmāl eylemeden ve lâzım gelen akçesin fermānım üzere sen
ki: nüzül emīnisin varub re'āyānın bir akçesin ketm itmeyesin. Şöy-
le bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Fi'l-yevmi's-sānī
ve'l-'ısrīn min Ramāzānı'l-Mübārek e's-sene 1069.

Be Yurd-i Sahrāy-ı Üsküdar

Fazīletlü Bursa Munlâsı efendi hazretleri sen ki, mütesellim
sin ve kethudāyeri ve yeniçeri serdārısın. İnşā-Allah Te'ālâ 'a-
zīmetlü ve şevketlü pādışāhımız edāmellāh'ü Te'ālâ 'ömr ü devlet
'ızz u ikbāl ile ol cānibe 'atf-ı 'ınāyet 'azīmetleri mukarrer
olmağın imdi nefsi Bursa'da havālisinde meyhāne ve bozahāne ve
kahvehāne var ise cümlesin kapatdırub muhkem zabt u rabt ile mu-
kayyed olasın. Ve narh-ı rüziye ve asākır-i İslām için müstevfi(?) za-
hīre bulmak her biriniz kemāl-i ikdām ve ihtimām eyleyüb ihmāl
ve igfâlden ziyāde ihtirāz eyleyesiz deyü. 2 Şevvâl 69

5b Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān budur ki..
Mahrüse-i Bursa'da vāki' bēc-ı pazār ağnām serçin ve darçin ve te-
vābi'i mukāta'ası bundan akdem bin altmış Şevvâli gurre si sene
sin ellibeşbin akçeye Hasan Solak nām kimesne 'uhdesinde ilti-
zam olub hāliyā sipāhiyandan Abdusselām nām kimesne ordūy-i hü-
māyūnuna gelüb 'arz-ı hāl sunub zikr olunan bēc-ı pazār ağnām ser-
çin ve darçin ve tevābi'i mukāta'ası bin altmış dokuz Şevvâlinin
guresinde iltizām-ı sâbık üzere senede ellibeşbin akçeye iltizām
ve kabûl iderim. Şol şartla ki: kadīmden umenā-i sâbık mukāta'ay-ı
mezbūreyi ne minvâl üzere zabt ve tasarruf idegelmişler ise gīrū

buna dahî ol minvâl üzre zabt ve tasarruf itdirile ve bu berât-ı 'âlî- şân virilmek bâbında 'ınâyet ricâ itmeniz bin altmış dokuz Saferinin yigirmi dokuzuncu günü yigirmibin akçe peşîn ile berât-ı şerîfim virilmek fermânım olmağla teveccüh idüb bu berât-ı hümayunu virdim ve buyurdum ki: mezbûr varüb mukâta'ay-ı mezbûre zabt ve tasarruf eyleye ve mezbûrun tahvilinden bin altmış dokuz Rebbi'ü'l-Evvelinin dördüncü gününde ber-vech-i peşîn yigirmibin akçe teslîm-i hazîne eylemişdir. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'ssânî-'aşar min Rebî'i'l-Evvel sene tis'a ve sittin ve elf.

Be Makâm-ı Kostantiniyye
el-Mahmiye

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l-fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecme'in vâris-u 'ulümi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'ınâyeti'l meliki'l mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: Kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân bi'l-fiil İstanbul gümrük ve tevâbi'i mukâta'ası emîni olan Ahmed zîde mecduhü Ördü-yi hümayûnuma gelüb 'arz-ı hâl idüb kadîmden 'acem tüccarı ve İzmir'den gelen frenk tüccarı ve sair memâlik-i mahrûseden gelen tüccar meta'ları ile âsîtâne-i sa'âdete gelüb meta'larının resm-i gümrüklerin kânûn üzre edegelmış iken işbu sene-i mübârekede asâkir-i İslâm Bursa'da olmağla zikr olunan tâcirlerin cümlesi Bursa cānibine gidüb âsîtane-i sa'âdete gelmeyüb resm-i gümrükleri alınmamağla mîriye küllî ğadr olmağın bildirüb ol mekûle tüccâr tâifesi âsîtâneme gelmeyüb ve resm-i gümrüklerin virmeyüb meta'ları ile Bursa'ya gidüb denk bozub bey' ve şirâ idenlerden asâkir-i Islâm ol cānibde oldukça âsîtânede olduğu minvâl üzre resm-i gümrükleri aliverilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediğü ecluden imdi bizzat cenâb-ı hilâfet meâbım Bursa'da oldukça tüccâr taifesinden kânûn üzre gümrükleri aliverile deyü fermânım olmuşdur. Buyurdum ki: hükm-i şerîfimle vardıkda bu babda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb vecih-i meşrûh üzre cenâb-ı hilâfet meâbım asâkir-i Islâm ile Bursa'da oldukça ticâret tarîkı ile gelüb meta' getüren tüccâr tâifesinin ol cānibde bey' ve şirâ eyledikleri mukâbeledede getürdükleri meta'ları bir def'a emîn-i mezbûra edâ eylemedikleri resm-i gümrüklerin kânûn üzre aliverüb teccâr tâifesine bir vecible te'allül ve niza' ve 'ınâd ve muhâlefet itdirmeyesin. El-hâsıl hu -

sūs-i mezbūrda ihtimām üzre olub vech-i meşrūh üzre emrimi yerine getüresiz.Şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız.Tahrīren fi'l-yevmi'r-rābi' ve'l-'ısrın min şehri'l-Ramāzani'l-Mübārek sene tis'a ve sittin ve elf.(Kayd:29 Ramazan 1069)

Sahrāy-ı Üsküdar

r.6a

Akdā kudāti'l-müslimīn evlâ vulâti'l-muvahhidīn ma'denü'l-, fazl ve'l-yakīn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'ın vāris-u 'ulūmi'l-enbiyā-i ve'l-mürselīn el-muhtass bi-mezīd-i 'ināyeti'l meliki'l-mu'ın Mevlānā Bursa Kadısı zīdet fezāiluhū ve Mefāhiru'l kudāt ve'l-hukkām me'adenü'l-fezāyil ve'l-ke'lām Hüdāvendigâr Sancağında vāki' olan kadıların zīde fazluhum ve Mefāhiru'l-emāsıl ve'l-ekrān kethudāyeri ve yeniçeri serdarları ve e'yān-ı vilāyet iş erleri zīde kadruhum tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki:inşā-Allāh'ü Te'ālā mahrüse-i Bursa cānibine bizzat teveccüh-i hümāyunum mukarrer ve muhakkak olmağın Bursa cānibinde mekārī develerinden deve tutub Üsküdar sahrāsına irsāl olunmak lâzım ve mühim olmağla imdi sāir mekārī devesi tutan tüccār tāifesi her ne minvāl üzre mekārī tuta gelmişler ise ol minvāl üzre tutub ve lâzım gelen mekārī akçesi için Bursa mizān-ı harīr mukāta'ası emīninden binbeşyüz kuruş havāle olmağın peşin olmak üzre olub mekārī için deve sāhiblerine virüb ta'cīl 'ale'l-'acīl Üsküdar sahrāsına irsāl idüb bir vecihle ihmāl ve müsāhele olmamak emrim olmuşdur.Buyurdum ki; hükm-i şerīfimle vardıkda bu babda sādır olan emrim üzre 'amel vech-i meşrūh üzre ol cānibde fermān olan yüz katar mekārī develeri turalār. Bursa'ya varınca-ya değın tüccār tāifesi tuttukları ile ne minvāl üzre tuta gelmişler ise o minvāl üzre tutub,akçesin ma'rifet-i şer' ile peşin olmak üzre birer mikdar virüb inşā-Allāh'ü Te'ālā kusuru vardıkda virile.Kusuru edā olunur bilmiş olasız.'Alāmet-i şerīfe i'timād kılasız.Tahrīren fī şehri'l-Ramāzān sene tis'a ve sittin ve elf.

Be makām-ı Kostantıniyye
el-Mahrüse

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān.....

Mahrüse-i Bursa'da vāki' merhūm Şeyh Paşā Cāmi'inde ba'de salā-ti's-sabāh merhūme 'Abide Hātun rūhu için tilāvet olunan eczā-i şerīfedən yevmī iki akçe ile bir cüz'-i şerīf tilāvet iden Hasan bin Hüseyin fevt olub mahlūl olmağın yerine işbu dārende-i fermān-ı hümāyūn Mehmed Sa'īd her vecihle mahall ü müstehak ol -

mağın . . . tevcih olunub berāt-ı şerifim virilmek bābında Kādıy-ı akdā kudāti'l-müslimîn Mevlânâ Nu'mân zîdet fezâiluhū 'arz itmek ile sadaka idüb bu berāt-ı hümâyün-i 'izzet-makrûnu virdim ve bu yurdum ki; varub mezbûr Mehmed Sa'îd cüzhân olub hizmet-i lâzi mesin müeddî kıldıktan sonra yevmî iki akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere . Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâ-hirî şehr-i Zi'l-Ka'de-i Şerif, sene tis'a ve sittin ve elf. (Kayd evâhir-i Zi'l-Ka'de 1069)

Be Makâm-ı Bursa

rr.6b Akdā kudāti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muh-tass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Bursa ve Kite ve Gem-lik Kadıları zîde fezâiluhum tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olı-cak ma'lûm ola ki; Bursa ahuruna mahsus olan mîrî çayırın her se-ne biçilmesine Mudanya ve Gemlik ve kalan Karyeleri birer mikdar imdād idüb ve Umurbey nâm karyede mu'tād-ı kadîm iken bu sene-i mübârekede Bursa cānibine bizzat 'azîmet-i hümâyün mukarrer ol-duğu ecluden iki kat ziyade çayırı kuruyub biçilmek lâzım ve mühim olmağla zikr olunan karyelerde mu'tād olan imdād birer kat ziyâde ve Umurbey Karyesinden dahî iki kat tırpan kabz olunmağla çayır-ı hizmet kemâ-yenbeği edâ olunub otluk mahallerine vâsıl olmak müm-kün olmadığı, siz ki kadılersiz emr-i şerifim ricâsına i'lâm eyle-diğiniz ecluden imdi zikr olunan karyelerden mu'tād-ı kadîmden al-mak bu sene iki kat tırpancı ve edâ-i hizmet itdirilmek fermân olunmuşdur. Buyurdum ki; hükm-i şerifim ile vardıkda bu babda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî kat'an zikr olunan karyelerde mu'-tād-ı kadîmden ziyâde ancak bu sene iki tırpancı ihrâc ve mîrî çayırların biçtirüb vakt-i zamânı ile der-anbar idüb bir vecihle te'allül ve bahâne itdirmeyesiz. Bu bahâne ile celb-i mâl alınmak-tan be-gâyet ihtirâz idüb ahz ü kabz ile itmâm-ı hizmet itdirmek-de her biriniz mecd ü sâ'y olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerife i'timâd kılarsız. Tahrîren fî şehr-i Ramazâni'l-Mübârek sene 1069.

Be Makâm-ı Kostantiniyye

el-Mahrûse

Ebnây-i sipâhiyandan Ömer zîde kadruhū Mahrûse-i Edirne'den devlet-i hümâyünuma arz-ı hâl idüb Bursa'da vâki' Yahıdi tâi -

fesinin cizye ve ispençe veşâir māl-i maktū'u bin altmış dokuz senesine mahsūb olmak üzere kendūye der-'uhde olunub berāt-ı şerīfim virilmek rica itmeğin cizyesi 'āmiremde mahfūz olan defterlerine nazar olundukda mukāta'ay-ı mezbūre hālâ senede māl-i maktū'u altmışdokuzbinaltıyüz akçe bedel olduğu mestūr'u mukayyed bulunmağın yirmibin akçe peşin ile der-'uhde olunmak fermānım olmağın, bu berāt-ı sa'ādet-āyātı virdim ve buyurdum ki; mezbūr zīde kadruhū varub bin altmış dokuz Ramazanı guresinden bir sene tamamına değin 'uhdelerine edāsı lāzım gelen cizye ve ispençelerini kadīmden ola geldiği üzere cem' ü tahsīl itdārüb kimesneye muhālefet itdirilmeye ve mezkūrmukāta'ay-ı merkūme mahsūb olmak üzere bin altmış sekiz Febi'u'l-Evvelinin dokuzuncu günü kendi yezdinden yirmibin akçe ber-vech-i peşin teslīm-i hazīne eylemiş - dir. Ve şart-ı iltizāmına mīrī ahurdan cevāb virmekde mecd ü sā'y ola ve taraf-ı āherden kimesne māni' ve müzāhim olmaya. Şöyle bileler, 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar. Tahrīren fi'l-yevmi'l-'işrīn min şehr-i Rebī'i'l-Evvel sene semāniye ve sittīn ve elf.

Be Makām-ı Kostantıniyye
el-Mahrūse

.7a Mefāhiru'l-kudāt ve'l-hukkām ma'denu'l-fezāyil ve'l-keḷām Manyas ve Kite ve Kızılca ve Tuzla ve Günyüzü ve Karahisar-ı na'ullu(?) ve Yenipazarı ve Kurupazarı ve Gökçedağ ve Domaniç ve Bayramiç ve Mihaliçcik ve Söğüd ve Kepsut ve Bergama ve Tırhala ve Nevāhīy-i Bergama ve Lefke Kadıları zīde fazluhum tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki; zikr olunan kadılardan sefer-i hümāyūnum mühimmātı için bundan akdem ihrācı fermānım olan sürsat zehāyirin nām menzile ihzār eyleyesiz deyū evāmir-i şerīfim irsāl olmuş idi lākin hālâ Bursa'ya nakl lāzım gelmeğın imdi mukaddemā irsāl olunan evāmir-i şerīfimde ta'yīn ve tasrīh olunan zehāyiri ber-vech-i ta'cīl kaldurub bizzat Bursa Sahrāsında nuzūl emīnine teslīm eylemek bābında fermān-ı 'ālī -şānım sādır olmuşdur. Buyurdum ki;.... vardıkda bu babda sādır olan emrim üzere 'amel idüb dahī kat'an ārām ve tevakkuf eylemayüb işbu hükm-i şerīfim vardağı gibi zikr olunan kadılıklardan mukaddemā irsāl olunan evāmir-i şerīfimde ta'yīn ve tasrīh olunduğı üzere sürsat zehāyirin ber-vech-i ta'cīl kaldırub bizzat getürüb Bursa Sahrāsında nuzūl emīnine teslīm eyleyesiz. Ve fermān olunan odun ve samanın nakli re'āyaya emr-i 'asīr olmağla odunun arabasına sekiz

akçe ve samanın kantarına otuzar akçe alub ordüy'u hümâyunuma karîb mahallerden siz ki kadılarsız iştirâ idüb teslim eyliyesiz 'avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden be-gâyet ihtirâz eylesiz ve zikrolunan sürsat zahîresi umûr-i mühimmeden olmağla sâire kıyâs eylemeyesiz.İhmâliniz sebebiyle zahîreye müzâyakaya bâ'is olasız.Mansibınız âhir virilmekle halâs olmayub şöyle ki;hakâret olursuz,bilmiş olasız ona göre mukayyed olub vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresiz.Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.Tahrîren fi'l-yevni's-sâmin min şehr-i Râmâzâni'l-Mübârek sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Kostantiniyye
el-Mahrûse

Mekke Sancağından gelen hazîne için on re's bârgîr kapucu başı Mustafa Ağâya teslim olunmuştur. 4 Safer 1070

Ulağla gelen Hüseyin Bey isti'câle gelüb iki re's bârgîr teslim olunub.

Boğaz hisârdan Sivas'a varub gelince yalnız iki re's emr-i şerîf mücibince ulak'a iki re's bârgîr tedârik olunduğu kaydıdır. 25 Cemâziye'l-Ëvvel 1070

B e y a z

.7b Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l - fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muh - tass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fezâiluhû ve Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bursa Sancağı mütesellimi zîde kadruhû tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki;Bursa'da olan Şakkal tâifesi hâlâ ordüy-i hümâyûnuma adam ve 'arz-ı hâl gönderüb Bursa'da olan bağçeler esnafı kadîmden bize yamak olub vâkî' olan tekâlifi ve sürsatı bu ana değîn bizimle me'an edâ ede gelmiş iken hâlâ işbu sene-i mübârekede vâki' ordu bedelin me'an edâ eylemeğîn te'allül idüb bize gâdr derler deyu bildürüb kânûn üzre hisselerine düşen ordu bedelini dahî me'an eylemeleri bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecluden imdi kânûn-i kadîm üzre edâ itdirilmek fermânım olmuşdur. Buyurdum ki;hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî göresin.Fi'l-hakîka kazıyye i'lâm olunduğu gi-

bi ise, ol takdirde mezbür terk-i kânûn üzere hisselerine düşen ordu bedelini me'an edâ itdârüb kimesneye te'allül ve nizâ' it - dirmeyesiz. Husûs-i mezbür için bir dahî emrim varmalu eylemeye - siz. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l- yevmi'l-sâlis ve'l-'ısrîn min şehr-i Ramâzânî'l-Mübârek sene tis'a ve sittîn ve elf.

Sahrây-ı Üsküdâr

Akdâ kudâti'l-müslimîn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâ- iluhû ve mefâhiru'n-nüvâb ve'l-müteşerri'in Kite ve Mudanya ve Mihaliç Kazalarında nâibu's-şer' olan Mevlânâ zîde fazluhû tev - kî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: zikrolunan kaza- ların ahâlileri Mudanya'da der-anbâr olunan mîrî buğdayı Bursa'ya nakl lâzım gelmeğin imdi sen ki; Bursa Kadısısın ahz u kabz idüb ve Bursa'da vâki' etmekçilere narh-ı cârî üzere tevzî' eyleyüb in- şâAllâh Te'âlâ ol cânibe varıldıkda yerine etmek olmak üzere fermânım olmağın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim oluşdur. Buyurdum ki; hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî sen ki Bursa Kadısısın vech-i meşrûh üzere zikrolunan dört kazanın ahâlisine Mudanya'da olan buğdayı getür- düb Bursa'da kabzolunduktan sonra narh-ı cârî üzere etmekçilere tevzî' eyleye ve inşâAllâh Te'âlâ varıldıkda yerine etmek a - linub asâkîr-i İslâm'a tevzî' ola. Bu husûsa ziyâde tekâyyüdüze olub 'avk ve te'hîr ve ihtirâz iden olursa bizzat kendiniz te - kayyüd eyleyesiz. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min Şevvâli'l-Mükerrem sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Sahrây-ı Üsküdar

Medîne-i Bursa'da Araplar Mahallesinde sâkin Mustafa Çelebi bin Osman nam kimesne Hüseyin nâm kimesnenin Hâtunları Sâime ve Fâtıma nâm hâtunlar muvâcehesinde da'va: benim 'abd-i memlûküm Siyavuş nâm câriyem Hâtunumun silk-i milkinde muntazam olan eş- yâsından ikişeryüz akçe kıymetlü beşer 'adet keten bezi gömlek ve yüzer akçe kıymetlü beş adet keten bezi gömlek beşer ve yüz - ellişer akçelik kıymetlü iki 'adet münakkaş boğça ve yüz akçe kıymetlü bir şerbet makremesi ve elli akçe kıymetlü bir münakkaş uçkur ve akrabamızdan Solak nâm kimesnenin bizde emânet vaz' ey - lediği on 'adet kuruşu mezbür Siyavuş ahz ve sirka eyleyüb mer - kûm Hüseyin'in hâtunlarına 'alâ tarîkı'l vaz' eyleyüb mez -

bürlardan da'vâ eylediğimizde bi'l-külliye inkâr eyledikde bey -
nimize muslihûn tavassut eyleyüb bin akçeye mâbeynimizi sulh ey-
leyüb vekâletim hasebiyle bedel-i sulh olan bin akçeyi mezbûr
Hüseynin yedinden bi't-tamâm alub kabzeyledim.Fî-mâ-ba'd da'-
vây-ı mezbûre müte'allik da'vâm yokdur didikden ğıbbe't-tasfî -
kış-şuhûd mâ vekaâ ketbolundu.Şuhûdu'l-hâl:el-Hâc Mehmed ,Deb-
bâğ ,Mehmed Halil Solak,Kurşuncu Ali,Korkusuz(?) İis -
kender,Hasan Çelebi el-mezbûr,Müsâ efendi el-imâm.(Salaha)

.8a Bursa'dan Haleb'e varub ordûy-u hümâyunuma gelince ulak
ile irsâl olunan el-Hâc Muştafa Ağâ için iki re's bargîr lâzım
olmağın yedinde olan emr-i şerîf mücibince iki re's bargîr tedâ-
riki ve mezbûr irsâl olunduğu kayd: şud.2 Zi'l-hicce 1069 .

Boğaz'dan Kastomonuya varınca Osmân Ağâ nâm ulağa iki re's
bargîr ve bir kulağuz bargîr üç re's bargîr ahz olunduğu kayd:
şud.12 Receb 1070.

Karabalçık yörüklerinden Sefer ben Halîl nâm kimesne kıla-
ğuz tâyîn kaya. şud.

Bursa'dan Diyâr-ı Bekr eyâletine varub ordûy-u hümâyunuma
gelince ulakım^{ile} irsâl olunan Rıdvan Ağâ için üç re's bargîr lâzım
olmağın yedinde olan emr-i şerîf mücibince üç re's bargîr tedârik
ve mezbûr irsâl olunduğu kayd: şud.2 Zi'l-hicce 1069.

Murtaza Paşaya giden Mehmed Bey'e iki ulak bargîr teslim kayd
şud.

Ber-müciib-i emr-i şerîf Van'a giden Ahmed Bey'e iki bargîr
teslim kayd: şud.

Ulak ile Mısır'a giden Âdem'e iki re's bargîr teslim kayd. -
şud:

Boğazhisar'dan ordûy-ı hümâyūnuna varub yol üzerlerinde vâ-
ki' olan kadılar yedinde olan emr-i şerîf mücibince yalnız iki
re's bargîr tedârik olunub teslim olunduğu kayd: şud.23 Şevvâl

Tâbi'-i defter Pâşâ ordûy-ı hümâyūndan Selânîk'e varub ge-
lince yalnız iki re's ulak bargîri Ali Ağâyâ emr-i şerîf mücibin-
ce ahz olunub teslim olunduğu kayd: şud.8 Zi'l-hicce 1069.

Tābi'-i reis efendi Bursa'dan varub gelince bir re's katır ve bir re's bargir ahz olunub emr-i şerif mücibince ulağa teslim olunduğu kayd şud.

Mezbür ulak Pazarköy Kazāsına revān olmuşdur.14 Z.Hicce 1069

Bursa'dan Kütahya'ya varub gelince ulağla emr-i şerif mücibince yalnız iki re's bargir Mehmed Çavuşa teslim olunduğu kayd şud. 16 Zi'l-hicce 1069.

Bursa'dan Edirne'ye varub gelince ulağla emr-i şerif mücibince yalnız bir re's bargir Ali Ağāya teslim olunduğu kayd şud. 12 Zi'l-Hicce 1069.

el-Hāc Osmān Ağā gitmişdir.

Bursa'dan İstanbul'a varınca ulak ile yalnız iki re's bargir tutulub tevābi'-i Sadr- A'zām Ağāya teslim olunduğu kayd şud. 18 Zi'l-Hicce 1069 .

Bursa'dan Yenişehir tarafına giden ulak yedinde olan emr-i şerif mücibince on re's bargir ahz olunub teslim olunduğu kayd şud.

Mezbür bargirler için bayır avcılarından Ali nām kimesne irsāl olunduğu kayd şud. 18 Z.Hicce 1069.

Edirne'ye varınca ulak ile emr-i şerif mücibince iki re's bargir ahz olunub teslim olunduğu kayd şud. 18 Z.Hicce 1069.

.... tarafına giden bargir Mihaliç tarafına gitmiştir.Ma'lûm ola.

Sayda'ya varub gelince ulak için iki re's bargir teslim olunduğu kayd şud 10 Muharrem 1070.

el-Hāc Murad tābi'-i defter elimize ulak

İnegöl'e iki re's bargir Mustafa Ağā ahz olunub kayd olunduğu kayd şud. 19 Z.Hicce 1069.

Bursa'dan Boğazhisarā varub gelince yedinde olan emr-i şe -

rîf mûcibince iki re's bârgîr ve bir re's katır ahz olunub ulağa teslim kaydır. Tahıl pazarı hammâlından Hasan nâm hammâl 19 Zh.

Bursa'dan Mar'aş'a varub gelince yedinde olan emr-i şerîf mûcibince Mar'aş Paşasının tevâbi'inden Ramazan Beye yalnız iki re's doru bârgîr ahz olunub İnegöl tarafına revân olduğu kayd şud. 21 Zi'l-Hicce 1069.

Bayır avcılarında Usûl nâm kimesne me'an revân olduğu kayd şud. Sâhib me'an gitmiştir.

Dergâh-ı mu'allâmdan Boğazhisar'a giden emr-i şerîf mûcibince iki re's bârgîr tedârik olunub teslim olunduğu kayd şud. 23 Z.h.

Resm-i ulaklar Osman Ağâ ve Ahmed Ağâya Mihaliç tarafına revân kayd şud.

Hamîd tarafına giden ulâğa iki re's katır ahz olunub teslim olunduğu kayd şud. 23 Zi'l-Hicce 1069.

Bayır avcılarında Mehmed nâm avcı katırları ile me'an gitmiştir. Ondan kayd olundu. (tâbi')

Arz-ı rûm tarafına giden Osman Ağâ nâm ulağa üç re's bârgîr ahz olunub teslim olunduğu kayd şud.

Yenişehir tarafına revân olduğu kayd şud. 28 Zi'l-Hicce 1069

Subaşı yedi ile kılağuz adam ta'yîn olunub me'an revân olunduğu kayd şud.

Tâbi'-i defterdâr Pâşâ Murtaza Ağâ nâm ulak Hâleb tarafına giden ulağa emr-i şerîf mûcibince bir re's bârgîr ahz olunub teslim olunduğu kayd şud. 28 Zi'l-Hicce 1069.

Pazarcık nâm kasaba tarafına revânın kayd şud.

Diyâr-ı Bekr tarafına giden İsmâ'îl nâm ulak tâbi'-i defterdâr Pâşâ Hazretleri emr-i şerîf mûcibince üç re's bârgîr ahz olunub teslim olunduğu kayd şud. 29 Zi'l-Hicce fî yevmi'r-râbi'-â.

Tâbi'-i Sadr-ı A'zâm hazretleri Gazze tarafına giden ulağa emr-i şerif mücibince beş re's bârgîr ahz olunub teslim olduğu kayd. şud. 29 Zil-Hicce 1069.

Sadr-ı A'zâm ağalarından Süleymân nâm ağâ ulaktır.

Tâbi'-i Defterdâr Pâşâ Şâm-ı şerif tarafına giden Ahmed nâm ulağa emr-i şerif mücibince iki re's bârgîr ve bir kılağuz üç re's bârgîr ahz olunub teslim olduğu kayd. şud.

Inegöl tarafına revândır. 2 Muharrem fi yevmi'l-cum'a. 1070

Kılağuz bayır avcılarından Mehmed nâm avcı me'an gitmiştir.

Kalender ve Süleymân nâm yörükân İbrâhîm fendiye emânet kudukları kemeri ahzyledikleri kayd. şud. Muharrem.

Beş re's bârgîr Yenişehir tarafına İvaz nâm avcı me'an gitmiştir.

Tâbi'-i Defterdâr Paşa 'Ayntâb'a ulağla giden Mehmed Bey'e iki re's bârgîr ahz olunub teslim olunduğu kayd. şud.

(T a k r î r â t)

9a. Medîne-i Bursa'da Mücellidler Mahallesi sükkânından Mehmed Bey bin Hızır Çavuş meclis-i şer'-i hatîr'da Gemlik Kazasına tâbi' gençler a'yânından râfi'u'l-kitâb Bayram Çelebi bin Nuh hilm-i mahzarında ikrâr ve takrîr 'ani'l-merâm idüb li-ümmin kız karındaşım olub bundan akdem Gemlik'de mütevaffâ olan Ali Beşe bin Abdullah'ın bint-i sulbiyyesi olan Gevher nâm bîkr-i bâliğanın sinni onüç yaşında olub bulûğuna mukirrâ ve mu'terife olmağla lede's-şer' mezbûr Bayram Çelebi'ye bu diyarda cârî olan nisf-ı mevhub seksenbin akçe mihr-i müccel ve emsâlinde cârî olan mihr-i mu'accel üzre mahzar-ı şuhûdda 'akd-i nikâh olunub velâyet-i nikâh cins-i 'asebeden karîb-i nesebî olmağla ve benim derecede olan Hatîce ve Sâliha'ya münhasır olmağla mezbûr Gevher bâliğa olub nefsine mâlik olmağın 'akd ehlerinden sâdır ve mahalline vâki' olub 'akd-i mezbûr benim makbûlümdür didikde mezbûr Mehmed Bey ile derecede müsâvî olanların kişi'râza 'adem-i

kudretleri zâhir olmağın sıhhat-i 'akd-i nikâha hükm-i şer' mā - hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.2 Muharrem.Şuhûdül-hâl: 'Umde-tü'l-müderrişin İbrâhîm Efendi el-müderriş bi-medrese-yi Hamza - bey,Fahru's-sa'âdâti'l-kirâm Seyyid Mehmed Efendi bin Şahâbeddin Fahru'l-eşraf es-Seyyid Kadri Çelebi,Abdullah bin Hasan el-kâtib ve gayrihim el-hâzırın.

(D a ' v â)

Sipâhi zümresinden Veli Bey bin Abdullah mahfel-i kazâda zikr-i âtî olan mezre'aya vaz'u'l-yed itdiği şer'an sâbit olan Mehmed Bey bin Hızır Çavuş mahzarında üzerinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb Balıklı nâm karye sınırlarında vâki' mutasarrıf olduğum Döğancı tımâr arâzisinden Kadıncınarı demekle ma'rûf mevzi'de vâ-ki' bir tarafı yerine ve bir tarafı nehir ve bir tarafı ve taraf-ı râbi'i tarîk-i 'amma müntehî olan mezre'a Ali Beşe nâm kimesne tasarrufunda olub bilâ veled-i zeker fevt olmağın zikrolunan mezre'a müstehakk-ı resm-i tapu olmuştur.Su - 'âl olunub takrîr ve tahrîr olunmak taleb iderim didikde gibbesu- 'âl mezbûr Mehmed Bey cevâbında zikr-i sebk iden mezre'a bana babam mezbûr Hızır Çavuşdan intikal eylemiştir deyü esnâ-i is - tintâk ve gibbe'l-inkâr mezbûr Mehmed Bey'den sıdk-ı makâline mu- vâfık beyne taleb olundukda karye-i mezbûrun sükkânından Beya- zidî bin Yusuf ve Hasan Beyler li-ecli's-şahâde meclis-i şer'a hâzırûn olub esnâi'l-istişhâdi's-şer'î fi'l-hakîka zikrolunan mezre'a mezbûr Hızır çavuşun taht-ı tasarrufundan olub ba'de ve- fâtihi oğlu merkûm Mehmed Bey'e intikal eyledi.Ve mezbûr husûsa şâhidleri şehâdet dahî iderüz deyü her biri edây-ı şehâdet-i şer- 'iye eylediklerinden ba'de't-ta'dâl ve't-tezkiye şehâdetleri mak- bûl olmağın mezbûr Veli Bey mu'ârazadan men' olunub mā veka'a bi't-taleb ketb olundu.Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin-'aşer min şehr-i Zi'l-Hicce.Şuhûdü'l-hâl:Sa'îd çelebi bin Mahmûd,Osman bin Mustafa Mehmed bin Mehmed,Mustafa bin Mehmed ve gayrihim.

()

Medîne-i Bursa'da Hacı Ya'kûb Mahallesi sâkinelerinden Sabi- re binti Hacı Uveys nâm hâtun meclis-i şer'î hatîrde zevci işbu râfi'u'l-kitâb Timur bin nâm kimesne muvâcehesinde bi-tav'ihâ ikrâr-ı tām ve takrîr 'ani'l-merâm zevcim mezbûr ile hüsn-ü zin- degânem olmayub hal'a tâlibe olduğum ecluden mukaddemâ bana mehr-i

mu'accel nāmına def' eylediği bir mintanı ve iki beledī döşek ve iki yorgan ve dört yasduk ve üç tencere ve üç sahan ve iki-akçe kilim ve iki sanduk ve bir kaftan ve bir tārīy-ı kaftan ve binyüz akçe bedelen 'ani'l-hal' mezbūr Timur'a teslīm eyledikten sonra zimmetinde olan sekizbin akçe mehr-i müccelim ve nafaka-ı 'iddet-i şer'ıyyemde ve me'ūnet-i süknāmdan ferāğat itmek üzere zevcim mezbūr ile muhāle'ay-ı sahihay-ı şer'ıyye ile muhāle'a eylediğime ol dahī vech-i meşrūh üzere hal'i kabul idüb bedeli olan eşyāy-ı merkūmeyi yedimden ba'de'l-ahz zevciyyete müte'al-lık cem' da'vā ve mutālabātdan ve muhāsemātdan herbirimizin zimmetini ibrā ve iskāt eyledük didikde gibbe't-tasdīkī'ş-şer'ī mā-veka'a bi't-taleb ketb olundu. 3 Muharrem 1071. Şuhūdü'l-hāl: Osman efendi bin , Mustafa çelevi bin Osman, Osman bin Mustafa Mehmed çelevi bin , Mehmed bin Sefer ve gayrihim.

(M ü l k n â m e)

Medīne -i Bursa 'da KademEri Mahallesi sükkânından Hacı Yusuf Abdullah nām kimesne meclis-i şer'den bā'isü'l-vesīka Mehmed Beşe bin Hasan nām recul mahzarında ikrār ve i'tirāf idüb medī -ne-i mezbūre kurāsından 'Alaşar Deresi nām mevzi'de vāki' bir tarafı Mustafa çelevi bağına ve bir tarafı Abdülmü'min bağına ve bir tarafı vādiye matraf ve taraf-ı rābi'i tarīk-ı 'amma münte -hī olan senede ondört akçe mukāta'ası olan iki bağımı mezbūr Murad Beşe'ye dörtyüzelli akçeye bey'-i bāt-ı sahih-i şer'ī bey' ve teslīm ol dahī vech-i meşrūh üzere tesellüm eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbūr dörtyüzelli akçeyi merkūm yedinden bi't-tamām ahz ü kabz eyledim..... fī-mā-ba'd zikr olunan bağ mezbūr Mehmed Beşe'nin milk-i meşru'a(?)sıdır. Keyfe-mā-yeşā' buraya mutasarrıf olur didikde gibbe't-tasdīkī'ş-şer'ī mā-veka'a bi't-taleb ketb olundu. 3 Muharrem 1071. Şuhūdu'l-hāl: Mehmed Ağā kethü-dā, Şa'bān dār, Hacı Hasan bin Osman, Hacı Mehmed bin Piyāle Bey Mustafa Çelebi Piyāle Bey, Osman bin Mustafa ve gayrihim.

(B e y ')

ve fī meclisi'ş-şer'ī'a ilh. Fahru'l-müderrişī -ni'l-kirām İbrāhīm Efendi bin Abdürrahim el-vekīl bi'l-bey' ve kabz elletī zekerehā 'an kibel-i ümmihī fahrü'l-muhazzirāt Kerī-me Hātūn ibnet-ā Ahmed essākine bi-mahallet-i Mahastır bi-dāhil-i hısn-ı Bursa el-mahrüse essābitü vekāletuhū bi-şahādet-i es-Sey-yid Kadri bin Seyyid Mustafa ve Habīb Efendi bin Receb Barfa

kad bā'a bi-vekâlet Fâhru's-sâdât es-Seyyid Mehmed Efendi bin Şahâbeddîn ve hüve iŝterâ minhu bi-mâlihî mâ-hüve'l-vekâlet'il mezbûra mezbûre hânım el-vâki' bi-mahalle-i Kal'a-i Umurbey bi-dâhil-i hisn-ı Bursa el-mahrûse el-müştemil 'alâ selâset-i buyûtin süfliyyâtın ve beyteyni 'ulviyeyni ve beytin süfliyyin mu 'abber 'anhu beker-hâne ve selâset-i sufefin fevkâniyyetin mu 'abber 'anhâ ve mâ'un cârin fî erba'-i mevâddi'in ve cenbuhû el-mahdûd ve bi-milk-i mezbûrân Nu'mân min tîrâk ba'den bi'l-menzili'l-mevkûf bi-müezzin-i mahalle-i Hürremî Bey ba'zen âher ve bi't-tarîki'l-'âmm mine'l-etrâkıs'selâse bi-mahalle-i tevâbi'i bi-semenin mu'ayyenin makbûzin erbe'a mie kit'a fizza mu'abber 'anhâ kuruş bey'an ve ŝirâen kâme kibel-i'l-müş l-me'mûr ileyh vicâhen şifâhen hurrire zâlike ve hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis mine'l-Muharremi'l-Harâm li-sene ihdâ ve seb'in ve elf.Şuhûdül-hâl:

.10a

(D a ' v a)

Medîne-i Bursa'da vâki' merhûm Çakılçı Mehmed nâm sâhibu'l-hayrın vakf eylediği menzile merhûm mezbûrun evlâd-ı sulbiyyesinden olub meşrûtiyet üzere mutasarrıf olan işbu bâisu'l-kitâb 'Aişe bint-i Mehmed nâm hâتون meclis-i şer'-i hatır-i lâzimu't-tevkîrde vâkıf-ı mezbûrun kızı Hatîce nâm hâتونun oğlu Mustafa'nın oğlu Ali ile yine mezbûre Hatîce'nin diğeri oğlu Ahmed'in kızı 'Âbide ve yine mezbûre Hatîce' nin kızı Kerîme nâm hâتونun kızı 'Aişe nâm hâتونların mahzarlarında takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüb medîne-i mezbûrede Veled-i Saray Mahallesinde vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd olan menzili....ceddim vâkıf-ı mezbûr olan kendüye ba'de vefâtihî evlâdına ve veled-i evlâdına ve ba'de inkırâzi'l-evlâd Medîne-i Münevvere fukarâsına vakf ve şart eylediği vakfiye-i ma'lûmun bihâsında mestûr ve mukayyed olub hâlâ ben vâkıf-ı mezbûrun evlâd-ı sulbiyyesinden olmağla menzil-i mezbûr bana meşrût iken hâlâ mezbûr Ali ile merkûmetân 'Âbide ve 'Aişe vâkıf-ı mezbûrun evlâd-ı sulbiyyesinden olmayub bâlâda tafsil olunduğu üzere kızı evlâdlarından olmaları ile mücib-i şart-ı vâkıf menzil-i mezbûrda alâkaları yoğiken hilâf-ı şart-ı vâkıf müdâhele iderler.Su'âl olunub takrîrleri tahrîr ve evlâd-ı bint olduklarına binâen menzil-i mezbûrda hakk-ı tasarrufları olmadığı kendülere tefhîm olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-su'âl mezbûr Ali ile merkûmetân 'Âbide ve 'Aişe cevablarında fi'l-hakîka mezbûr 'Aişe vech-i meşrûh üzere vâkıf-ı mezbûrun evlâd-ı sulbiyyesinden olub ve kendüleri ve kendülerin evlâd-ı bint olduklarını herbiri ikrâr ve i'tirâf eylediklerinden kütüb-ü mu'teberede İmam Ali Râzî hazretleri naklettikleri üzere yukâfu 'alâ veledihî sümme veled-i veledihî li-reculi'z-zukûr ve'l-inâs min veledihim.✓

deyü buyurulması binâen 'alâ zâlik mezbûr Ali ile merkûmetan 'Âbi-
de ve 'Âiše evlâd-ı bint oldukları ecluden menzil-i mezbûrun hak-
k-ı tasarrufları olmaduğu kendülere müdâheleden men'
ile mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Gurre-i Muharrem 1071
Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Ali, Mustafa bin Osman, Osman bin Mustafa,
Mehmed Çelebi bin Hamza, Mustafa Çelebi bin İbrâhîm.

(T a k r î r â t)

Mahrûse-i Bursa Hisar dâhilinde Bâb-ı Sicin Mahallesi sükkâ-
nından Abdullah bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâ-
zimi't-tevkîrde işbu bâisu'l-kitâb Sulbî oğlu Emrullah nâm ki-
mesne müvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüb oğlum
merkûm Emrullah zimmetinde hucet-i deyn-i şer'iden ellibin fizza
akçe hakkım olmağın hâlâ meblağ-ı merkûm ellibin akçeyi oğlum
mezbûrun yedinden bi't-tamâm ahz u kabz eyledim. Min ba'd zimmetin-
de bir akçe ve bir habbe hakkım kalmamışdır. didikde mezbûrun vec-
h-i meşrûh üzre sudûr iden kelimât-ı meşrûhasını mezbûr vicâhen
tasdik ve tahkîk itdikde mâ veka'a ketb olundu. 2 Muharrem 1071.
Şuhûdü'l-hâl: Receb bin , Bayram bin Mehmed, el-Hâc Mehmed ,
Ahmed bin Receb, Mehmed bey bin İbrâhîm, Hâc Mustafa bin İbrâhîm.

(T a k r î r â t)

Medîne-i Bursa'ya tâbi' Geyiklibaba nâm karyede sâkin iken
bundan akdem müteveffâ olan Halil Beşe bin Hüseyin'in sulbî oğ-
lu İbrâhîm Çelebi mahfel-i kazâda şakîkası olan Mü'mine hâtunun
zevci ve tarafından ikrâr-ı âtiyü'l-beyân tasdîka vekîl müsec-
celi olan Seyyid Mustafa Çelebi bin Mehmed mahzarında ikrâr ve
takrîr-i kelâm idüb babam müteveffây-ı mezbûrun muhallelâtından
karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmu'l-hudûd beş kit'a bağçeden his-
se-i şer'ıyyemi taleb itdiğimde hâl-i hayâtında şirâ-i şer'î ile
iştirâ eyledüm deyü cevâb itmekle beynimizde nizâ' vâki' olmuşdur,
ol hâletü hâzihî babam müteveffây-ı mezbûrun dört yüz kırk adet
riyal kuruş deyni olub meblağ-ı mezbûrun üçyüz kuruşunu ben ma-
lımdan edâ ve ibkâ eyleyüb hadâik-ı mezbûrun da'vâsından zimme-
tini ibrâ eyledim. Babam müteveffây-ı mezbûrun hadâik-ı mezbûrdan
gayri emlâk farîzay-ı şer'ıyye tarîkı ile beynimizde taksîm olun-
mak üzre bâkîdir. didikde mukirr-i mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda ve
kîl-i merkûm vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk edicek mâ-veka-
'a bi't-taleb ketb olundu. 2 Muharrem 1071. Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-

Müderrişini'l-kirâm Muslu efendi, Abdullah Çelebi , Mehmed bin Hasan, İbrâhîm bin , Osman .

.10b Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki: hâliyâ Mahmiye-i Bursa'nın parça sürücülüğü tarafımızdan hâliyâ mîzân-i harîr emîni olan Mehmed Ağāya sipâriş olunmuşdur. Ol cānibe varan parçaları açdırmayub bu tarafa irsâl eyleyüb min ba'd âherden bir ferd müdāhele ve mu'āraza itmek bābında yedine işbu tezkire li-ecli't-temessük vaz' olundu. Tahrîren fî gurre-i Muharrem 1071.

Nişân-ı şerîf oldur ki; işbu dārende-i fermân-ı hümâyün-i meserret-makrûn-i hākānî Kıdvetü's-sa'ādaāt ve menba'-i Seyyid Mehmed zîde siyādetuhû hakkında mezîd-i 'ināyet-i pâdişā-hānem zuhūra getürüb Mahmiye-i Bursa'da vāki' Hazreti Şeyh Ebū İshak Kāzerünî kuddise sırruhu'l-azîzihûnun evkâfına iftihāru'l havāss ve'l-mukarrebîn muhtār-u ashābi'l-'izz ve'l-mekîn der-sa'ādetim ağāsı olub evkâf-ı mezbûrun nāzırı olan Mehmed Ağā dāme 'uluvvuhû 'arz-ı mûcibince 1071 senesi Muharremi guresinden bir sene tamāmına deġin vazîfe-i mu'ayyene ile mütevellî nasbedüb binyetmiş Zi'l-Hiccesinin onbirinci gününde bu berāt-ı hümâyunu virdim ve buyurdum ki; mezbûr varub şol ki; vezāyif-i sadakāt-ı tevliyettir mer'î ve müeddî kıldıktan sonra bundan evvel mütevellî olanlar evkâf-ı mezbûra ne vecihle mutasarrıf ola gelmişler ise mezbûr dahî ol minvâl üzre mutasarrıf ola. Ol bābda āherden bir ferd mānî' ve dāfi' olmaya. Şöyle bileler, 'alāmet-i şerîfe i'timād kılalar. Tahrîren fîl-yevmi't-āsi' - 'aşer min şehr-i Zi'l Hicce sene seb'in ve elf. (Kayd: 7 Muharrem 1071)

Be Makām-ı Edirne

Medîne-i Bursa'da Na'lbandoġlu Mahallesi imamı olan bā'i - su'l-vesîka Mustafa Efendi bin Hacı Dervîş meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimi't-tevkîrde Üsküdārî ve Mehmed nâm kimesne müvācehesine takrîr-i da'vâ idüb mahalle-i mezbûrda vāki' bir tarafı Hacı Bayram milkine ve bir tarafı Sun'ullah Efendi mülküne ve bir tarafı ba'zen Mehmet Çelebi ile tarîk-ı hāssa muntehî olan bir bāb menzili merhûm ve Abdülkerîm nâm sâhibu'l-hayrın vakf idüb tevliyet ve gallesini kendisinden sonra evlādına ve ba'de inkırāzi'l-evlād mahalle-i mezbûre mescid-i şerîfinde imām olanlara şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûlun bihāsında mestûr ve mukayyed olduğuna bināen vākıf-ı mezbûrun evlādı munkariz olmağ-

la benim meşrûtam olub lâkin menzil-i mezbûr harâbe olub tara -
f-ı vakıdan binâ ve 'imâretine müsâ'ade olmağla mukaddemâ izn-i
hükm-i şer' ile ve benim ma'rifetim ile hâzır-ı nâ meclis(?) Yu-
suf Efendi kendi malı ile nefsi için mülkü olub vere -
seye intikâl itmek üzere mezbûr Yusuf Efendiye menzil-i merkûmu
binâyaya izin virilüb beher şehr otuz akçeye icâr eylediğimden ol
dahî vech-i meşrûh üzere isticâr ve kabz itmeğın hâ mezbûr Muhid-
dîn vâkıf-ı mezbûrun evlâdıyım deyû ta'arruzdan hâlî olmamağın
su'âl olunub men' ve def' olunması matlûbumdur. didikte gıbbe's-
su'âl mezbûr cevâbıyla menzil-i mezbûr benim babam
Mehmed'in babası Mehmed nâm kendünün vakfı olub lâkin tevliyet ve
ğallesi evlâdı münkarız olduktan sonra mahalle-i mezbûrun imam -
larına şart eylemeğın vâkıf-ı mezbûrun evlâdından olmağım menzi-
l-i mezbûr benim meşrûtamdır deyû esnâ-i istintâk ve 'akıbi'l-in
kâr mezbûr Mehmed'den müdde'âsı beynince taleb olundukda
ityân-i beyyine için istimhâl idüb mehl-i şer'î tamamına mecâli-
s-i selâsede vech-i şer'î üzere isbât-ı müdde'âya kudreti olmayub
'âciz ve kâsır olmağın men' olunduktan sonra mahalle-i mezbûrun
ahâlisinden olub bî-ğaraz müslimînden cemm-i ğafır ve cemm-i ke-
sîr menzil-i mevkûf-i mezbûrun tevliyet ve gallesi mahalle-i mez-
bûr imâmına meşrûta olduğunun takrîr 'an-tarıkı's-şahâde isbât
eyledikleri li-vech-i şart-ı vâkıf menzil-i mezbûrun tevliyeti
imâm-ı merkûm Mustafa Efendiden ibkâ olunub mâ-veka'a bi't-taleb
ketholundu. Gurre-i Muharrem 1070. Şuhûdü'l-hâl: Ahmed efendi bin
Osman, Hızır Efendi bin Mehmed, Veli Çelebi bin Salih, Ketvan bin
Abdullah, Mehmed Çelebi bin Ramazan.

. 11a Akdâ kudâti'l-müslimîn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîde feza-
iluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Bursa'
da vâki' Pınarbaşı suyunun yolları, göbekleri tecdîd olun-
mayub harâb olmak ile suyu gelmeyüb göbeğın ve köklerin dolsun
dedüğün bir kaç def'a fıskı bırakmak ile hamamların ve sahib-
lerin ve mescidlerin ve evlerin suları fıskî ile mâlemâl olmağla

Nişân-ı şerîf oldur ki,
İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûn-i hâkânî Mevlâ-nâ Osman bin Ramazân mahall-ü müstehak olamğla hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Mahrûse-i Bursa'da vâki 'Yahşibey Mahallesinde merhûme Gülçiçek Sultan tâbe serâhuhû mes-cid-i şerîfinde fevt olan Ramazân ve ref'olunan 'Ömer yerine iftihârü'l-havass ve'l-mukarrabîn bābu's-sâ'âdetim ağâsı evkâ - f-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağânın dâme 'uluvvuhûnun 'arz ve sûret-i ruûs-i hümâyunum mûcibince 1070 Muharreminin ikinci gü-nünde yevmî üç akçe ile imâm ve iki akçe ile müezzin ve bir akçe ile eczâ-hân ve ayda yigirmi akçe ile kayyım nasb idüb bu berât-ı hümâyunu virdim ve buyurdum ki: mezbûr varub edây-ı hizmet eyle - dikten sonra vech-i meşrûh üzre ta'yîn olunan yevmî altıbuçuk ak-çe vazîfenin üç akçesi imâmet ve ikî akçesi dahî müezzinlik ve bir akçesi dahî eczâ-hânlik ve ayda yigirmi akçe kayyımlık cihetten ? içün evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasar-rif olub ol babda terk-i hizmet eyleyen Ömer ve fevt olan Rama - zan ve taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya şöyle bi-leler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâ-si' min şehr-i Muharremü'l -Harâm sene 1070.

Be-makâm-ı Sahrây-ı Bursa

Kazâ-i Bursa ve Livâ-i Hüdâvendigâr iştirâ-i zehâyîr- i mîrî kazâ-i mezbûrda mübâşir Mehmed Çavuş bi-emr-i şerîf-i 'âlî el-vâki' fî sene 1070

Şa'îr

Dakîk

Kîl-i İstanbul

Kîl-i İstanbul

sâbikan

el-yevm

6000

1500

Kazâ-i mezbûrdan iştirâsı fermân olunan ol mikdâr şa'îr ve dakîk bi't-tamam getürüb kabza memur olan Ali Ağâyaya teslim eyledikle: - rinde ~~memur~~ temessükü ibrâz itmeğın mûcibince bā-fermân mahalline kayd olunub işbu sûret . mevkûfatdan olundu. Tahrîren fi'l-yev - mi'l-hâmis-'aşar min şehr-i Zi'l-Ka'de sene seb'in ve elf .

İbrâhîm

11b Nişân-ı şerîf oldur ki..

Bundan akdem mahrûse-i Bursa'da bir senede yüziki bin yüzseksen akçe vezâyif ve gayri ile ikiyükkırkyedibinbeşyüz yigirmi akçe irsâliye ile cem'an üçyük ve ellibin akçeye iltizam olunan beytü'l-mâl-i 'âmme ve hâssa Bursa ve tevâbi mukâta'ası bin altmış dokuz Şevvâli guresinden sipâhiyandan Abdüsselâm nâm kimesne ber-veh-i emânet berât-ı şerîf virilüb kânûn-i kadîm üzre on akçeden bir akçe kendine ta'yîn olunub zabt üzre iken hâlâ senesi tamâm olmağla karîb olmağla mezbûr Abdüsselâm ve Mustafa nâm kimesne birâderine de dîvân-ı hümâyûnuma gelüb 'arz-ı hâl idüb zik lunan beytü'l-mâl-i 'âmme ve hâssa ve tevâbi'-i mukâta'asından bin yetmiş Şevvâlinin guresinden bir senenin tamâmına değin sene-i sâbık üzre ber-veh-i emânet kabul ideriz. Şol şartla ki: şart-ı sâbık mücibince olan beytü'l-mâl-i 'âmme ve hâssa ve evkâf-ı selâtîn vesâir evkâfın defterlü re'âyâsından olmayub hâric-ez defter olanları

dahî olmayanları muhâlefet ve Mahmiye-i Bursa'da vâki' kaçkun kul ve câriye ve mâl-ı 'âyib ona zabt itdirüb ve Mudanya ve Hamzabey vesâir evkâf-ı selâtîn ve Sultân hâsları ve zü'amâ ve erbâb-ı timâr sahibleri dahî itmeyeler deyü min -vâl-i meşrûh üzre berât-ı 'âlî-şân virilmek bâbında 'inâyet ricâ eyledikleri bin altmış dokuz Şa'bân'nının onuncu günü 'arz olundukda senesi üçyükellibin akçeye olmak üzre berât-ı şerîfim virilmek fermânım olmağın işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mezkûr Abdüsselâm ve Mustafa zîde kadruhü hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki : mezbûr varub zikr olunan beytü'l-mâl-i 'âmme ve hâssa ve tevâbi'i mukâta'asın kadîmden olageldiği üzre bundan akdem emîn olanlar ne minvâl üzre zabt idegelmişler ise mezbûrlara dahî gîrû ol minvâl üzre zabt ve şart-ı sâbık mücibince târîh-i merkümeden bir sene tamâmına değin mîrî için zabt ve vâki' olan beytü'l-mâlî ahz ve kabz itdirüb taraf-ı âherden bir ferde müdâhale dahî ve ta'arruz it-

dirilmeye.Şöyle bileler, 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar.
Tahrīre fi'l-yevmi'l-'āşir min şehr-i Şa'bāni'l-Mu'azzama li-
sene seb'in ve elf.

Be Makām-ı Edirne

(K a b l u c a T e m e s s ü k ü d ü r)

Vech-i tahrīr-i hurūf budur ki merhūm ve mağfūrun leh Rüstem Pāşā nevverallahū merkadehūnun evkāfından Bursa'da vāki' Kaplu -
ca-i Cedīd ve Kızca ve Hamam-ı Karamustafa ve tevābi'inin işbu
binyetmişbir senesi mahsūlünden zabtı Ebubekir Çelebi tahvīlin -
den ber-vech-i peşin yalnız yigirmibin akçe ki, nisfı yalnız on-
bin akçe ider vakfa ahz ü kabzolunub yedine işbu hurūf virildi -
gi hīn-i muhāsebede deynine mahsūb olunub tezkiremiz dāfi'-i
kīl u kāl ve kāti'-i nizā' ola.Şakk-u dāfi' Tahrīren 4 Rebī'-
u'l-Evvel 1070.

(B e r ā t)

Nişān-ı şerīf oldur ki

Rāfi'-i tevki'-i refi'-i hākānī Mustafa sūdde-i sa'ādetime gelüb
Medīne-i Bursa'da vāki' müteveffā Başcı İbrāhīm vakfının yevmī
dört akçe vazife ile kitābeti yigirmiyedi seneden beri üzerinde
olub hizmetinde kusūru yoğiken Mehmed nām kimesne bir tarīk ile
alub ğadr itmekle mezbūr ref' olunub kitābet-i mezbūr ğīrū ken-
düye ibkā ve mukarrer olmak bābında 'ināyet ricā etmeğin mūci -
bince mukarrer ve teveccüh idüb bu berāt-ı sa'ādet-āyāt ve beh -
cet-ġāyatı virdim ve buyurdum ki; ba'de'l-yevm mezbūr Mustafa va-
rub ref' olunan mezbūrun yerine vakf-ı mezbūreye kâtib olub hiz-
met-i lâzimesin bī-kusūr mer'ī ve müeddī kıldıktan sonra ta'yīn
olunan yevmī dört akçe vazīfesine mutasarrıf ola ol bābda ref' o-
lunan mezbūr Mehmed ve āherden bir ferd māni' ve rāfi' olmayub
dahl ve ta'arruz kılmaya.Şöyle bileler, 'alāmet-i şerīfe i'timād
kılalar.Fī evāil-i şehr-i Zi'l-Hicce-i şerīf 1070.

Be Makām-ı Kostantıniyye
el-Mahkiye

(B e r ā t)

Nişān-ı şerīf oldur ki ..

Medīne-i Bursa'da vāki' müteveffā Cemāl Bey evkāf-ı mütevellīsi olan Kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Hacı Mehmed zīde kadruhū südde-i sa'ādetime mektub gönderüb evkāf-ı mezbūrenin yevmī birbuçuk akçe vazīfe ile mu'temedi ve yevmī iki akçe vazīfe ile cābisi olan Ebûbekir Dede bin Halīl sāhib-i firāş ve pīr olub edāy-ı hizmet iktidārı olmamağın ref' olunub yerine rāfi'-i tevkī'-i rāfi-'i's-şān hākānı Mustafa bin Hasan için mahall ü müstehakdır deyū virilmek ricāsına 'arzetmeğın mūcibince teveccüh idüb bu berāt-ı sa'ādet-āyāt ve behçet-nümāyan virdim ve buyurdum ki:ba'de'l-yevm mezbūr varüb ref' olunan mezkūrun yerine evkāf-ı mezbūrun mu'temedi olub hizmet-i lâzimesin bī-kusūr mer'ī ve müeddī kıldıktan sonra ta'yīn olunan yevmī üçbuçuk akçe vazīfesine mutasarrıf ola ol bābda ref' olunan mezbūr ve āherden bir ferd māni' ve rāfi' olmayub dahl ve taaruz kılmaya.Şöyle bileler,'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar taḫrīren evāhir-i Zi'l-Kā'de sene seb'in ve elf. (Kayd:6 Zi'l-Hicce 1070)

Be Makām-ı Kostantıniyye
el-Mahmiye

Akdā kudāti'l-müslimīn evlā vulāti'l-muvahhidīn ma'denü'l-fazl ve'l-yakīn ilh. Mevlānā Bursa Kadısı zīdet fezāiluhū tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki hālâ Mahrūse-i E-dirne'de der-sa'ādetime 'arz gönderüb Bursa'da Karāşeyh Mahallesi imāmı Seyyid Halil vesāir ahālīy-i mahalle şer'-i şerīfe gelüb mahalle-i mezbūrda müteveffā olan Hāc Emīr'in kebīr kızı ve vārisi olan Fatma nām hātun hāl-i sağırinde vāsī olub hālâ sağır oğlunun menkūhesi olmağla ve mezbūrenin tedbīr-i umūru hālâ 'İsābey müderrisi Hāfız nām kimesne yedinde olmağla mezbūr Hāfız'dan hāneye fermān olunan mahalle-i mezbūrda mezbūrenin hānesinin hāricine düşen sekiz kuruş teklīfi taleb olundukta virmekde te'allül ider mezbūr Hāfız dahī 'avārızından gayri tekālifden mu'af olmuş elinde emr-i şerīf vardır virmedüğün i'lām idivirüb ilhāh eyle -dikleri ecluden hazīne-i 'āmirede mahfūz olan mevkūfāt defterine nazar olundukda Karāşeyh Mahallesinin yiğirmiyedi 'avārızhānesi olub 'avārız viren cihet-i bedel-i nüzūl ve iştirāy-i bedel-i sursat vesāir tekālif-i mu'ayyene üzre çeke gelmeğın imdi kānūn ve defter mūcibince 'amel olunmak fermānım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerīfim vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzre 'amel

idüb dahî mahalle-i mezbûre 'avâriz yerlerine mutasarrıf olub
'avârizı viren re'âya bedel-i nüzûl ve iştirâ-i bedel-i sursat
vesâfir teklife dâhil olmağla kânûn ve defter mûcibince me'an
edâ itdirüb kimesneye te'allül ve niza' itdirmeyesin. Husûs-i
mezbûr için tekrar emrim varmalu eylemeyesin. Şöyle bilesin, 'alâ-
met-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi'-'aşar
min şehr-i Zi'l-Ka'de-i Şerîf sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

12b Akdâ kudâti'l-müslimin ilh. Mevlânâ Bursa kadısı zîdet fezâ-
ilubû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan
akdem binaltmışdokuz senesinde Bursa'da vâki' Baçpazarı ağnâm ve
serçîn ve darçın mukataaları emîni olan Abdüsselam'ın zimmetinde
onbirbindokuzyüz doksan akçe ve yine târih-i mezbûrda Bursa'da
beytü'l-mâl-i 'âmme ve hâssa emîni olan istihdâm kulu Abdüsselâ-
m'ın zimmetinde altmışyedibin dokuzyüz yetmişdört akçe ve yine
binyetmiş senesinde Bursa'da Baçpazar galle mukâta'ası emîni o-
lan zimmetinde ondörtbin sekizyüz doksansekiz akçe ve yine
binyetmiş senesinde Bursa'da bozahâne ve tevâbi'i mukâta'ası e-
mîni olan Mustafa'nın zimmetinde otuzsekizbin sekizyüz akçe ve
yine târih-i mezbûrda Bursa'da beytü'l-mâl-i 'âmme ve hâssa muka-
ta'ası emîni olan Abdüsselâm'ın ikiyük kırkyedibin beşyüzyirmi
akçe olduğu mahallinde zimmet tezkiresi yazılıb irsâl olunmuşdur.
Vech-i meşrûh üzre mezbûrların zimmetinde olan akçeleri emr-i şe-
rîfim varduğu gibi taleb ve tahsıl kullarının virile-
cek için mu'accelen der-sa'âdetime irsâl ve
teslîm-i hazîne itdirilmek fermânım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i
şerîfimle Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman zîde kadruhû vardık-
da bu babda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî kat'an ârâm ve
tevakkuf eylemeyüb mezbûr-i şer'-i şerîfe izhâr mukâta'at malın-
dan vech-i hurûf üzre zimmetlerinde olan ol mikdâr akçesi irsâl
olunan zimmet tezkiresi mûcibince mu'accelen taleb ve tahsıl it-
dirilüb keseleyüb ve mühürleyüb mübâşir-i mezbûr ve mu'temedün
'aleyh adamlar ile mu'accelen der-sa'âdetime irsâl ve mevâcib-i
merkûm virilmezden mukaddem teslîm-i hazîne itdürüb mâl-i mîrî-
den zimmetlerine bir akçe bâkî kodurmayasız. Şöyle bilesiz 'alâ -
met-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-vâhidi'l-'aş-
rîn min şehr-i Zi'l-Ka'de-i Şerîf sene seb'in ve elf. (Vasale i -
leynâ 3 Zi'l-Hicce)

Be Makâm-ı Edirne

'Izzetlü ve fazîletlü efendim hazretlerinin meclîs-i şerîf-
lerinde dürer-i da'avât-sâfiyât

lâyık olduğu üzere su'âl olunduktan
sonra inhâ olunan budur ki Bursa'da vâki' ba'zı mukâ-
tâ'atdan ba'zı kimesnelenin zimmetlerinde mâl-i mîrî olmağla des-
t-i tezkireleri mücibince 'ale'l-'acele tahsîl ve irsâl olmak bâ-
bında emr-i şerîf virmek Kıdvetü'l-emâsıl ve'l-akrân Osman zide
kadruhû ta'yın olmağın mücibince mektûb tahrîre
irsâle huzûr kılınıştır. Vusûlünde sâdır olan emr-i şerîf müci-
bince mâl-i pâdişâhîyi ber-vech-i isti'câl tahsîl ve bir gün ev-
vel ulaştırub teslîm-i hazine itdirilmeğe ziyâde sa'y ve ikdâm
idüb aslâ bir ferde te'allül ve muhâlefet itdirmeyesiz. Memhûr o-
lundu. Bâkî hemîşe 'izz u fazîlet dâim bâd.

c. 138 Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki binyetmiş Zi'l-Hiccesi gurre-
sinden bir sene tamamına değîn hâlâ 'uhdemizde olan mîzân-i ha-
rir Bursa ve tevâbi'i mukâta'asın tarafımızdan 'izzetlü karında-
şım Topkapulu Mahmud Ağâ'ya der-'uhde idüb yedlerine berât-ı ce-
did-i 'âlî- şân ve ma'mûlun bih zabt-ı temessükü virüb mücibince
emr-i şerîf dahı sâdır olub imdi yedlerine virilen berât-ı cedid
ve ma'mûlun bih zabt-ı temessükü ve emr-i şerîf mücibince merkû-
mun adamlarından Mehmed Ağâ'ya zabt ve rabt itdürüb ahz ü kabz
itdürüb min ba'd taraf-ı âherdensbir ferd müdâhele eylememek üz-
re işbu zabt-ı temessükü tahrîr olunub yedlerine virilmiştir.
Tahrîren fî gurre-i Zi'l-Hicce sene seb'in ve elf.

Ahmed Ağâ
Gümrük Emîni

(M e k t ũ b - ı S a d r - ı ' a z ā m)

'Izzetlü ve fazîletlü efendim hazretlerinin huzûr-i fezâil-i
mevfurlarına da'vât-ı sâfiyât ithâfından sonra inhâ-i muhibbâne
budur ki bi'l-fiil İstanbul ve tevâbi'i gümrüğü mukâta'ası emîni
olan bâ'isü'l-mektûb Ahmed Ağâ arz-ı hâl idüb berât-ı şerîf ile
'uhdesinde olan mîzân-i harîr Bursa ve İzmir mîzân-ı harîr mukâ-
ta'asın binyetmiş Zi'l-Hiccesi guresinden bir sene tamamına de-
ğîn zabtını tarafından Topkapulu Mahmud Ağâ'ya sipâriş idüb ve
berât ve temessük virüb akçesin bi't-tamâm mevâcib-i imdâd için
olub teslîm-i hazine itmeğîn hâlâ İzmirde gümrük emîni olan
Topçuoğlu Ermeni bir tarık ile sahte temessük peydâ itmek ile

zikrolunan İzmir ve Bursa mîzân-i harîr mukâta'âsına müdâhele eyledüğün bildirüb mukaddemâ virdiğün temessük ve berât-ı şerîf mûcibince İzmir mîzân-ı harîr mukâta'âsı Topkapulu Mahmûd'un adamı Hüseyin nâm kimesneye ve Bursa mîzân-i harîr mukâta'âsı Mehmed nâm kimesneye zabt ve tasarruf itdürülüb sahte temessük peydâ idüb müdâhele iden merkûm Ermeni'yi ve turuk-u âherden bir ferdi kat'an dahl ve ta'arruz itdirmemek için emr-i şerîf virilmeğün mûcibince mektûb tahrîr ve irsâl-i huzurları kılınmışdur. Ledâ şerefi'l-vusûl me'mûldur ki ber-mûcib-i emr-i 'âlî 'amel idüb elinde olan berât-ı şerîf ve temessük mûcibince târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere İzmir mîzân-ı harîr mukâta'âsı Hüseyin nâm kimesne ve Bursa mîzân-i harîr mukâta'âsı Mehmed'e sene tamâmına değün zabt ve tasarruf ve mîriye âyid olan rusûmâtın ahz ü kabz itdiretsiz sahte temessük peydâ iden mezbûr Ermeni'yi ve âheri müdâhele itdürmeyüb mûcibince bezl-i hizmet eyliyesiz. Bâkî eyyâm-i fezâyil dâim-bâd.

Muhibbu'l-Muhlis Mehmed

(B e r â t)

Nişân-ı şerîf-i 'âlî - şân oldur ki Bundan akdem mahrûse-i Bursa'da vâki' kapan-ı meyve-i huşk ve gümrük kantarın ve tevâbi'i mukâta'âsının senede seksenbin altıyüz altmışaltı akçeye olub meblağ-ı mezbûrun kırkbin ikiyüz altmış akçesi vezâyife ve gayra ifraz olunduktan sonra bâkî kalan kuruşun altıyüzelli akçesi ber-vech-i nakd irsâl olmak üzere umenâ 'uhdesinde aher üzere iken hâlâ İbrâhîm nâm kimesne üzerinde divân-i hümâyûna gelüb ârz-ı hâl idüb zikrolunan kapan-ı huşk ve gümrük kantarı ve tevâbi'i mukâta'âsı binyetmiş Muharreminin guresinden uslûb-i sâbık üzere senesin seksenbin altıyüz altmış altı akçeye iltizâm ve kabûl iderim. Şöyle şart ile ki : zikrolunan mukâta'aları kadîmden umenây-ı sâbık ne minvâl üzere zabt ve tasarruf ide gelmişler ise gîrû bana dahî o minvâl üzere zabt itdirile deyû berât-ı şerîfim virilmek bâbında 'inâyet-ricâ eyledüğü binyetmiş Şevvâlinin sekizinci günü 'arzolundukda onbin peşin ile berât-ı şerîfim virilmek fermânım olmağın tevcih idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr mukâta'ay-ı merkûmeye vech-i meşrûh üzere varub zabt ve eyleye ve mezbûrun tahvîlinde binyetmiş Şevvâlinin onuncu gününde ha-senât ve kuruşu ile onbin akçe ber-vech-i nakd teslîm-i hazîne

itmişdir.Şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız.Tahrīren fi'l-yevmi's-sāmin min Şevvāl sene 1070. (Kayd:28 Z.Hicce 1070)

Be Makām-ı Edirne

136 Akdā kudātı'l-müslimīn ilh.Bursa ve İzmir kadıları zīdet fedāiluhumā tevki'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki Kıdvetü'l-emācid ve'l-e'yān bi'l-fiil İstanbul gümrüğü ve tevābi' mukāta'ası emīnī olan Ahmed zīde mecduhū Mahrūse-i Edirne'de dersa'ādetime 'arz-ı hāl idüb berāt-ı şerīfimle 'uhdesinde olan mīzān-i harīr Bursa ve İzmir mīzān-i harīr muāta'ası binyetmiş Zi'l Hiccesi gurrelerinden bir sene temāmına değin zabtı tarafından Topkapulu Mahmūd zīde kadruhū sipāriş idüb ve berāt-ı temessükün virüb akçesin bi't-tamām mevācib-i imdād için alub teslīm-i hazīne itmişken hālâ İzmir'de gümrük emīni olan Topçuoğlu nām Ermeni bir tarik ile sahte temessük peydā eylemeğin zikrolunan İzmir ve Bursa mīzān-i harīri mukāta'asına müdāhele eyledüğünü bildürüb mu-kaddemā virdüğü temessük ve berāt-ı şerīfim mücibince İzmir mīzān-i harīri mukāta'ası Topkapulu Mahmud'un adamı Hüseyin nām kimesneye ve Bursa mīzān-i harīri mukāta'ası Mehmed nām kimesneye zabt ve tasarruf itdürülüb sahte temessük peydā idüb müdāhele iden merküm Ermeni'yi ve taraf-ı āherden bir ferdi kat'an dahl ve ta'arruz itdirilmemek bābında emr-i şerīfim virilmek ricā eylediği ecluden imdi ma'mūlun bih temessük mücibince zabt itdirilmek İ fermānım olmuşdur.Buyurdum ki.... vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzre 'amel idüb dahi berāt-ı şerīf ve imlāy-ı mezīdin virdüğü temessüki(?)mücibince tārīh-i mezbūra mahsūb olmak üzre İzmir mīzān-i harīr mukāta'asının Hüseyin nām kimesneye ve Bursa mīzān-i harīr mukāta'asının Mehmed nām kimesneye sene temāmına değin zabt ve tasarruf ve mīriye āyid olan rusūmātın edā itmiş iken ādet ve kānūn üzre ahz u kabz itdürüb sahte temessük peydā idüb müdāhale iden merküm Topçuoğlu Ermeni'yi ve taraf-ı āherden bir ferdi dahl ve taarruz itdirmeyesün.Şöyle ki mezbūr Ermeni'yi yine bir tarik ile temessük peydā idüb müdāhale ider ise kat'an müdāhale itdürmeyüb vech-i meşrūh üzre olan emrim yerine geğüresin . Şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın tahrīren fi'l-yevmi'l-hāmis 'aşer min şehr-i Zi'l-Ka'de-i Şerīf sene seb'in ve elf.(Kayd:26 Zi'l-ka'de 1070)

Be Makām-ı Edirne

'İzzetlü ve fazīletlü Efendi hazretlerin meclis-i şerīfleri

gurer-i da'avāt-sāfiyāt

hâl ve hatırınız lâyük olduğu üzre su'âl olundukdan sonra mühib-
bâne inhâ olunur ki mîzân-i harîr-i Bursa ve İzmir mukâta'aları
hâlâ gümrük emîni olan Ahmed Ağâ'nın 'uhdesinde olmağın zikrolu-
nan mukâta'aları binyetmiş zi'l-hiccesi guresinden bir sene
tamâmına değin tarafından Topkapulu birâderimiz Mahmûd Ağâ'ya si-
pâriş idüb berât ve temessükü virüb akçelerin bi't-tamâm mevâci-
b-i imdâd için teslim olunmuş iken hâlâ İzmir'de gümrük emîni o-
lan Topçuoğlu bir tarîk ile sahte temessük peydâ itmek ile ve
zikrolunan mukâta'alara müdâhale idüb şirret itmek ile mûmâ ileyh
Ahmed Ağâ mukaddemâ virdüğü temessük ve berât-ı şerîf mûcibince
İzmir'in mîzân-i harîri Mahmûd Ağâ'nın adamı olan Hüseyin'e ve
Bursa'nın mîzân-i harîri Mehmed nâm kimesne zabt itdürmeyüb mez-
bûr Ermeni'yi ve âherden bir ferdi müdâhale itdirmemeniz üzre em-
r-i şerîf sâdir olmağla mûcibince mektûb ve dâr-ı tahrîre getürü-
lüb huzûr-i 'izzetinize irsâl olundu. Vusûlünde me'mûldür ki sâ -
dır olan emr-i şerîf mûcibince zikrolunan mukâta'aları mezkûrlara
zabt itdürüb min ba'd âherden bir ferde müdâhale itdirmeyesiz .
Bâkî hemîşe-i 'izzet ve fazîlet dâim bâd. (Kayd:26 Zi'l-ka'de 1070)

Min Muhibbi'l-Muhlis İbrâhîm

vr. 140 Akdâ kudâti'l-müslimân ilh. Mevlânâ Bursa kadısı zîdet fedâ-
iluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bi'l-
fiil âsîtâne-i sa'âdetimden gümrük emîni ve tevâbi'-i mukâta'atı
olan kîdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân Ahmed zîde kadruhû der-sa'âde -
time arz-ı hâl idüb taht-ı iltizâmında olan mukâta'atdan Bursa'da
vâki' mîzân-i harîr ve tevâbi'î mukâta'ası binyetmiş Zi'l-Hiccesi
guresinden bir sene tamâmına değin zabt ve mahsûlâtının kabzının
ve tarafımızdan Topkapulu Mahmûd'a zîdet kudretuhû der-'uhde idüb
akçesin bi't-tamâm mûmâ ileyhden mevâcib-i imdâd için ber-vech -i
peşın alub teslim-i hazîne idüb cedîd berâtını ve zabt-ı temessü-
künü virüb zimmetinden bir akçe ve bir habbe mâl-ı mîrî kalmayub
vaktimiz zamânı dahî karîb olub lâkin tarafımızdan ber-vech-i e-
mâneş İzmir gümrüğü emîni olan Topçuoğlu dimekle ma'rûf Ermeni'ye
imzâsı(?) ile bir kaç mühürlü beyaz kağıd virilmişdi. Mezbûr Er -
meni Bursa'nın mîzân-i harîr mukâta'asının temessükün yazub zabt
itmek murâd eylediği istima' olunmağın vech-i meşrûh üzre temes-
sük ibrâz ider ise min ba'd müdâhale itdirilmeyüb mûmâ ileyh
Topkapulu Mahmûd'a virilen berât-ı cedîd-i 'âlî-şân

ve mühr-i temessük mücibince tārīh-i mezkûr ve bir sene tamāmına deġin zabt ve tasarruf ve mahsûlâtın ahz u kabz itdirilmek bâ - bında emr-i şerīf virilmek ricā iderim deyû bildirmeġin imdi berât-ı 'ālī- şānım ve gümrük emīni Ahmed'in virdiġi temessük mücibince 'amel oluna deyû emr idüb buyurdum ki hükm-i şerīfim ile vardıkda bu bâbda sādır olan emrim üzre 'amel idüb dahī Bursa'da vāki' mīzān-i harır mukāta'ası tārīh-i merkūmdan sene tamāmına deġin mūmā ileyh Topkapulu Mahmūd'a zīde kadruhū tarafından ir - sāl olunan Mehmed nām kimesneye elinde olan cedīd berāt-ı 'āl-i şānım ve gümrük emīni Ahmed'in temessükü mücibince zabt ve ta - sarruf ve vāki' olan küllī ve cüz'ī mahsûlâtı ahz ve tasarruf idüb mezbûr Ermeni ve āherden kimesneden temessük- i emrimiz var - dır deyû aslā dahl ve taarruz itdirmeyesiz.el-Hāsıl mukāta'ay-ı mezbūra temessük māl-ı mīrīye bi't-tamām alınub mevācib-i imdād için teslīm-i hazīne olunmuşdur.Ona göre mukayyed olub bir ta - rīk ile temessük ve emr ibrāz iderler ise te'hīre koyub işbu hükm-i şerīfim mücibince 'amel idüb mezbûr Mehmed'e zabt itdire - siz ve dahl olunub mahsûlâtından bir nesnesi dahī alınmış ise şer' ile tevcih idenlerden ma'rifet-i şer' ile gīrū alıviresin . Husūs-i mezbûr için emr-i āher irsāline muhtāc eylemeyüb vech-i meşrūh üzre olan emrimi yerine getüresiz.Şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız.Tahrīren fi'l-yevmi's-sādis-'aşer min . . . şehr-i Zi'l-Ka'de-i Şerīf sene seb'īn ve elf.(Kayd:24 Z.K. . 1070)

Be Makām-ı Kostantiniyye
el-Mahmiye

Nişān-ı şerīf oldur ki

Bundan akdem mahrūse-i Bursa'da mīzān-i harīr mukāta'ası bin - altmışdokuz Zi'l-Ka'desinin yiğirmiiknci gününden senesi onaltı yük akçeye bi'l-fiil āsītāne-i sa'ādetimden gümrük emīni olan Kıdvetü'l-emācid ve'l-e'yān Ahmed zīde mecduhū Edirne'den aluna gelüb 'arz-ı hāl idüb zikrolunan mīzān-i harīr ve tevābi'i mukā - ta'ası binyetmiş Zi'l-Ka'desinin yiğirmiikinci gününden uslūb -u sābık üzre senesi onaltı yük akçeye iltizām ve kabül iderim.Şöy - le şart ile ki mukāta'ay-ı mezbūreyi kadīmden ilā hāze'l-ān ume - nā-i sābık ne minvāl üzre zabt ve tasarruf ide gelmişler ise gerū bana dahī o'l-minvāl üzre zabt ve tasarruf iderim deyû vech-i meşrūh üzre berāt-ı 'ālī - şān virilmek bâbında 'ınayet ricā itdi - ġi binyetmiş Recebinin beşinci günü 'arz olundukda bu berāt-ı

hümâyün-i sa'âdet-makrûn-i behcet-nümâyânı virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr varub mukâta'ay-ı mezbûrede olageldiği üzere mutasarrıf olub ol bâbda taraf-ı âherden bir ferd mâni' olmaya. Şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' min şehr-i Recebi'l-âkır sene seb'in ve elf. (Kayd:27 Zi'l-Ka'de 1070)

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Tabaka
dât Ruhullah bin Mehmed
niyye el-mahmiye

Abdülfakir

Ebussa'â-
el-Kādî bi Medîne-i Kostantını-

niyye el-mahmiye

14b Mefâhiru'l-kudât ve'l-hükkâm Hüdâvendigâr sancağında vaki' olan kadılar zîde fazluhum hâlâ taht-ı kazânızda vâki' şâhinci ve doğancı ve atmacacı mensuci ze'âmet ve tımarları bi'l-cümle hatt-ı hümâyün-i sa'âdet makrûn ile Sultanhisârı kal'ası ve müstahfız ve topçularına tımarlık ile mahalli tahrir ve tashih olunub erbâb-ı istihkâka tevcih ve kendüleri hizmet-i kal'ada olmaları ile taraflarından Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zıde kadru hû vekîl nasb ve ta'yın idüb sûret-i tezkire ile gönderilmiştir. Vusûlünde gerekdir ki her kanginiz taht-ı kazâlarında ve doğancı ve şâhinci ve atmacacı ze'âmet ve tımarların an Sultan hisâr topçularına tevcih ve sûret-i tezkireleri ile vekil olannâm kimesne vardıkda mücib-i tezkire tımarları mûmâ ileyh vekâlete zabt ve tasarruf ve târîh-i tezkirelerine düşen mahsulatın ahz u kabz itdirüb taraf-ı âherden bir ferdi hilâf-ı tezkire dahl itdirmeyibmen' ve def' eylesin.Zikr olunan târîh-i tezkireden sonra alınmış neshesi varsa ba'de subût gürü ve bî kusûr alıviresiz.Min ba'd hilâf-ı fermân ve tezkire bir ferde müdâhele itdürmeyüb mücib-i mektûb ile 'âmil olasız.Şöyle bilesiz ilh
el-Fakir Ahmed Paşa

Akdâ ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zidet fezâiluhû ve Mefâhirü'l kudât ve'l-hükkâm Bursa cānibinde zahire iştirāsına ta'yın olunan yerlerin kadıları zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân iştirâ mübâşiri olan çavuşlar emîni Mehmed çavuş ve kethudâ yerleri ve yeniçeriler serdarları zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem irsâl olunan emri şerifim mücibince ol cānibde iştirâsı fermân olan zahireyi mu'accelen tahsil ve ber-vech-i mu'accel kaldurub ve fermânım üz-

re ta'yın olunan eshamları irsâl ve ma'rifet-i şer' ile der-mahzen itdirmek fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda bu babda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb ol cānibde iştirâsı fermânım olan zahireyi mu'accelen kaldurub ve ta'yın olunan eshamlara ber-vec-h-i ta'cil kaldurub ve kıl-i İstanbulî ile hak ve 'adl üzre kıl idüb ve ne mikdar zahire kabz olunur ise temessük virüb ve mah-keme defterlerine kayd ve der-mahzen itdürüb hıfz itdiresin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'tim'ad kılasın. Tahriren fi'l-yev - mi's-sâdis 'ısrın min şehr-i Şevvâl sene seb'în ve elf.

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

'İzzetlü ve faziletlü efendim hazretlerinin meclis-i şeriflerine dürer-i da'avât sāfiyât ithaf olunur ve arpa iştirâsı fermân olan yerlerin kadıları olan efendilere ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân arpa iştirâsına me'mur olan kethudâlar ve yeniçeriler serdarları zıde kadruhum ba'desselâm i'lâm olunur ki hâli-yâ bundan akdem iştirâsı fermân olunan arpayı 'ale'l-'acele eshâm-ı sene fermân mücibince mektüb ve dâr-ı mülke tahrîr getürüb irsâl olunmuştur. Me'müldür ki fermân olunduğu üzre zikrolunan arpayı 'ale'l-'acele kaldurub bir gün evvel ulaşturub ve der-mahzen itdürmeye sa'y ve ikdâm olunub ihmâl olunmaya ve gösterilmeye. Bâkî hemişe 'izz u fazilet dâim bād.

Min Muhibbi'l-Muhlis İbrâhım

150

(İ ş t i r â î ç ü n G e l e n E m r - i Ş e r i f)

Akdâ kudâti'l-müslimîn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fedâiluhü ve mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm ilh. Kite ve Edincik. Kadı ve Mihaliç Nâibi zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hâlâ kiler-i 'âmirem mühimmâtı için ol cānibde dakîk-i hâss iştirâ ve tedârik olunması lazım ve mühimm olmağla her bir İstanbul kilesi ellişer akçeye olmak üzre tah-ı kazânızdan dörtbin İstanbul kilesi buğday iştirâ olunub ve varub kabza me'mûr olan Şimidcibaşı'ya teslim olunmak fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda bu bābda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî kat'an te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb tah - ı kazânızdan iştirâsı fermânım olan ol mikdar kile has buğdayı hi-sāb-ı merkûm üzre bulunan yerlerde mu'accelen iştirâ ve tedârik

ve kabza imidcibaşı'ya teslim itdirib ashâb-ı hukûka hakların mahkemede mübâşir-i mezbûrdan alıvir b kimesnenin bir akçesin ketm itdirmiyesin. Ve zik lunan buğdayları sihâ - hisâb-ı merkûm üzre ikiyüz bin akçe itmekle meblağ-ı mezbûr ki yüzyiğirmbin akçenin Bursa'da vâki' mizân-ı harîr mukâta'asının binyetmiş senesi malından ve kırk bin akçesin dahî beytü'l-mâl ve tevâbi'i mukâta'asının bin altmış dokuz senesi malından ve kırk bin akçesin dahî yine Bursa beytü'l-mâli ve tevâbi'i mukâta'asının bin yetmiş senesi malından senki Bursa Kadısısın umenâdan mu'accelen tahsîl ve mübâşir-i mezbûr ile zikrolunan kadılıklara irsâl ve teslim itdiresiz ki vakti vezamânı ile iştirâ olunub ve ashâb-ı hukûka hakları virilüb ketmolunmak ihtimâli olunmaya. Ve siz ki Kadılersiz iştirâsı fermânım olan ol mikdar kile buğdayı iştirâ ve Simidcibaşı'ya teslim itdirüb Simidcibaşı dahî kabzeyleyüb temessük virdikden sonra kiler-i 'âmirime ne vecihle irsâl ve teslim olunması lâzım ise mu'tâd-ı kadîm üzre gemilere tahmîle kiler-i 'âmirime telim itdürüb itmâm-ı hizmet itdiresiz. Şöyle bilersiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min şehri Zi'l-ka'de sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Nişân-ı şerîf oldur ki

Mahrûse-i Bursa'da vâki' Umurbey evkâfına askerî berât ile yevmî elli akçe vazîfe ile kâtib olan işbu dârende-i fermân-ı hümayûn-i meserret-makrûn-i hâkânî Mehmed Muhyiddin zikrolunan kitâbeti üzerinde iken Abdülbakî nâm kimesne kitâbet-i mezbûru alub gadıitmeğin askerî tarafından gârû mezkûr Mehmed'e ibkâ ve mukarrer kılmağın elinde olan askerî berâtı mahalline kaydolunub mücibince mâliyeden berât-ı 'âlî nişân virilmek ricâ eylemeğın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb askerî berâtı mücib-i mahalline kaydolunub bin yetmiş Şevvâ - linin on sekizinci gününden bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki: mezbûr Mehmed varub evkâf-ı mezbûra kemâ-kân kâtib olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yin olunan yevmî elli akçe vazîfe evkâf-ı mezbûr mahsûlünden müte-

vellî yedinden alub mutasarrıf ola.Ol bâbda mezbûr Abdûlbâkî ve âherden bir ferd dahî dahl ve taarruz kılmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis 'aşar min Şevvali'l-mükerrem sene seb'in ve elf.(Kayd:15 Z.K. 1070)

Be Makâm-ı Edirne

15b (I s p a r t a K e f e r e s i n i n C i z y e s i İşidr)

Nişân-ı şerîf hükmü budur ki

Vilâyet-i Isparta defter-i keferesinin bin yetmiş Ramazanı gurresinden bin yetmiş Şa'bânına değince üzerlerine edâsı lâzım gelen cizyelerin tahsîli lâzım ve mühim olmağın Kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân bi'l-fiil şehr-Emîni olan Mustafa zîde mecduhunun der-'uhdesinde olub eline tuğralu ve nişanlı cizye defteri süreti virilmeğın zamânı hulûl eyledikde mücibince tahsîl itdirilmek emridüb buyurdum ki hükm-i şerîfim ile Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed zîde mecduhü vardıkda siz ki Kadıarsız defter-i mezkûr keferesinin dört yüz otuz sekiz cizye-hâneleri olub târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzre her bir hâne inden iki yüz ellişer akçe cizye ve kırk akçe mîrîy-i gulâmiyyeleri zamânı hulûl eyledikde irsâl olunan tuğralu ve nişanlı cizye defterleri süret-i mücibince cem' ve tahsîl itdürüb hilâf-ı emr-i fermân kimesneye te'allül ve muhâlefet itdirmiyesiz ve bundan mâ'adâ mübâşirin cihet-i için her bir hânesinden kırk akçe dahî aldırub bundan ziyâde bir akçe ve bir habbe aldirmıyasız.Ve hîn-i tahsilde mîrî için alınan kâmil kuruşa yetmişsekiz akçe ve esedî kuruşa altmış sekiz akçe ve zu-yûfa otuz sekiz akçe ve akçeye aldurub ziyâde ve noksan aldirmayasın.Ve akçe alındıkça hâlisu'l-a'yâr akçe aldırub zayıf ve kızıl akçe aldirmayasın.Kesr-i defterden,noksan cizyeden ve fermân-ı 'âl-i şândan ziyâde akçe alınmak ile re'âyâya hilâf-ı şer' ve kânûn te'addî ve tecâvüzden be-gâyet ve ihtirâz eyliyesin.Ve defter-i mezkûr keferesinin cizyeleri akçesi şehr-Emîni mühimmâti için ta'yîn olunmuşdur.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar Tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis 'aşrîn min şehr-i Şa'bân-ı Şerîf sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Kostantiniyye

el-Mahrûse

Nişân-ı şerîf hükmü budur ki

Kıdvetü'n-nüvâb ve'l-müteşerri'în Bursa'da nâibu's-şer' olan Mevlânâ İbrâhîm zîde 'ilmuhû der-sa'âdetime mektûb gönderüb medîne-i mezbûrda vâki' Babazâkir Mahallesi mescid-i şerîfinde yevmî bir akçe vazîfe ile müezzin olan Hâc Muslu bin Abdullah nâm terk-i hizmet itmekle yeri hâlî ve hizmeti mu'attal olmağın işbu râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân-ı hâkânî Receb bin Hâc Mahmûd için her vecihle mahall ü müstehakdır deyû vazîfe-i merkûmesi ile virilmek bâbında 'ınâyet ricâsı 'arzitmeğın mûcibince tevcih idüb bu berât-ı sa'âdet-âyâtı ve behçet-gâyâtı virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr Receb varub terk-i hizmet iden Hâc Muslu yerine mescid-i mezbûrda müezzin olub hizmet-i lâzimesini bî kusûr mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçe vazîfesi mescid-i mezkûr vakfından olub vâkıfın rûhu ve benim 'ömr-idevlet rûz-i efzûnum ed'ıyesine müdâvemet ve iştiğâl göstere.Ol bâbda terk-i hizmet iden mezbûr Hâc Muslu ve taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve müzâhim olmayub dahl ve ta'arruz kılmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî evâhir-i Şevvâli'l-mûkerrem sene seb'în ve elf.(Kayd:7 Z.k.1070)

Be Makâm-ı Kostantiniyye el-Mahrûse

(B e r â t-ı Ş e r î f-i C â m i '-i K e b î r)

Nişân-ı şerîf-i 'âlî's-şân budur ki

Bundan akdem Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun leh Sultan Yıldırım Bayazıd Hân tâbe serâhuhû evkâfından câmi'-i kebir evkâfında vazîfe-i mu'ayyenesi ile mütevellî olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân şehr-i yâri kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkikîn 'umdetü'l-fudelâi'l-müdekkikîn Mevlânâ Mustafa zîde 'ilmuhû tevliyet-i mezbûre üzerinden ve umûr-ı vakf ile mecd ü sa'y üzre iken âherden Seyyid Mehmed nâm kimesneye tevcih olunub mûmâ ileyh Mevlânâ Mustafa zîde 'ilmuhûya ve vakf-ı şerîfe ğadr eylemekle Seyyid Mehmed ref' olunub ğerû mûmâ ileyh ibkâ ve mukarrer kılınmak ricâsına iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn bi'l fiil dâru's-sa'âdetim ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâzarı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvvuhû 'arz eylemeğın hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb ağây-ı müşârün ileyhın 'arz-ı mûcibince bin yetmiş Şevvalinin guresinden ibkâ ve mukarrer i-

idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki Mevlânâ mûmû illeyh varub evkâf-ı mezbûra kemâkân mütevellî olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan evvel mütevellî olanlar vazîfe-i mu'ayyenesinde ne vecihle mutasarrıf ola gelmişler ise mûmâ ileyh dahî ol minvâl üzre kemâ kân mutasarrıf ola. Ol bâbda ref' olan Seyyid Mehmed ve âherden bir ferd dahl ve taarruz kılmaya. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşar min şehr-i Şevvâli'l-Mükerrrem sene seb'in ve elf. (Kayd:29 Şevvâl)

Be Makâm-ı Edirne el-mahrûse

Nişân-ı şerîf oldur ki

Filibe'de vâki' merhûm Şahâbeddîn Paşa evkâfından Bursa cibâyeti yevmî iki akçe vazîfe ile işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Ahmed Dede'nin üzerinde iken âherden Pîrî nâm kimesne hilâf-ı inhâ ile alub ğadr eyledüğün bildürüb ibkâ ve mukarrer olunmak bâbında meşrûtiyet ve evlâdiyet üzre evkâf-ı mezbûre mütevellî Mehmed 'arz itmeğin hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhanem vücûda getürüb bin yetmiş Ramazan'ının altıncı gününden ibkâ ve mukarrer idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub edây-ı hizmet eylediğien ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûrun mahsûlünden alub mutasarrıf ola. Ol bâbda ref' olunan mezbûr Pîrî ve taraf-ı âherden kimesne mâni' olmayub dahl ve ta'arruz kılmaya. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis 'ısrîn min şehr-i Şevvâli'l-Mükerrrem sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

(İ n e b e y M e s c i d i n i n B e r â t ı)

Nişân-ı şerîf oldur ki

Mahrûse-i Bursa'da İnebey çarşısında vâki' mescid-i şerîfin yevmî bir akçe vazîfe ile imâmı olan Mustafa nâm kimesne Gökdereli Zâde mescidinde imâm olmağla yeri mu'attal olmağla işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn Mehmed Halîfe edâ-i hizmet üzere iken üzerinden bî vecih ve bilâ sebep Ali nâm kimesne alub ğadr itmekle ref' olunub gerû merkum Mehmed'e ibkâ ve mukarrer kılınmak bâbında 'inâyet ricâ itmeğin sadaka idüb bu be-

rāt-ı hümāyūnu virdim ve buyurdum ki varub mezbūr Mehmed kemā-kān ibkā ve mukarrer kılub müceddiden berat-ı şerīfim ricā it-meğın imām-ı mezbūr evvel yevmī bir akçe vazīfe ile mu-tasarraf olub vākıfın rūhu için ve devām-ı 'ömr-i devletim için du'āya müdāvemet göstere.Ol bābda hiç ahad māni' olmayub dahl ve ta'arruz kılmaya.Şöyle bileler 'alāmet-i şerīfe i'timād kı-lasız.Tahrīren fī evāili'l-Muharremu'l-Haram sene seb'ın ve elf.(Kayd:19 Zi'l-Ka'de 1070)

Be Yurd-u Sahrāy-ı Bursa

(E m r - ı Ş e r ī f - ı M ī z a n c ı)

16b Akdā kudātü'l-müslimīn ilh.Mevlānā Bursa Kadısı zīde faz-luhū tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki kıl -vetü'l-emācid ve'l-e'yān bi'l-fiil āsıtāne-i sa'ādetimde gümrük ve tevābi'i mukāta'ası Emīni olan Ahmed zīde mecduhū der-sa'ā-detime 'arz-ı hāl idüb Bursa'da vāki' mīzān-ı harīr mukāta'ası taht-ı iltizāmında olub lākin mīzān-ı harīr merhūm ve mağfūrun leh Çelebi Sultan Mehmed Hān tābe serāhuhū evkāfından olub ka-dim mīzān-ı harīr mukāta'asına mahsül kayd olunmağla ba'zı yer-li tüccār tāifesi hān-ı mezbūrda vakıf tarafından icāre ile o-dalar alub içinde harīr bey' ve şirā idüb taraf-ı vakfa icāre-leri ve cānib-i mīrīde resm-i mīzānların virüb ve sākın olduk-ları mahallelerde tasarruflarında olan evleri ve bağ ve bahçe-leri için lāzım gelen tekālifi dahī emr ve defter mūcibince edā idüb kusurları yoğiken ve hāriçten gelen tüccār taifesi dahī cā-nib-i vakfa icāreleri virüb resm-i mīzānların mīrī için siz hā-n-ı mezbūrda bey' ve şirā idersiz deyū kendüleriye gelen tekā-lif-i 'örfiyye ve şakkaya hān-ı mezbūrda olan tüccār tāifesine tahmīl eylemeleri ile ğadr iderler fakat getüremedikleri için Bursa'ya gelecek harīri āher diyara götürüb bu vecihle māl-i mīrīye ğadr ve şart-ı iltizāma ziyāde ğadr ve zarar terettüb olur deyū bildürüb men' bābında emr-i şerīfim virilmek ricā ey-ledüğü ecluden imdi hılāf-ı mu'tād rencīde olunmayalar deyū emr-idüb buyurdum ki:hükm-i şerīfim vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzre 'amel idüb dahī göresiz?Fi'l-vāki' zikr olunan tüc-cār tāifesi sākın oldukları odalarının vakfa icārelerin ve resm-i mīzānların mīrīye ve mahallelerde tasarruflarında olan

bağ ve bahçelerin lâzım gelen tekâlif-i 'örfiyye ve şâkkaların emr ve defter mücibince virüb kusurları yoğiken vilâyetlü mü - cerred ta'cîl için zikr olunan hânda siz bey' ve şirâ idersiz deyû kendûleriye gelen tekâlif dahî hân-ı mezbûrda olan tüccâr tâifesine tahmil eylemeleri ile ğadr eyledikleri vâki' ise ol takdirde vakfın icâresin veresm-i mîzân-ı harîrlenin ve mahal- lelerde tasarruflarında olan evlerinin ve bağ ve bahçelerinin lâzım gelen tekâlif-i 'örfiyye ve şâkkaların emr ve defter mü- cibince virüb edâ eyledikten sonra hilâf-ı mu'tâd ve muğâyir-i emr ve defter kendûlere gelen tekâlif için tüccâr tâifesi ol vecihle rencide veremide itdirmeyesiz.Cânib-i mîrîden ğadr ve zarardan ve hilâf-ı şer ve kânûn ta'addî ve tecâvüzden be-ğâyet ictinâb idüb husûs-i mezbûr için tekrar şikâyet olunmalu eyle- meyesiz.Ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu mezbûrların el- lerine ibkâ idüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.Tahrîren : Fi'l-yevmi'l-'ısrîn min şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Kostantiniyye el-Mahrûse

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Mahmiye-i Bursa'da mumhâne- sinde ve sâyir hafî ve nihân yerlerde hafî mum ruğanı satarlar ise mîriye zabt oluna ve 'azm hakâret olunmaya mukarrerdir.Ve Mustafa Beşe bin Mehmed nâm kimesne iki bin beşyüz akçeye bey' eyledim berât-ı pâdişâhâne üzre sızılmış yağdan on vukıyyeden bir akçe ve bir fıçı yağdan seksen vukıyyede beş akçe olur.Be- rât-ı pâdişâhâneye 'amel idesiz.Zabtı bin yetmiş mâh-ı Şevvâ- linin guresinden bin yetmiş bir senesinin mâh-ı Şevvâlinin guresine değın.

Bende-i Hudâ Emîn

(S i p â h î Ç a v u ş M e k t u b u)

17a 'Izzetlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîflerine durer-i da'avât sâfıyât ve gurer-i teslîmât-ı vâfiyât ithâfından sonra i'lâm olunur ki taht-ı kazânızda Hudâvendigâr sancağında Yarhi- sar nâhiyesinde İdris nâm karyede ve gayriden yığirmi bin akçe ze'âmetimizin zabtını bin yetmiş senesinin Mart ibtidâsından

sene tamāmına deĝin Galatasaray'da Osmān Ağāya ve cümlesin āyid olan resm-i bennāk veyāhūt yāvesini ve kaçkununu ve tapusunu ve cüz'ī ve küllī her ne var ise uslūb-i sābık üzere zabt ve rabtını virmişizdir. Taraf-ı āherden müdāhale olunmaya.

Sinān Çavuş

'Izzetlü ve fazīletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerīf ve mahfel-i münīfleri savbına durer-i da'avāt sāfiyāt ithāfından sonra inhā-i muhlisāne oldur ki hāliyen taht-ı hükümet şī'ārınızda vāki' Bursa ve tevābi'i nevāhiyesinde sākin ve müte - mekin olan altı bölük yoldaşları üzerine Zābit ve Kethudāyeri ta'yīn olunmak re'y-i kadīm olmaĝın zümre-i Silāhdārandan on ikinci bölükde yevmī elli iki akçe ulūfeye mutasarrıf olan kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān Ali Mehmed Yeniçeri zīde kadruhū ocāĝın kadīmi emekdār ve ihtiyārı olmaĝın Kethudāyeri nasb ve ta'yīn olmaĝın mektüb-i mahabbet nūmā birle irsāl olundu 'inde şerfi'l-vusūl me'mūldur ki mezbūru Kethudāyerliğine kemā-kān istihdām idüb āheri bir vecihle dahl ve taarruz itdirmeyesiz. Ve siz ki Altıbölük yoldaşlarısız mezbūru üzerinize Zābit ve Kethudāyeri bilüb düşen da'vā ve nizā'ınızı şer' ile ve ma'rifet-i merkūm ile gördürüb şer'-i şerīfe itā'at ve merkūma inkıyād üzere olub 'adem-i itā'atdan be-gāyet ihtiraz üzere olasız ve sen ki Kethudāyeri zīde kadruhūsun ol cānibde olan Altı bölük yoldaşların hüsn-i zindegānī üzere zabt ve vāki' olan da'vā ve nizā'ları şer' ile görüb şer'-i şerīfe itā'at itmeyüb sana muhālefetü üzere olanları isim ve resm ve bölüğün yazub inhā ve ilām eylesin. Ve ol cānibde ba'zı Levendāt tāifesi Sipāhī nāmı ile bayrak ve mızrak götürüb re'āyāya ve ehl-i sūka rencīde üzere olanları dikkat ile ele götürüb şer' ile üzerlerine lâzım geleni icrāy-ı ahkām-ı şer'iyye eylesin ki sāyire mūcib-i ibret ve sebab-i nasīhat olub her kişi āsūde hāl üzere ve devām-ı devlet-i pādişāhiye iştiĝāl üzere olalar. Tahrīren fi'l-yevmī's-sānī min şehr-i Şevvāli'l-Mūkerrem sene şab'īn ve elf.

.17b (A l t ı b ö l ü k Y o l d a ş l a r ı Z ā b i t l i ĝ i)

'Izzetlü ve fazīletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerīflerine durer-i da'avāt ve mahabbet-āyāt ba'de't-temennī inhā o-

lunur ki hâliyâ kazây-ı hükümet şî'ârınız olan Mahrûse-i Bursa ve tevâbi'î nevâhîsinde sâkin Altıbölük yoldaşlarından Sipâhî ve sağ 'Ulûfeci ve sağ Gurebâda vâki' yoldaşlam üzerlerine Kethudâyeri nasb ve ta'yîn olunmak re'y-i kadîm olmağla Ebnâ-i Sipâhiyândan yigirmi ikinci bölükde yevmî otuz altı akçe 'ulûfeye mutasarrıf olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ömer Yeniçeri zîde kadruh ocağın emekdârı ve ihtiyârı olub Kethudâyeri nasb olmağla mektûb-î meveddet-nümâ tahrîr ve irsâl 'ızz u huzûrunuz kılındı. 'Inde şerefi'l-vusûl me'mûl ve mercûdur ki merkûm hizmet-i mezbûrda istihdâm buyurub taraf-ı âherden bir ferdi müdâhale itdirmeyesin ve siz ki sağ kolda vâki' Üçbölük yoldaşlarısız merkûmu üzerinize Zâbit ve Kethudâyeri bilüb düşen da'vâlarınıza şer' ile ve ma'rifet-i merkûm ile gördürüb 'adem-i ita'atdan be-gâyet ihtirâz üzre olasız ve sen ki Kethudâyeri zîde kadruhûsun ol tarafda olan sağ kolda vâki' Üçbölük yoldaşların hüsn-i zindegân üzre zabt u rabt eyleyüb düşen da'vâların şer' ile görüb şer'-i şerîfe itâ'at itmeyüb ve sana muhâlefet üzre olanları ism-i resmiyle yazub bu tarafa 'arz ve i'lâm eylesin ve ol tarafda ba'zı Levendât tâifesi Sipâhî nâmı ile bayrak ve mızrak götürüb re'âyâyı rencide iderler ise ol makûleleri dikkat birle ele götürüb üzerlerine lâzım geleni icrây-ı ahkâm-ı şer'iyeye eyleyesin ki sâirlerine mücib-i 'ibret olub re'âyâ fukarâsı âsûde hâl üzre devâm-ı devlet-i pâdişâhânem iştiğâl üzre olalar. Bâkî

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Şevvâli'l-Kükerrem sene seb'in ve elf.

(B u y r u l d u)

Kethudâliğ-ı Bezzâzistân-ı Bursa

Emekdârlardan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrâhîm zîde kadruhûya virilmek buyruldu. 1070. (Kayd:17 Şevvâl)

183

Defter-i iştirâ-i zahîre-i kazâ-i mezkûrın berât-ı menâzil-i hazret-i Hudâvendigân el-vâki' fî 1070		
Kazâ-i Mudanya	şa'îr kîl-i İstanbûlî	4000
	dakîk kîl-i mezbûr	500
Kazâ-i İznik	şa'îr kîl-i İstanbûlî	2500
	dakîk kîl-i mezbûr	500

Kazā-i Gemlik	şa'ir kıl-i İstanbülî	2500
	dakik kıl-i mezbür	400
Kazā-i Pazarcık	şa'ir kıl-i İst.	2000
	dakik kıl-i mezbür	400

Yekün

şa'ir kıl-i İst.	11000 f.20
dakik kıl-i mezbür	1800 f.50

Bâlâda mestür olan iştirâ-i zahîresi Silivris iskelesine nakl olmak fermânın olmağın sûretidir ki mevkûfâtından nakl olundu. Fi 261070.

İbrâhîm

Defter-i iştirâ-i zahîre-i kazâ-i mezkûrîn berât-ı menâzîli Hazret-i Hudâvendigâr el-vâkı' fî 1070

Kazâ-i Mahmiye-i Bursa	şa'ir kıl-i İstanbülî	6000
	hınta kıl-i mezbür	1500
Kazâ-i İnegöl	şa'ir kıl-i İstanbülî	2000
	hınta kıl-i mezbür	300
Kazâ-i Yenişehir	şa'ir kıl-i İstanbülî	2500
	dakik kıl-i mezbür	500
Kazâ-i Kite	şa'ir kıl-i İstanbülî	2500
	dakik kıl-i mezbür	300
Kazâ-i Atronos	şa'ir kıl-i İstanbülî	3000
	dakik kıl-i mezbür	500

Kazâ-i Harmancık me'a

Gökçedağ	şa'ir kıl-i İstanbülî	2500
	dakik kıl-i mezbür	300
Kazâ-i Harmancık	şa'ir kıl-i İst.	1500
Kazâ-i Gökçedağ	şa'ir kıl-i	1000
Kazâ-i Harmancık	dakik kıl-i	200
Kazâ-i Gökçedağ	dakik kıl-i	100

Bâlâda mezkûr olan iştirâ zahîresi gemi ile Tekir iskelesine nakl oluna deyü fermân olmağın sûret-e defter virildi.

el-Fakîr İbrâhîm

Defter-i iştirā-i zahīre-i kazā-i mezkûrîn berāt-ı menā-zil-i Hazret-i Hüdāvendigâr el-vākı' 1070.

azā-i Gönen şa'ır kıl-i İstanbülî 2500 dakik kıl-i İstanbülî 500
azā-i Yarhisâr şa'ır kıl-i İstanbülî 1000 dakik kıl-i İstanbülî 200
azā-i Ilıca-i Bergama
Livā-i Ilıca şa'ır kıl-i İstanbülî 2500 dakik kıl-i İstanbülî 500

yekûn 6000 f.20 1200 f.5

Bâlâda mezkûr olan iştirā zahīresi Gelibolu kurbunda Şehirköyü iskelesine ta'yîn oluna deyû fermağın olmağın sûretidir ki mev-tûfatdan nakl olundu.26....1070

İbrāhīm

18. Defter-i iştirā-i zahīre-i kazā-i mezkûrîn berāt-ı menā -zil-i Hazret-i Hudāvendigâr el-vākı' fî 1070.

azā-i Manyas şa'ır kıl-i İstanbülî 2500 dakik kıl-i İstanbülî 500
azā-i Mihaliç şa'ır kıl-i İstanbülî 6000 dakik kıl-i İstanbülî 1500
azā-i Edincik şa'ır kıl-i İstanbülî 2500 dakik kıl-i İstanbülî 300
azā-i Yalakābad

Samanlu şa'ır kıl-i İstanbülî 2000 dakik kıl-i İstanbülî 400
azā-i Kirmastiğir kıl-i İstanbülî 2500 dakik kıl-i İstanbülî 500

yekûn 15500 f.20 1950 f.50

Bâlâda mezkûr olan iştirā zahīresi Gelibolu iskelesine nakl olunmak fermān olunub mahallinden sûretidir ki nakl olundu.
Fî 26 1070.

İbrāhīm

Akdā kudātü'l-müslimēn evlâ vulâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vârisu 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn hucce -tü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in el-muhtass bi-mezîd-i 'ināyeti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fazluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki Mahrûse-i Bursa'da bi'l-fiil Kethudāyeri olan kâdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Ali zîde kadruhü hâlâ Mahrûse-i Edirne'deder-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb erbâb-e sefer Sipāhî tâifesinden olub hîdemât-ı hümâyûnumda kusurları yoğ iken bu âna değın tasarruflarında olan avârız yerleri için 'avârızdan gayrı tekâlif-i 'örfiye ve sâlyâ -

ne alına gelmiş değil iken mahalle ahâlisi sâ re'âyâ ki te-
kâlif talebiderler deyü bildürüb tasarruflarında olan yerleri
içün 'avarızdan gayrı tekâlif-i sâlyâne alınmamak bâbında emr-i
şerîfim virilmek ricâ eyledikleri eelden imdi hilâf-ı kânûn rencide
olunmâlar d. yü emredüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda
bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî husûs-ı mezbûra
mukayyed olub göresiz. Fi'l-hakîka mezbûr hâlâ Sipâhî olub ve hi-
damât-ı hümâyûnumda kusurları yoğiken ve bu âna dek 'avarızdan
gayrı bir nesne teklîf oluna gelmiş değil ise ve sonra da re'â-
yâ evlerini alub gerü milkine ilhâk itmiş değil ise men' ve def'
idüb min ba'd kânûn-i kadîme muhâlif mahalleler ahâlisine sâyir
re'âyâ ki sayir tekâlif-i şâkka talebiyle rencide ve remide it-
dirmeyüb husûs-ı mezbûr için tekrar şikâyet olunmahı eylemeye
m. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsınız. Tahrîren fî....

Akdâ kudâti'l-müslimîn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâ-
iluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: Kazâ-i
mezbûrenin bi'l-fiil Kethudâsı olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân
el-Hâc Ali zîde kadruhü der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb mahrûse-i
mezbûrede sâkin re'âyâ makûlesinden olub Kahveci ve ehl-i Hıref
tâifesinin ba'zıları Sipâhî tarzında gezüb hançer ve bıçak ve
âlet-i harb ile gezüb hilâf-ı şer'-i şerîf evzâ' ve ta'addîden
hâlî olmadıkların bi'l-fiil Sipâhîlerin ağâları olan İbrahim
ve Abdülkâdir dâme 'uluvvuhumâ tarafından mühürlü mektûb viril-
düğü bildürüb mücibince 'amel olunub men' ve ref' olunmak bâbın-
da emr-i şerîfim rica itmeğin vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak
emrim olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vusûl buldukda
dahî bu bâbda sâdır olan fermâ-ı celîlü'l-kadrim üzre 'amel i-
düb mahrûse-i mezbûrede ol makûle eşhâs ve erâzil vech-i meşrûh
üzre Sipâhî tarzında gezüb hançer ve bıçak ve âlet-i harb ile
gezüb fukarâya zulm ve ta'addîleri mukarrer ise mezbûrlara muh-
kem tenbîh ve te'kîd eylesesiz ki herkes kendüye mîta'allik o-
lan libâs giyüb âlet-i harb ile gezmeyüb fukarâya ta'addî eyle-
meyüb kendi hallerinde olub ba'de't-tenbîh işlemeyüb vech-i meş-
rûh üzre gerü ta'addîden hâlî olmazlar ise vukû'u üzre yazub
âsîtâne-i sa'âdetimee 'arz eylesesin sonradan haklarında emr-i
şerîfim ne vecihle sâdır olur ise mücibince 'amel olunub min
ba'd şer-i şerîfe ve müşârün ileyh tarafından mühürlü mektûba
ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin. Husûs-ı

mezbür için tekrār emr-i şerîfim varmalu eylemeyesin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.Tahrîren:Fî evâsıtı

Be Makâm-ı el-Mahrûse

19a

Akdâ kudâti'l-müslimîn ilh.Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fe-zâiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân bi'l-fiil matbah-ı 'âmirem emîni Mustafa zîde mecduhû der-sa'âdetime mühürlü tezkire gönderüb bundan akdem her sene ol cānibde nefsi-i nefsim için yedi viren koruğu tabh halvehâne-i 'âmireme irsâl olunmak mu'tād-ı kadîm olmağla bin yetmiş senesine mahsûb olmak üzere dahî iştirâ ve tabh emr-i şerîfim ricâ eylediği ecluden imdi mu'tād-ı kadîm üzere iştirâ ve tabh ve der-sa'âdetime irsâl itdirmek fermânım olmuşdur.Buyurdum ki hükm-i şerîfim ile mezbür vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere ol cānibde bulunan yerlerde yedi viren koruğu iştirâ ve tedârik ve tabh itdirdikden sonra hâsıl olan rub'u mu'tād-ı kadîm üzere kör(?) taraflara kodurub mahall-i münâsib olan iskeleye nakl ve yarar sefînelere tahmîl ve mevsim-i deryâ ile âsîtâne-i sa'âdetime irsâl ve halvehâne-e 'âmireme teslim itdirmeğin mecd ü sa'y olasız.Ve mühimmât-ı mezbür için kadîmden virile gelen yirmisekizbin akçe Bursa'da vâki' beytü'l-mâl-i 'âmmenden 'asîr-i hamr ve 'arak mukâta'âsı malından Emîn olanlardan alıvirirüb ashâb-ı hukûka hakların mübâşir-i mezbür yedinden mahkemede virdürüb kimesnenin bir akçesin ketm itdirmeyesin.Ve meblağı mezbür teslim olunduğuna işbiu hükm-i şerîfimin zahrına ketb tdürüb akçe alınan Emînin eline viresin. ki deynine mahsûb itdirile .Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.Tahrîren Fî'l-yevmi's-sâlis min şehr-i şevvâli'l-Mükerrem sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

(E m r - i Ş e r î f - i Ü c r e t)

Akdâ kudati'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ilh. Mevlâna Bursa Kadısı zîdet fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûh vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân bi'l-fiil matbah-ı 'âmirem emîni olan Mustafa zîde mecduhû mahrûse-i Edirne'

de der-sa'âdetime arz-ı hâl idüb Bursa cānibinde her sene iş-tirāsı fermān olunan dakīk-i hāssa kadīmden bu āna deġin her bir İstanbul kīlesi taraf-ı mīrīden üç akçe ücret ile Mudanya iskelesine nakloluna gelmiş iken hāā bu sene-i mübārekede iş-tirāsı fermān olunan dakīki kadīmden virile gelen ücret ile nakl ittürülüb kimesne māni' olmamak bābında emr-i şerīfim virilmek ricā eylediġi ecluden imdi kadīmden ola geldiġi üzre 'amel olunmak fermānım olmuştur.Buyurdum ki hükm-i şerīfim vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzre 'amel idüb dah'i zikrolunan mīrī dakīk-i hāssa Bursa'dan Mudanya iskelesine kadīmden virile gelen ücret ile ne minvâl üzre nakloluna gelmiş ise yine kadīm - den ola geldiġi üzre virile gelen ücret ile mu'accelen nakl ittürüb 'avk ve te'hīr olmaġla muzāyakaya bāis ol mikdār virile gelen ücretleri virilmemekden zulm ve ta'addīden bu bābda ihtirāz eyleyesin.Şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kīlasın Tahrīren fi'l-yevmi'l-'āşir min şehr-i Zi'l-Ka'de-i şerīf sene seb'in ve elf.

Be Makām-ı Edirne

19b

Akdā kudāti'l-müslimīn evlâ vulâti'l-muvahhidīn ma'denü'l-fazl ve'l-yakīn vārisu 'ulūmi'l-enbiyā-i ve'l-mürselīn hucce - tü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in el-muhtass bi-mezīd-i 'ināye - ti'l-meliki'l-mu'in Mevlānā Bursa Kadısı zīdet fezāiluhū tev - kī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki bin altmış do - kuz ve bin yetmiş senelerine mahsūb olmak üzre İki zeceler aġnāmı mukāta'ası emīnī olan Kadrī zīde kadruhū Mahrūse-i Edirne'de der-sa'âdetime arz-ı hâl idüb mukāta'ay-ı mezbūre tedāhül olub bin altmış dokuz senesi bin yetmiş senesinden ve bin yetmiş se - nesi bin yetmiş bir senesinde zabt ve mukāta'ay-ı mezbūreden hāsıl olan kuzu fūruht oluna gelmek ile hālâ kânūn-i kadīm üzre ve şart-ı iltizāmı mūcibince mukāta'ay-ı mezbūreden hāsıl olan kuzuyu Mahrūse-i Bursa'da boġazlayub fūruht olmayınca āherden kimesne koyun ve kuzu ve sığır boġazlamayub ve yine balık fū - ruht olunmaya deyū mukaddemā emr-i şerīf virilmiş iken hālâ o - la gelmişe ve şart-ı iltizāma muhālif ba'zı kimesneler kendi evlerin serhbāne idüb hafiyyeten boġazlayub fūruht idüb māl- i mīriye ġadr iderler ol makūlelere tenbih olunub madem ki kânū-

n-i kadīm üzre ve şart-ı iltizām mūcibince mīrī kuzu fūruht olmadıkca āherden kimesne koyun, kuzu ve sığır boğazlamayub ve fūruht itdirilmemek bābında emr-i şerīf virilmek ricā ider deyū bildürdüğü ecden hazīney-i 'āmirende mahfūz olan Bursa mukāta'ası defterlerine nazar olundukda mukāta'ay-ı mezbūrede hāsıl olan mīrīkuzu fūruht olmadan āherden kimesne koyun ve kuzu ve sığır fūruht edegelmış, degiller iken hālâ ola gelmişe muhālif mīrī kuzu var iken ba'zı kimesneler getürüb kendü koyunların ve kuzuların fūruht idüb māl-i mīrīye ğadreyledikleri ecden kadimden ne vecihle fūruht oluna gelmiş ise ğerū ol minvāl üzre fūruht oluna deyū mukaddemā emr-i şerīf virildiği mestūr ve mukayyed bulunmağın imdi kāmūn-i kadīm üzre 'amel olunmak fermānım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerīfim ile vardıkda bu bābda sādırolan emrim üzre 'amel idüb dahī göresin. Emīn-i mezbūrun şart-ı iltizāmı mūcibince kāmūn-i kadīm üzre mīrī kuzu fūruht olmadan āherden kimesne koyun ve kuzu ve sığır boğazlamayub ve fūruht eylemeye deyū emr-i şerīf virilmiş iken hālâ ba'zı kimesneler hafiyyeten evlerinde zebh ve fūruht idüb ve mīrīye ğadreyledikleri vāki' ise men' ve def' idüb kadimden ola geldiği üzre ve Emīn-i mezbūrun nazar ve iltizāmı mūcibince mademki mīrī kuzu fūruht olmadıkca āherden kimesne zebh ve fūruht eylemeye ve itdirmeyesin. Kana'at eylemeyüb mīrīye ğadrenleri yazub der-sa'ādetime 'arzedüb husūs-i mezbūr için bir dahī varmalu eylemeyesin. Māl-i mīrīye ğadr ve zarar olmakdan ve hilāf-ı şer' ve kāmūn ta'addiden ihtiraz eyleyesin. Şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Tahrīren fi'l-yevmi's-sāmin ve'l-ısrīn min şehr-i Ramazāni'l-Mübārek sene seb'in ve elf. (Kayd: 12 Şevvāl 1070)

Be Makām-ı Edirne el-Mahrūse

20a (İ s p e n ç e A k ç e s i)

Nişān-ı şerīf oldur ki

.... nām kimesne dīvān-i hümāyūna 'arz-ı hāl idüb mahrūse-i Bursa'da vāki' Yahudi tāifesinin üzerlerine edāsı lâzım gelen ispençe ve rav akçelerin bın yetmiş Ramazānının ğurresinden sene-i sābık üzre ber vech-i maktū' senesin yetmişdokuzbinaltıyüz akçeye iltizām ve kabūl iderim. Şol şart ile tāife-i mezbūrünün

senesi duhul eyledikde umenā-i sâbık ne minvâl üzre zabt ve tasarruf eğeğelmişler ise bana dahī ol vecihle zabt ve tasarruf itdirile deyū berāt-ı 'âl-i şân virilmek bâbında 'ınāyet ricā eyledikde bin altmış dokuz Rebī 'u'l-âhiresinin yirmi beşinci günü 'arzolundukda yirmibeşbin akçe peşin ile berāt-ı şerīfim virilmek fermānım olmağın işbu dārende-i fermān-ı vācibi 'l-iz-ān kıdvetü'l-emāsil ve 'l-akrān mezkûr zīde kadruhū hakkında me-zīd-i 'ınāyet-i pâdişāhānem vücūda getürüb târīh-i merkūmda cem' ve tahsīl içün bu berāt-ı hümāyūnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub senesi duhul eyledikde umenāy-ı sâbık üzre zabt ve tasarruf idüb min ba'd āherden bir ferd tasarrufuna mâni' ve müzāhim olmayalar. Ve mezbûrun tahvīlinden bin altmış dokuz Rebī 'u'l-â-hirinin yiğirmi birinci gününde tefavvül'ü' (?) ber vech-i nakd yiğirmidokuzbin akçe teslīm-i hazīne-i 'āmire eylemişdir. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerīfe i'timād kılasız. Tahrīren fi'l-yevmi 'l-hāmis min şehr-i Cemāziye 'l-evvel sene sebīn ve elf. (Kayd: 10 Şevvâl 1070)

Be Makām-ı Kostantınıyye el-Mahmiye

Akdā kudāti'l-müslimīn evlâ vulāti'l-muvahhidīn ma'denü'l-fazl ve 'l-yakīn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'īn vārisu 'ulūmi'l-enbiyā-i ve 'l-mürselīn el-muhtass bi mezīd-i 'ınāyeti'l-meliki'l-mu'īn Bursa Kadısı ve ber-vech-i arpalık Mudanya Kazasına mutasarrıf olan Mevlânâ.... zīde fazluhumā ve kıdvetü'l-emāsil ve 'l-akrān Bursa Ağā ve Mudanya kazasında Yeniçeri serdārı olan zīde kadruhumā tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcat ma'lūm ola ki hāliya alınan müsā'adet ile ihrak olub dergāh-ı mu'allāda Yeniçeri Bey Ağā kapusu dimekle ma'rūf ebniye-i bālī(?) ihrak olub müceddiden bina olunmak lâzım ve mühimm olmağın bi'l-fiil Sekban başı olub Yeniçeri harem Ağāsı Kāim-makamı iftihāru'l-emācid ve 'l-ekârim Mehmedç dāme mecduhū tarafından mühürlü mektüb virilmeğin lâkin taht-ı kazāğuzda her ne mikdar dülger var ise müşārün ileyh tarafından ta'yīn olunan Hüseyin nām mumcu muvācehesinde esāmileri ile defter idüb isim ve resmleri ile mübāşir-i merkūma koşub āsītāne-i sa'ādetine irsāl ve isāl eyleyüb narh-ı cārī üzre ta'yīn olunan yevmiyelerin alub müceddiden binā hizmetinde olub ihmāl ve müsāhele olunmamak bâbında fermān-ı 'âl-i şānım sādır olmuşdur. Buyurdum ki vusūl bul-

dukda bu bâbda sâdır olan emrim müşârün ileyh tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince 'amel idüb dahî taht-ı kazâğuzda her ne mikdâr üstâdât dülger bulunur ise müşârün iley tarafından virilen mühürlü mektûb ile ta'yîn olunan merkûm mumcu muvâcehesine getürüb her bir dülgeri defter idüb defterlere ile mezbûra koşub âsîtâne-i sa'âdetime irsâl eyleyüb gelüb ücretleri ile Ağâ kapusun odaların müceddiden binâ eyleyüb umûm müsûheleden be-ğâyet ihtirâz olunub hilâf-ı şer'-i şerîfe mugâyir emr-i münîf bir ferde ta'addî ve tecâvüz olunmaya.Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.(Kayd: 25 Zi'l-Hicce)

Be Makâm-ı Kostantıniyye

20b

Akdâ kudâti'l-müslimîn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fe-zâiluhû ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Kethudâyeri ve Yeniçeri Serdârı ve E'yân-ı vilâyetin iş erleri zîde kadruhum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlâ Mahrûse—i Edirne'den Gelibolu cānibine tveccüh-i hümâyunum mukarrer ve muhakak olub menâzilde rikâb-ı hümâyunum ile me'mûr olan Kapum Kullarına ve ıstabl-ı 'âmiremde olan davarlar ve zehâyir-i sâyire lâzım olmağla imdi İstanbul kilesi arpa yirmişer akçe ve dakik her kilesi ellişer akçe olmak üzere hazîne-i 'âmiremde irsâl olunan akçe ile kazâ-i mezbûrdan ancak bin beş yüz kile dakik ve ancak altı bin kile şa'ir mu'accelen tedârik ve iştirâ ve münâsib olan iskeleye nakl ve at ile sefînelere tahmîl ve ta'cîl 'ale't-ta'cîl Tekfur dağı iskelesâne müstakil adamlar ile irsâl ve sefînelerden ihrâc itmeyüb iskele-i mezbûreden hâzır ve âmâde itdirilmek emrim olmuştur.Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdıro olan emrim üzere 'amel idüb dah'i vech-i meşrûh üzere kazâ-i mezbûrdan tedârik ve iştirâsî fermânım olan ol mikdâr şa'ir ve dakik işbu emr-i şerîfim vardığı gibi kimesneye aslâ bir vecihle te'allül ve niza' ve 'ınâd ve muhâlefet itdimeyüb emr-i şerîfim ile iştirâya ta'yîn olunan mübâşir-i mezbûr ve yarar ve mu'temedün aleyh adamları ile serî'an ve âcilen iştirâ ve tedârik ve ol cānibde münâsib olan iskelelere nakl ve mekkâresi taraf-ı mîrîden virilmek üzere sefînelere tahmîl ve iskele-i mezbûra mübâşir-i mezkûr ve yarar ve mu'temedün 'aleyh adamları ile irsâl ve at ile hâzır ve âmâde itdirüb sâyir

terāziye zayıf ve telef olmamak için sefineden ihrāc itdürmeyüb ol mikdār kīle-i İstanbūlī arpayı mahall-i ihzār itdirmeye ve İnşāAllah'u Te'ālā ihrāc olundukda nav sefinesi taraf-ı mīrīden virm olasız ve zikrolunan arpa ve dakīkīn nav sefineden mā'adā hisāb-ı merkūm üzre mübāşir-i mezbūreye mahkemede ashāb-ı hukūka hakların nā tamām aldurub teslim olunduğuna hüccet itdiresiz. Husūs-u mezbūre gāyet umūr-i mühimmedendir. Sāyire kıyās eylemeyüb 'avk ve te'hīr ve ihmāl ve müsāheleden ve mu'accelen tedārik ve irsāl eylemekde ve fermānım olan zahire bahāsı be-gāyet ihtirāz eylesin. şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Tahrīren fī'l-yevmi's-sādis ve'l-'ısrīn min şehr-i Ramazāni'l-Mübārek sene seb'in ve elf.

Be Makām-ı Edirne el-Mahrūse

'İzzetlü ve fazīletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerīflerine dūrer-i da'avāt-ı sāfiyāt ithāf olunur. Mefāhiru'l-emāsīl ve'l-akrān Kethudāyeri ve Yeniçeri Serdārı ve sāyir iş erleri zīde kadruhum ba'de's-selām inhā olunur ki: Hāliyā Mahrūse-i Edirne'den Gelibolu tarafına teveccüh olunmak mukarrer olmağla irsāl olunan akçe ile taht-ı kazānızda altı bin kīle arpa ve bin beşyüz kīle dakīk 'ale'l-'acele iştirāsı ve münāsib olan iskeleye nakl ve tahmīl idüb Tekfur Dağı iskelesine müstakil adamlar ile ulaşıdırub ve gemilerden ihrāc olunmayub iskele-i mezbūrede ihzār eylemek üzre emr-i şerīf birle kadvetü'l-emāsīl ve'l-akrān zīde kadruhū ta'yīn olunmağın mūcibince mektüb - i hüccet tahrīr ve irsāl olundu. Vusūlünde gerekdir ki sādır olan emr-i şerīf üzre arpa ve dakīkīn iştirā ve iskele-i mezbūre nakl ve ihzārına sa'y ve ikdām ve takyīde ihtimām eylesin.

Be Makām-ı Kostantiniyye

Min muhibbi'l-muhlis Mehmed

21a Mefāhirü'l-kudāt ve'l-hükkām ma'ādenü'l-fezāyil ve'l-ke'lām Bursa Sancağında vāki' olan kedālar gayr sāyir yerlerde iştirāsı fermānım yerlerin kadılları zīdet fazluhum tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki İstanbul'dan Gelibolu cānibine teveccüh-i hümāyūnum mukarrer olmağla ol cānibde iştirāsı

fermānım olan dakik ve şa'irin iştirāsına evāmir-i şerīfim ile dergâh-ı mu'allām Çavuşlardan Kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş zıde kadruhū ta'yīn olmağla evāmir-i şerīfim ile iştirāya havāle emr-i ile akçesi ta'yīn olunan yerden mīrī akçe alınca hidemāt-ı hümāyunum te'ehhur kılmak için 'ale'l-'acele evāmir-i şerīfemde ta'yīn olunan zahāyir tevzī' itdirilmek bābında fermān-ı Āl-i şānım sādır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerīfim ile mūmā ileyh vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzre 'amel idüb dahī vech-i meşrūh üzre iştirāsı fermānım olan arpa ve dakik için akçesi tevzī' olunmuştur deyū fermān-ı hümāyunum te'hīr komayub mu'accelen tevzī' eyleyüb hāzır ve āmāde eylesin ki İnşā-ellāh Te'ālā mübāşir-i mezbūr dahī evāmir-i şerīfim ile havāle olunan mīrī akçeye mu'accelen getürüb teslīm itmekle iştirāsı fermānım olan zehāyir tevzī' ve hāzır ve āmāde bulunmuş olmağla ashāb-ı hukūka hakların virilüb ta'yīn olunan üzre nakl itdiresin. 'Avk ve te'hīrden ve ihmāl ve müsāheleden ve hilāf-ı emr-i şerīf vaz' ve harāb olmaktan ziyāde ihtirāz eylesin. Şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe ittimād kılasın. Tahriren fi'l-yevmi's-sādis ve'l-'ısrīn min şehri Ramazāni'l-mübārek sene seb'in ve elf.

Be Makām-ı Edirne

Nişān-ı şerīf-i 'āl-i şān oldur ki

Akdā kudāti'l-müslimīn ilh. Bursa Kadısı Mevlānā Abdülbākī zīdet fezāiluhū südde-i sa'ādetime mektüb gönderüb Medīne-i Bursa'da ve civārında vāki' İnegöl kazāsında müteveffā Kara Çelebi Zāde Mehmed Efendi evkāfına 'utekādan olub meşrūtiyet üzre mütevellī olan Behzād Çavuş māl-ı vakfı ekl ve bey' idüb muhāsebesi görüldükde hiyāneti zāhir olmağın ref'olunub yine 'utekāy-ı vakıfdan rāfi'-i tevkī'-i refī'i's-şān hākānī Piyāle bin Abdullah için mahall ü müstehakdır. Ber mūcib-i şart-ı vakıf yevmī yedi akçe vazīfe ve senede on Bursa kīli hinta ve yirmi kile şa'ir ile virilmek ricāsına 'arzetmeğın tevcih idüb bu berāt-ı hümāyūnu virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbūr varub evkāf-ı mezbūra ref'olunan mezbūrun yerine şart-ı vakıf mūcibince mütevellī olub hizmet-i lâzimesin müeddī kıldıkdan sonra vazīfe-i mu'ayyenesine mutasarrıf olub ol bābda hiç a-

hed māni' ve dāfi' olmaya.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerīfe i'ti-
mād kılasın tahrīren fi evāil-i Zi'l-Hicce sene seb'īn ve elf.

Be Makām-ı Kostantıniyye el-Mahmiye

21b

Akdā kudāti'l-müslimīn ilh.Mevlânâ Bursa Kadısı zīdet fe-
zāiluhū dergâh-ı mu'allāma gelüb mahrūse-i mezbūrede vāki' Hab-
bazlar Kethudāsı olub üzerende iken āherden.... nām kimesne bi
vecih müdāhele eyledüğü bildürüb zabt ve tasarruf itdirilmek
bābında 'ināyet ricā itmeğin zabt ve tasarruf itdirilmek emrol-
muşdur.Buyurdum ki emrim üzre zikrolunan Habbazlar Kethudālığı
mezbūra tasarruf itdürüb min ba'd mezbūr ve taraf-ı āherden bir
ferde dahl ve ta'arruz itdirmeyesin ve dahl olunub kendüye 'āyid
olanı 'avāyiddendir bilesiz ve dahī almışlar ise gerū ba'de'l-
isbāt hükm (?) alıviresin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerīfe i'ti-
mād kılasın.Tahrīren fī evāil-i Recebi'l-Mürecceb.sene seb'īn
ve elf. Be Makām-ı Edirne el-Mahmiye

(E m r - i Ş e r ī f - i Y ö r ü g â n)

Akdā kudāti'l-müslimīn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zīdet fe-
zāiluhū tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki
Mahmiye-i mezbūra sâkinlerinden dārende-i fermān-ı hümāyūn Hâc
Ali nām kemışne dergâh-ı mu'allāma 'arz-ı hâl idüb otuz sene-
den mütecāviz Mahmiye-i mezbūrede sâkin olub ve kimesnenin def-
terine mukayyed za'īmet-i ra'ıyyet oğullarından değil iken ev-
kâf mütevellisi olan nām kimesne mücerred bunu ta'cīz ve
ahz ve celb için sen evkâf-ı mezbūre karyelerinden nām
karyenin defterlü re'āyası itmişsin ve mukaddemâ mezbūr karyede
sâkin olmuş isen ol takdirde rusūm-i ra'ıyyet vir ol
karyeye kaldırdırım deyū rencide ve remide itmekden hālī olma-
dağın bildürüb hilâf-ı şer' ve kânūn ve defter rencide veremī-
de olunmayub men' ve def' olmak bābında emr-i şerīfim ricā it-
meğin buyurdum ki hükm-i şerīfim ile vardıkda husūs-i mezbūra
tamām mukayyed ve ol dahl iden mezbūr mütevelliden dergâh-ı mu-
'allâmdan ihrâc olunmuş mühürlü sahīh sūret-i defter-i cedīd-i
hākānī taleb idüb göresin bu ol dahl iden mezbūr mütevellinin
defteri ile mukayyed ve mezbūr ra'ıyyet ve ra'ıyyetī oğulla-
rından değil ise min ba'd bunun mezbūr ol vecihle rencide ve

remide itdirmeyü mâni' ve def' eylesesiz.Şer'-i şerife ve kânün-i deftere ve emr-i hümâyunuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.Kaziyyede medhal olmayanları dahl itdirmeyüb 'ınañ üzre olanları isim ve resimleri ile vukû'u üzre yazub 'arzédüb bu husûs için tekrar şikâyet olunub bir dahî emr-i şerîfim varmalu eylemeyesin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsın.Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân sultân tuğrây-ı hâkânî budur ki İnegöl kazâsında vâki' merhûm İshak Paşa evkâfının 'ösr-i mahsûl ile mütevellisi olan Mehmed fevt olub tevliyeti mahlûl olmağla ıstabl-ı 'âmiri küçük saraçlarından üçüncü bölükde yevmî otuzyedi akçe 'ulûfesi olan Abidin Mehmed'in mutasarrıf olduğı 'ulûfesi hazîne-i mände olub her sene rikâb-ı hümâyûn akçesin virmek şartıyla tevliyet-i merkûme mezbûra tevcih olunub berât-ı şerîfim virilmek ricâsına ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan İftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn Muharrem Ağâ dâme 'uluvvuhü 'arzylemeğın tevcih olunub berât-ı şerîfim virilmek fermânım olmağın.İşbu dârende-i tev - fî-ı refî'i's-şân-ı hâkânî Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mezbûr Abidin Mehmed zîde kadruhü hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Ağây-ı müşârün ileyhın mütevellîsi derkenâreyn ve sûret-i ruûs-i hümâyûnum mücibince müteveffây-ı mezbûr pederi Mehmed yerine hazîne-mände olan ulûfesi mukâbelesinde tevliyet-i mezbûru bin yetmiş Zi'l-Ka'desinin sekizinci gününde tevcih idüb bu berât-ı sa'âdet âyâtı ve hüccet-gâyâtı virdim ve buyurdum ki mezbûr Abidin Mehmed varub evkâf-ı merkûme her sene rikâb-ı hümâyân akçesin virmek şartı ile mütevellîsi olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra her ne mahsûlün evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mutasarrıf olub ol bâbda taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' ve müzâhim olmayub dahl ve ta'arruz kılmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılâlar.Tahrîren fi'l-yevmi'l-'ısrîn min şehri Zi'l-Ka'de-i Şerîf sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

22a (S a d r-ı 'A z ā m H a z r e t l e r i n i n K i r e ç
i ç ü n V ā r i d O l a n M e k t u b l a r ı d ı r)
'İzzetlü ve fazîletlü efendiler hazretlerinin mecâlis-i şer-
riflerine da'āvāt-ı sāfiyāt ithāf olunub ve şerī'at-me'āb Gönen
Kadısı Efendi huzurlarına teslīmāt-ı vāfiye iblāğından sonra in-
hā olunan budur ki: hāliyā Boğazda müceddiden binā olunan kal'a-
lara ziyāde kireç tedārik lâzım olmağın Bursa ve Gemlik ve Gön-
kazālarından akçesi virilmek üzere dört bin sanduk kireç tedārik
ve ihzār ve mu'accelen Boğazhisārına ulaştırılmak bābında fer-
mān-ı 'āl-i şān sādır olub emr-i şerīf ile gönderilmiştir. Mek-
tüb ile vusūlünde gerekdir ki ber mūcib-i emr-i 'ālī her birü-
nüz 'āmil olub dahī akçesi cānib-i mīrīden virilmek üzere zikro-
lunan dört bin sanduk kireci ber vech-i ta'cīl tedārik idüb bir
saat evvel mahall-i me'mūra irsāl idesiz. Bu hususu sāyire kıyas
eylemeyüb ihmālinde her bir nüz be gāyet ihtirāz üzere olasız.
Bākī eyyām-ı fazīlet dāim-bād

Mehmed

(B o y a h ā n e l e r i ç ü n E m r-ı Ş e r ī f d i r)
Akdā kudāti'l-müslimīn evlā vulāti'l-muvahhidīn ma'denü'l
fazl ve'l-yakīn vārisu 'ulūmi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn el-muh -
tass bi mezīd-i 'anāyeti'l-meliki'l-mu'īn Mevlānā Bursa Kadısı
zīdet fezāiluhū tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm
ola ki Bursa'da vāki' kār ü kesb üzere olan boyacı tāifesinden
el-Hāc Osman ve Seyyid Abdūllatīf ve gayrileri Edirne'de dīvā-
n-i hümāyūnuma gelüb biz dükkānımızda boyadığımız boğası ve
astar için feth-i hākānīden bu āna gelince cānib-i mīriye resm
nāmına bir akçe viregelmeş değil iken Abdüsselām nām kimesnelere
boya resmin boğası ve astardan birer akçe resm-i mīri almak üz-
re senede onbeşbin akçeye te'ahhüd ve iltizām idüb vaz'-ı kadī-
me muhālif bizden resm taleb iderler. Feth-i hākānīden bu āna
gelince mezbūrların boyadıkları boğası ve astardan bir akçe ali-
na gelmemiştir deyü men'olunmak bābında mahrūse-i mezbūrede i'-
lām eylemeğın hazīne-i 'āmiremde mahfūz olan Bursa mukāta'ası
defterlerine nazar olundukda Bursa'da vāki' boyahāneler senede
onbeşbin akçe mukāta'a olub bin yetmiş Ramazānının guresinden
Abdüsselām ve Hasan nām kimesnelere der-'uhde olunduğu mestūr

ve mukayyed bulunmağın ref'oluna deyū fermānım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerīfim ile vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzere 'amel idüb dahī zikrolunan boyahāneler maktū'u ref'olunub merkūmān Abdüsselām ve Hasan nām kimesneleri maktū' itdiresüz deyū kat'an ol vecih ile dahl ve ta'arruz itdirmeyesin ve bi'l cümle zikrolunan boyahāneler üzerine maktū'-u mezbūr bi'l-küllīye ref'olmuşdur. Ona göre mukayyed olub vech-i meşrūh üzere olan emrimi yerāne getüresin. Şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Tahrīren fi'l-yevmi'l-'ısrīn min şehr-i Ramazāni'l-Mübārek sene seb'in ve elf.

Be Makām-ı Edirne

(B o y a h ā n e l e r H a k k ı n d a V ā r i d O l a n
D e f t e r d ā r P a ş a H a z r e t l e r i n i n M e k t u b l a r ı d ır
'İzzetlü ve fazīletlü efendi hazretlerinin huzūr-i sa'ādet
larına dürer-i da'avāt-ı sāfiyāt mahabbet-füzūn ve gurer-i teslīmāt meveddet-nüm'ın ithāfından sonra muhibbāne inhā olunur ki Bursa'da vāki' kâr u kesb üzere olan boyacı tāifesinde boğası başına birer akçe resm alınmak üzere senesi onbeşbin akçeye olmak üzere mukāta'a bağlayub fūrūht olunmuş idi. Lâkin kadimden bu āna gelince ola gelmemek ref'olunub emr-i şerīf virilmişdir. Sizler dahī men' ve ref' buyurub bundan sonra ol maküle tekâlif ile rencide ve remide itdirmeyesiz ve benim 'izzetlü pederim Üftāde Zāde Efendinin su yolları ta'miri için ve eski çeşmenin (?) dahī su yolları için bu mecrāları biraz akçe virmiş idik. Ve akçe ile biraz kireç tedārik olunub mevcūd olunmuş lütūf-i mürüvvet buyurub eğer kal'ay-ı cedīd için o cānibden kireç için gelir ise ol kireçleri himāye ve sıyānet buyurub aldırmağa himmet buyurasız. Vakit dahī karīb olmağla ta'mirine mübāşeret olunur. Bir sevablı hizmetdir, sizler dahī himmet buyurasız. Bākī himmet eyyām-ı fazīlet dāim bād.

Min Muhibbi'l-Muhlis İbrahim

Defterdār 'Hālâ

22b (B e r ā t - ı Ş e r ī f - i K ā s ı m S u b a ş ı)

Nişān-ı şerīf oldur ki

İşbu rāfi'-i tevkī'-i refī'i's-şān-ı hākānā Hasān zīde takvāhu

mahall-i müstehak olmağa hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâ - hânem zuhûra getürüb ber-vech-i vâki' Kâsım Subaşı evkâfı zâ - viyesinde iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn bi'l-fiil dârü's sa'âdetim ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvvuhû 'arz-ı mûcibince bin yetmiş Ramazânının beşinci gününden vazîfe-i mu'ayyenesiyle mütevellî ve şeyh nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub şol ki vezâyif-i hidemât-ı tevliyetdir mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan evvel mütevellî ve şeyh olanlar vazîfe-i mu'ayyenesiyle ne vecihle mutasarrıf ola gelmişler ise mezbûr dahî ol minvâl üzre mutasarrıf ola.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.Tahrîr fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Ramazâni'l-Mübârek sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne el-Mahmiye

Nişân-ı şerîf-i 'âl-i şân odur ki

Dīvân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb mahrûse-i Bursa'da vâki' bâc- bâğsağnâm me'a serçîn ve darçîn mukâta'asına bin yetmiş Şevvâ- linin guresinden iltizâm-ı sâbık üzre senesin ellibeşbin akçe- ye iltizâm ve kabûl iderim.Şol şart ile ki mukâta'ayı mezkûrda umenây-ı sâbık ne minvâl üzre zabt ve tasarruf idegelmişler . ise bana dahî ol minvâl üzre zabtitdirilmek şartıyla der-'uhde ve berât-ı 'âl-i şânım virilmek bâbında 'ınâyet ricâ eylediği bin altmış dokuz Ramazân-ı Şerîfinin on beşinci günü 'arz olun- dukda vech-i meşrûh üzre der-'uhde olunub berât-ı 'âl-i şânım virilmek fermânım olmağın işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâ - yûn mûmâ ileyh hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb vech-i meşrûh üzre bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyur- dum ki zikrolunan mukâta'ayı umenây-ı sâbık ne minvâl üzre zabt ve tasarruf idegelmişler ise mûmâ ileyh dahî bin yetmiş Şevvâli guresinden iltizâm-ı sâbık üzre ol vech ile zabt ve tasarruf ve olan küllî ve cüz'î mahsûlât ve rusûmâtı kânûn ve defter mû- cibince mîrî için ahz ve kabz itdirüb taraf-ı âherden kimebne mâni' ve müzâhim olmayub dahl ve tâ'arruz kılmayalar.Şöyle bile- sin 'alâmet-i şerîfe i'timât kılasın.Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-'işrîn min şehr-i Zi'l-Hicce-i Şerîf sene seb'in ve elf. (Kayd: 26 Ramazan 1070)

Be Makâm-ı Kostantınıyye el-Mahmiye

23a Akdā kudāti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn me'âdî -
nü'l-fezâyil ve'l-yakîn vârisû ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn
el-muhtass bi mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa
Kadısı zîdet fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak
ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân bi'l-fiil matbah-ı
'âmirem Emînî olan Mustafa zîde mecduhû mahrûse-i Edirne'ye
der-sa'âdetime mühürlü tezkire gönderüb her sene nefsi-nefsîm
içün envâ'inden koruk turşudan ol cânibde hamrdan dönme dört
bin vakiyye sarı sirke tedârik ve iştirâ olunmak mu'tâd-ı ka-
dîm olmağla işbu bin yetmiş senesine mahsûb olmak üzere dahî
iştirâ ve tedârik ve halvahâne-yi 'âmireye irsâl ve teslîm it-
dirilmek içün hassa halvacılarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân
Mehmed zîde kadruhû ta'yîn olunduğunu bildürüb emr-i şerîfim
ricâ eyledüğü ecluden imdi kânûn üzere iştirâ ve irsâl itdirilmek
fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda bu
bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî târîh-i mezbûra
mahsûb olmak üzere iştirây-ı fermânım olan dört bin vakiyye sa-
rı sirkeyi gâyet e'lâsından iştirâ ve tedârik ve kavî zarflara
kodurub haml ve münâsib olan iskeleye nakl ve yarar sefînelere
tahmîl itdürüb, mevsim-i deryâ ile âsitâne-i sa'âdetime irsâl
ve halvahâne-i 'âmireme teslîm itdürüb vakt ü zamânı ile itmâ-
m-ı hizmet itdiresiz ve mühemmât-ı mezbûr içün lâzım gelen ak-
çeyi kadîmden virile gelen Bursa'da vâki' 'öşr-i hamr ve arak
ve baç-ı pazar mukâta'asından Emîn olanlardan alıvirüb
mahkemede ashâb-ı hukûka hakların tamâmdan virüb kimsenin bir
akçesin ketmitdirmeyesin ve işbu hükm-i şerîfimin
itdürüb akçe alına. Emînin eline viresin ki hîn-i muhâsebede
ibrâz oluna. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tah-
rîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-ısrîn min şehri Recebi'l-Mürec-
ceb sene sebîn ve elf. (Kayd: 13 Ramazân 1070)

Be Makâm-ı Edirne

(E m r - i Ş e r î f - i N a ' n e İ ç ü n)

Akdā kudāti'l-müslimîn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fe-
zâyiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki
kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân bi'l-fiil matbah-ı 'âmirem Emînî
olan Mustafa zîde mecduhû mahrûse-i Edirne'de der-sa'âdetime

mühürlü tezkire gönderüb her sene ol cānibde nefis-i nefsim için tāze na'ne turşusu tabh ve irsâl olunmak mu'tād-ı kadīm olmağla işbu bin yetmiş senesine mahsüb olmak üzere dahī kânün-i kadīm üzere tabh ve irsâl itdirilmek için hāssa halvacılarından kıdve-tü'l-emāsıl ve'l-akrān Mehmed zīde kadruhū ta'yīn ve irsâl olunduğunu bildürüb emr-i şerīfım ricā eylediği ecluden imdi vakt ve zamānıyla kânün-i kadīm üzere tabh ve irsâl itdirilmek fermānım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerīfım ile mezbūr vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzere 'amel idüb dahī tārīh-i mezbūra mahsüb olmak üzere taze na'neyi bulunan bağçelerden iştirā ve tedārik itdürüb mu'tād-ı kadīm üzere tabholunduktan sonra kavī zarflara kodurub mahall ü münāsib olan iskeleye nakl ve yarar sefīnelere tahmīl itdürüb vakt ve zamānıyla der-sa'ādetime irsâl ve halva-hāne-i 'āmireme teslim itdürüb itmām-ı hizmet itdiresiz. Ve mühimmāt-ı mezbūre için kadīmden her sene virile gelen akçe Bursa'da vāki' bāç-ı pazar galle ve 'öşr-i hamr ve 'arak mukāta - 'asından alıvirüb ashāb-ı hukūka hakların mahkemede virdirüb kimesnenin bir akçesin ketm itdirmeyesin ve işbu hükm-i şerī - fim ile zahrına hüccet itdürüb Emīnin eline viresin ki hīn-i muhāsebede ibrāz oluna. Şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Tahrīren fi'l-yevmi'r-rābi' ve'l-'ısrīn min şehr-i Recebi'l-Ferd-i Şerīf sene seb'in ve elf. (Kayd: 13 Ramazān 1070)

Be Makām-ı Edirne

23b Akdā kudāti'l-müslimīn evlâ vulāti'l-muvahhidīn ma'denü'l fazl ve'l-yakīn huccetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecme'in vārisu 'ulūmi'l-enbiyā-i ve'l-mürselīn el-muhtass bi mezīd-i 'ınāyeti'l meliki'l-mu'in Mevlānā Bursa ve Gemlik Kadıları zīde fezāiluhum ve Mevlānā Gönen Kadısı tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olacak ma'lūm ola ki Boğazhisār'da müceddiden binā olunan kal'alar mühimmātı için ziyāde kireç lâzım tedāriki emr-i mühim olmağla mezkūr olunan kazālarda akçesi mu'accelen Boğazhisār'ına ulaştırılmak bābında fermān-ı 'āl-ı şānım sādır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerīfım ile dergāh-ı mu'allām çavuşlarından Ali Çavuş zīde kadruhū vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzere 'amel idüb dahī vech-i meşrūh üzere zikrolunan kazālarda tedārik ve ihzār ve Boğazhisār ki irsāli fermānım olan dört bin sanduk kireci :

işbu emr-i şerîfim vardığı gibi ta'cîl 'ale't-ta'cîl ihzâr ve akçesi taraf-ı mîrîden virilmek üzere mahall-i me'mûrda teslîm itdürüb 'avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden ihrâz ve mu'accelen tedârik ve ihzâr ve bir saat evvel mahall-i mezbûra ulaştırılmakda be-gâyet ihtirâz eyleyesin ve bi'l-cümle husûs min ba'd umûr-i mühimmedendir sâyre kıyâs eylemeyüb ol mikdâr sanduk kireci bir gün evvel irsâl ve teslîm itdirmekde mecd ü sa'y idesüz.Şöyle bilisin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın.Tahrîr fî evâhir-i Şa'bân sene seb'în ve elf.(Kayd:7 Ramazân 1070)

Be Makâm-ı Edirne

Nişân-ı şerîf oldur ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa nâm kimesne dîvân-ı hümâyūnuna 'arz-ı hâl sunub mahrûse-i Bursa'da vâki' bozahâne ve hân-ı cedîd me'a şerbet-hâne mukâta'asına bin yetmiş Şevvâli gurrelerinden iltizâm-ı sâbık üzere senesin kırkûçbin akçeye iltizâm ve kabûl iderim.Şol şart ile ki mukâta'ayı kadîmden umenâ-i sâbık ne minvâl üzere zabt ve tasarruf idegelmişler ise gerü ol minvâl üzere zabt ve tasarruf itdirile deyü bin altmış dokuz Cemâziye'l-âhîrinin yirmi dördüncü günü 'arzulundukda vech-i meşrûh üzere berât-ı şerîfim virilmek fermânım olmağla tevcîh idüb bu berât-ı hümâyūnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub mukâta'ay-ı mezbûru minvâl-i meşrûh üzere zabt ve tasarruf idüb bir ferde dahl ve ta'arruz itdirilmeye.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'ısrîn min şehr-i Cemâziye'l-âhîr sene tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd: 5 Şevvâl 1070)

Be Makâm-ı Kostantıniye

24a Mefâhiru'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdînu'l-fezâyil ve'l-keîâm Adana cânibinden ordūy-u hümâyūnuna gelince yol üzerinde vâki' olan kadılar zîde fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Ket-hudâ yerleri ve Yeniçeri Serdarları ve e'yân-ı vilâyet zîde kad-ruhum tevkî'-i refî'-i hümâyūn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Adana cânibinden taksim olunub ordūy-u hümâyūnuna irsâl olunan hazîne her kangünüzün taht-ı hükûmetine dâhil olur ise bir an ârâm ve tevkîf itdürmeyüb hıfz ve hirâset iderek emîn ve sâlim birbirü-

nüze ulaşıdırub mu'accelen ordūy-u hümāyunuma hazīneye irsāl ve teslīm itdirilmek fermānım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerīfim ile vardıkda zikrolunan hazīne her kaḡünüzün taht-ı hükümeti- ne dāhil olur ise aslā ārām ve tevkīf itdirmeyüb hıfz ve hirāset iderek birbirünüze ulaşıdırasız. Ve mu'accelen ordūy-u hümāyunum hazīnesine irsāl ve bir gün mukaddem teslīm itdiresiz. Şöyle ki 'avk ve te'hīre bāis olursan özür ve cevābın makbūl-i hümāyu - num olmayub ziyāde mes'ül ve mu'āteb olunursuz bilmiş olasız . Şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız. Tahrīren fī Re- cebi'l-Ferd sene seb'ın ve elf.

Be Makām-ı Sahrāy-ı Edirne el-Mahrūse

Akdā kudāti'l-müslimīn Mevlānā Bursa Kadısı zīdet fezāilu- hū tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki bi'l- fiil der-sa'ādetim aḡāsı olub evkāf-ı selātın nāzırı olan Mehmed Aḡā dāme 'uluvvuhū mahrūse-i Edirne'de der-sa'ādetime 'arz gön- derüb Bursa'da vāki' Orhan cāmi'-i şerīf ve 'imāret-i 'āmirele- ri evkāfından Uzun Çarşuda Emīr Hānı demekle ma'rūf hānın ka- dīmden kantarı olub hān-ı mezbūrda gelub sabunu ve keteni ve baharı ve sāyir eşyāyı hancılar veznīdüb virdirmiş akçelirin alagelmışler iken āherden Mehmed nām kimesne hilāf-ı inhā ile emr-i şerīf alub vakfının kantırını ibtāl eylemek ile vakfın mahsūlüne kesr ve noksān terettüb eylemeḡin yine kantar-ı mez- būr hān-ı mezkūrda veznolunub āherden mezkūr Mehmed ve gayri - leri dahleylemeḡin bābında emr-i şerīfim ricāsına i'lām itmeḡin hazīne-i 'āmirende mahfūz olan Bursa mukāta'ası defterlerine nazar olundukda Bursa'da vāki' Emīr Hānda kantāriye mukāta'a - sının senesin beşbin akçeye almak üzere taraf-ı mīrīden Mehmed nām kimesneye der-'uhde olunduḡu mestūr ve mukayyed bulunmaḡın imdi ref'olunub dahl ve ta'arruz itdirilmemek emrim olmuşdur. 3 Buyurdum ki vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzere 'amel idüb dahī mezkūrda zikrolunan kantarcılık mīrīden ref'olunmaḡla min ba'd taraf-ı mīrīden mezbūr Mehmed'i ve āheri dahl ve ta'arruz itdirmeyesin. Cānib-i vakfa ḡadr ve zarar olmakdan be ḡāyet ih- tirāz idüb emr-i āher irsāline muhtāc eylemeyesin. Şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Tahrīren fī evāsıt-ı şehri-i Şa'bān sene seb'ın ve elf.

24b Nişân-ı şerîf-i 'âlîşân budur ki Abdüsselâm ve Hasan nâm kimesneler dîvân-ı hümâyunuma gelüb 'arz-ı hâl idüb ve mahrûse-i Bursa'da vâki' boyahâneleri sâyir vilâyetlerde mîriye zabt olageldiği üzre bahar boyahânelerde boyanan boğasından bir akçe ve iştirâdan bir akçe resm-i mîrî alunub senede onbeşbin akçe mukâta'a olub bin yetmiş Ramazânı guresinden bir sene tamâmına değin mîrî için zabt ve tasarruf itdürülüb kimesneye te'allül ve muhâlefet itdirilmeye deyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf-i 'âlîşânı virmek bâbında 'ına-yet ricâ eylediği bin yetmiş Şa'bânının on birinci günü 'arzolundukda onbeşbin akçe olmak üzre kaydolunub berât-ı şerîf virile deyü fermânım olmuşdur. Buyurdum ki mezbûrlar varub târîhi merkûmdan vech-i meşrûh üzre bir sene tamâmına değin mîrî için zabt ve tasarruf idüb âherden kimesne müdâhele eylemeye. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'r râbi' min şehr-i Şa'bân sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l fazl ve'l-yakîn vârisu 'ulûmi'l-enbiyâit ve'l-mürselîn el-muh-tass bi mezîd-i 'inâyiti'l-meliki'l-mu'in hucetü'l-Hakkı 'ale'l halkı ecma'in Mevlâna Bursa Kadısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki İlyâ nâm zimmî südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bundan akdem bunun karındaşı Andriya nâm zimmîler mürd olub cümle cümle metrükâtı bana intikâl eyleyüb benden gayri vârisi yoğiken mezbûr zimmînin akrabâsından Kostantın nâm zimmî ile validesi nâm zimmîyeye müteveffâ olan karındaşların cümle metrükâtın fuzülî kabzâdüb taleb ve da'vâ eyledikde virmekde ber-vech-i ta'allül ve 'inâd eylediklerini bildürüb mahallinde şer' ile görölüb icrây-ı hak olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki dergâh-ı mu'allam çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân. Hüseyin Çavuş zîde kadruhü vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre 'amel idüb dahî husûs-i mezbûra mukaddemâ bir def'-i şer' ile görölüb fasl olmayub on beş yıl mürûr itmiş değil ise tamâm hak ve havl üzre teftîş ve tefahbus idüb göresin. 'Arzolunduğu üzre ise ol bâbda muktezây-ı şer'-i

kavīm ile 'amel idüb dahī ba'de's-subūt mürd-i mezbür karındaş-
larından irs-i şer' ile intikāl idüb metrukâtından yine Bursa
sākinlerinden Kostantin ve vālidesi nām zimmīlerden fuzūlī kabz-
eyledikleri metrūkât cüz'ī ve küllī her ne ise şer' ile hükme-
düb bī kusūr aliviresin. Eđer ol cānibde icrāy-ı hak olunmasa
āsītāne-i sa'ādetime havāle eyleyesin. Ta'allül ve tereddüd
itdirmeyesin. Min ba'd şer'-i şerīfe ve emr-i hümāyunuma muhā-
lif kimesneye iş itdirmeyesin ve kaziyvede medhāl olmayanı dahl
ve ta'arruz itdirmeyüb 'ınād üzre olanları yazub āsītāne-i sa-
'ādetime 'arzedüb bir dahī emrim varmalu eylemeyesin. Şöyle bi-
lesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılāsın. Tahrīren fī evāhir-i
şehr-i şa'bāni'l-Mu'azzam sene seb'in ve elf.

Be Makām-ı Kostantiniyye el-Mahmiye

25a

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān oldur ki
Mahrūse-i Bursa'da İncirli Mahallesinde vāki' Hamza Beğın binā
itdüdüğü mescid-i şerīfde yevmī üç akçe ile imām olan Seyyid
Hasan ref'olunub yerine işbu rāfi'-i tevkī'-i refī'-i hümāyün
es-Seyyid Mehmed mahall ü müstehak olmağın tevcīh olunub be-
rāt-ı şerīf virilmek ricāsına evkāf-ı mezbûre mütevellisi olan
Abdügānī zīde kadruhū 'arzetmeğın sadaka idüb bu berāt-ı hümā-
yunu virdim ve buyurdum ki Seyyid Mehmed mescid-i mezbûrda imām
olub hizmet-i lâzimesin müeddī kıldıkdan sonra yevmī üç akçe
ile imām olub vākıfın rūhu ve devām-ı devlet-i 'ömrüm için du'ā-
ya müdāvetmet göstere. Ol bābda hiç ehad māni' olmaya. Şöyle bile-
ler 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar. Tahrīren fi'l-yevmi'l-'āşir
min şehr-i Muharremi'l-Harām sene seb'in ve elf.

Bursa

Akdā kudāti'l-müslimīn evlā vulāti'l-muvahhidīn ma'denü'l
fazl ve'l-yakīn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in vārisu 'uh-
mi'l-enbiyāi ve'l-mürselīn el-muhtass bi mezīd-i 'ınāyeti'l-me-
liki'l-mu'in Mevlānā Bursa Kadısı zīdet fezāiluhū ve kıdvetü'l
'ulemāi'l-muhakkıkīn Mudanya ve Gemlik Kadıları ve Nāibleri zī-
de 'ilmuhumā tevkī'-i refī'-i hümāyün vāsıl olıcak ma'lüm ola
ki bi'l-fiil Anadolu defterdarlığı hizmetinde olan iftihārü'l
umerā ve'l-kirām Ridvān dāne 'uluvvuhū der-sa'ādetime 'arz-ı

hâl idüb bin yetmiş senesine mahsûb olmak üzere Bursa'nın hamr mukâta'ası olmağla târîh-i mezkûrda mukâta'ay-ı mezbûra malından mukâta'ay-ı mezkûraya tâbi' Bursa ve Mudanya ve Gemlik zimmetleri üzerlerin kendü mâbeynlerinde eyledikleri defter mücibince ikiyük akçe olmağla tarafımızdan irsâl eylediğim nâm kimesne edâ ve teslîm itdirilmek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâ iderim deyû bildürmeğin imdi ma'rifet-i şer' ile tahsîl itdirilmek emridüb buyurdum ki hüküm-i şerîfim ile mûmâ ileyhin irsâl eylediği âdem-i (?) mezkûr zîde kadruhû vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî göresin.Fi'l vâki' kıssa i'lâm olunduğu gibi ise ol takdirde zikrolunan meblağ-ı mezkûr ikiyük akçeyi ma'rifet-i şer' ile mu'accelen tahsîl itdürüb keseleyüb âdemî-yi (?) merkûm ve mu'temedün 'aleyh adam ile der-sa'âdetime irsâl ve teslîm-i hazîne itdiresin.Hilâf-ı şer' ve kânûn kimesneye ta'allül ve muhâlefet itdirmeyesin.Cânib-i mîrîye gadrolmakdan ve hilâf-ı şer' ve kânûn te'addî ve tecâvüzden be-gâyet ihtirâz idesin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın.Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' 'aşar min şehr-i Şa'bân sene seb'in ve elf.(Bursa ve Mudanya ve Gemlik zimîleri kendü başlarına eyledükleri defter mücibince mukâta'ay-ı mezbûra .Sahhe)

Be Makâm-ı Edirne

25b

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l fazl ve'l-yakîn vârisu 'ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn hucce - tü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecme'in el-muhtass bi mezîd-i 'inâ yeti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem Diyâr-ı Bekir sâkinlerinden iken bilâ vâris fevtolan Karadede nâm tâcirin cümle muhâlefâtı ve nükûdu taraf-ı mîrîden ahz ve kabzolunmak fermânım olmağla müteveffây-ı merkûmun Bursa'da dahî bir mîkdâr metâ'ı ve nükûd olmağla imdi ma'rifet-i şer' ile teccessüs idüb Diyâr-ı Bekir cânibinden gelen tâcirlerden her kangî tâcirde ise ma'rifet-i şer' ile mîrî için taleb ve tahsîl ve defter ve hüccet idüb ve defteri ve hücceti ile me'an ber-vech-i ta'cîl Mahrûse-i Edirne'ye irsâl ve teslîm-i hazîne itdirilmek fermânım olmuştur.Buyurdum ki:hüküm-i

şerîfim ile vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî müteveffây-ı merkûmın emvâl-i eşyâsından ve nukûdundan Di-yâr-ı Bekir cānibinden gelen tâcirlerden her kangî tâcirde eş-yâsı ve nukûdu var ise şer' ile teccessüs idüb tamâm ma'lûm it-dikden sonra şer' ile teveccüh idenlerden ma'rifet-i şer' ile mîrî için taleb ve tahsîl ve hüccet ve defter idüb hüccet ve defteri ile makâm-ı mübâşir-i mezbûra teslîm ve ber-vech-i ta'-cîl Mahrûse-i Edirne'ye irsâl ve teslîm-i hazîne itdürüb nes-nesin zâyi' ve telef itdirmeyesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Şa'bân sene seb'in ve elf. (Vasale ileynâ 22 Şa'bân 1070)

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân odur ki

Medîne-i Bursa'da vâki' Bayazîd Pâşâ mescid-i şerîfinde ve kar-ye-i Ada'da vâki' cāmi'-i şerîf mesâlihine merhûm Sağ Hasan nâm sâhibu'l-hayrât vakfeylediği nukûdun mütevellîsi olan Ra-mazân nâm kimesne ref'olunub yerine vâkîf-ı mûmâ ileyhî râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn 'Ömer bin Bedriddîn mahall ü müstehak olmağla hüccet-i şer'iyeye ile tevcîh olunub berât-ı şerîfim vi-rilmek ricâsına eylemeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyunu virdim ve buyurdum ki: varub mezbûr 'Ömer bin Bedriddîn karındaşı Ümmü Gülsüm nâm hâtun ile ber-vech-i iştirâk mütevellîler olub hiz-met-i lâzîmelerin müeddî kıldıkdan sonra uslûb-i sâbık üzre mutasarrıflar olub vâkîfın rûhu için du'âya müdâvet göster. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi Muhar-rem sene seb'in ve elf.

Sahrây-ı Bursa

Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâilu-hü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem bilâ vâris fevçolan Şahbender oğlu Yahyâ'nın Bursa'da tüc-cârdan Seyyid Yahyâ zimmetinde yüz kırk 'aded dülbent ve Seyyid Halîl'de ikikese nakd akçe ile iki ibrişim kaliçe ve iki kürk olduğu i'lâm olmağla ma'rifet-i şer' ile tahsîl ve dar-sa'âdeti-me irsâl itdirilmek fermânım olmuştur. Buyurdum ki: hükm-i şerîfim ile vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî

ārām ve tevkîf eylemeyüb mezbûrların şer'-i şerîfe ihzâr ve müteveffây-ı merkûmun zimmetlerinde ol makûle eşyâ ve nukûd akçesin ma'rifet-i şer' ile tahsîl ve defter idüb defteri ile müşâvir-i mezbûra teslîm idüb Edirne'ye irsâl itdürüb zimmetlerinde nesne bâkî kodurmayasın. Muhâlefet iderler ise der-sa'âdetime ihzâr itdürüb emr-i âhere muhtâc itdirmeyesin. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Şa'bân 1070.

26a avâtıf-ı şahâne ve avârif-i seniyye-i pâdişâhânem i'yâl-ı 'inâyet-i mu'tâdından müstehak irtifa' mûcib-i 'tilân-mekân olanlar bâbında mebzûl dır. Binâen 'alâ zâlik bundan akdem yevmî otuzdokuz akçe 'ulûfe ile bağçe-i hâssada köşk-i hümâyûn mütekâ'idlarından olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân hâkânı Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed zîde kadruhû südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb mutasarrıf olduğu 'ulûfesi hazîne-mânde olub mukâbelesinde Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun leh Gâzî Hüdâvendigâr tâbe serâhuhû evkâfı tevliyet-i nâzır-ı vakf olan hâssa ve bostancı başı olanlara vazîfesin beher sene virilmek üzere tevcih olunmak bâbında 'inâyet ricâ itmeğın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb ve Kıdvetü'l-emâsil ve'l-e'yân dergâh-ı mu'allâm Yeniçerileri kâtibi Yusuf zîde mecduhûnun der-kenârı ve zabt-ı hümâyûn -i sa'âdet-makrûnum ile meftûn virilen ruûs-i hümâyûnum sûret -i mûcibince hazîne-mânde olan 'ulûfesi mukâbelesinde ref'olunan Ali yerine bin yetmiş Recebi'l-Müreccebin yiğirmi ikinci gününden yevmî iki akçe vazîfe ile mütevellî nasb ve mukarrer idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki:mümâ ileyh Ahmed zîde kadruhû varub hazîne-mânde 'ulûfesi mukâbelesinde tevliyetine virileni zabt ve tâsarruf eyleyüb ve her sene nâzır-ı vakf olan hâssa Bostancı Başıya mukâta'asın virüb hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mutasarrıf ola.Ol bâbda ref'olunan mezbûr Ali ve âherden bir ferd dahl ve tâarruz kılmayub mâni' ve müzâhim olmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'ısrîn min Recebi'l-Mürecceb sene seb'in ve elf (Kayd:17 Şa'bân 1070)

Be Makâm-ı Edirne

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân odur ki
Bursa'da vâki' merkûm Bedrûddîn Pars Bey'in evkâfı ^{evliydiet} ^{tevlîyâtı}
üzre meşrûta olub meşrûtîyet üzre mütevellî olan Mehmed İbra-
him fevt olub tevliyet-i mezbûre mahlûl olmağla tâlib-i oğlu
olan işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn kıdvetü'l-emâsil ve'l-ak-
rân Osman Mehmed'e zîde kadruhü zikrolunan tevliyet tevcih
olunub berât-ı şerîfim virilmek ricâsına iftihârü'l-havâss
ve'l-mukarrebîn bâbu's-sa'âdetim ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâ-
zırı Mehmed Ağâ dâme 'uluvvuhü 'arzeylemeğın hakkında bi mezîd-i
'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb ağây-ı müşârün ileyhin
'arzı, sûret-i ruûs-i hümâyûnum mücibince müteveffâ olan pederi
Mehmed İbrahim yerine bin yetmiş Cemâziye'l-Evvelinin on ikinci
gününden mütevellî nasbêdüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyur-
dum ki mezbûr varub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldık-
dan sonra bundan evvel mütevellî olanlar ne minvâl üzre zabt ve
mutasarrıf olagelmişler ise mezbûr dahî ol minvâl üzre mutasar-
rıf ola. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahri -
ren fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Cemâziye'l-Evvel sene seb'in
ve elf.

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

26b 'İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîf-i
şerî'at-şî'âr ve mahfel-i münîf-i ma'dalet diyarları
dürer-i ed'ıye-i bî-şümâr isârından sonra ma'rûz-i muhibb-i
muhlisâne inhâ budur ki: zîr-i hükümet-şî'ârınızda olan Mahrû-
se-i Bursa'da Ağâ ve Zâbitolan Mustafa Subaşı ref'olunub yeri-
ne uslûb-i sâbık üzre ocağın emekdâr ve ihtiyâr ve mu'temed
çavuşlarından mefharü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin Çavuş Mahrû-
se-i Bursa'da ağâ ve zâbit ve muhafız nasb ve ta'yîn olunmağın
mektûb -i meveddet tahrîr ve irsâl-i huzûrları kılındı. Şeref-i
vusûlünde mezbûru olageldiği üzre ağalık umûruna istihdâm idüb
ve ocak halkı için mezkûru üzerlerine ağâ ve zâbit bilüb itâ'at
ve inkıyâd üzre olub re'yinden hâric vaz'eylemeyeler. Ve Levend
tâifesinden burma astar ve yakalu dolma ve yağmurluk giyub orak
ve pasık ve tüfenk taşıyub fukarâya ta'addî iden eşkiyâyı mez-
bûre ahz ve zabtêdürüb izn-i şer' ile haklarından geldiresin
sâyenizde mücib-i 'ibret ve sebep-i basîret vâki' ola ve Yeni-

çeri ve Acemioğlanı ve Topçu ve Cebe-hâneyi merkūma zabt ve rabt itdürüb ve tevāyif-i mezbürdan bilā vāris fevt olanların metrūkâtların dahî mezbūra ahz ve kabz ve sevk-ı sultāniden fūruht itdirüb hāsıl olan nukūdu müfredāt defterleri ile mezbūra teslīm idüb bu cānibe irsâl eylesin ve ol cānibde olub sefere me'mūr olan neferâtı dahî serdarları ile me'an ordūy-i hümāyūna gönderüb serhadlere me'mūr olanlar Serhāde ve Korucu ve Oturağı āsītāne-i devlete götürdüb bir ferde himāyet eylemesin ve lâkin hilāf-ı şer' bir ferde te'addī itdirmeyesin. Bākī şerī'at dāim bād. Tahrīren fī gurre-i Şa'bān sene seb'in ve elf. (Kayd: 18 Şa'bān 1070)

İmza

Mustafa

İşbu dārende-i fermān-ı hümāyūn-i meserret-makrūn-i hākānī es-Seyyid Mehmed hakkında bi mezīd-i 'ināyet-i pādişāhānem vü-cūda getürüb Bursa'da vāki' Cāmi'-i Kebīr evkāfına mütevellī olub ref'olunan Mustafa yerine iftihārū'l-havāss ve'l-mukarrebīn mu'temedū'l-mülūk ve's-salātīn dāru's-sa'ādetim Ağāsı olub evkāf-ı mezbūre nāzırı olan Mehmed Ağā dāme 'uluvvuhūnun 'arz-ı mūcibince bin yetmiş Şa'bānī'l-Mu'azzamasının yigirminci gününden yevmī yigirmi akçe vazīfe ile mütevellī nasbidüb bu berāt-ı hümāyūnu virdim ve buyurdum ki: mezbūr vārub şol ki: vezāyif-i hıdemāt-ı tevliyettir. Kemā-yenbeği mer'ī ve müeddī kıldıkdan sonra ta'yīn olunan yevmī yigirmi akçe vazīfesin bundan akdem mütevellī olanlar ne vecihle mutasarrıf olageleşmişler ise yine mezbūr dahī minvāl-i meşrūh üzre mutasarrıf ola. Ol bābda ref'olunan Mustafa ve taraf-ı āherden bir ferd mānī' ve müzāhim olma-ya. Şöyle bileler 'alāmet-i şerīfe i'timād kılālar. Tahrīren fi'l yevmī's-sādis min şehr-i Şa'bān sene seb'in ve elf. (Kayd: 17 Şa'bān 1070)

Be Makām-ı Edirne

.27a

Mahrūse-i Bursa'da vāki' merhūm Süleyman Çelebi vakfında vazīfe-i mu'ayyenesi ile mütevellī olan fevt olub yeri mahlūl olmağın yerine işbu rāfi'-i tevkī'-i refī'-i hākānī Ahmed Yunus her vecible mahall ü müstehak olmağın tevcīh olunub berāt-ı şerīf virilmek ricāsına Kadı Mevlānā Abdūlbākī zīdet fezāiluhūya

'arzetmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki varub zikrolunan vakfa mütevellî olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan vazîfe-i mu'ayyenesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhu için ve benim 'ömr-i devletim için du'âya müdâvemet göstere.Ol bâbda bir ferd mâni' olmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî evâil- i Receb sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Nişân-ı şerîf

Mahrûse-i Bursa'da Ağâ Zâde Mustafa Çelebi vakfına vazîfe-i mu'ayyenesi ile mütevellî olan Nasuh fevt olub yeri mahlûl olmağın yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hâkânî Ahmed bin Yunus her vecihle mahall ü müstehak olmağın tevcih olunub berât-ı şerîf virilmek ricâsına Kadı Mevlânâ Abdülbâkî zîdet fezâiluhü 'arzetmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki:varub zikrolunan vakfa mütevellî olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan vazîfe-i mu'ayyenesin mutasarrıf olub vâkıfın rûhu için ve benim devâm-ı 'ömr-i devletim için du'âya müdâvemet göstere.Ol bâbda bir ferd mâni' olmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Evâil-i şehr -i Receb sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Nişân-ı şerîf

Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Süleyman Çelebi evkâfından yevmî bir akçe vazîfe ile câbî olan Mustafa fevt olub yeri mahlûl olmağın yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hâkânî Yusuf her vecihle mahall ü müstehak olmağın tevcih olunub berât-ı şerîf virilme ricâsına vakf-ı mezbûrun mütevellîsi Ahmed 'arzetmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki:varub zikrolunan evkâfa câbî olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçe vazîfesin mutasarrıf olub vâkıfın rûhu için ve benim devâm-ı 'ömr-i devletim için du'âya müdâvemet göstere.Ol bâbda bir ferd mâni' olmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Receb sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

27b

Akdā kudāti 'l-müslimîn sâbıkâ Kadısı olub hâlâ ber-vech-i arpalık Mihaliç Kadısı zîdet fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: nişân-ı hümâyunuma virilen dîvân-ı 'âlî-şânım kâtiblerinden dârendegân-ı fermân-ı vâcibu'l 'ız'ân Kâtib Mehmed Sarı zîde kadruhû ile erbâb-ı tüccârdan Mehmed dergâh-ı mu'allâma gelüb fermân-ı şerîfim ile ber-vech-i iştirâk mutasarrıf oldukları ze'âmî karyeyerinden Karasi Sancağında Haydarlar Nâhiyesinde Mezre'ay-ı Fâzıllar ve Karaçomaklu hîn-i tahrîrdê tımar kaydı olunub hâsıl Mehmed zâde sekizyüz akçe defter-i mufassallarda kayda ve kendüye tımar virülüb berâtlarında mestür ve mukayyed bulunmağın ellerinde olan berâtları mûcibince zabt ve mahsüllerin almak istediklerinde nâm kimesneler şirret-i sülûk ve tahrîrden evvel mezre'ay-ı merkûme elimizde yüzyetmiş seneden mukaddem târîh ile hüccet ve vakfiyelerimiz ve asker tarafından berâtlarımız vardır deyü bu âna dek mahsüllerini alagelmişler deyü zabt edilmeyüb mahsüllerine küllî ğadr olduğun bildürüb ellerinde olan berât ve sûret-i defter-i icmâl mûcibince zabt itdirilmek bâbında 'inâyet ricâ eyledikleri ecluden vech-i meşrûh üzre kayd olunduğu mestür olmağın emrim olmuşdur. Buyurdum ki ba'de's-subût hükmü idüb bî kusûr alıvirüb bir ferde bir vecihle tahrîr ve 'inâd itdirmeyesin ve bi'l-cümle defter-i icmâlde etmekçi tımâr kayd olunan mezre'a zâbitları ve âherden bir ferd dahl ve ta'arruz itdirmeyesin. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren şehr-i Zi'l-Ka'de sene seb'in ve elf.

Mahrûse-i Bursa

Ber-vech-i arpalık Hüdâvendigâr Sancağına Mutasarrıf olan kâdıy-ı kudāti 'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Yörigân tâifesinden nâm kimesne der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb kazâ-i mezbûreye tâbi' nâm karye toprağında bunlar zabt ü zirâ'at idüb 'öşr ve rusmun sâhib-i 'arza edâ edegeldikleri yerlerde âherden câbî Hasan ve oğulları Ömer ve Osman ve....ve....ve.... nâm kimesneler fuzûlû alub zabt idüb hâlâ bunlar dahî yerli olub zabt ü zirâ'at itmek istedikde virmekde ta'allül ve 'inâd eyle-

diklerin ve bu bâbda ellerinde sâhib-i arzda temessük olduğun bildürüb sâhib-i arz temessük mücibince 'amel idüb ol yerleri kendülere alub temessük bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecden buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda husûs-i mezbûra hakk ve 'adl üzre mukayyed ve tapu temessüküne nazar-i idüb göresin.Ol yerleri bunlar zabt iderler iken zirâ'at ve hirâset itmeyüb 'ale't-tevâlî bilâ-mâni' üç yıl boz ve hâlî ko - mağla mezbûrlar sâhib-i 'arzdans tapu ile almış olmayub fi'l-vâki' bunlar sâhib-i arza bunlar ev iderler iken (?) mezbûrlar fuzülî alub zabt eyledikleri vâki' ise câiz degildir.Ve ol yerler bunların ellerinden gideli on beş yıl ise gârû bunlara alıvirub zabt ve tasarruf itdürüb şer'-i şerîfe ve sâhib-i arz temessüküne ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin. Kazıyyede medhal olmayana dahl itdirmeyüb eylemeyi yazub bildürüb bu husûs için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.Sene seb'în ve elf.

Be Makâm-ı Kostantıniyye el-Nahmiye

28a (E m r - i Ş e r î f - i I s t a b l - ı ' Ā m i r e)

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecme'în vârisu 'uûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtass bi mezîd-i 'inâyeti'l-melikeli'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki İstabl-ı 'âmirem Voynuklarından kazâ-i mezbûrede sâkin nefer Voynuk tâifesi hâlâ der-sa'âdetime adam ve 'arz-ı hâl gönderüb biz kazâ-i mezbûrede vâki' istabl-i 'âmireye hizmet idüb kusûrumuz yoğ iken tasarruflarımızdan sonradan iştirâ olunub 'avârız-hânemiz olmayub hizmetimiz mukâbelesinde ispençe ve 'avarız ve sâir tekâlif-i şâkkadan mu'âf ve silm için yedimizde evâmir-i şerîfemiz var iken şimdiye değın bir vecihle dahl ve rencide olunagelmış değıl iken hâlâ elimizde olan evâmir-i şerîfeye muğâyir kazâ-i mezbûrda vâki' Ahmed Paşa ve Attâr Hüseyin ve Kurşunlu Mahalleleri ahâlîleri kadîmden olagelene muhâlif ve emr-i şerîfe muğâyir bunlardan tekâlif-i şâkka taleb idüb rencide eylediklerinden ma'adâ oğlan cem'ine me'mûr olanlar ve yâvecılar

ve sâir ehl-i 'örf tâifesi tarafından dahî na'l-behâ ve kazan-behâ ve konak ve köçek (?) ve sâir neferin emsâli bahâne ile akçe talep idüb rencideden hâlî olmadıkların hayfdır. Men'î bā-bında emr-i şerîf ricâ iderüz deyū izhâr-ı tezallüm itmeleri ile hilâf-ı şer' ve kânûn ve muğâyir-i defter emr-i hümâyûn rencide olunmaya deyū emr idüb buyurdum ki: hükûm-i şerîfim ile vardıkda yine bu bābda kapundan ihrâc olunmuş mühürlü ve sahîh cedîd vilâyet defterüne nazar idüb göresin. Fi'l-vâki' kaziyye i'lâm olunduğu gibi ise bunlar defter-i cedîd-i hākānî-ye mukayyed ve olub kazâ-i mezbûrede istabl-ı 'āmireye hizmet idüb kusurları yoğ iken ve mukābele-i hizmetinde tekâ-lîf-i şākka ve ispençe ve 'avâriz-ı dīvāniyyeden mu'âf ve mü-sellem olduklarına ellerinde mühürlü sûretzi defter ve mu'âf-nâmelerimiz var iken hâlâ mahâllât-ı mezbûre ahâlîleri bunlardan sâir re'âyâ gibi 'avâriz ve tekâlîf-i şākka talep idüb ve oğlan cem'ine me'mûr olanlar ve pāreciler ve sâir ehl-i 'örf tâifesi dahî hilâf-ı şer' ve kânûn dahl ve rencide eyledükleri vâki' ise ve bunların tasarruflarından sonradan iştirâ olunmuş 'avâriz-hāneleri yoğsa men' ve def' idüb min ba'd hilâf-ı şer' ve kânûn ve defter ve mu'âf-nāme ve mukaddemâ ve hâlâ virilen emr-i hümâyûnuna muhâlif ber-vech-i dahl ve ta'arruz itdirmeyesin. Bu husûs için tekrâr emr-i āher irsâline muhtâc eylemeyesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l yevmi's-sâbi' min Recebi'l-Mürecceb sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne el-Mahmiye

Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa ve Kite Kadıları zî-de fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki İki zıceler mukāta'ası ve re'âyâsı Mahrûse-i Edirne'den der-sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüb biz üzerimize edâsı lâzım gelen hukûk ve rusûmumuzu kânûn ve defter mücibince emîn olanlara mîri için virüb kusûrumuz yoğ iken ve bu āna değin zâbitamızdan ğayri kimesne dahl idegelmiş deĝil iken hâlâ Anadolu Beylerbeyi ve Bursa Sancaĝı tarafından bî vecîh ve bilâ sebep tekâlîf-i şākka talebi ile rencide iderler hayfdır. Hilâf-ı şer' ve kânûn bilâ emr-i şerîf mîr-i mîrân ve mîr-livâ tarafından rencide ve remîde itdirilmemek bābında emr-i şerîfim virilmek ricâ eylediği

ecliden hilâf-ı şer' ve kânûn rencide olunmaya deyû emrim olmuş-
durbBuyurdum ki:hükm-i şerîfim ile vardıkda husûs-i mezbûra te-
kayyüd idüb göresiz fi'l-hakîka lâzım gelen hukûk ve rusûmların
kânûn ve defter mûcibince mîrî için mukâta'ây-ı mezbûre emînle-
rine edâ idüb hâss-ı hümâyûnum re'âyâyı min külli'l-vücûh ser-
best olmak kûnûn-ı kadîm olmağla kânûn ve defter mûcibince lâ-
zım gelen hukûk ve rusûmların bildiklerinden sonra min ba'd hi-
lâf-ı şer' ve kânûn ve muğâyir-i emr-i hümâyûn tekâlîf-i şâkka
talebi ile rencide ve remide edilmeyüb husûs-i mezbûre için te-
tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şe-
rîfe i'timâd kılasın.Tahrîren fî'l-yevmis'sâlis min Cemâziye'l
Âhir sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

28b

Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâilu-
hü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:İstanbul
gümrüğü ve tevâbi'i mukâta'ası Emîni olan Kıdvetü'l-emâsil ve'l
e'yân Ahmed der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb 'uhdemizde dlan Bur-
sa'nın bin yetmiş senesine mahsûb olmak üzere mîzân-i harîr mu-
kâta'ası tarafımızdan Topkapulu Mahmûd zîde kadruhüya virüb
mâl-i mîrîsin ve ehl-i vezâyifin vazîfelerin mezkûr Mahmûd ye-
dinden alub mukâta'ây-ı mezbûr malından ve târîh-i mezkûrun
vezâyif-i akçesinden bir akçe alacağım kalmayub eline kat'-ı
'alâka temessük virmeğın mezkûr Mahmûd dahî tarafından zıkr
olunan mîzân-i harîr mukâta'asının zabtının Muslu nâm kimesneye
sipâriş idüb lâkin vezâyife mutasarrıf olanlar bin yetmiş se-
nesine mahsûb olmak üzere vazîfelerin mezkûr Muslu'dan taleb idüb
rencide iderler.Mîzân-i harîr mukâta'ası malından târîh-i mez-
bûrede müstehak oldukları vazîfeyi Anadolu muhâsebesinden der
kenâr ve mahsûb ola deyû fermân eyledikden sonra gelüb âsitâ -
ne-i sa'âdetden müstehak oldukları vazîfelerin benden alub min
ba'd vazîfe nâmı ile zıkr olunan Bursa mîzân-i harîrinden alın-
ması bâbında emr-i şerîf virilmek ricâ iderim deyû bildürdüğü
ecliden imdi vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emr idüb buyurdum
ki:hükm-i şerîfim ile vardıkda bubbâbda sâdir olan emrim üzere
'amel idüb Emîn-i mûmâ ileyhden berâtları ve zahireleri mûci -
binde alub Bursa mîzân-i harîr mukâta'asının zabt iden kimesneye

vazîfe için rencide ve remide itdirmeyesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî-'aşar min şehr-i Recebi'l-Mürecceb sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûn-i hâkânî Halîl mahall ü müstehak olmağla hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Molla Fenârî Câmî'-i şerîfinde fevt olan pederi Abdülkâdir yerine sûret-i ruûs-i hümâyûnum mücibince bin yetmiş Recebinin sekizinci gününden yevmî üç akçe vazîfe ile müezzin nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki: mezbûr varub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vech-i meşrûh ta'yîn olunan yevmî üç akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellî yedinden mâh-be-mâh alub mutasarrıf olub ol bâbda taraf-ı âherden bir ferd mâni' olmaya, Şöyle bileler. 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis-'aşar min şehr-i Recebi'l-Mürecceb sene seb'in ve elf. (Kayd: 4 Şa'bân 1070)

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

29a (S ü r e t-i 'Â l î-Ş â n T e v l i y e t-i A k b ı y ı k S.)

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

Bursa ve Yenişehir ve Yarhisâr'da vâki' merhûm Akbıyık Sultân evkâfı tevliyetini eslâh evlâd-ı kebîrine meşrûta olub ber-mü-cib-i şart-ı vâkıf tevliyet-i mezbûreye yevmî bir akçe vazîfe ile mutasarrıf olub eslâh evlâdın alub işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûn-i hâkânî İsmâil zikr olunan tevliyet-te berât-ı şerîf ile mutasarrıf olub hizmetinde kusûru ve 'azl icâb ider hâli yoğ iken ecnebîden Hasan Mehmed hilâf-ı inhâ ile ben dahî evlâd-ı kebîrin deyû tevliyet-i mezbûreyi alub berât idüb şadr itmeğın ref' olunub gerü mezbûr İsmâil'e ibkâ ve mukarrer kılunub berât-ı şerîf virilmek ricâsına Yenişehir Kadısı olan kıdvetü'l-kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Mehmed zîde fazluhü 'arz eyleyüb vuku'u üzre der-kenâr olundukda mücibince ibkâ olunub mâdem ki dîvân-ı hümâyûnumda müzâhim olmadıkca virilmeye

fermān-ı 'ālī-şānım sādır olmağın hakkında mezīd-i 'ınāyet-i pādīşāhānem zuhūra getürüb Mevlānā mūmā ileyhın 'arz-ı mūcibince ref olunan Hasan Mehmed yerine bin yetmiş Recebinin on dördüncü gününden ibkā ve mukarrer idüb evkāf-ı mezbūreye meşrūtiyet üzre kemā-kān mütevellī olub hizmet-i lâzimesin mer'ī ve müeddī kıldıkdan sonra ta'yın olunan yevmī bir akçe vazīfesin evkāf-ı mezbūre mahsülünden alub mutasarrıfı ola. Şöyle bileler 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar. Tahrīren fī Recebi'l-Müreccebli-sene-i seb'ın ve elf.

Be Makām-ı Edirne

İzzetlü ve faziletlü efendi hazretlerinin mecālis-i şerīf ve mahfel-i münifleri envā' ile dūrer-i da'avāt-ı sāfiyāt mahabbet-füzūn ve gurer-i teslīmāt ve āfiyāt meveddet-nūmūn ithāfıyla inhā olunur ki hālâ ol tarada mütesellim olan İbrahim Ağā'yı ref' idüb yerine ol taraf da hālâ cizyedār Solak zāde Mehmed Ağā'yı tarafımız mütesellim nasb idüb işbu varakay-ı meveddet tahrīr olunub irsāl 'an-huzūr kılındı. Lede'l-vusūl me'mūldür ki mezbūr Mehmed Ağā'yı mütesellimlik umūruna istihdām itdürüb āherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdürmeyüb düşen mesālihçün üzerinden mu'āvenet ve mazāher t-i şerīfiniz mebzūl ricā olunur. Bākī hemīşe 'ilm u fazilet dūrer-i sīma' şerī'at bād. (Kayd: 27 Receb 1071)

Mine'l-Muhibbī'l-Muhlis

Hüseyin Pāşā

Mutasarrıf-ı Bursa Hālâ

İşbu dārende-i tevkī'-i refī'i'ş-şān hākānı Mevlānā Muhammed Hüseyin mahall ü müstehak olmağın mezīd-i 'ınāyet-i pādīşāhānem zuhūra getürüb Mahrūse-i Bursa'da vāki' hazret-i Ebūiṣhak Kāzerūnī kuddise sırruhū'l-'azīzin evkāf-ı mülhakātından cāmī'-i şerīfinde fevt olan Ken'an Abdullah yerine iftihārū'l-havāss ve'l-mukarrebīn dārū's-sa'ādetim Ağā'sı olub evkāf-ı mezbūre nāzırı olan Mehmed Ağā dāme 'uluvvuhū 'arz-ı mūcibince bin yetmiş Recebinin yedinci gününden yevmī beş akçe vazīfe ile imām nasb idüb bu berāt-ı hümāyūnu virdim ve buyurdum ki mūmā ileyh varub hizmet-i lâzimesin mer'ī ve müeddī kıldıkdan sonra vech-i

meşrûh üzre ta'yîn olunun yevmî beş akçe vazîfesin evkâf-ı mez-
bûre mahsûlünden mütevellî yedinden mâh-be-mâh alub mutasarrıf
ola ve bir ferd mâni' vemüzâhim olmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i
şerîfe i'timâd kılalar.Fî'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Receb sene
seb'in ve elf.(Kayd: 27)

Be Makâm-ı Edirne

29b

Düstûr-i mükerreren müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müdeb -
biru'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim
bi'r-re'yi's-sâib bunyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşîru erkânü's-
sa'âdet ve'l-iclâl 'avâtıfı'l-meliki'l-iclâl ber-vech-i
arpalık Kastamonu Sancağına mutasarrıf olub Boğazhisâr'da kal'a-
lar binâsına me'mûr olan vezîrim Ahmed Pâşâ edâmellâhü Te'âlâ
iclâlehü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki
Hüdâvendigâr Sancağının üçbin ve üçbinden aşağı erbâb-ı timârı
Bozca_ada'ya ta'yîn olunub ma'dâsı sen ki muhâfazaya me'mûr ol-
muşdur.İmdi hâliyâ evvel-i bahâr erişmek ile umûr-i muhâfazaya ta-
kayyûd ve ihtimâm oluhmak levâzım-ı umûr-i mühimmedendir.Gitmiş
asker var ise adâmla gönderüb getürdüb Alaybeyleri ile yanında
mevcûd ve muhâfaza ve sâir lâzım olan hizâmât-ı hümâyûnumda is-
tihdâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdir olmuşdur.Buyur-
dum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celîli'l
kadrım mücibince 'amel idüb dahî Livây-ı mezbûr zu'amâ ve erba-
bab-ı timârın üçbinden yukarısı sen ki muhâfazaya me'mûr olmağ-
la gitmiş asker var ise adâmlar gönderüb Alaybeyleri ile me'an
yanında hâzır ve mevcûd ve muhâfaza ve sâir lâzım olan hide-
mât-ı hümâyûnumda istihdâm eylesin.Hâliyâ evvel-i bahâr eriş-
mekle umûr-i muhâfazaya ziyâde takayyûd olunmak lâzımdır.İhmâl
ve müsâhele itmeyüb gitmiş asker var ise mu'accelen getürdüb
hıfz dahî kemâl-i basîret ve intibân üz-
re olasin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasin.Tahrî-
ren fî evâili şehr-i Recebi'l-Ferd 1070.(Tebrik el-Hâ)

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Akdâ kudâti'l müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâilu-

hü tevkî'-i refî'-i hümüyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki evliyâ-i kirâmdan olub kazâ-i mezbûrede medfûn Akbıyık Sultan kuddise sırruhü'l-'azîzin eslâh evlâdından olan İsmâil nâm kimesne hâlâ Edirne'de der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb evkâf-ı mezbûrenin tevliyetini eslâh evlâdından kebîr evlâdın şart olub ber-mücib-i şart-ı vâkîf evkâf-ı mezbûrenin tevliyeti berât-ı şerîfiyle mu-tasarrıf ve hizmette kusûrum ve 'azl icâb ider hâlim yoğ iken ecnebîden Hasan Mehmed nâm kimesneler hilâf-ı inhâ ile men dahî evlâd-ı kebîrin deyû tevliyet-i mezbûru alub bana küllî ğadr ey-lemeğın gerû ibkâ ve mukarrer olunduğuna elime müceddiden be-rât-ı şerîf virilmek ile müceddiden virilen berât-ı şerîf müci-bince zabt ve tasarruf ve Hasan ve Mehmed nâm kimesnelere ve âherden bir ferde dahl ve ta'arruz itdürmeyüb dîvân-ı hü-mâyûnda râfi' olmadıkça ğayriye virilmeye ve kayd bozulmaya de-yû emr-i şerîf virilmek ricâ iderim deyû bildürdüğü eelden imdi berât mücibince zabt itdirmek fermânım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî mezbûrun eline virilen berât-ı şerîfim mücibince ev-kâf-ı mezbûrenin tevliyetini zabt ve tasarruf itdürüb hilâf-ı berâtla ref' olunan Hasan Mehmed ve âherden bir ferdi dahl itdir-meyesin ve mezbûrlar ile murâfi' olmadıkca ğayra virilmemek üz-re kaydına şart idenlerden alıvirüb husûs-i merkûm için tekrâr emrim varmalu eylemeyesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'ti-mâd kılasın. Fî şehr-i Recebi'l-gurre 1070.

Mahrûse-i Edirne

30a

Fahrü'l-müderrişin Mevlânâ Mehmed Efendi

ithâfıyla inhâ olunur ki ber-vech-i te'bîd ve tekâ'üd Bursa'da Köseler Medresesi sana sadaka olunmuşdur gerekdir ki Medrese-i mezbûrede âmâde ve istifâde üzre olasın ve's-selâm. Gurre-i Recebi'l-Ferd li-sene seb'in ve elf.

el - Fâkîr Mehmed el-Kâdî
bi-asâkîr-i Anadolu el- Ma'mûre

Bursa'da Köseler Medresesi mahlûl olmağın tarîhi ve ma'zûl Fukarâi'l-hâl olan Mevlânâ Mehmed dâ'ilerine ber-vech-i

te'bîd ve tekâ'üd sadaka ve ihsân buyurulmak ricâsına ba'de'l
'arz buyruldu.

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

Ahmed zîde kadruhû dîvân-i hümâyûnuma 'arz-ı hâl sunub vilâye-
yet-i Anadolu'da ve Hüdâvendigâr Sancağında vâki' Yenişehir ve
tevâbi'i hâssalarının senesi altıyükelibin akçe olub meblağ-ı
mezbûrun ikiyükaltmışaltıbin akçesi mevâcibât ve ihrâcât olub
ma'adâ üçyükseksendörtbin akçesi irsâliye malı olub bin yetmiş
Cemâziye'l-âhîrinin yigirmi sekizinci gününde vâki' Mart ibti-
dâsından iltizâm-ı sâbık üzre ve irsâliye malı dergâh-ı 'âlî
Yeniçerilerinin fudlelerine ocaklık ta'yîn olunmak üzre ilti-
zâm ve kabûl idüb şol şartla ki mukâta'ây-ı mezbûreyi bu âna
gelince beytü'l-mâlî umenâ-i sâbık ne minvâl üzre zabt ve tasa-
sarruf idegelmiş ise gerû ol minvâl üzre müstakil zabt ve ta-
sarruf olunub Kazâ-i Yenişehir'de ve Inegöl ve Kite Nâhiyelerin-
de ve Bursa Kazâsında vâki' olan beytü'l-mâl-i 'âmme ve hâssa
ve yâve ve kaçkun ve mâl-ı gâib ve mâl+mefkûd ve cürüm-i cinâ-
yet ve bād-i hevâ ve sâir cüz'î ve küllî her ne ise uslûb-i sâ-
bık üzre zabt oluhub evkâf nâzırları ve erbâb-ı timâr ve âher-
den bir ferd dahl eylemeyüb ve Sipâhî ve Kethudâyerleri ve sâir
mübâşir-i emvâl olanlar bu makûle ehvâl olundukda min ba'd hi-
lâf itdirilmeye ve hâss-ı hümâyûn karyelerinde sâkin olub
hâric ez-defter olan re'âyâlarından umenâ-i sâbık şart ve il-
tizamları mûcibince nefer başına yüz akçe resm-i dñniyye(?)
hâss-ı hümâyûn karyeleri olan hâric ez-defter keferenin ciz-
yeleri dahî uslûb-i sâbık üzre cem' ve tahsîl olunub ve
yâve cizyesine me'mûr olanlar ve âherden bir ferd dahl eylemeye
ve 'arz-ı mîrîden ba'zı kimesneler bağ ve bağçe alub bir tarîk
ile mukâta'alıdır deyü virmede ta'allül vemuhâlefet idenlerden
saban giren yerlerin 'öşrin ve mahlûl oldukda resm-i tapûların
mîrî için zabt olunub vâki' olan da'vâmızı Bursa Kınlası görüb
icrây-ı hakk itmek üzre berât-ı virilmek fermânım olmağın bu
berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki Emîn-i mezbûr varub mu-
kâta'ây-ı merkûmeyi bin yetmiş Martı ibtidâsından senesi altı-
yükelibin akçe irsâliye malı dergâh-ı 'âlî Yeniçerilerinin
fudlelerine ocaklık ta'yîn olunub zabtı vâki' olan cüz'î ve

küllî mahsûlâtın ve bu âna gelince işbu umenâ-i sâbık ne min-vâl üzre idegelmiş ise zabt ide.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Rebî'u'l Evvel sene tis'a ve sittîn ve elf.

30b

(Em r - i Ş e r î f - i K a r a Ş a ' b â n)

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüdâvendigâr Sancağı mütesel-limi olan zîde kadruhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olı-cak ma'lûm ola ki Bolu'nun eşkiyâsından kemerbaşı (?) olan Kara Şa'bân Bursa'da olduğu istima' olunmağın e'azzebella-hu merkûm şakîyi hüsn-i tedbîr ve tedârik ile eline getü-rüb hakkından gelüb başını rikâb-ı hümâyûnuma gönderesin.Şöyle ki firâr eyledü veyâhud bulamadum deyû müsâmaha eylemeyesin . Amân ve zamân virilmeyüb onun yerine senin hakkından gelüb ya başı ya senin başın ona göre merkûm şakîyi be-heme-hâl eline - getürmekle takayyüd ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî şânım sâdır olmuştur.Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîli'l-kadrim mücibince te'hîr ve tevakkuf ve ihmâl ve tekâsül itmeyüb elbette ve elbette merkûm şakîyi hüsn-i tedbîr ve tedârikim ile elegetürüb hakkından ge-lüb başını rikâb-ı hümâyûnuma gönderesin.şöyle ki:firâr eyledi veyâhud bulamadum deyû müsâmaha eylemeyesin.Amân ve zamân vir-rilmeyub onun yerine senin hakkından gelüb ya başı ya senin başın ona göre merkûm şakîyi be-heme-hâl ele getürmekde takay-yüd ve ihtimâm idüb emr-i şerîfime muhâlif vaz' ve hareket ir-tikâbında be-ğâyet ihtirâz eyleyesin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın.Tahrîren fî evâhiri Cemâziye'l-ülâ li-sene seb'in ve elf.(Vasale:6 Receb)

Be Makâm-ı Edirne el-Mährüse

Bursa'da merhûm Hacı Receb vakfından yevmî yigirmi akçe v vazîfe ile Câmi'-i Kebîrde vakt-i sabâhda ders-i 'âmm iden Ali Efendi fevt olub yeri 'ulemâdan Mevlânâ Şeyh Mehmed el-Kürdî(?) ehl-i 'ilm ve müsebhakk-ı 'inâyet olmağın fazîletlü Şeyhu'l-İs-lâm hazretlerinin işâretiyle virile.(Kayd: 7 1070)

Medrese-i Hamzabey der-Bursa

Medrese-i mezbûre eşrâfı kudâtdan ve kudemây-ı tarîkdan olub ihtiyâr ve ehl-i 'ilm olub kazâdan ferâğ-ı ihtiyâr iden kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn Mevlânâ İbrahîm Efendi zîde fazluhû ehl-i 'ilm ve müstehakk-ı 'inâyet olmağın fazîletlü Şeyhu'l-İs - lââm Hazretlerinin işâretleri üzere ve ile virilmek buyruldu. Tahrîr Recebü'l-Ferd 70. (Kayd:28 Şa'bân 1070)(Tabaka asle- hû Abdülkadir Mehmed el-Kādî bi-asākîr-i Anadolu)

Medrese-i Sultan Orhan der-Bursa

Medrese-i mezbûre mahlûl olmağın Bursa'da ile sahn olmak üzere Hamzabey Müderrisi kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn Mevlânâ Mehmed Efendi zîde fazluhû ehl-i 'ilm sâhibi fazîlet olmağın fazîletlü Şeyhu'l-İslâm hazretlerinin işâretleri üzere virilmek buyruldu. Tahrîren fi'l-yevmi 's-sâbi' ve'l-'ısrîn min şehri Cemâziye'l-Evvel sene seb'în ve elf.(Kayd:7 Receb 1070)

31a Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûreye tâbi' nâm karye ahâlisi ordüy-i hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb Bursa'da vâki' Emîr Sultân vakfı ra'ıyyelerinden olub üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennâk ve kâr u kesbe kâdir mücerredlerinden resm-i mücerredleri kânûn ve defter mücibince evkâf-ı mezbûre mütevellîsi olanlara virüb edâ itmeye râzılar iken evkâf-ı mezbûre mütevellîsi olanlar kana'at itmeyüb adam başına resm-i bennâk nâmına yüzelli akçe ve mücerredlerinden seksener akçe taleb eylediklerinden mâ'adâ yetmiş ve seksen atlu ile varub bunların ehl-i re'âyaları ile sâkin oldukları evleri üzerlerine konub hilâf-ı şer' ve kânûn ta'addî itdirilmeyüb men' ve ref' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledükleri ecden buyurdum ki:hükm-i şerîfimle vardıkda husûs-i mezbûre mukayyed ve mütevellîy-i mezbûrdan dergâh-ı mu'allâmdan ihrâc olunmuş mühürlü sahîh sûret-i defter-i hâkânî taleb idüb mezbûrlar defter-i cedîd-i hâkânîden evkâf-ı mezbûrenin ra'ıyye oğullarından resm-i bennâk ve kâr ü kesbe kâdir mücerredlerinden resm-i mücerredlerin kânûn ve defterlerinden ziyâde akçe

taleb itdirmeyesin ve mütevellîy-i mezbûre muhkem tenbîh eyleyesin ki ziyâde atlu ile varmayub zulm ve ta'addî eylemeyelir. Min ba'd muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâil-i şehri-i Muharrem sene seb'în ve elf.

Sahrây-ı Bursa

(S ũ r e t-i E m r-i Ş e r î f-i 'A l î î -Ş ā n-ı H ā n-ı A k s u)

Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâilühü tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ashâb-ı hayrâtdan Kıdvetü's-sülehai's-sâlihîn Süfî el-Hâc Mehmed dergâgâh-ı mu'allâma 'arz-ı hâl idüb kazâ-i mezbûra tâbi' Aksu nâm karyede Celâlî Hasan ihrak eyledüğü hânın bir mikdârı ihrâk ve bir mikdârı dahî münhezim ve üzerinde olan kurşun zâyi' ve telef olan hân-ı mezbûr hasbeten li'llâhi Te'âlâ kendü malıyla hânın mezbûrları ve karşusunda olan dükkânları ta'mîr ve ihyâ ve kurşun kifâyet idemez ise kiremid örtüb âherden kimesne mâni' ve müdâhele eylememek bâbında hümâyûnum virilmek ricâsın eyledüğü ecluden ihsân-ı hümâyûnum kılınıştır. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî mezbûr zikr olunan hân ve dükkânları kendü malıyla ta'mîr ve vech-i meşrûh üzre ihyâ idüb kimesneye zarar-ı şer'î yoğise hasbeten li'l-lâhi Te'âlâ kendü malıyla ta'mîr ve ihyâ idüb âheri müdâhale itdirmeyesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâil-i şehri-i Cemâziye'l-âhîr sene seb'în ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Vech-i tahrîr-i hurûf odur ki: işbu binyetmiş senesinde vâki' şa'bân guresinden evâhirine varınca mahrûse-i Bursa şehrinin şubasılığı kânûn-i kadîm üzre işbu bâ'is-i temessük es-Seyyin Hüseyin Çelebi'ye altmışbinbeşyüz akçe der-'uhde olunub vech-i meşrûh üzre zabt idüb tasarrufuna âherden bir ferd mâni' olmaya.

el-Fakîr

Mütesellim-i Bursa

Hâlâ

.31b Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

Bundan akdem Mahrûse-i Bursa'da vâki' hamr ve arak kefere-i Bursa ve tevâbi'i mukâta'asının senesi dörtyükkırkdörtbin akçeğe olub meblağ-ı mezbûrun yüzyiğirmialtıbin akçesi vazâyif ve ihrâcât-ı sâireyi ifrâz olunduktan sonra bâkî üçyükonsekin bin akçesi irsâliye olub ber-vech-i nakd teslîm-i hazîne olmak üzere bin aytmış dokuz senesi Balı nâm kimesne 'uhdesinde iltizâm iken hâlâ kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadruhû üzerinde dîvân-i hümâyûnuma gelüb zikr olunan mukâta'ayı altıbin dahâ ziyâde idüb senesi dörtyükellibin akçeğe olmak üzere elinde olan berât-ı cedîd olub bin yetmiş Recebinin gursesih - den bir sene tamâmına değin zabt eylemek üzere 'ınâyet-i ricâ eylemeğın berât-ı şerîf-i 'âlî-şân virilmek fermân olmağın işbu râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân hâkânı kıdvetü'l-emâsil mezbûr Mehmed ve Balı varub vech-i meşrûh üzere iltizâm ve kabûl idüb hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb dahî târîh-i mezbûrda mukâta'ay-ı merkûmede zabtı için emîn nasb idüb berât-ı hümâyun-ı 'izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki: mezbûr varub vech-i meşrûh üzere varub iltizâm ve kabûl idüb şol şartla ki zikr olunan mukâta'anın gîrû senesi dörtyükellibin akçeğe olub meblağ-ı mezbûrdan yüzyiğirmialtıbin akçesi vazâyif ve ihrâcât sâyiri ifrâz olunub bâkî kalan üçyükyiğirmidörtbin akçenin ber-vech-i nakd irsâliye olub teslîm-i hazîne oluna. Zikr olunan mukâta'a kadîmden ne minvâl üzere zabt ve tasarruf edile gelmiş ise gîrû ol minvâl üzere zabt ve tasarruf ve cem' ve tahsîl olunub min ba'd âherden bir ferde müdâhale itdirilmeye ve dahî zikr olunan mukâta'anın şart-ı iltizâmında olan Demirkapı ve tevâbi'i sinden olan Filador ve Timurtaş ve Susıgırlıg-ı Kebîr ve Sağîr ve ve Gemlik ve Kurşunlu ve Burguş ve ve nefsi-i Mudan-yada ve ve Kite nâhiyelerinde Yahudi ve kefre karyelerinde kurdukları hamr ve arak mukâta'ay-ı mezbûreye tâbi' olub hamrın her üç vakiyyesinde bir akçe ve birbuçuk vakiyye arakdan bir akçe resm-i mîrî alunub 'ınâd ve mahâlefet itdirilmeye ve hafiyeten fûrûht iderler ise mîrî için oluna. Ve Mahrûse-i mezbûrede Yahudi tâifesi emîn ma'rifetiyle olmadıkca hamr kurmayelar ve mukâta'ay-ı merkûmu peşin olmak

üzre bin altmış dokuz Cemâziye'l-Âhirinin dördüncü gününden seksen bin akçe meyânından Hacı Murad yedinden tefâvütüyle kırkbin akçe teslim-i hazîne olmağın sene âhirinde deynine mahsûb kılına.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi'sâmin ve'l-'ısrîn min Rebî'i'l-Evvel sene seb'in ve elf.(Kayd:27 Cemâziye'l-Âhir 1070) (

Be Makâm-ı Kostantiniyye el-Mahrûse

.32a Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadruhü dîvân-i hümâyû -
numa gelüb 'arz-ı hâl sunûb Mahrûse-i Bursa'da vâki' bâc-ı pazâr-ı galle mukâta'ası bin yetmiş Cemâziye'l-Âhirinin yigirmi sekizinci gününde vâki' Mart evvelinden sene-i sâbık üzre sesin yüzyetmişbin akçeye ve Hammâllar kethudâlığın sene-i mez -
büre Şevvâlinin yigirmi dördüncü gününden senesin bin akçeye ki iki kıt'a mukâta'anın senesi yüzyetmişbirbin akçeye olub iltizâm ve kabûl iderim.Şol şartla ki mukâta'ay-ı mezbûre kadîmden ne minvâlb üzre tasarruf idegelmişler ise tasarruf ideler deyü berât-ı 'âlî-şânım virilmek bâbında 'ınâyet eylediği bin altmış dokuz Cemâziye'l-Evvelinin üçüncü gününden 'arz olundukda bir kese akçe peşîn ile berât-ı şerîfim virile deyü fermânım olub ve mezbûrun tahvîlinden bin altmış dokuz Cemâziye'l-Evvelinin dördüncü gününde seksenbin akçe tefâvütüyle ber-vech-i nakd kırk akçe teslim-i hazîne olunub hakkında mezîd-i 'ınâyeyet-i pâdişâhânem zubûra getürüb târîh-i mezbûrda zikr olunan mukâta'aları vech-i meşrûh üzre Emîn nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub zikr olunan mukâta'alara târîh-i mezbûrdan Emîn olub bundan akdem umenâ -i sâbık ne minvâl üzre zabt ve tasarruf idegelmişler ise mezbûr dahî ol minvâl üzre zabt ve tasarruf ve vâki' olan cüz'i ve küllî mahsûlâtın kadîmden olageldiği üzre ol bâbda bir ferd mâni' ve dâfi' olmaya.Tahrîren fi'l-yevmi'sâmin min şehr-i Cemâziye'l-Âhir sene seb'in ve elf.(Kayd: 20 Cemâziye'l-Âhir 1070)

Be Makâm-ı Kostantiniyye el-Mahrûse

(B e r â t - ı E m î r S u l t â n)

Nişân-ı şerîf-i 'âli-şân

İşbu râfi'-i tevkî'-i refî'i'-ş-şân hâkânı Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadruhü hakkında 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Bursa'da ve mağfûrun leh Emîr Sultân kuddise sırruhü'l-'azîz in câmi'-i şerîfi ve 'amâret-i 'âmiresi evkâfına iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn bi'l-fiil dâru's-sa'âdetim Ağâsı olub ev -kâf-ı mezbûre nâzarı olan Mehmed Ağâ 'arz-ı mûcibince bin yetmiş Martı ibtidâsından kabz itmek üzere yevmî altmış akçe vazîfe ile mütevellî nasb idüb bin altmış dokuz Zi'l-Hiccesinin on sekizinci gününden bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub şol ki vezâyif-i hidamât-ı tevliyetdir mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî altmış akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alub mutasarrıf ola.Ol bâbda hiç ahad mâni' olmaya.Tahrîren fi'l-yevmi'l-'âşir min şehr-i Rebî'i'l-Evvel li-sene-i tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd:1 Recebi'l-Mürecceb 1070)

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûne hâkânı Hâcı Oruç Mustafa hakkında bi mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Bursa'da vâki' Kemâl Bey evkâfından olmak üzere fevt olan İbrâhim yerine Bursa Kadısı Mevlânâ Abdûlbâkî zîdet fezâiluhü 'arz-ı mûcibince bin yetmiş Recebinin onuncu gününden yevmî birbuçuk akçe vazîfe ile cûzhân ta'yîn idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr varub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî birbuçuk akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf ola.Ol bâbda hiç ahad mâni' olmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi'l-'âşir seher-ü Recebi'l-Mürecceb sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

(S ü r e t - i E m r - i Ş e r î f - i C i z y e d â r)

Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki Kıdve -tü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed zîde kadruhü der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bin yetmiş senesine mahsûb olmak üzere kazâ-i mezbûrede vâki' perâkendelerinden Medîne-i Münevvere re'âyasının vaktu'ları ve hâric-ez-defter olan keferenin mâvecâdîle tahsîl-i emr-i

şerîf ile me'mûr ber-mûcib-i emr-i şerîf tahsiline mübâşeret idüb lâkin perâkende Medîne-i Münevvere evkâf-ı re'âyâsının cürm-i cinâyet ve resm-i 'urûsanları dahî yâvecizyedârları tahsîl idegelüb Şubâşî olanlar müdâhale edegelmîş değil iken Şubâşî kadîmden olagelmîşe muhâlif resm-i 'urûsanlarına dahl ve ta'arruz itmekle mâl-i mîrîye ğadr olub sene-i sâbık ile vire-geldikleri resm-i 'urûsanları kadîmden olageldiği üzre ve mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcibince mîrî için alıvirilüb kadîmden olageldiği üzre 'amel olunmak emrim olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bub bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idâb dahî göresin. Zikr olunan perâkende Medîne-i Münevvere evkâfı re'âyâsının vâki' olan cürm-i cinâyet ve resm-i 'urûsahları ve maktu'ları şimdiye dek yâvecizyedârları ala gelüb Şubâşî olanların 'alâkaları ve medhâli olmayub dahl idegelmiş değil iken hâlâ Bursa Subâşî'si olanlar kadîmden olageldiği üzre ve mukaddemâ verilen emr-i şerîfim mûcibince ma'rifet-i şer'la cizyedâr mezkûr mîrî için alıvirüb mâl-ı mîrîye ğadr ve zarardan ve hilâf-ı şer' ve kânûndan be-ğâyet ihtirâz idesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' min şehri Cemâziye'l-Âhir sene seb'in ve elf.

(S ü r e t-i B e e r â t-ı O r h â n)

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

İşbu dârende-i tevkî'-i refî'i'ş-şân hâkânı ve nâkılı birliğ-i mübelliğ mekremet 'unvân-i cidârı Kıdvetü's-sâdât es-Seyyid Mustafa zîdet şerefu siyânetihî hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûr Sultân Orhân tâbe serâh Câmî'-i şerîfi ve 'imâret-i 'âmirisi evkâfı İftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn dâru's-sa'âdetim Ağâ'sı olub evkâf-ı selâtîn nâzarı olan Mubârrem Ağâ 'arz-ı mûcibince bin yetmiş senesinde vâki' Mart ibtidâsından zabt itmek üzre yevmî kırk akçe vazîfe ile mütevellî vaz' idüb bin altmış dokuz Zi'l-Hiccesinin on dokuzuncu gününden bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki; mûmâ ileyh varub evkâf-ı mezbûreyâ tâ rih-i merkûmda mütevellî olub şöyle ki; vazîfey-i hîdemât-ı tevliyyettir mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî kırk akçe vazîfesinin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mutasarrif

olub ol bâbda bir ferd mâni' olmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi'l-'ısrîn min şehri Zi'l-Hicce-i Şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd:25

Be Yurd-u Sahrây-ı Bursa

.33a (S ü r e t-i B e r â t-ı 'Â l î - Ş â n)

Düstür-i mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem 'avatıfı'l-meliki'l-e'lâ Anadolu Eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Muhammed Pâşâ edâ mellâhu Te'âlâ iclâlehü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mukaddemâ emri-i şerîfim gönderilüb inşâ-Allahâ Te'âlâ evvel-i bahâr huccet-i âsarda fermân olan sefer-i zafer-i mübreke hâzır ve âmâde olasız de-yü fermân-ı şerîfim sana vâsıl olduğu gibi mükemmel kapum ve yarar ve müstevfî adamların ile ve eyâletinde 'umûmen birden bin ve binden yüz bine varınca dirlik tasarruf iden zü'amâ ve erbâb-ı tımâr ile kalküb ve önüne gelen zü'amâ ve erbâb-ı tımârı sürüb inşâ-Allahâ Te'âlâ rûz-i huzûrdan bir gün mukaddem Edirne sahrâsına gelüb ordûy-i hümâyûnuma mülhâk ve mülâkî olman bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur.Buyurdum ki vusûl buydukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadr üzre 'amel idüb dahî bu berât-ı şerîfî saha vâsıl olduğu günün ertesi kalkub kapun ve yarar ve müstevfî adamların ile ve cümle eyâletinde birden bin ve binden yüzbine varınca dirlik tasarruf iden ze'amâ ve erbâb-ı tımâr ile tevcîh idüb önüne gelen askeri sürüb sür'at-i tâmm ve kemâl-i ikdâm ile yürüyüb inşâ-Allahâ Te'âlâ rûz-i huzûrdan otuz gün mukaddem Edirne sahrâsına gelüb ordûy-i hümâyûnuma mülhâk ve mülâkî olan ve müstekillen olunub zü'amâ ve erbâb-ı tımârdan mevcûd bulunmayanların dirlikleri âhere virildikten sonra kendüleri ve evlâd-ı neselları kılıçdan geçirülüb mâl ve erzakları mîrîye kabz olunur.Ona göre ma'lûmun olub ve bu fermânım şerîfim mecme'-u nâs olan yerlerde nicâ ve cümleye i'lân ve işâ'at idüb bu mahalli sair vakte kıyâs itmeyüb vakt-i mezbûrda Edirne sahrâsında mevcûd bulunmağa cedd ve ihtimâm eylesesin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın.Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Cemâziye'l-Evvel sene seb'in ve elf.(
el-Fakîr Ramazân el-Kadî bi-Medîne-i Kütahya)
Be Makâm-ı Edirne

Akdā kudāti'l-müslimîn Bursa Efendisi zîdet fezâiluhüm nisâb Karesi Kadısı inhâ olunur ki inşâ-Allâha Te'âlâ Rume- li cānibine sefer-i hümâyûn muhakkak olub emr-i şerîf-i 'ālî- şân sâdir olmağın mücibince buyurdum ki terkîm olunub Ağâ'la - rımızdan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Şa'bân Ağâ zîde kadruhü gönderilmiştir. Lede'l-vusûl gerekdir ki vârid olan emr-i 'ālî- şânım mecme'-u nâs olan yerlerde nidâ itdürüb mazmûn-i hümâyû- numda cümleye i'lân itdürüb bir gün mukaddem mahall-i me'muriye dâhil olmalarına tenbîh ve te'kîd eylesin. Ve Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İvâ-i mezbûr Alaybeyleri siz dahî cümle zü'amâ ve erbâb-ı tımârı yerlerinden kaldurub fermân-ı hümâyûnum mücibin- ce önlerine düşüb mu'accelen bir gün mukaddem kaldurub Ağâ-yı mûmâ ileyh ile me'an sūr'at-i tām ve ikdām-ı tām eyleyüb bu cānibe dâhil olasin. Şöyle ki 'avk ve te'hîr idersiz li-küllini- ze cezâ virildikten mâ-'adâ hakkınızdan gelünür mukarrerdir.

.33b (B e r â t-ı Ş e r î f-i İ m â m e t-i C â m i '-i Ş e y h Paşa Mahrûse-i Bursa'da vâki' müteveffâ Şeyh Pâşâ Cāmi'-i Şerî- finde yevmî iki akçe vazîfe ile imâm olan Ali bin Mehmed sâhib-i firâş ve pîr u fânî ve 'amel-mânde olub iktidâr olmağla hüsn-i ihtiyârıyla işbu tevkî'-i refî'i's-şân hâkânı İbrâhim bin Ahmed her vecihle mahall ü müstehakdır deyü evkâf-ı mezbûre nâzırı e olan hazînedâr ve kâim-mekâmı sarây-ı cedîd Ağâ'sı olan İf- tihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn Mehmed 'arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki; mezbur varub zikr olu- nan cāmi'-i şerîfde imâm olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müed- dî kıldıkdan sonra yevmî iki akçe vazîfesin mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı 'ömr-i devletim için du'âya müdâ- vemet göstere. Ol bâbda ahad mâni' olmaya. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Fabrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bursa'da vâki' Karakedi Cāmi'-i evkâf-ı nâzırı olan işbu Lütfullah zîde kadruhü dergâh-ı mu'al - lâma mektûb gönderüb cāmi'-i mezbûrda Şeyh ve Seccâde-nişîn Ah- med fevt olub yer hâlî ve hizmet mu'attal olmağın yerine râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân hâkânı es-Seyyid Ahmed'e ber-vech-i hasbî

tevcih olunub bu berat-ı sa'adet-ayāt ve behcet-gayātı virdim ve buyurdum ki:ba'de'l-yevm mezbür varub cāmi'-i mezbürda mü - teveffāy-ı mezbürun yerine ber-vech-i hasbī şeyh ve seccādenişin olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kılub vākıfın rûhu ve benim devām-ı 'ömr-i devletim ed'iyyesine müdāvemet ve iştiğāl göstere.Ol bâbda hiç ahad mâni' olmaya.Şöyle bileler 'alāmet-i şerife i'timād kılalar.Tahrîren fî evāsıt-ı Cemāzi - ye'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Be Makām-ı Edirne

Fahru's-sādāti'l-kirām Bursa'da kâim-makāmımız Seyyid Hâşim Çelebi ba'de't-tahiyyei's-sâfiye ve teslîmât-ı vâfiye it-hâfıyla inhâ olunur ki Akçekoyun yürüğü tâifesinden Odancık(?) nâm karyesinde sâkin İsmâil bin Sefer ve Mehmed bin İsmâil ve Mustafa bin İsmâil ve Hüseyin bin İsmâil ve İbrâhîm bin İsmâil ve Mustafa bin Mehmed ve Derviş ve Halîl bin İbrâhîm ve Sefer bin Mehmed nâm kimesneler Bursa'da iken gelüb huzûrumuzda bezm-i

müta'allık hüccet ve tezkiremiz yokdur.Biz re'âyā defteri deyü ikrâr ve i'tirâf itmişler iken şimdi yine seyyâdet iddi'a iderler imiş.Bu sizin dahî ma'lumunuz iken niçün men' itmediniz.Min ba'd ol makûle seyyadette 'alākaları olma - yub men' olunanlar men' ve ref' idüb aslâ ve 'alāmet getürmeğe ruhsat ve heves göstermeyesin ve's-selâm. el-Fakîr Şeyh Mehmed Çelebî benim Efendim bu husûs ma'lumunuzdur.Re'âyā defterinde kayd olunmuşdur.Kâğıdım vardığı ân bizzat takayüd idüb herifleri zâbitaya teslîm idesin ki hak-kından geleler.

r.34a Akdâ kudāti'l-müslimîn evlâ vulāti'l-muvahhidîn ma'denü'l fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecme'in vârisu 'ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'ināyeti'l meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhü ve Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân bin yetmiş senesinde Bursa iktisâbı mukâta'ası Emîni zîde kadruhü tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân bi'l-fiil matbah-ı 'âmirem Emîni Mustafa zîde mecduhü Mahrûse-i Edirne'de der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb Bursa'da vâki' ihtisâb ve tevâ-

bi'i mukāta'asının irsāliye malı bizzat nefsi-i nefsim için olan
buz mühimmātına ta'yîn olunub lâkin hâlâ Bursa'dan buz gel-
memekle Mahrûse-i Edirne'de olan buz-hânelerin idâresi vesâyir
mühimmâtı için mukāta'ây-ı mezbûrenin bin yetmiş senesi mâlin-
dan yüzbin akçe ber-vech-i ta'cîl tahsîl ve irsâl itdirilmek b
bâbında emr-i şerîfim ricâsına i'lâm eylemeğin vech-i meşrûh
üzre 'amel olunmak fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim
ile vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzre 'amel idüb dahî tâ-
rîh-i mezbûre mahsûb olmak üzre mukāta'ây-ı mezbûre malından
Edirne'de olan buz-hânelârin icâresi vesâyir mühimmâtı için ir-
sâli fermânım. Meblağ-ı mezbûru ber-vech-i mu'accel tahsîl ve
tedârik idüb keseleyüb ^{mevâ} emirleyüb mübâşir-i mezbûr ile irsâl
ve teslîm itdiresin ve meblağ-ı mezbûr tamâmen teslîm olundukda
işbu hükm-i şerîfimin himmet ve kabzına me'mûr olan
mühürlü ve ma'mûlun bih temessükü alub hıfz idesin. Hîn-i muhâse-
bede ibrâz oluna. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.
Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Cemâziye'l-Evvel sene
seb'in ve elf. (Kayd: 17 Cemâziye'l-Evvel 1070)

Be Makâm-ı Edirne

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

İşbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn şehr-i yârî Muhammed Ab-
dullah hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb
ber-vech-i vâki' merhûm Yıldırım Bayazıd Hân 'imâret-i 'âmire-
sinde fevt olan Muharrem yerine iftihârü'l-havâss ve'l-mukarre-
bîn bi'l-fiil sarây-ı cedîdim Ağâ'sı olub evkâf-ı mezbûre nâzi-
rı olan Muharrem Ağâ'nın 'arz ve ruûs-i hümâyûnum sūnâti müci -
bince binyetmiş Rebî'u'l-Âhirinin ikinci gününden vazîfe-i mu-
'ayyenesi ile nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum
ki: mezbûr Muhammed Abdullah varub 'imâret-i 'âmirede şeyh olub
şöyle ki; vezâyif-i hidemât-ı 'imâret-i 'âmire şeyhliğidir mer'î
ve müeddî kıldıkdan sonra bundun evvel şeyh olanlar ne vecihle
mutasarrıf ola gelmişler ise mezbûr dahî ol minvâl üzre vazîfe-i
mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden şart-ı vâkıf mücibince
mütevellî yedinden alub mutasarrıf olub ol bâbda ferd dahl ve
ta'arruz kılmaya. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kıla -

lar.Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis-'aşar min şehr-i Rebî'i'l-Âhir sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn Bursa Kadısı Efendisi Hazretleri ba'de't-tahiyvei's-sâfiyâ inhâ olunur ki kıdvetü'l-emēsîl ve'l-akrân Müslim zîde kadruhü Celâlî Hasan etbâ'ından Topal Mehmed nâm şakî şehr-i mezbûrda mütemekkin itmeğin buyruldu.Terkîm olunur.Ağâlarımızdan Kıdvetü'l-emāsîl ve'l-akrân İsmâil Ağâ zîde kadruhü gönderilmiştir.Lede'l-vusûl gerekdir ki eşkıyâ-i mezbûreyi her kangî mahalede ise buldurub mûmâ ileyh Ağamız ile me'añ bu cânibe gönderesin.Ber-vech gadr bahâne eylemeyesiz deyü buyruldu.(Vasale 18 Cemâziye'l-Âhir 1070)

.34b Emîru'l-umerai'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fuhâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibu'l-'ızz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'ınâyeti'l-melikî'l-e'lâ sâbıkâ.... Beylerbeyi olub ber-vech-i arpalık Sancağına mutasarrıf iken ma'zûl olan Hüseyin dâme ikbâluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:sen yarar ve emekdâr olub müstehakk-ı 'ınâyet

olduğun ecluden hâliyâ hakkında mezîd-i merhamet-i pâdişâhânem zuhûra getürdüb Lîmâ Cezîresi muhâfazasında olmak şartıyla işbi sene-i biñ yetmiş Cemâziye'l-Evvelinin onddördüncü gününden Hüdâvendigâr Sancağın ber-vech-i arpalık sana tevcîh ve 'ınâyet idüb i'lâmiçün ta'yîn idilmiştir.Buyurdum ki vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı celîlî'l-kadrim üzre Livâ-i mezbûre ber-vech-i arpalık mutasarrıf olub ne'mûr ol duğun üzre leyl ve nehâr Lîmâ Cezîresi muhâfazasında bezl-i iktidâr idüb mütesellimî gönderüb Livâ-i mezbûrun zabt ve rabtı ve re'âyânın himâyet ve ziyânından ve sâir fermânım olan hide-mât-ı hümâyûnumun edâsına cehd ve sa'y olasız.Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-Evvel sehr seb'in ve elf.(Kayd:12 Cemâziye'l-Âhir 1070)(Tab

al nî

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Akdâ kudâti'l-müslimîn Bursa Kadısı Mevlânâ Abdülbâkî zî-

det fezâiluhû südde-i sa'âdetime 'arz- idüb Bursa'da Karakedi Mahallesinde vâki' Ali Fakih Câmî'-i Şerîfinde vazîfe-i mu'ayyenesi ile imâm ve hatip olan Ahmed fevt olub imâmet ve hitâ - bet mahlûl olmağın muhtâr-ı cemâ'at olub erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân şehr-i yârî kıdvetü's-sādât Mevlânâ Seyyid Lütfullah Seyyid Ahmed'e zîdet şerefuhum tevcîh olunub berât-ı 'âlî-şân virilmek i'lâm eyledüğü pāye-i i'lāma telhîs olundukda mahall ü müstehak olmağla tevcîh olunub berât-ı şerîfim virilmek fermânım olmuştur.Hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb bin yetmiş Cemâziye'l-Evvelinin yigirminci gününde verilen ruûs-i hümâyûnum sûret-i mûcibince müteveffây-ı merkûm Ahmed yerine vazîfe-i mu'ayyenesi ile imâm ve hatîb nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu vir-dim ve buyurdum ki Mevlânây-ı mûmâ ileyh varub şöyle ki:hizmet-i imâmet ve hitâbeti mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan evvel imâm ve hatîb olanlar ne vecihle mutasarrıf ola gelmişler ise mûmâ ileyh dahî ol minvâl üzre vazîfe-i muayyenesin evkâf-ı mez-bûre mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf ola.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi'l 'âşir min şehr-i Cemâziye'l-Evvel sene seb'in ve elf.(Kayd: 13 Cemâziye'l-Âhir 1070)

Rif'atlı ve sa'âdetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin hâk-pâr 'izzetlerine 'arz-ı hulûs takdîminden sonra inhây-i hakîr budur ki:hâliyâ Hüdâvendigâr Sancağı Efendimüz sa'âdetlü Hüseyin Pâşâ hazretlerine sadaka ve 'ınâyet olunub bu hakîr Li-vâ-i mezbûre Mütesellim ta'yîn buyurmağın nefis-i Bursa Şehrine Şubâşılı ta'yîn olunmak lâzım gerekir ki tefahhus olunub bâ'isu temessük Ali Bey her vecihle hizmet-i mezbûra istihdâm olunmağa lâyıq ve münâsib olduğunu haber virdiklerinde zikr olunan Subâ-sılık şehr-i Cemâziye'l-Âhiri guresinden şehr-i Şevvâlin gâye-tine varınca beher şehr altışarbin akçe iltizâm şartıyla mezbûr Ali Bey'e der-'uhde ve iltizâm olunub yedine işbu zabt-ê temes-sük virildi.Me'mûrun olageldiği üzre mezbûr Subâşılığî mezbûra zabt itdürüb râci' olan mahsûlâtın ahz ve katz itdirmeğe mu'â-venet-i şerîfleridir.Bâkî der- ve rif'at ve sa'âdet

bād.Tahrîren fî şehri'l-mestûr sene sebîn ve elf.

Livâ-i Hüdâvendigâr

Mütesellim Hâlâ

(O r d ū y - i H ü m â y ū n E m r ..)

Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâil-
luhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:inşâ-
allâhu Te'âlâ evvel-i bahâr huccet-i âsârda küffâr
üzerine sefer-i hümâyûnum mukarrer ve muhakkak olmağla umûm
üzre sefer-i hümâyûnum olan kapumkulları ve sâir asâkir-i
İslâm için mükemmel ordu ihrâcı umûr-i mühimmeden olmağla nefis-i
Bursa'da olan ehl-i hiref tâifesinden kânûn-i kadîm üzre her bi-
rinden mükemmel ordu ihrâcı ve bir gün mukaddem teslîm itdiril-
mek fermânım olmuştur.Buyurdum ki hükm-i şerîfimle emekdârlar-
dan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhü varıkdâ bu
bâbda sâdır dan emrim üzre 'amel idüb dahî te'hîr ve tevkîf ey-
lemeyüb Bursa'da olan ehl-i hiref tâifesinin her birinden sefer-i
hümâyûnum mühimmâtı için ihrâcı fermânım olan mükemmel orduyu
kadîmden ihrâc olunduğu üzre mu'accelen ihrâc ve serî' ve âcilen
ordüy-i hümâyuna irsâl ve bir gün mukaddem teslîm itdürüb zin-
hâr ihmâl ve müsâhale eylemeyesin.el-Hâsıl husûs-i mezbûr asâ-
kir-i zafer-şi'ârımızı ziyâde takyîd idesiz.Sâyire kıyâs eyle-
meyüb 'avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden ve fermânım üz-
re mükemmel ordu ihrâc ve teslî itdirmekden be-gâyet ihtirâz
idüb vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresiz.Şöyle bile-
siz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız.Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin
min şehri Cemâziye'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâil-
luhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki inşâ-
Allâhu Te'âlâ işbu donanmây-ı hümâyûnum gemileri Kara Deniz câ-
nibine göndermek lâzım gelmekle sakıncalı olan mukaddem çıkmak
iktizâ idüb ve ihrâcı fermânım olan kürekçilerin 'acele üzre
gelüb lâzım gelüb taht-ı kazânızda mukaddemâ irsâl
olunan emri şerîfim mücibince ihrâcı fermânım olan kürekçileri
şiddet-i şitâdan veyahud nevrûz mürâhî olmuştur deyü bahâne ve

ta'allül eylemeyüb işbu emr-i şerîf vardığı gibi kaldurub

der-sa'âdetime gönderüb bir gün mukaddem ve bir sa'at evvel yetişdirüb teslîm-i tersâne eyleyüb zinhâr ihmâl ve müsâhale eylemeyesiz deyü fermânım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî kat'an te'hîr ve tevkîf eylemeyüb taht-ı kazânızda mukaddemâ irsâl olunan emr-i şerîfim mücibince ihrâcî fermânım olunan kürekçilerin nevrüz dâhil olmuşdur deyü ta'allül eylemeyüb emri şerîfim vardığı gibi kaldurub nâibinle gönderüb şöyle ki fermânım üzre gelüb donanmây-ı hümâyünüm gemilerinin te'hîr bâ'is olunca bir vecihle 'özü olmayub 'itâba müstahak olmağa mukarrerdir. Bu sene donanmây-ı hümâyünüm gemileri iki ay mukaddem Kara Deniz cânibine çıkmak iktizâ eylemek ile 'acele üzre yetişdirüb itmâm-ı hizmet eylesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. 1070.

Be Makâm-ı Edirne

.35b (O r d u İ ç ü n E m r - i Ş e r î f d i r)
Akdâ kudâti'l-müslimîn ilh. Mevîânâ Bursa Kadısı zîdet fe-zâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki; işbu sene-i mübârekede Mahrûse-i Bursa'da olan ehl-i sük ve ehl-i hiref tâifesinden sefer-i hümâyünüm için mükemmel ordu ihrâcî ve ordüy-i hümâyünuma irsâli fermânım olmuş idi. Lâkin zikr olunan ordu bu taraftan Mahrûse-i Edirne'den tedârik olunmak lâzım gelmekle Mahrûse-i Bursa Ordusu için Kara Denize 'acele üzre çıkacak donanmây-ı hümâyünüm mühimmâtı için bedel-i tahsîl iktizâ itmeğin Mahrûse-i Bursa'da sene-i sâbâk üzre nisf ordu bedeli ikiyüzkırkbin akçe idüb bu sene mükemmel olmak üzre dört-yükseksebin akçe itmeğin vech-i meşrûh üzre Mahrûse-i Bursa'da olan ehl-i hiref tâifesinden mükemmel ordu bedeli için tahsîli fermânım olan dört-yükseksebin akçeyi işbu emr-i şerîfim vardığı gibi mu'accelen tahsîl ve Kara Deniz cânibine çıkacak donanmây-ı hümâyünüm gemileri için tersâne-i 'âmîrem emîn'ine irsâl ve teslîm itdirilmek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş zîde kadruhü vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî kat'an te'hîr ve tevkîf eylemeyüb mükemmel orduya ol-

mak üzre Mahrüse-i Bursa'da olan ehl-i hiref tãifesinden tahsî-
li fermânım olan dötyükseksenbin akçe orduya akçelerin ber-vech-i
ta'cîl cem' ve tahsîl ve fermânım üzre Kara Deniz cânibine çık-
cak donanmây-ı hümâyûnum gemileri mühimmâtı için mu'accelen tah-
sîl ve tersâne-i 'âmirem emîn'ine teslîm olunmağla 'acele üzre
ihrâcî fermânım olan donanmây-ı hümâyûnum gemilerinin 'avk ve
te'hîrine bâ'is olasız. Bir vecihle iktizâ
olunmayub ziyâde mes'ûl ve mu'âteb olursuz. Şöyle bilesiz 'alâ-
met-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l
'aşrîn min şehri Cemâziye'l-Ëvvel sene seb'în ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

(M e k t ũ b - i S a d r - ı A ' z â m)

'Izzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîf-
lerine dürer-i da'vât-ı sâfiyât mahabbet-fuzûn ve gurur-i tes-
lîmât meveddet ithâfından sonra muhibbâne inhâ olunur ki
bundan akdem ol cânibde mükemmel ordu ihrâcî fermân olunub lâ-
kin bu taraftan ordûy-i hümâyûn mükemmel tedârik olunmağla ol
cânibde fermân olunduğu üzre mükemmel bölükler dörtyükseksenbin
akçe itmekle ber-vech-i ta'cîl tahsîl ve tersâne-i 'âmire mü-
himmâtı için yine tersâne emîni efendi tarafından var-ı 'âmî-
reme tamâmen edâ ve teslîm itdirilmek bâbında emr-i şerîf sâdır
olmağla mücibince mektûb tahrîr gönderülüb irsâl olundu. Vusû-
lünde me'mûldür ke sâdır olan emr-i şerîf mücibince kazâ-i mez-
bûreden tahsîli fermân olunan ol mîkdâr ordu bedeli akçelerin
bi't-tamâm edē idüb tereddüd olunmaya. Bâkî eyyâm-i fazîlet dâim
bâd.

Min'el-Muhabbi'l-Muhlis

Nehmed

36a Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l
fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'în vârisu
'ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîdi 'anâyeti'l
meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhü ve mefâ -
ru'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdînu'l-fazl ve'l-keîâm Hüdâvendîgâr
Sancağında olan Kadılar zîdet fezâiluhum ve Kıdvetü'l-emâsil
ve'l-akrân Livâii mezbûre Alaybeyi zîde kadruhü tevkî'-i refî'-i

hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Bozcaada'nın muhkem hıfz ve hirâset olması ehemmi-mühimmât-ı umûrdan olmağ-la Hüdâvendigâr Sancağında üçbin akçe ve üçbin akçeden aşağı tımâra mutasarrıf olan erbâb-ı tımârı cezîre-i mezbûr muhâfa-zasına me'mûr olmuştur. Bu emr-i şerîfim vardıkda muhkem tenbîh ve nidâ idüb inşâ-Allâh Te'âlâ nevrûzdan mukaddem cezîrede hâ-zır ve mevcûd olmak üzere ber-vech-i ta'cîl kaldurub ve sen ki Alaybeyisin murâdım birle ta'yîn ve me'ân gönderesün ve sair zü'amâ ve erbâb-ı tımâr ile fermânım olan umûm seferine hâzır olmanız bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfle dergâh-ı mu'allâm kapucularından Selîm vusûl bul-dukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlî'l-kadrim üzere 'amel idüb dahî Livâ-i mezbûrede üçbin akçe ve üçbin akçeden aşağı tımâr mutasarrıf olan erbâb-ı tımârı nevrûzdan mukaddem cezî-re-i mezbûrda mevcûd olmak üzere bir evvel kaldurub ve ikdâm eylesesiz. Nevrûzda yoklama olunub mevcûd bulunmayanların yedekleri âhere virildikden sonra haklarından gelinüb ona göre i'lâm eylesesiz. İhmâl ve müsâhelen be-gâyet ihtirâz eylesesiz. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî şehri-i Cemâziye'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Mahrûse-i Edirne

Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâilu-hü tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Muhammed nâm kimesne Mahrûse-i Edirne'de der-sa'âdetime gelüb huccet-i şer'iyeye ibrâz idüb hâlâ Mahrûse-i Bursa'da müteveffiyeye Hilâle nâm Hâtûnun li-ebin kızkarındaşı Nebîle nâm Hâtûn fevt olub ve-râseti bana münhasıl olub benden gayri vârisi yog iken hâlâ bey-tü'l-mâl emîni olan kimesne ikiyüz kuruş fuzûlî kabz idüb gadr eylemişdir. Şer' ile iden bu bâbda virilen hüccet-i şer'iyeye mücibince meblağ-ı mezbûru kabz iden beytü'l-mâl emîniniden alıvirilmek bâbında emr-i şerîf virilmek ricâ iderim, deyû bildürdüğü ecluden buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda husûs-i mezbûra mukayyed ve bu bâbda virilen hüccet-i şer'iyeye nazâr idüb göresin. Fî'l-hakîka kaziyeye i'lâm olundu-ğu gibi isse'elinde olan hüccet-i şer'iyenin mazmûnu muvâfık-ı

şer' olub 'alā-vechi'l- sâbit olur ise ve sahîh vâris
ise ol bâbda muktazây-ı emr-i şer' ve huccet-i şer'-
'iye mûcibince 'amel olunub şer'le tevcîh iden beytü'l-mâl
Emîninden alıvirüb ihkāk-ı hak eyleyesin. Husûs-i mezbûr için
tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şe
şerife i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi'- 'aşar min
şehr-i Cemâziye'l-Evvel sene sib'in ve elf.

.36b Emîru'l-umerâi'l-kirâm kebîru'l-küberâi'l-fâhâm ve'l-kadr
ve'l-ihtirâm sâhibu'l-'ızz ve'l-ihtişâm bi-mezîd-i 'ınâyeti' l
meliki'l-e'lâ ma'denu'l-fazl ve'l-kirâm Hüdâvendigâr Sancağında
vâki' olan Kadılar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl
olıcak ma'lûm ala ki inşâ-Allâh Te'âlâ evvel-i bahârda derya
yüzüne çıkacak donanmâ-i hümâyûnum gemilerine küllî Levendât lâ-
zım ve mühim olmağla taht-ı kazânızda gönüllü Levendât gelmek
mu'tâd-ı kadîm olmağla mecme'u nâs olan mahallerde nidâ idüb
zıkr olunan gönüllü Levendât tâifesi hüsn-i rızâlarıyla müret-
teb ve mükemmel bayraklarıyla nevrûzdan mukaddem gelüb donanmâ-i
hümâyûna dâhil olub hidemât-ı hümâyûnumda mevcûd bulunmaları bâ-
bında fermân-ı 'âlî-şânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki: hükm-i şe-
rîfim vardıkda Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kerîm Çavuş zîde kad-
ruhü vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzre 'amel idüb
dahî taht-ı kazânızda murâd idenler rızâlarıyla ve müretteb ve
mükemmel rûz-i nevrûzdan mukaddem donanmâ-i hü-
mâyûnum gemilerine dâhil ve vâsıl olub vâki' olan hidemât-ı hü-
mâyûnumda mevcûd bulunanların inşâ-Allâh Te'âlâ vucûd gelen hiz-
metleri mukâbelesine ri'âyet olunmak mukarrerdir. Ona göre her -
birine tefhîm ve i'lâm idesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i
i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Cemâziye'l-Evvel
sene seb'in ve elf.

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân
Kıdvetü'l-emâsil 'umdetü ashâbi'l- ve'l-mühendisîn
hâlâ mi'mâr-ı hâssa Mustafa zîde mecduhü dîvân-i hümâyûnuma
'arz-ı hâl idüb bin yetmiş Cemâziye'l-Âhîrinin beşinci gününden
senesine mahsûb olmak üzre Bursa ve Selânik'de vâki' simkeş-hâ-
ne mukâta'ası olageldiği üzre kendüye virilmek bâbında 'ınâyet

ricâ itmeğin hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan baş muhâsebe def -
terlerine nazar olundukda Bursa ve Selânîk sırma-hâne mukâta'a-
sı senede mâl-ı mîrîye ikiyükelli akçeye olduğu der-kenâr olunub
'arz olundukda vech-i meşrûh üzre mezkûr Mustafa'ya der-'uhde
olunub berât-ı 'âlî-şânım virilmek fermânım olmuşdur. Buyurdum ki
mezkûr Mustafa zîde mecduhû tarafından varub zamânı hulûl eyle-
dikde bin yetmiş Cemâziye'l-Âhirinin beşinci gününden olageldi-
ği üzre Bursa ve Selânîk sırma-hânesini zabt ve tasarruf eyle -
yüb mâl-ı mîrîsini bî kusûr sene âhirinde edâ ve teslîm idüb
'alâmet-i şerîfe i'timâdTahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' min
şehr-i Rebî'i'l-Âhir sene seb'in ve elf.(Tabaka eslehû'l-hatîr
hurrîrehû el-Fakîr 'aleyhi Sübhânehû Yusuf hâlâ mahkeme-i
Mahmûd Pâşâ Kostantîniyye.)

Be Makâm-ı Kostantîniyye

37a Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Mahmiye-i Bursa'da Ali Pâşâ Mahallesinde vâki' Kâsım Sübaşı zâ-
viyesi meşîhatı bundan akdem Ali nâm kimesne hilâf-ı inhâ 'arz
idüb kendü üzerine berât itdirdüb her vecihle ref'i lâzım gelme-
ğin işbu râfi'-i tevkî'-i refi'i's-şân hâkânı kâdretü's-sulehâi's
sâlihîn Hüseyin zîde takvâhu mahall ü müstehak olmağla zikr olu-
nan meşîhat tevcîh olunub berât-ı şerîfim virilmek ricâsına if-
tihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn dâru's-sa'âdetim Ağası olub ~~bi~~
bi'l-fiil evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvvu-
hûnun 'arzi mücibince ref' olunan Ali yerine bin yetmiş Cemâzi-
ye'l-Evvelinin ikinci gününde bu berât-ı hümayûn-i 'izzet-mak-
rûnu virdim ve buyurdum ki:mûmâ ileyh varub zâviye-i mezbûrede
şeyh olub bundan evvel şeyh olanlar vazîfe-i mu'ayyenesine ne
vecihle mutasarrıf olagelmişler ise mûmâ ileyh dahî ol minvâl
üzre mutasarrıf olub ol bâbda ref' olunan Ali ve taraf-ı âher-
den bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya.Şöyle bileler,'alâmet-i
şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî Cemâziye'l-
ülâ sene seb'in ve elf.(Kayd:25 Cemâziye'l-Ulâ 1070)

Be Makâm-ı Edirne el-Mahrûse

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l
fazl ve'l-yakîn vârisü 'ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn huccetu'l

Hakkı 'ale'l-halkı ecma'ın el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-melikî'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazlühü tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Bursa'da vâki' simkeş-hâne mukâta'ası emîni olan Hüseyin der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb Gazzâz takiyyeci tâifesi ve sairleri sırma ve tel aldıklarında mîrî simkeş-hânedan alub gayri yerden almayub ve âher yerlerde tel ve sırma işletmek memnu' iken âherden ba'zı kimesneler ha - fiyyeten sırma ve tel işleyüb ve ferdîler itmeleri ile cānib-i mîrîye gadr ve şart-ı iltizāmıma küllî noksah olub mîrî simkeş-hânedan ve gayri yerlerde sırma ve tel işlenmeyüb ve bey' ve şirâ itdirmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâ iderim deyü bildürdüğü eelden imdi berât ve şart-ı iltizâm müci - bince 'amel olunmak emr idüb buyurdum ki: ükm-i şerîfim vardık - da husûs-i mezbûra mukayyed olub göresin fi'l-vâki' kazıyye dedüğü gibi ise ol bâbda muktezây-i kavî ile 'amel idüb mîrî simkeş-hânedan gayri yerlerde hilâf-ı şart ve iltizâm ve muğâyir-i berât-ı şerîf sırma ve tel işlettirmeyüb ve bey' ve şirâ itdirmeyesin. Şöyle ki: ba'zı kimesne olmayub hafıyyeten gayr yerlerde sırma ve tel işlemeyüb bey' ve şirâ ider ise anın gibilere muhkem tenbîhs ve te'kîd idüb men' ve ref' eylesesin. Muhtâc-ı 'arz olanları isimleri ile vukû'u üzre yazub âsıtâne-i sa'âdetime 'arz ve i'lâm eylesesin. Zimmî ise ma'rifet-i ser'la ile cānib-i mîrîye gadr olunmaktan be-gâyet ictinâb eylesesin. Husûs-i mezbûr için emr-i âher irsâle muhtâc eylemeyüb vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresin. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fî şehri Rebî'u'l Evvel sene seb'în ve elf.

Be Makâm-ı Kostantiniyye

.37b Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Akdâ kudâti'l-müslimîn Bursa Kadısı Mevlânâ Abdülbâkî zîde fazlühum dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüb Mahrûse-i Bursa'da vâki' Bezzâzistân Kethüdâsı olan İbrâhîm emîn ve olub herkes kendinden rızâ üzre iken Akkuzu dimekle ma'rûf Mehmed nâm kemisne hilâf-ı inhâ ile Kethüdâlığı alub gadr eyledüğünü bildirüb ibkâ ve mukarrer olunmak bâbında 'inâyet ricâsın 'arz eyle-

diği ecluden ibkâ ve mukarrer idüb bu berât-ı 'inâyet-âyâtı ve behcet-gâyâtı virdim ve buyurdum ki mezbûr ba'de'l-yevm varub mahmiye-i mezbûr bezzâzistânında kethudâ olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ol bâbda hiç ferd mâni' ve dâfi' olmaya. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar. Tahrîren Rebî'u'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'alell-halkı ecma'in vârisü 'u-lümi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola Kî Kıdvetü'l-kudâti'l hukâm Gönen Kadısı Mevlânâ el-Hâc Ali südde-i sa'âdetime mektüb gönderüb kazâ-i mezbûre ahâlisi meclis-i şer'a varub bervech-i arpalık Hüdâvendigâr Sancağına mutasarrıf olan Emîrü'l Ümerâi'l-Kirâm Kurd Ahmed dâme ikbâluhünun mütesellimi Veli nâm kimesne yetmiş kadar atlu ile Gönen Kazâsına gelüb memâlik-i mahrûsada devir memnu' iken Karye-be-karye gezüb kazâ-i mezbûr reden devir nâmıyla yetmişbeşbin akçe alub kabz eyledikten mâ'adâ kazâ-i mezbûreye tâbi' Mihâl Gâzî evkâfı karyeleri min külli'l-vech serbest olub hâricde olunmak icâb eylemez iken evkâf-ı mezbûre karyelerinden Çoki (?) nâm karye sâkinlerinden Kuzucu nâm kimesneden elli kuruş ve Kuşcu nâm karye sâkinlerinden Mustafa nâm kimesneden dahî elli kuruş alub ve Fırka nâm karyede sâkin Pîrî nâm kimesneden elli kuruş ve Fâde nâm karye sâkinlerinden Mahmûd nâm kimesneden dahî elli kuruş ve Fâle nâm karyeden elli kuruş ve Koyunlu nâm karyeden yüz kuruş alub ve Harmân nâm karyede sâkin a'den nâm kimesnesin yiğirmi kuruş aldugundan gayri Horuc nâm karye sâkinlerinden Harkî ve Sefer nâm zimmîlerden çoban gâib olmuş dayü hi - lâf-ı şer' ve kânûn yüz kuruşların alub bu makûle zulm ve ta'addîsinin nihâyeti olmadığını bildürüb şer'la görölüb aldık - ları akçe aşbâba itdirüb muhâlefet idenleri âsîtâne-i sa'âdetime ihzâr olunmak emrim olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî memâlik-i mahrûsede bi'l-küllîye devir min ba'd re'âyâ fukarâından mütesellim-i mezbûrun devir nâmıyla hilâf-ı şer'-i şerîf aldık-

ları akçe-i muhâlefet idenleri âsıtâ-
ne-i sa'âdetime ihzâr idesin ki me'an gelüb dīvân-i hümâyûnum-
da şer'la görölüb inkâk-ı hak oluna.şöyle bileler,'alâmet-i şe-
rîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî evâil-i şehr-i Cemâziye'l-Ev-
vel li-sene seb'in ve elf.

38a Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Bursa'da vâki' merhûm Şeyh Ebû İshâk Kâzerûnî kuddise sırruhû'l
'azîzin Câmî'-i Şerîfi ve 'Imâret-i 'Amiresi evkâfına yevmî on
akçe vazîfe ile mütevellî olan Abdülkerîm onbeş seneden müte-
câviz vakfa mütevellî olub zikr olunan tevliyet itmeğin mukâbe-
lesindedir deyû vakfı harâb idüb ve hâlâ Bursa'da celâl-i celâ-
let-me'âbıma geldikde murâd idüb mürtezikanın vazîfeleri veril-
meyüb ref'i lâzım gelmeğin ref' olunub tevliyet-i mezbûr işbu
râfi'-i refî'i'ş-şân hâkânı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed
zîde kadruhüya tevcîh olunub berât-ı şerîfim virilmek ricâsına
bi'l-fiil dâru's-sa'âdetim ağası olub evkâf-ı mezbûre nâzırı
olan İftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn Mehmed Ağâ dâme 'uluvvu-
hû 'arz itmeğin hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra
getürübmüşârün ileyhin 'arz-ı mücibince ref' olunan mezbûr Ab-
dülkerîm yerine bin altmış dokuz Zi'l-Hiccesinin dördüncü gü-
nünden yevmî on akçe vazîfe ile mütevellî ta'yîn idüb bu berâ-
rât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki:mezbûr Ahmed varub şol ki
vezâyif-i hidemât-ı lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra
ta'yîn olunan yevmî on akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlün-
den alub mutasarrıf olub ol bâbda hiç şahad mâni' ve müzâhim ol-
maya.şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Mahrûse-i Bursa'da vâki' Na'lbandoğlu mahallesi mescid-i şerî-
finde yevmî iki akçe vazîfe ile imâm olan işbu dârende-i fermân-ı
hümâyûn-i meserret-makrûn hâkânî Mevlânâ Mustafa hizmetinde ku-
sûru olmayub 'azl icâb ider hâli yog iken âberden Mehmed bin
Ahmed nâm kimesne alub mezbûre gâdr itmeğin gîrû ibkâ ve mukar-
rer kılınub berât-ı şerîfim virilmek ricâsına Akdâ kudâti'l-müs-
limân Bursa Kadısı Mevlânâ Abdülbâkî zîde fazluhû i'lâm itmeğin

hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Mevlânây-ı mûmâ ileyhî 'arz-ı mûcibince mezbûr Mehmed bin Ahmed ref' olunub bin yetmiş Cemâziye'l-Evvelinin onuncu gününden ibkâ ve mukarrer idüb bu berât-ı hümâyûn-i 'izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki:mezbûr varub kemâ-kân evkâf-ı mezbûr mescid-i şerîfinde imâm olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî on akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mütevellîsi yedinden alub mutasarrıf ola.Ol bâbda ref' olunan mezbûr Mehmed bin Ahmed ve taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' olmaya.şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâlis min Cemâziye'l-Evvel sene seb'in ve elf.

'İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîf-i şerî'at-şî'âr ve mahfel-i münîf-i ma'delet-vîsârları savbına(?) dürer-i da'avât-ı hâlise ithâfıyla muhlisâne inhâ olunur ki ol cānibde tarafımızdan mütesellim olan Beyzâde Mehmed Ağâ ref' olunub yerine işbu hâmil-i mektûb bizim İbrâhîm Ağâ bendeleri mütesellim nasb ve ta'yîn ve mektûb-i meveddet-tenhâ tahrîr ve irsâl 'ızz-i huzûr kılındı şeref-i vusûlünde eltâf-ı keremlerinden mercûdur ki Bursa Sancâğında ve tarafımızdan mütesellim olan hâmil-i mektûb İbrâhîm Ağâ bendelerine zabt ve tasarruf itdirüb âheri dahl itdirmeyesin.Ve tarafımıza 'âid olan hukûk ve rusûmumuzu merkûma ahz ve kabz itdirüb üzerlerine nazar-ı merhamet âid buyurmayub düşen umûrlarına sa'âdet ve himâyet buyrula.Fî hemîşe-i 'ızz ve rif'at der-şecâ'at-ı şerî'at bâd. Fî Cemâziye'l-Âhir sene seb'in ve elf.(Kayd:11)

38b Düstûr-i mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müdebberu'l-umûru'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim bi'r-re'yi's-sâib bünyânu'd-devle ve'l-ikbâl müşîru'l-erkânu'l-âdet ve'l-iclâl el-mahfûz bi-sıncâ' avâtıfı'l meliki'l-e'lâ bi'l-fiil vezâretle Kaptan Pâşâ olan Ali Pâşâ edâ-mellâhu Te'âlâ iclâlehü tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:hâliyâ Boğaz'ın Anadolu cānibinde müceddiden binâ olunan kal'aya müstahfız ve topçu vesâir kal'a kulu ta'yîn olun-

mağla Hüdāvendigâr ve Bolu ve Biga Sancaklarının çakırcı ve şā-
hinci ve atmacacı tımarları ve Hüdāvendigâr ve Bolu'nun mesūh
tımarları müstahfız tımarı olmak üzere icmālleri hatt-ı hümāyūn
sa'ādet-makrūnum ile tashīh ve cümlesi tahrīr olunub mecmū'unun
yazılı onüçyü k altıbin beşyüzotuzaltı akçe olub tevzī' ve tak-
sım olunmağçün sana gönderilmiştir. Her tımār üçer bin olmak
üzre dört yüz nefer müstahfız ve topçu vesāir kal'a kulu yazub
onikiyük akçesin taksīm ve bākī kalan yüzonaltıbinbeşyüzotuzal-
tı akçesin ve dahī topçu başı ve topçular kethudāsı ve bölügi-
nin on binden aşağı olmak üzere ma'kūl ve münāsib gördüğün mik-
dārı tevzī' ve tasīm eski sāhibleri müstahfızlık ile kabūl ider-
ler ise yine onları tevcīh idüb kabūl itmeyelerin yerine mirār
ve tuvāne garīb yiğitler kal'ada sākin ve mütemekkin olmak şar-
tıyla tevcīh ve vech-i meşrūh üzere tezkirelerin dergāh-ı mu'al-
lāma irsāl itmeğin bu bābda fermān-ı 'ālī-şānım sādır olmuştur.
Buyurdum ki: vusūl buldukda bu bābda sādır olan fermān-ı celīli'l
kadrīm mücibince 'amel idüb dahī gönderilen musahhah sūret-i ic-
māl mücibince mecmū'unun onikiyük akçesin dört yüz nefer müstah-
fız topçu vesāir kal'a kulu tevzī' ve taksīm idüb ve bākī kalan
yüzonaltıbinbeşyüzotuzaltı akçesin topçu başı ve kethudālarına
ve müstahfız kethudālarına yükbaşları vesāir sahibleri makū -
lesih onbinden aşağı olmak üzere tevzī' ve taksīm idüb tezkiren
viresin. Zikr olunan tımarların eski sahibleri gelüb kal'a kulu
olmak üzere kabūl iderler ise onlara virub kabūl itmeyenlerin
yerine garīb yiğitlerden yarar kul kal'ada sākin ve mütemekkin
olmak şartıyla tevcīh idüb berāt olunmağçün tezkirelerin 'ale'l
esāmī ve dergāh-ı mu'allāma gönderesin. (Tabaka aslehū

Be Makām-ı Edirne el-Mahmiye

39a 'İzzetlü ve fazīletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerīf-
leri dūrer-i da'avāt
sāfiyāt mahlis gāyāt ithāfından sonra muhlisāne
olunan oldur ki hālâ kal'ay-ı cedīd bināsı için küllī dülger ve
taşçı ve taş yontucu lâzım ve mühim olub taht-ı hükūmet-i ma'-
delet şī'āranızda ihrāc ve ihzārı fermān olunmağın mektüb-i me-
meveddet ve dār-ı silk tahrīr keşīde kılınub ağālarımızdan

kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān Ağā zīde kadruhū irsāl 'ızz-i huzūrları kılınmışdır ledā-şerefi'l-vusūl me'mūr ve mes'ūldur ki eğer şehirden ve eğer taht-ı hükûmetiniz nevāhîlerinden ne mikdār dülger ve taşçı ve taş yontucu var ise cümlesin mi'marları ile Varna Ağāmıza koşub me'an kal'ay-ı cedīd bināsi için bu tarafa ihzār ve ber-vech-i müsāra'at irsāl buyurasınız ki c cenāb-ı şerīfiniz dahī bākiye-i hayr ve sevābı ise mücāzāt olunub inşā-Errahmān vucūd bulan hizmetinizden dahī şükr olunub

'ınāyet-i şehir-i yārinle mülâtefet olmanız mukarredir ve bu husūs umūr-i mühimme-i dīn ü devlet ve sūr-i saltanat olub bir ferdi himāyet ve siyānet olunmak ma'kūl-i fehm olduğu ma'lūm-i hazretleridir.Ziyāde sa'y mevfūrları ümīd olunub bākī hemīşe der-'ızz-i fazīlet dāim-bād.

Mine'l-Muhibbi'l-Muhlis Ahmed

Benim fazīletlä sultānım efendim hazretleri tāife-i mez-bürenin tedāriki küllī takyīd ve ihtimām-ı şerīfleri me'mūldur ki bu bābda emr-i şerīf irsāline ve taraf-ı salatanatdan fermān vurūduna terakkub ve gayri her dürlü tereddüd cāiz değildir. ve hizmetiniz vusūlunda ve lâzım olan

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûne hâkânı Mustafa bin Ahmed mahall ü müstehak olmağla hakkında mezîd-ii 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Başçı İbrâhîm Câmî'-i Şerîfide kendü rûhu için fevt olan Mehmed bin Mahmûd yerine kendi 'arz-ı hâl mûcibince bin yetmiş Saferi'l-Muzafferinin onuncu gününde yevmî bir akçe vazîfe ile cüz-hân ta'yîn idüb bu berât-ı hümâyûn-i sa'âdet makrûnu virdim ve buyurdum ki: mezbûr varub hizmet-i lâzimesih mer'î ve müeddî kıldıkdan ta'yîn olunan yevmî bir akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûrun mahsûlatından mütevellî yedinden alub mutasarrıf ola. Ol bâbda taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' olmaya. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî Saferu'l-Hayr sene seb'în ve elf.

Boğazhisâr'a giden ulağla Depecikler iki
bârgîr teslîm kaydıdır. Fî Şa'bân

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

39b Bursa'da vâki' Gâzî Hüdâvendigâr ve Sultân Alaaddîn ve Yeşil 'imâret demekle ma'rûf Sultân Murâd ve Sultân Mûsâ ve Şirin Hâtûn ve Mirza Bey ve İshâk Pâşâ ve Şeyh Ebû İshâk ve Sultân Mustafa ve Sultân Abdullah ve Sultân Aleşâh ve Emîr Sultân ve Mustafa Pâşâ evkâf-ı keferinin bin yetmiş senesinde üzerlerine edâsı lâzım gelen çizyeleri cem' u tahsîl olunmak lâzım ve mühimm olmağın Kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân Sipâhiler Ağâsı Mustafa zîde mecduhü der-'uhde olunub eline mühürlü ve nişanlı cizye defter-i sûreti virilmeğın zamânı hulûl eyledikde mûcibince tahsîl itdirilmek emr idüb buyurdum ki: hükm-i şerîfimle vardıkda zikr olunan evkâf keferenin târîh-i mezbûre mahsûb olmak üzere 'avâriz-ı defter olanlardan yüzseksener akçe ve mu'âf olanlardan ikiyüzonar akçe ve Debrûca nâm karye keferesinden yüzyetmiş akçe ve Filadar nâm karye keferesinden ikiyüzer akçe ve Yeht nâm karye keferesinden yüzdoksanar akçe ve Filâdar'da sâkin kullardan yüzkırkar akçe ve Karaağaç nâm karyelerde sâkin kullardan yüzonar akçe ziyâde çizyeleri irsâl olunan mühürlü ve nişanlı cizye defter-i sûret-i mûcibince zamânı hulûl eyledikde cem' ve tahsîl itdirüb hilâf-ı emr ve defter kimesneye ta'allül ve mu -

hâlefe itdirmeyesin. Ve bundan mâ'adâ mübâşir-i mezbûrun câri ma'âşıçün her bir hânelerden otuzbeş akçe dahî aldırub bundan ziyâde bir akçe ve bir habbe almaya ve aldırmayasın. Ve hîn-i cem'de mîrî için alınan kâmil kuruş yetmişsekiz ve esedî kuruşu altmışsekize ve otuzsekiz ve ondört akçeye alıvirüb ziyâde aldırmayasın ve akçe alındıkda hâlisu'l-âyâr akçe aldırub zin-hâr zuyûf ve ve akçe aldırmayasız. Ve defterden ve noksan cizyeden ziyâde talebiyle ve ta'addiden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz. Ve bin altmış dokuz Rebî'u'l-Evvelinin yigirmi bekizinci gününden mûmâ ileyh Mustafa zîde mecdühü yedinden tefâvütüyle me'an yüzdoksansekizbin akçe mezbûra Rebî'u'l-Âhirinin onuncu gününden mûzâ ileyh yedinden tefâvütüyle me'an yüz doksansekizbin akçe cek'an üçyüzellibin ber-vech-i peşîn teslîm-i hazîne-i 'âmire eylemişdir. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l yevmi's-sânî ve'l-'ısrîn şehri Rebî'u'l-Âhir sene seb'in ve elf.

Akdâ kudâti'l-müslimîn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîdet fezâ- iluhü tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: Şeyh Mehmed nâm kimesne Mahrûse-i Edirne'de dîvân-i hümâyünuma gelüb Bursa'da vâki' merhûm Mu'allim Zâde Câmî'-i Şerîfinin yevmî dört akçe vazîfe ile hitâbeti İbrâhîm mahlûlünden askerî berâtıyla kendüye tevcîh olunub elinde olan askerî berâtı mahalline kayd olub mücibince mâliye tarafından müceddiden berât-ı 'âlîşân virilmiş iken âherden Hasan nâm kimesne zikr olunan hitâbet askerî berâtıyla bana dahî virilmişdir deyü dahl iden mezbûr Hasan ve âherden kimesne dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylemeğin elinde olan mâliye berâtı mücibince zabt itdirilmek emr idüb buyurdum ki: hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî zikr olunan Câmî'-i şerîfin hitâbeti mûmâ ileyh Şeyh Mehmed zîde 'ilmuhüya elinde olan mâliye berâtı mücibince zabt ve tasarruf itdirüb min ta'd askerî berâtıyla bana dahî virilmişdir deyü dahl ile mezbûr Hasan ve âherden bir ferd dahl ve ta'arruz itdirmeyesin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' şehri Rebî'u'l-Âhir seb'in ve elf. (Kayd: 13 Cemâziye'l Ulâ 1070) Be Makâm-ı Edirne

.40a Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn huccetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'în vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Medîne-i mezbûrede Hallâc tâifesi hâlâ der-sa'âdetime gelüb huccet-i şer'ibrâz idüb bundan akdem otuz-kırk nefer adam iken medîne-i mezbûrede mükemmel ordüy-i hümâyûn vâki' oldukca iki çadır ve iki nefer adam çıkarmak mu'tâd-ı kadîm olub lâkin şimdi ancak ondört nefer kimesne kalub ve yamağımız olan yorgancı tâifesi dahî yalnız dört kimesne olub herbirimiz fakîru'l-hâl olmağla edâya kadrimiz olmadığı vukûfî olan bî garaz müslümanlardan suâl olundukda min ba'd mükemmel ordüy-i hümâyûn vâki' oldukda bir çadır ve bir adam çıkarub ziyâde talebiyle rencide olunmamak üzere elimize bin altmış dokuz Zi'l-Ka'desinin on altıncı gününden müverreh hüccet-i şer'iyeye virilmiştir. Mucibince 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâ ideriz deyü bildürdükleri eelden imdi hüccet-i şer'iyeye mucibince 'amel olunmak fermânım olmuştur. Buyurdum ki: hükm-i şerîfim vardıkda bubâbda sâdir olan emrim üzere 'amel idüb dahî mezbûrlar mükemmel ordu vâki' oldukca ellerine virilen hüccet-i şer'iyeye mucibince üzerlerine edâ eylediklerinden sonrâsı ziyâde talebiyle rencide ve remide itdirmeyesin. Ve ba'de'n-nazâr bu hükm-i hümâyûnum ellerinde ibkâ idüb şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmi's-sânî min şehri Zi'l-Hicce sene tis'a ve sittîn ve elf.

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Mahrûse-i Bursa'da Ali Pâşâ Mahallesinde vâki' merhûm Kâsım Subaşı Zâviyesine vazîfe-i mu'ayyenesi ile şeyh olan Şeyh Abdullah âher yerde şeyh olmağla ref' olunub yerine işbu dârende-i tevkî'-i refî'-i sa'âdet-nişân hâkânı kıdvetü'l-'ulemâi's-sâlihîn şeyh Ali zîde 'ilmuhü için mahall ü müstehakdır deyü tevcih olunub berât-ı 'âlî-şânım virilmek ricâsına ıftihârü'l-bavâss ve'l mukarrebîn mu'temidu'l-mülük ve's-salâtîn dâru's-sa'âdetim ağası olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvvuhünün

'arz-ı mücibince âher yerde şeyh olduğu ecden ref' olunan Şeyh Abdullâh yerine bin yetmiş Rebî'u'l-Evvelinin yigirmi yedinci gününden vazîfe-i mu'ayyene iyle şeyh nasb idüb bu berât-ı hü-mâyün-i meseret-makrûnu virdim ve bu urdum ki:mümâ ileyh varub zâviye-i mezbûrede şeyh olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan evvel zâviye-i mezbûrede şeyh olanlar ne vecihle zabt ve tasarruf idegelmiş ise mümâ ileyh dahî ol vecih ile zabt ve tasarruf idüb ol bâbda ref' olunan Şeyh Abdullah ve taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' ve müzâhim olmaya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Fi'l-yevmi's-sâmin min şehri Rebî'u'l-Âhir sene seb'in ve elf.(Kayd:Fi'l-yevmi'l-'âsir min Rebî'i'l-Âhir li-sene 1070)

.40b Mefâhiru'l-kudât ve'l-hukkâm ma'denu'l-fazl ve'l-keâm Edirne'den Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan kadılar zîdet fazluhum ve Mefâhiru'l-akrân Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan Yeniçeri Serdarları zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:inşâ-Allâh Te'âlâ evvel-i bahârda küffâr-ı düzah-karâr üzeresiz.Sefer-i hümâyün mukarrer olmağla ve bi'l cümle memâlik-i mahrûsede olan korucu ve oturak kânûn-i kadim üzre âsîtâ-i sa'âdetim muhâfazasına ve serhadlere me'mûr olan neferâtlar dahî her biri me'mûr olundukları serhadlere ve seferi hümâyûna me'mûr olan neferât dahî serdarları ile me'an nevrüz-i fîrûzede Mahrûse-i Edirne'de hâzır ve mevcûd bulunmak için fer-mânım olub ve tâife-i mezbûrlarınmahallerinden ihrâc ve me'mûr oldukları mahallere irsâl eyleyüb ihmâl olunmamak üzre yeniçeri çavuşlarından Hasan Çavuş ta'yîn olub taht-ı kazânıza dâhil ol-dukda çarşu ve bazar ve mecme'u-nâs olan mahallerde muhkem ten-bih itdirüb ve bi'l-cümle korucu ve oturak âsîtâne-i sa'âdetime gönderüb topçuları dahî me'mûr oldukları serhadlere gönderüb ve sefer-i hümâyünuma me'mûr olan neferât dahî serdarları ile me'an nevrüz-i fîrûzede Mahrûse-i Edirne'de hâzır ve mevcûd bulunmak üzre mu'accelen irsâl ve isâl idüb askerî tâifesinden bir ferd yerinde alikomayub ve bir ferde himâyet itmeyesiz.Her biri me'-mûr oldukları mahalde mevcûd bulunub sizin dahî hizmetiniz mes-kûr olub sizler ki serdarlarsız korucu ve oturak âsîtâne-i sa-

'âdetime ve neferât dahî serhadlere ve sefer-i hümâyûnuma gön-
derüb ve ekin düşüb (?) bayraklarınız açub rûz-i nevrûzda ordu-
da hâzır ve mevcûd bulunub hizmet-i pâdişâhîde sefer me'mûr
olub sizinle gelüb ve âsıtâne-i sa'âdetime ve serhadlere me'mûr
olanlardan şol ki:ba'de't-tenbîh bir ferd kaldığı istima' olu-
nub ol makûleler isim ve resm ile defter idüb bu cânibe tes-
lîm idüb ol makûlelerin dirlikleri kat' olunub ba'de'l-yevm sâ-
ir re'âyâ ile beraber olub bundan sonra ol makûle itâ'at-ı emr-i
şerîf itmeyenlerin dirliklerinde 'alâkaları kalmaz.Ve bu sene
sâiresine kıyâs olunmayub eğer basîret üzre olunub vakt-i zamâ-
nıyla mevcûd bulunmağa sa'y ve ikdâm eylemeniz bâbında bi'l-fi-
il Yeniçeri Ağâ'sı iftihârü'l-havâss Mustafa Ağâ dâme 'uluvvuhü
tarafından mühürlü mektûb virilmekle mücibince 'amel olunmak em-
rim olmuştur.Buyurdum ki:vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fer-
mân-ı celîli'l-kadrim ve e'şây-ı müşârün ileyh tarafından virilen
mektûb mücibince 'amel idüb min ba'd hilâfa rızâ ve cevâz gös-
termeyesin.Şöyle bilesin,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.Tah-
rîren fî evâhiri şehr-i Rebî'i'l-Âhir sene seb'in ve elf.

11a

Be huzûri'l-mevâliyi'l-mükerremün el-hâkimün el-'âlimün
memâlik-i Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan müvekkil-i 'izâm
hazretlerinin meclis-i şerîflerine ve bi'l-cümle mahrûse-i Edir-
ne'den sağ kolun nihâyetine varub gelince vâki' olan kudât efen-
dilerin huzûrlarına dürer-i da'avât-ı sâfiyât mahabbet-fuzûn
ve gurur-i teslîmât ve âfiyât meveddet ithâfından sonra bi'l-
fiil Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan yeniçeri serdarları
zîde kadruhum ba'de's-selâm inhâ olunur ki inşâ-Allâh Te'âlâ
el-melikü'l-gaffâr evvel-i bahâr hüccet-i âsârda şevketlü ve
'azametlü ve kerâmetlü Pâdişâhımızın devlet ve ikbâl ve sa'âdet
ve icdâl ile küffâr-ı düzah karâr üzerine sefer-i hümâyûnları
mukarrer ve muhakkak olub ve bi'l-cümle memâlik-i mahrûsede olan
korucu ve oturak kânûn-i kadîm üzre âsıtâne-i devlet iyyâk (?)
muhâfazasına ve serhadlere me'mûr olan neferât dahî her biri
me'mûr oldukları serhadlere ve sefer-i hümâyûna me'mûr olan ne-
ferât dahî serdarları ile me'an nevrûz-i firûzede mahrûse-i
Edirne'de hâzır ve mevcûd bulunmak için fermân-ı hümâyûn-i sa'â-
det-makrûnları vârid olmağın tâife-i mezbûru mahallerinden ihrâc

ve me'mûr oldukları mahalle irsâl ve îsâl eylemek için yeniçeri çavuşlarından kıdvetü'l-akrân Hasan Çavuş zîde kadruhü irsâl olunmağın mektûb-i meveddet-uslûb tahrîr ve irsâl-i huzûr-i şerîfleri kılındı. Şeref-i vusûlünde me'mûldür ki: ber-mûcib-i fermân-ı hümâyûn çarşu ve bazârlarda mecme'u-nâs olan mahallerde muhkem tenbîh ve nidâ itdirüb korucu ve oturaktır devlet-medâra ve topçuların dahî me'mûr oldukları serhadlere ve sefer-i hümâyûna me'mûr olan nefer dahî serdarları ile me'an rûz-i nevrûzda Mahmiye-i Edirne'de hâzır ve mevcûd kılınmak üzere mu'accelen irsâl ve îsâl idüb el-hâsıl askerî tâifesinden bir ferd yerinde alikomayub sizin dahî hizmetiniz dahî meşkûr ola ve sizler Anadolu'nun sağ kolunda vâki' olan yeniçeri serdarlarısız fermân-ı hümâyûnum üzere korucu ve oturağıdır devlet-medâr ve serhadleri serhadlerine ve bi'l-cümle sefer-i hümâyûna me'mûr olan neferin önüne düşüb bayraklarınızı açub rûz-i nevrûzda Edirne'de hâzır ve mevcûd bulunub hizmet-i pâdişâhîde ve sefer me'mûr olub sizinle gelmeyüb ve âsîtâneye ve serhadlere me'mûr olanlardan şöyle ki: ba'de't-tenbîh bir ferd yerinde kalub me'mûr olduğu mahalle gitmez ise ol makûleleri ism ve resmiyle defter idüb defterin me'an getürüb bu cânibde bize teslîm idesiz ki ana göre sizlere ri'âyet olunub ve anların dirlikleri kat' olunub ba'de'l-yevm sâir re'âya ile beraber olanlar bundan sonra o makûle itâ'at eylemeyenleri yoldaşlığa kabûl eylemeyesiz. Ve anlar bizden değildir. İmdi bu sene sâire fermân kıyâs eylemeyüb şöyle ki: bir ferd yerinde alıkojub himâyet idesin bu cânibe bildirmeyesin mûcib-i 'ibret için sizin haklarınızdan gelinüb ve anlarında yerine merhanet olunmak için ihtimâli yokdur. İmdi her biriniz bu cânibde bulunmağa sa'y ve dikkat idesiz ki Hak Te'âlâ cûmlenize 'âdetlü ve 'azametlü pâdişâhımızın du'ây-ı hayıryarına mazhar idüb fütûhât-ı cemîle ile cûmlenize yüz aklığı müyesser ve mukadder eyleye. Âmin. Tahrîren fî gurre-i Rebî'i'l-Âhir sene seb'in ve elf. (el-Fakîr Mustafa Ağây-ı Yeniçeriyân.)

41b Mefâhiru'l-umerâi'l-kirâm ve me'âci'i'l-küberâi'l-fuhâm
'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l

'allām Anadolu Eyāletinde vāki' olan sancak beyleri dāme 'izzu-
hum ve Mefāhiru'l-kudāt ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazl ve'l-keîâm
zıkr olunan sancaklarda vāki' olan kadılar zıde fazluhum tevkî'-i
refî'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki sâbıkan Erdel Hâkimi
olan Rakozî nâm hâin cibilletinde olan fesād ve hiyānetini vu-
cūda getürüb bir mikdār melâ'in-i düzah-mekîn ile Erdel Memle-
ketine müstevlî olmağla inşā-Allāh Te'ālâ evvel-i bahār, huccet-i
āsārda mazārrāt ve istilâsı def' ve bi-'ināyeti'llâhi Te'ālâ
kendinin ve tevābi'i olan eşkıyânın cezâların virilmek için
düstür-i mükerrem, müşîr-i mufahham, nizāmu'l-'ālem, nāzım-ı menā-
zımı'l-umem vezîr ve serdār-ı ekremim Mehmed Pāşā edāme'llāhu
Te'ālâ iclâlehū umūmen vüzerāy-ı 'ızām, ve mîr-i mirân ve vüke-
lây-ı fihām ve umerāy-ı zü'l-ihtirām ve yeniçeri ocağı ve altı
bölük halkı ve sâir kapum kulları ile ve cümle Anadolu ve Rum-
elinde vāki' zü'amā ve erbāb-ı tevāif-i asker zafer-i mübrem i
ile me'mūr olmuştur. İmdi siz ki sancak beylerisiz yarar
ve müstevfî adamlarınla hemen şimdiden hâzır ve müeyyaz olub ve
sancağımızda vāki' olan kazânıza adamlar gönderüb fermân-ı hümā-
yūnumu cümleye i'lām ve zü'amā ve erbāb-ı timār vesâir tevāif-i
askere nidā idüb tekrār asker sürmeniz için emr-i şerîfimle var-
dıkdā mu'accelen kalkub inşā-Allāh Te'ālâ nevrüz-i firūzede
Edirne Sahrāsında cem'iyete dâhil ve ordüy-i hümāyūna vāsıl ol-
mak üzere cümlesi şimdiden hâzır ve âmāde olmak için mecmū'u-nās
olan yerlerde nidā ve fermân-ı hümāyūnumu i'lām ve işā'at ey-
lemek bâbında fermân-ı 'ālî-şānım sâdır olmuştur buyurdum ki:....
vusül buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üz-
re 'amel idüb dahî inşā-Allāh Te'ālâ evvel-i bahār, huccet-i
āsārda hâin mezbūru ve tevābi'i eşkıyânın cezâları virilmek
ehemmi-i umūr-i mühimmāt-ı dîn ve devlet olub müşārûn ileyh ve-
zîr-i e'zām ve serdār-ı ekrem edāme'llāhu Te'ālâ iclâlehū cüm-
le vuzerāy-ı 'ızām ve vükelây-ı fihām ve umerāy-ı zü'l-ihtirām
ve yeniçeri ve ocakları ve 'umūmen Anadolu ve Rumeli vilâyetle-
rinin zü'amā ve erbāb-ı timârı vesâir tevāif-i asker-i zafer-i
mübrem ile me'mūr olmağın siz dahî mükemmelkapucunuz ve yarar
ve müstevfî adamlarınız ile hemen şimdiden hâzır ve âmāde olub
ve sancaklarınızda vāki' olan kazâlara adam gönderüb ve mecmū'u

nās olan mahallerde nidā itdirüb cümle tevāif-i asker hemen şimdiden hâzır ve muhayr ve inşâ-Allâh Te'âlâ nevrüz-i fîrüzede Edirne Sahrâsına gelüb vâsıl olmak üzre tekrâr asker sürmek için varacak adam ve emr-i şerîfime muntazır ve müterekkib olmaları bâbında muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyesin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâil-i Şehrî Rebî'i'l Evvel sene seb'in ve elf. (Tabaka aslahû

Be Makâm-ı Edirne

42a

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân Anadolu Eyâletine Mütesellim olan zîde mecduhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sâbıkan Rakocsi nâm hâinin cibilliyetinde olan fesâd ve hiyâneti vücûda getürüb bir mikdâr melâin ve duzâh mekîn ile Erdel Memleketine müstevfî olmağla inşâ-Allâh Te'âlâ huccet-i âsârda mazarrât ve istîlâdan def' ve bi-'inâyeti'l-lâh Te'âlâ kendünün ve tevâbi'i olan eşkıyanın cezâları virilmek için Düstür-i ekrem, müşîr-i efhâm, nizâmu'l-'âlem, nazımu'l-umem vezîr-i e'zâm ve serdâr ekrem olan Mehmed Pâşâ edâme'l-llâh Te'âlâ iclâlehü umümen vüzerây-ı 'ızâm ve mîr-i mîrân ve vukelây-ı fihâm ve umerây-ı zül-ihtirâm ve yeniçeri ocağı ve altı bölük haķkı vesâir kapum kulları ve cümle Anadolu ve Rumelinde vâki' zü'amâ ve erbâb-ı tınâra vesâir tevâif-i askere muhkem tenbîh ve sancaklarına gönderilen emr-i şerîfime adamlar gönderüb tenbîh eyleyesin ki hemen şimdiden hâzır ve muhayr olub tekrâr asker sürmek için emr-i şerîfime adam vardıkda mu'accelen kalkub inşâ-Allâh Te'âlâ nevrüz-i fîrüzede Edirne sahrâsına cem'ine dâhil olub hümâyûnuma vâsıl olmak üzre cümlesi hemen şimdiden hâzır ve âmâde olmağ için mecme'u-nās olan mahallerde nidâ ve fermân-ı hümâyûnuma itâ'at ve itmek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki: vusul buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîli'l-kadrim mücibince 'amel idüb dahî inşâ-Allâh Te'âlâ evvel-i bahâr huccet-i âsârda hâin-i mezbûrun ve tevâbi'i eşkıyanın cezâları virilmek ehemmiyât-ı dîn ve devletimdin olub müşârun ileyh vezîr-i e'zâm ve serdâr-ı ekrem edâme'l-lâhu Te'âlâ iclâlehü vüzerâ-i 'ızâm ve mîr-i mîrân ve vukelây-ı fihâm umerâ-i zi'l-ihtirâm ve yeniçe-

ri ve sipāhī ocakları ve umūmen Anadolu ve Rumeli Vilâyetinin zü'amā ve erbāb-ı tımār vesāir tevāif-i asker-i zafer-i mübren ile me'mūr olmağın sen dahī Anadolu Eyāletinde olan zü'amā ve erbāb-ı tımār vesāir tevāif-i askere muhkem tenbīh ve sancaklarına gönderilen emr-i şerīfim ile adamlar gönderüb tenbīh eylesin ki, heman şimdiden hāzır ve āmāde olub ve mecmū'u-nās olan mahallerde nidā itdirüb cümle tevāif-i asker heman şimdiden hāzır ve muhāfız ve inşā-Allāh Te'ālâ nevrüz-i fīrūzede Edirne sahrāsına gelüb vāsıl olmak üzre tekrār asker sürmek için varacak adam ve emr-i şerīfime muntazır ve müterekkīb olmak bābinda muhkem tenbīh ve te'kīd eylesin. Şöyle bilesin, 'alāmet-i şerīfe i'timād kılāsın. Tahriren fī evāil-i şehr-i Rebī'-i'l-Evvvel sene seb'in ve elf.

Be Makām-ı Edirne el-Mahrūse

Akdā kudāti'l-müslimīn evlā vulāti'l-muvahhidīn ma'denü'l fazl ve'l-yakīn vāris-u 'ulūmi'l-enbiyā-i ve'l-mürselīn el-muh-tass bi-mezīd-i 'ināyeti'l-meliki'l-mu'in Mevlānā Bursa Kadısı zīde fazluhūtevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki kazā-i mezbūrede vāki' simkeş tāifesi ordūy-i hümāyūnuna 'arz-ı hāl sunub bunlaremr-i şerīfim ile fermānım olan ordu vesāir tekālif virub kusūrları yoğ iken ba'zı kimesneler kadīnden olageldiği üzre āsītānede hizmet idüb san'atın kemāliyle öğrenüb başka başka çıkmadan(?) simkeşlik idüb ve sim-tel bey' ve şirā eyleyüb lākin hām-dest ve nā-ehil olmağla mā-beynlerinde küllī ihtilāf bā'is olduklarından mā-'adā ordu vesāir fermānım olan tekālifi çekemeyüb ziyāde gadrleri olduğun bildürüb ol makūleler men' ve ref' olunmak bābinda hükm-i hümāyūnum ricā eyledikleri ecluden buyurdum ki vusūl buldukda husūs-i mezbūre mukayyed olub göresin 'arz-ı hāl olunduğu üzre ise ol makūle mu'tād-ı kadīm üzre üstāda hizmet idüb san'atın kemāliyle öğrenüb başka başka hām-dest ve nā-ehil olan kimesneler simkeşlik itdirmeyüb ve sim-tel alub ve sattırmayub ve mā-beynlerinde ihtilāf virdirmeyüb men' ve ref' idüb min ba'd şer-i şerīfe ve kânūn-i münife ve emr-i hümāyūnuna muhālif kimesneye ta'addī ve tecāvüz itdirmeyüb husūs-i mezbūr için tekrār emrim varmalu eylemeyesiz. Şöyle bilesin, 'alāmet-i şerīfe i'timād kılāsın. Tahriren fī evāil-i şehr-i Muharremi'l-Harām sene seb'in ve elf.

.42b Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l
fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muh-
tass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı
zîde fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm
ola ki:inşâ-Allâh Te'âlâ evvel-i bahârda deryâ yüzüne çıkacak
donanmâ-yı hümâyûnum kadırgaları için mu'tâd-ı kadîm üzre ziyâ-
de kürekci tedârik-i ihrâc lâzım ve mühimm olmağla kazâ-i mezbû-
rede vâki' ikibinüçyüzaltmışsekiz 'avâriz-hânelerin bin altmış
sekiz senesine mahsûb üzre her bîr hânesinden birinu kürekci
ihrâc ve nevrûzdan otuz gün mukaddem nâib gönderüb teslim-i ter-
sâne itdirmek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur.Buyur-
dum ki hükûm-i şerîfle Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin
Ağâ zîde mecduhû vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel
idüb kat'an te'hîr ve tevkîf eylemeyüb kazâ-i mezbûrede vâki'
ol mikdâr 'avâriz-hânelerinin târîh-i mezbûre mahsûb olmak üzre
herbir hânesinden birinu kürekçiyi mu'accelen ihrâc ve nevrûz-
dan otuz gün mukaddem nâibinle gönderüb teslim-i tersâne idüb
ve tamâmen teslim olduğuna tersâne-i 'âmirem emîn'inden mühürlü
ma'mûlun bih temessük aldırub ol temessük dîvân-ı hümâyûnumda
mekûfat defterlerine kayd itdirüb itmâm-ı hizmet eylesin ve
ihrâc olunan kürekçiler güçlü,kuvvetli ve kürek çekmeye kâdir
adamlar olub zin-hâr 'alîl ve marîz ve mecnûn olmayub ve bilâ
kefîl kimesne ve kürekçilerin bedelleri için her nefer ta'yîn
olunan üçer bin akçeden yüzaltmış akçesin kânûn üzre haraç

içün ellerine virüb mâ-'adâsın keseleyüb uslûb-i sâbık
üzre tersâne-i 'âmiremde kadırga reisli muvâcehesinde kendüler
teslîm idersin.Ve kürekçileri tamâmen teslim eyledikten sonra
nâibin tevkiî idüb kadırgalar yuvaklandıkdan temessük aldırasin
ki:ol fermân ve firâr idenlerin ve fevt olanların yerleri-
ne âher kürekçi tutub birinu kusûr kodurmayub ve bu sene-i mü-
bâreke de donanmâ-yı hümâyûnum kadırgaları sâir senelerden mu-
kaddem çıkmak iktizâ eylemişdir.Ona göre mukayyed olub zikr
olunan kürekçileri şöyle ki: fermânım üzre mu'accelen ihrâc ve-
yâhud akçe alunur mülâbazasıyla vakit ve zamânın irişmekle
(inşâ)Allâh Te'âlâ donanmâ-i hümâyûnum avk ve te'hîrden bâ'is
olasın.Bir vecihle 'özz ve cevâbın mesû'-i hümâyûnum olmayub

ziyâde mes'ül ve mu'âteb olursun. Bilmiş olasın 'avk ve te'hîr-
den ve ihmâl ve müsâheleden be-gâyet ihtirâz eylesin. Ve ter-
sâne-i 'âmireme harâc için her bir hânesinden onbeş akçe aldı-
rub ziyâde bir akçe alınmaya ve aldırmayasın. Şöyle bilesin, 'alâ-
met-i şerîfe i'timâd kılasın.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l
fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn huc-
ceti'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'inâ-
yeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fezâiluhû tev-
kî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: işbu sene-i
mübârekede taht-ı kazânda ihrâcı fermânım olan kürekci 'avâriz-
hânelerinin her bir hânesinden Kürekci Emîn'i ile irsâl
olunan mübâşirin cihet-i ma'îşeti için onar akçe ta'yîn olun-
muşdur. Ziyâde akçe aldımayasın deyü fermânım olmuşdur. Buyurdum
ki: hükm-i şerîfimle Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin Ağâ
zîde mecduhû vardakda bu bâbda sâdir olan emrim üzre 'amel idüb
dahî kazâ-i mezbûrede Kürekci Emîn'i ile irsâl olunan mübâşirin
cihet-i ma'îşeti için her bir 'avâriz-hânesinden yalnız on akçe
cihet-i ma'îşet ta'yîn olunmuşdur. Ziyâde akçe almaya, aldırmaya-
sın. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

.43a Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân oldur ki,
Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Derviş Çavuş nâm sâhibu'l-hay-
rın Câmî'-i Kebîr'de vaz' ı'l-medrûkî (?) kürsiyesinin vâzine
vakf eylediği nukûdun tevliyeti evlâddan meşrût idüb ber-mücib-i
şart-ı vâkıf evlâddan olan işbu dârende-i fermân-ı hümâyün Meh-
med vecihle mahall ü müstehak olmağın yevmî iki akçe ile teycîh
olunub berât-ı hümâyün virilmek bâbında 'inâyet taleb itmeğın
sadaka idüb bu berât-ı hümâyünü virdim ve buyurdum ki: varub mez-
bûr evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre mütevellî olub hizmet-i lâzime-
sin müeddî kıldıkdan sonra ber-mücib-i şart-ı vâkıf yevmî iki
akçe vazîfesin mutasarrıf olub, vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-i
devletim için du'âya müdâvemet göstere. Şöyle bileler 'alâmet-i
şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fî evil-i Rebî'i's-sânî sene
tis'a ve hamsîn ve elf.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn huc-ceti'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'ânâ-yeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fezâiluhü tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Bursa'da vâki' Yeşil 'Imâret Mahallesinde sâkin olan nâm kimesne gâib olub zâhirde vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmamağla Bezzâ-zistân'da emânet dört kese akçesi ve Gelincik Çarşusunda olub kırkbin akçe eşyâsı olub mîriye âid i'lâm olmağın imdi zikr olu-nan dört kese akçesi vesâir eşyâsı âsîtâne-i sa'âdete gönderi-lüb vâris zâhir olursa ol dahî âsîtâne-i sa'âdete havâle oluna deyü fermânım olmuşdur buyurdum ki, hükm-i şerîfim ile var-dıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî gâib-i mezkûrun Bezzâzistan'da emânet olunan dört kese akçesi vesâir eşyâsı ma'rifet-i şer'la sıhhat üzre defter idüb mühürleyüb mübâşir-i mezkûr ve bir mu'temedun 'aleyh adamlar ile âsîtâne-sa'âdete irsâl ve teslî idesin. Gereği gibi ikdâm ve ihtimâm ey-leyesin. bir nesnesi zâyi' ve telef olmakdan ve

İsmâil Pâşâ Hazretlerinin buyruldu şerîfl eridir .

Fazîletlü Bursa Muhlâsı Efendi Hazretleri ve ağâlarımızdan tü-fenk cem'ine me'mûr olan Derviş Ağâ zîde mecduhü fermân-ı celî-li's-şân üzre cem' olunan tüfenklerdir. Devlet medârdan hazîne-i 'âmireye ulaştırmak için ta'yîn olunan ağâlarımızdan Mehmed Ağâ ile tüfenkleri defter ile teslîm idüb yollayasın deyü. 8....1070 (Vasale:5 Cemâziye'l-Evvel 1070)

.43b Defter oldur ki: Hâlâ ber-mücib-i hatt-ı hümâyûn ve emr-i sa'âdet-makrûn ve Vilâyet-i Anadolu'da ve 'umûmî teftişe ve tü-fenk cem'ine me'mûr olan sâhibu'd-devle ve'l-ihtirâm

mecc ve'l-ihtişâm 'izzetlü ve rif'atlü vezîr-i âsaf-na-zîr İsmâil Pâşâ yessera'l-lâh mâ-yeşâ hazretleri taraf-ı bi-

şerîflerinden buyruldu şerîf ile kazâ-i Bursa'da mevcûd olan tüfengin cem' vesâir eşkıyâ teftişine mübâşir ta'yîn olu-nan fahru'l-akrân Derviş Ağâ ma'rifeti ile kemâ-yenbeği teftiş olundukda şehir ve kurâda zuhûr eyleyen kebîr ve sağîr tüfenk-

lerdir ki adedi kayd olunub tâife-i askeriye esâmisi ile sebt ve mâ-'adâ ra'iyet ketb olundu ki zikr olunur:

Mahalle-i Umurbey,

Tüfeng-i kebîr:2,sağîr:3 Ahmed Efendi imâm,es-Seyyid Mustafa Çelebi,es-Seyyid Ali Çelâbi.Teftîş olunub her biri âhere kefil olmuşdur.

Mahalle-i Alaca Mescid,

Tüfeng-i kebîr:2,sağîr:2 Abdülbâkî Efendi imâm, Teftîş olunub her biri âhere kefil olmuşdur.

Mahalle-i Kara Şeyh,

Tüfeng-i kebîr: 2, sağîr: 2 EssSeyyid Halîl Efendi el-imam, Mehmed Efendi el-Kâdî , Sunullah Efendi el-Müderris, teftîş olunub her biri âhere kefil olmuşdur

Mahalle-i Simkeş,

Tüfeng-i sağîr:2 el-Hâc 'İvaz el-imâm, el-Hâc Fazlullah Solak c. 60, yevm: 9, teftîş olunub her biri âhere kefil olmuşdur.

Mahalle-i Orhan,

Tüfeng-i kebîr: 2, sağîr:1 Mustafa Efendi el-imâm, es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Ali, Mehmed Bey Sipâhî mütekâ'id c.:259 yevm:10, teftîş oluhub her biri âhere kefil olmuşdur.

Mahalle-i Ebû Şahre,

Tüfeng-i kebîr:2, sağîr:1 Muslihuddîn Efendi el-imâm Mehmed bin Hasan yeniçeri cemâ'at:5 yevm:7, Mehmed c.:19 yevm:20 Ahmed bin Abdullâh Sipâhî teftîş olunub her biri âhere kefil olmuşdur.

Mahalle-i Hoca Tayyib,

Tüfeng-i kebîr:1,sağîr:2 Hüseyin Efendi el-imâm,es-Seyyid Efendi el-Müderris, teftîş olunub her biri âhere kefil olmuşdur.

Mahalle-i

Tüfeng-i kebîr:1, sağîr:2 Mûsâ Efendi el-imâm, teftîş olunub h

her biri âhere kefil olmuştur.

Mahalle-i Abdâl Mehmed,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1 Mehmed Efendi el-imâm, es-Seyyid Mus-
lu bin es-Seyyid İbrâhîm, es-Seyyid Mustafa Abdullah.

Mahalle-i Yeni Bezzâz,
Tüfeng-i kebîr:2, Halîl Efendi el-imâm, es-Seyyid Hasan bin Ab-
durrezzâk.

Mahalle-i Kanberler,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Ahmed Efendi el-imâm, Ni'metullâh
Efendi el-Müderris, es-Seyyid Ali bin Mehmed, Ahmed bin Murad
solaklardan: c.:60, yevm:3.

Mahalle-i Veled-i Habîb
Yusuf Efendi el-imâm es-Seyyid Mehmed Efendi el-Müderris, Mus-
tafa Efendi dâhili müderrisî.

Mahalle-i Mesud Makramevî
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Abdullah Efendi el-imâm.

Mahalle-i Veled-i
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Abdulfettah Efendi el-imâm, el-Bâc
Hüseyin raiyyet kayd şud, Ahmed bin İbrâhîm yeniçeri cemâ'at
30, yevm:8.

Mahalle-i Bayazîd Pâşâ,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, İbrâhîm Efendi el-imâm, Mehmed Efend
di el-Müderris.

Mahalle-i Veled-i Kurd,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Ömer Efendi el-imâm Süleyman bin Ali
yeniçeri cemâ'at:98, yevm:7

44a

Mahalle-i Kara ağaç,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Mehmed Efendi el-imâm, İbrâhîm Osman

Yeniçeri c.:30, yevm:3 teftiş olunub her biri āhere kefil olmuşdur.

Mahalle-i řiblī,
Tüfeng-i kebīr:2, sağır:2, Mustafa Efendi el-imām.

Mahalle-i Sed-başı,
Tüfeng-i kebīr:2, sağır:1, Ermenī mahallesidir.

Mahalle-i Saru Abdullah,
Tüfeng-i kebīr:2, sağır:1, Hüseyin Efendi el-imām.

Mahalle-i Kebezler,
Tüfeng-i kebīr:1, sağır:2, Mustafa Efendi el-imām, Mehmed Sipāhī
c.:98, yevm:30

Mahalle-i Kız Ya'kub,
Tüfeng-i kebīr:2, sağır:1, Hüseyin Efendi el-imām.

Mahalle-i Dāye Hātūn,
Tüfeng-i kebīr:2, sağır:2, Receb Efendi el-imām, Mehmed Sipāhī
c.:103, yevm:30.

Mahalle-i Narlu,
Tüfeng-i kebīr:2, sağır:1, 'Omer Efendi el-imām Seyyid Ahmed
es-Seyyid Mustafa, es-Seyyid Mustafa Mūderris.

Mahalle-i Reyhān Pāřā,
Tüfeng-i kebīr:2, sağır:1, Mehmed Efendi el-imām.

Mahalle-i Sūzen-Kefen,
Tüfeng-i kebīr:2, Sa'dullāh Efendi el-imām.

Mahalle-i Kurşunlu,
Tüfeng-i kebīr:2, es-Seyyid Mehmed Efendi el-imām.

Mahalle-i Elvanbey,

Tüfeng-i kebîr:1, saġîr:1, Ebubekir Efendi^{/dâ} el-imâm, Mehmed bin Ahmed Yeniçeri cemâ'at:61, yevm:7, Mehmed ra'iiyye kayd şud

Mahalle-i Şerefüddîn, Pâşâ,
Tüfeng-i saġîr:4, Receb Efendi el-imâm.

Mahalle-i Köseler,
Tüfeng-i kebîr:2, saġîr:2, Ahmed Efendi el-imâm.

Mahalle-i Veled-i Bevvâb,
Tüfeng-i kebîr:1, saġîr:1, es-Seyyid Mehmed Efendi el-imâm, Ahmed Efendi el-Müderris.

Mahalle-i Saġrıca Sungur,
Mehmed Efendi el-imâm.

Mahalle-i Kara Göz ?
Tüfeng-i kebîr:1, saġîr:1, Ali Efendi el-imâm.

Mahalle-i Selçuk Hâtün,
Tüfeng-i kebîr:2, saġîr:1, Halil Efendi el-imâm.

Mahalle-i Karakedi,
Tüfeng-i kebîr:2 saġîr:1, Ahmed Efendi el-imâm.

Mahalle-i 'Arab Mehmed,
Tüfeng-i kebîr:2, saġîr:2, Mehmed Efendi el-imâm el-Hac Abdullah el-Müderris, es-Seyyid Mustafa Kâsım, es-Seyyid Mehmed Efendi, Rûrullah.

Mahalle-i Hoca Yünus,
Tüfeng-i kebîr:2, saġîr:1, Mehmed Efendi el-imâm, Ali bin Hüseyin Yeniçeri cemâ'at:28, yevm:8

Mahalle-i Veled-i Enbiyâ,
Tüfeng-i kebîr:2, saġîr:1, Abdul'azîz Efendi el-imâm. el-Hac 'Omer İlyas Yeniçeri mütekâ'id sekbandan?c.:18, yevm:9.

Mahalle-i Babazâkir,
Tüfeng-i sağır:4, Mehmed Efendi el-imâm.

Mahalle-i Kara Mazak,
Hüseyn Efendi el-imâm, satılmış ra'iiyet kayd şud.

Mahalle-i Hayreddin Pâşâ,
Tüfeng-i sağır:3, Ali Efendi el-imâm, Mehmed
Sipâhî c.:25, yevm:18, es-Seyyid Mustafa Ahmed, İbrâhîm Kuslu Kul-
oğlu.

14b Mahalle-i Namazgâh,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Ali Efendi el-imâm, Hasan Bey
Timar- Sipâhî

Mahalle-i Bahadır Ağâ,
el-Hâc Ebû Bekir el-imâm, Mehmed Efendi el-Müderris, Yusuf
Abdullah Yeniçeri cemâ'at:22, yevm:7, Seyyid Mahmud Yeniçeri
cemâ'at:83, yevm:7, Ali ra'iiyet.

Mahalle-i 'Attâr Hüsâm,
Mehmed Halife el-imâm.

Mahalle-i Veled-i Hariri
Tüfeng-i kebîr:1 sağır:1, Abdülkerîm Efendi el-imâm, 'İsâ Beşe
Yeniçeri el-'Ayib, el-Hâc Mustafa Yeniçeri el-'Ayib Ahmed bin
Mehmed Yeniçeri mütekâ'id c.:14, yevm:10.

Mahalle-i Timurtaş,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Mehmet Efendi el-imâm, Osman Beşe
Yeniçeri ra'iiyet ka/ya şud es-Seyyid Mehmed, es-Seyyid Hamza,
Ahmed Efendi el-Kâdî.

Mahalle-i Yiğid Cedîd ,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Mustafa Efendi el-imâm, Seyyid
Lütfullah bin es-Seyyid Ahmed, Ali Abdullah ra'iiyet kayd şud.

Mahalle-i Hamzabey,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Mehmed Efendi el-imâm,
oğlu Mustafa mütekâ'id Yeniçeri cemâ'at 26, yevm:9, Süley-
man Bey Sipâhî el-'Ayib

Mahalle-i Yeni Mescid,

Tüfeng-i kebîr:1, sağır:2, Ahmed Efendi el-imâm. Ahmed bin Mehmed Yeniçeri cemâ-'at26, yevm:8, Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Mahmud.

Mahalle-i el-Hâc İlyas,

Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Mehmed Efendi bin Seyyid İbrâhîm el-imâm, Mustafa Efendi el-Kâdî Süleyman Bey Sipâhî el-'Ayib.

Mahalle-i Yeşil 'Imâret,

Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, es-Seyyid İbrâhîm Efendi el-imâm Mustafa Efendi el-Müderris.

Mahalle-i Bedreddîn,

Osman Efendi el-imâm Mehmed Beşe bin Abdullah Yeniçeri el-'Ayib.

Mahalle-i Kiremitçi,

Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Receb Efendi el-imâm.

Mahalle-i

Tüfeng-i kebîr:1 sağır:1, Ahmed Efendi el-imâm.

Mahalle-i Altıparmak,

Tüfeng-i kebîr:3, sağır:2, Mehmed Efendi el-imâm.

Mahalle-i Murâdiye,

Tüfeng-i kebîr:2, Ali Efendi el-imâm Ahmed Efendi el-Müderris el-'Ayib, Deveci (.) Mustafa Sipâhî el-'Ayib, İbrâhîm Yeniçeri el-'Ayib.

Mahalle-i Na'iband Oğlu,

Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Mustafa Efendi el-imâm Yusuf Efendi el-Müderris, Ahmed Efendi el-Müderris, es-Seyyid Mehmed.

Mahalle-i Hasan Pâşâ,

'İvaz Efendi el-imâm, Mustafa Sipâhî
2, yevm:18.

Mahalle-i

Tüfeng-i kebîr:1, saġîr:1, Hasan Efendi el-imâm.

Mahalle-i 'Ivaz,

Tüfeng-ġ kebîr:1, saġîr:1, Mehmed el-imâm, el-Hâc
Mehmed Yeniçeri cemâ'at 86, yevm:8, el-Hâc Hasan
es-Sultân c.:40, yevm:15.

Mahalle-i Ali Pâşâ,

Tüfeng-i kebîr:2, saġîr:1, Ali Efendi el-imâm Ahmed Bey Sipâ-
hî el-'Ayib Abdulkerim Efendi el-Müderris 'Ivaz Efendi el-Kâdi
el-'Ayib.

5a Mahalle-i

Tüfeng-i saġîr:3, Ramazan Efendi el-imâm Seyyid Mehmed bin es-
Seyyid Mehmed, Hasan Beşe Yeniçeri el-'Ayib

Mahalle-i

Tüfeng-i kebîr:2, saġîr:1, İsmâil Efendi el-imâm Ahmed Efendi
el-Müderris, İbrâhîm Efendi el-Müderris, Mustâfa Bey Sipâhî el-
'Ayib.

Mahalle-i Hoca Mehmed Karaman,

Tüfeng-i kebîr:1 saġîr:1, es-Seyyid Cemâleddîn el-imâm, Mehmed
Efendi el-Kâdi, Mesîh el-Hayyel-Vâiz Bekir Bey bin
Kuharrem timâr Sipâhî timârı:2000, Ahmed bin mütekâ'id
Yeniçeri c.:26, yevm:11, Ali Sipâhî
c.:32, yevm:29.

Mahalle-i Duhter-i Şeref,

Tüfeng-i kebîr:1, saġîr:1, Ali Efendi el-imâm Abdulkerim Mehmed
Sipâhî c.:24, yevm:7.

Mahalle-i Şehreküsdî,

Tüfeng-i kebîr:2, saġîr:1, İbrâhîm Efendi el-imâm Mehmed bin
Abdullah Sipâhî mütekâ'id c.:1 yevm:10 Hacı İbrâhîm Efendi
Sipâhî c.:164, yevm:13, Hacı Mehmed Sipâhî silahdar mütekâ'id

c.:180, yevm:20, Durmuş Efendi el-Müderris Yusuf Ali İbrâhîm silahdar^{an} c.:4, yevm:12, es-Seyyid İbrâhîm bin Mustafa, es-Seyyid Ahmed, es-Seyyid Ali, Yusuf Abdullah Yeniçeri cemâ'at:23 yevm:7.

Mahalle-i Sivasiler,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Mustafa Efendi el-imâm.

Mahalle-i Arap Bey,
Mehmed Efendi el-imâm, Mehmed Ali Müttekâ'id Yeniçeri cemâ'at:71 yevm:40, Mustafa Sipâhî c.:2, yevm:38. Mehmed Osman müttekâ'id Yeniçeri cemâ'a t:77, yevm:5

Mahalle-i Hartak (?),
Tüfeng-i kebîr:1, Halil Efendi el-imâm .

Mahalle-i Ahmed Dâ'î,
Tüfeng-i kebîr:1, Süleyman Efendi el-imâm Hasan Efendi müttekâ'îd Yeniçeri cemâ'ati:50, yevm:7 İsmâil Solak el-'Ayib, Mustafa Solak el-'Ayib.

Mahalle-i Hacı İskender,
Muharrem Efendi el-imâm, Ali Yeniçeri Sefer Yeniçeri Hacı Hasan Yeniçeri el-'Ayib Süleyman Abdullah Sağır ef kayıd şud.

Mahalle-i Yenice,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Mehmed Efendi el-imâm Hasan Beşe Yeniçeri el-'Ayib.

Mahalle-i Molla Arab,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Mahmud Efendi el-imâm.

Mahalle-i Şeyh Hâmid,
İbrâhîm Efendi el-imâm.

Mahalle-i Veled-i Abdurrahman,
Tüfeng-i sağır:2, Mehmed Halife el-imâm.

Mahalle-i Yiğid Köhne,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Osman Efendi el-imâm, Sefer nâm kimes-
ne ra'iiyyet kayd şud.

Mahalle-i Bilecik,
Yusuf Halife el-imâm.

Mahalle-i Hoş Kademmakramavî,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:2, Ahmed Efendi el-imâm es-Seyyid Sâlih
es-Seyyid Mehmed

Mahalle-i Şâhin Lâlâ,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Ali Efendi el-imâm Musluh Hüseyin
Yeniçeri cemâ'at:5, yevm:7 Mustafa Mehmed Yeniçeri mütekâ'id
c.:19, yevm:10

5b Mahalle-i Mecnûn Dede,
Tüfeng-i kebîr:1, Abdullah Efendi el-imâm Hasan Beşe Yeniçeri
el-'Ayib Ahmed Çelebi Yeniçeri mütekâ'id c.:7, yevm:9.

Mahalle-i Yahşibey,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:2, Mehmed Ali Efendi el-imâm, Salih
Beşe Yeniçeri el-mütekâ'id c.:60, yevm:16, Mahmud Abdullah
Yeniçeri mütekâ'id c.:51, yevm:10.

Mahalle-i Koca Nâib,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Hüseyin Efendi el-imâm Mahmud Beşe
mütekâ'id Yeniçeri c.:60, yevm:14, Mahmud Ahmed mütekâ'id yeni-
çeri cemâ'at:51, yevm:10, Mustafa zade kuloğlu Ali Sâlih
Sipâhî kuloğlu

Mahalle-i İshak Şah,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:2, Mustafa Efendi el-imâm 'İsâ bin Meh-
med mütekâ'id Yeniçeri c.:72, yevm:9.

Mahalle-i Şeyh Konevî,
Emrullah Efendi el-imâm, Yusuf Ali mütekâ'id Yeniçeri c.:15,
yevm:8 .

Mahalle-i Kapluca,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:2, Abdullah Efendi el-imâmes-Seyyid Abdul-
lah es-Seyyid Kâbil, Ahmed bin Hacı Dursun Sipâhî c:78, yevm:30.

Mahalle-i Elmalık,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:3, Hasan Efendi el-imâm, Ali Mehmed
mütekâid yeniçeri cemâ'at:24, yevm:8.

Mahalle-i Istabl-ı Bayazıd Pâşâ,
Tüfeng-i kebîr:1, Ahmed Efendi el-imâm.

Mahalle-i Şahâbeddîn Pâşâ,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:3, Mehmed Efendi el-imâm.

Mahalle-i Taşkın,
Ahmed Efendi el-imâm, Hasan Beşe mütekâ'id yeniçeri c:45,
yevm:8.

Mahalle-i Debbâğlar,
Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, İbrâhîm Efendi el-müderris, Abdülkâ-
rîm Mehmed sipâhî mütekâid c::248, yevm:12
Hamza Beşe ra'iyet kayıt şud.

Mahalle-i Veled-i Vezîrî,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:2, el-Hâc Huslu el-imâm, es-Seyyid Mehmed
el-âyib.

Mahalle-i Sarây,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:2, Şeyh Mehmed Efendi el-kâdî
sabıkan, Abdullah Çelebi el-vâiz, el-imâm, es-Seyyid Mehmed
el-kâdî sâbıkâ, es-seyyid, es-Seyyid mehmed Refî'.

Mahalle-i Hâcî Sevinc,
Mehmed Halîre el-imâm, es-Seyyid Mehmed Efendi el-kâdî.

Mahalle-i Simidci,
Tüfeng-i sağır:2, Hasan Efendi el-imâm.

Mahalle-i Hoca Veli,
Tüfeng-i kebîr:1,sağîr:1,Abdülvehhâb Efendi el-imâm.

Mahalle-i Meydancık,
Tüfeng-i kebîr:1, sağîr:2, Mehmed Efendi el-îmâm.

Mahalle-i 'Isâbey Fenârî,
Tüfeng-i sağîr:2,Şaban Efendi el-imâm,Osman Solak c.:40,yevm:9,
es-Seyyid Hâsım Efendi el-müderris,Arslan Halîl Tımâr-ı sipâhî
Tımâr :6610.

Mahalle-i Doğanbey,
Tüfeng-i sağîr:2,es-Seyyid Halîl Efendi el-îmâm, es-Seyyid
Abdülmennân Mehmed, es-Seyyid Mehmed,es-Seyyid Nüh.

Mahalle-i Veled-i Yaniç,
Tüfeng-i Kebîr:1,Ali Efendi el-imâm, Çelebi Efendi el-müderris,
Abdullah Efendi el-müderris.

46a Mahalle-i Tefsirhan,
Mehmed Efendi el-imâm,Halîl Efendi el-müderris,Mustafa Efendi
el-müderris,Mehmed Ahmed yeniçeri mütekâ'id c.:22,yevm:9.

Mahalle-i 'Imâret-i 'Isabey,
Tüfeng-i kebîr:1,sağîr:1,es-Seyyid Mustafa es-Seyyid Muslu?
es-Seyyid Ra'fer,birâder-i Er,Mustafa Efendi el-müderris.

Mahalle-i Maksem,
Tüfeng-i kebîr:2,sağîr:1,Mustafa Efendi el-imâm,Es-Seyyid Ahmed
bin Mehmed,Ahmed Ali ra'iyet şud,Mehmed bin Süleymân,ra'iyet şud.

Mahalle-i Tahta Mescid,
Tüfeng-i kebîr:1,Mehmed Efendi el-imâm.

Mahalle-i Ahmed Paşa,
Tüfeng-i sağîr:3,Yünus Efendi el-imâm,Abdullah Mahmûd mütekâ'id
yeniçeri,c.:35,yevm:8, Hüseyin Sipâhî c.:67,yevm:14.

Mahalle-i Atpazarı,

Tüfeng-i kebîr:1, Mûsâ Efendi el-imâm, Mehmed Mustafa yeniçeri
mütakâ'id cemeat:94, yevm:18.

Mahalle-i Hürremîbey,

Tüfeng-i kebîr:2, sağır:1, Mehmed Efendi el-imâm, es-Seyyid İbrâ-
hîm, es-Seyyid

Mahalle-i Nakkaş Ali,

Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Abdullah Efendi el-imâm, Ali Bey sâbıkâ.

Mahalle-i Veled-i Harrad (?),

Tüfeng-i kebîr:1, İslâm Halîfe el-imâm, Mustafa Mehmed mütakâ'id
yeniçeri, cemâ'at:41, yevm:7, Ali Hasan mütakâ'id yeniçeri, ce-
mâ'at:94, yevm:18, Hızır Nasuh (?) sipâhî, c.:33, yevm:23,
es-Seyyid Ahmed Şa'bân.

Mahalle-i

Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Ahmed Halîfe el-imâm, es-Seyyid Hasan,
es-Seyyid Mehmed, Deveci Mehî, ra'iyet kayd şud.

Mahalle-i 'Alâeddîn bey,

Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Recep Efendi el-imâm, es-Seyyid Mehmed
el-'Ayib, Mehmed Ağâ Sipâhî el-'Ayib, Ahmed Recep yeniçeri cemâ'at:
21, yevm:7.

Mahalle-i Molla Fenârî,

Osman Efendi el-imâm, Mûsâ Efendi el-kādî,

Mahalle-i Hoca Ali-zâde

Tüfeng-i kebîr:1, Mehmed Efendi el-imâm, İbrâhîm Efendi el-müderris
Abdülvehhâb Efendi el-müderris.

Mahalle-i Mantıcı,

Tüfeng-i sağır:1, kebîr:1, İvan Efendi el-imâm, Recep Ahmed yeniçe-
ri, cemâ'at:28, yevm:7.

Mahalle-i Hacı Baba,
Tüfeng-i sağır:2, Ali Efendi el-imām.

Mahalle-i Çukur,
Tüfeng-i kebİR:1, Mehmed Efendi el-imām.

Mahalle Kademeri, . . ,
Tüfeng-i sağır:3, Mustafa Efendi el-imām, Mustafa yeniçeri el-‘āyib.

Mahalle-i Veli Şemseddīn,
Ishak Efendi Ahmed el-imām, Mustafa Efendi el-müdürris, Murad Bey
sipāhī el-‘āyib.

Mahalle-i Hamza Ahbāz,
Tüfeng-i sağır:1, Hasan Efendi el-imām,

Mahalle-i Veleğ-i Mīzān,
Tüfeng-i kebİR:1, sağır:3, Mustafa Efendi el-imām, Mustafa Beşey
yeniçeri el-‘āyib.

Mahalle-i Üç Kuz,
Şeyh Mehmed Efendi el-imām, .

Mahalle-i Tahta'l-Kal‘a,
Tüfeng-i sağır:2, Mehmed Efendi el-imām, Seyyid Ahmed Seyyid Ali,
es-Seyyid Mehmed es-Seyyid Mustafa, Abdurrahman mütekā‘id yeniçeri
c.:78, yevm:20, Mehmed Helife ra‘iyyet şud, Mehmed bin Mehmed ra-
‘iyyet şud.

Mahalle-i Hacı Sevindik,
Tüfeng-i kebİR:1, sağır:1, Seyyid Mustafa Efendi el-imām, es-Seyyid
Mehmed es-Seyyid

Mahalle-i İncirlice,
Tüfeng-i kebİR:1, sağır:1, es-Seyyid Ahmed Efendi el-imām.

Mahalle-i Araplar,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Mehmed Efendi el-imâm,

Mahalle-i Eşrefîler,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1.

Mahalle-i Darb-hane
Tüfeng-i sağır:1, Mehmed Efendi el-imâm, Muhtar Efendi el-kādî bi-
Kayseriyye sabıkâ, es-Seyyid Ahmed Mehmed, es-Seyyid Mehmed Efendi
el-müderris el-‘Ayib.

Mahalle-i Şeyh Pâşâ,
Tüfeng-i Sağır:2, Şeyh Yûsuf el-imâm, Ali Efendi el-Müderris, Ah-
med Ağâ el-Mütevellî-i Yıldırımhan el-‘Ayib.

Mahalle-i Alaca Hırka,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, İbrâhîm Efendi el-imâm,

Mahalle-i Fazl Pâşâ,
Tüfeng-i sağır:İki 2, Abdülğani Efendi el-imâm, Ali Abdurrahman
yeniçeri şekbanlard^{an} c.:60, yevm:7, Bey sipâhî el-‘Ayib.

Mahalle-i Şeker Hoca,
Hacı Mustafa el-imâm, Nuh Efendi el-müderris, Ali Efendi el-müderris,
Hâfız Efendi el-müderris, Mustafa Ağâ el-müteferrika,.

Mahalle-i Kasap Hüseyin,
Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1, Sun‘ullan Efendi imâm, Mehmed Ali sipâ-
hî silâhdârân c.:110, yevm:11.

Mahalle-i Seyyidler,
İbrâhîm Efendi el-imâm.

Mahalle-i Filiboz,
Ali Efendi el-imâm, Mehmed Efendi el-kādî bimara/s^sabıkâ, Sadlullah
Efendi el-müderris.

Mahalle-i Manastır,

Hafız Efendi el-imām, Kadir bin Mehmed Ali yeniçeri mütekā'id,
c.:46, yevm:11, Seyyid Kadir bin Seyyid Mustafa, İbrāhīm Efendi
el-kādī.

Mahalle-i Umurbey,

Tüfeng-i kebīr:1, sağır:1, Hasan Efendi el-imām, Mehmed Ağā
el-'āyib.

Mahalle-i Hacı Seyfeddin,

Tüfeng-i kebīr:2, Seyyid Muslu Halīfe el-imām.

Mahalle-i Temen,

Bektaş Halīfe el-imām.

Mahalle-i Bāb-ı Zenīnī,

Tüfeng-i kebīr:1, sağır:1, Receb Efendi el-imām, es-Seyyid Mehmed
es-Seyyid Muslu, İstabl-ı 'āmire, Ali Çavuş el-'āyib.

Mahalle-i Veled-i Haceri ,

Tüfeng-i kebīr:2, Asım Efendi el-imām, Mehmed yeniçeri el-'āyib.

Mahalle-i Kavaklı,

Tüfeng-i kebīr:2, sağır:1, es-Seyyid İlyas Efendi el-imām, Ahmed
Çavuş dergāh-ı 'ālī, Şipāhī silāhdārān, c.:45, yevm:22, Şeyh
Mehmed Efendi el-müderris, Abdullah Efendi el-müderris,
Ahmed Mehmed Efendi el-kādī ~~bi~~atronos, Ahmed Yūsuf yeniçeri mütekā-
'id c.:42, yevm:5.

Mahalle-i Sāfi Fakih,

Allah Halīfe el-imām, es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Mustafa ,
Mehmed Safer yeniçeri c.:1, yevm:8.

Mahalle-i Zaiferanlık,

Tüfeng-i sağır:1, Ebübekir Efendi el-imām.

Mahalle-i Veled-i Sarāy,
Mehmed Ali Efendi el-imām, es-Seyyid Abdullah, Seyyid Mehmed bin
Ahmed, es-Seyyid Abdurrahman Ahmed, Ali Mustafa yeniçeri mütekāid
cemā'at:56, yevm:10, Receb Efendi el-müderris.

Mahrüse-i Bursa'ya tābi' olan köylendir olunur.

Karye-i Tepecik,

Tüfeng-i kebîr:4, sağır:1, Ali Efendi yeniçeri c.:16, yevm:8, Timur-
hân yeniçeri mütekā'id c.:38, yevm:9, Hızır Beşe Kurd c.:19, yevm:14
Mehmed şa'bân yeniçeri c.:19, yevm:9, Mehmed bin Halil ra'iyet
kayd şud, Ahmed Mustafa mütekāid yeniçeri c.46, yevm:8, Hasan bin
Abdullah yeniçeri c.:19, yevm:10, Oruç Ahmed mütekā'id bostancı
yevm:72, Kāsım Ca'fer Kul-oğlu, Ahmed bin Ali Kul-oğlu, Mehmed bin
Selmân ra'iyet şud, Ahmed bin Sarı ra'iyet şud, Hüseyin Mehmed
ra'iyet kayd şud, Timur Mustafa ra'iyet şud.

Karye-i Dobruca,

Cümle re'âyâ olub teftiş olmuştur.

Karye-i

Tüfeng-i kebîr:1, Ahmed Halife el-imām, Mehmed bin Süleyman timâr-ı
sipâhî tımarı:3000.

Karye-i Karaman,

Tüfeng-i Kebîr:1, Receb Halife el-imām.

Karye-i Balıklı,

Ahmed Halife el-imām.

Karye-i Kazıklı,

Tüfeng-i kebîr:3, sağır:1, Hasan Halife el-imām, Maksûd Mehmed Ku-
loğlu, Osman yeniçeri c.:24, yevm:7, İsmâ'il yeniçeri banlardan
c.:72, yevm:7, Muslu Mehmed yeniçeri, c.:26, yevm:8, Mehmed Beşe
yeniçeri c.:19, yevm:7, Hasan Beşe Osman yeniçeri c.:24,
yevm:3, Derviş Mehmed yeniçeri cemā'at:7, yevm:7, Hüseyin Mehmed
ra'iyet kayd şud.

Karye-i Soğanlı,

İbrâhîm Halîfe el-imâm,cümlesi re'âyâdır.

Karye-i Serme,

Tüfeng-i kebîr:2, sağîr:3, Şa'bân Halîfe el-imâm, Kazıcı Halîl Sipâhî c.:5,yevm:11,el-Hâc Mehmed Sipâhî nâmına ra'iyet kayd şud Mehmed bin Mustafa ra'iyet kayd şud,Ali bin İbrâhîm ra'iyet kayd şud,Hasan bin Süleyman ra'iyet şud, Derviş Kuloğlu ra'iyet kayd şud, Süleyman ra'iyet kayd şud,Abdülvehhâb ra'iyet kayd şud.

Karye-i Kestel,

Tüfeng-i Kebîr:1,İvaz Halîfe el-imâm, Ca'fer Bey sipâhî el-'âyib 'Osman Ahmed kayd ra'iyet şud,Hamazan Abdullah ra'iyet şud,Mustafa Ahmed kayd ra'iyet şud,Değirmenci Hasan ra'iyet şud.

Karye-i Timurtaş,

Tüfeng-i kebîr:5,cümlesi re'âyâdır.Müslim Demir,ve Mustafa ve Mehmed.

Karye-i Fladâr,

Tüfeng-i sağîr:5, Ahmed Halîfe el-imâm,Mehmed Abdullah cemâ'at:20 yevm:10,Ca'fer Abdullah yeniçeri cemâ'at:30 yevm:11,Hasan Süleyman mütekâ'id yeniçeri, c.:38,yevm:10,Derviş Sefer mütekâ'id yeniçeri c.:16,yevm:7,Balı Hüseyin ra'iyet kayd, İvaz Abdullah ra'iyet şud, Osman Abdullah ra'iyet şud,Ali Balı ra'iyet şud, Osman Abdullah ra'iyet şud,Mustafa Abdullah 'Osman ra'iyet şud, Yüsûf Mustafa ra'iyet şud,Mehmed Derviş ra'iyet şud,Hasan Mehmed ra'iyet şud, Ahmed Abdullah ra'iyet şud.

Karye-i Karye-i İnkaya ve Coşkara,

Abdullah Halîfe el-imâm,cümlesi re'âyâdır.

Karye-i Silâdâı Yünus,

Süleyman Halîfe el-imâm,cümlesi re'âyâdır.

Karye-i Selçuk Câzî,

Tüfeng-i kebîr:1,sağîr:1,Süleyman Halîfe el-imâm,İbrâhîm Himmet

yeniçeri c.:31,yevm:8,Durmuş Abdullah yeniçeri c.:42,yevm:9,Ali Beşe yeniçeri mütakā'id c.:42,yevm:7.

Karye-i Canbazlar,

Tüfeng-i kebîr:4,sağîr:2,Ahmed Halîfe el-imâm,Mustafa Mehmed yeniçeri c.:15,yevm:7, Kuloğlu,Mehmed Mustafa ra'iiyyet şud.

Karye-i

Tüfeng-i kebîr:2,sagîr:1,Ahmed Halîfe el-imâm.

Karye-i Hamamlı Kızık,

Tüfeng-i kebîr:5,sağîr:1,Ahmed Halîfe el-imâm,Timur Mustafa yeniçeri cemâ'at:72,yevm:8,Mustafa Ahmed yeniçeri cemâ'at:22,yevm 2,Ali Mehmed ra'iiyyet kayd şud,Hasan Ali ra'iiyyet kayd şud,Ali Mustafa ra'iiyyet şud,'Omer Bekir ra'iiyyet kayd şud,Hasan Ali ra'iiyyet kayd,'Omer Abdulkâdir ra'iiyyet kayd şud,Mehmed Abdullah ra'iiyyet şud,Müsevin Ali kuloğlu.

Karye-i Çağırışân,

Tüfeng-i kebîr:1,Mustafa halîfe el-imâm,Mehmed Sarı kuloğlu.

Karye-i Gülşân.(?),

Tüfeng-i kebîr:3,sağîr:1,Ali Halîfe el-imâm.

Karye-i

Tüfeng-i sağîr:9,Süleymân Halîfe el-imâm,Muslu Abdullah yeniçeri cemâ'at:22,yevm:7.

Karye-i Samanlı,

Tüfeng-i sağîr:1,Halîl Halîfe el-imâm,Muslu yeniçeri cemâ'at:26,yevm:10,mustafa el-Bevvâb Sultân ceml6,yevm:10,Hasan Mustafa ra'iiyyet,Bekir İsmâ'il ra'iiyyet şud.

Karye-i İvaz Paşa

Tüfeng-i sağîr:3,Ahmed Mehmed el-imâm,Süleyman yeniçeri cemâ'at:83,yevm:7, Şa'bân Mehmed ra'iiyyet şud.

Karye-i Büyük Susmğırılık,

Tüfeng-i kebîr:4,sağır:2, Mustafa Halîfe el-imâm,Halîl Abdullah yeniçeri,cemâ'at:39,yevm:8,Mehmed bin Abdullah c.:140, yevm:11;Osman Beşe yeniçerî cemâ'at:22,yevm:11, Ali Mehmed Kuloğlu,Mustafa Osman Kuloğlu, Hasan Muslu Kuloğlu, Mustafa Kulağlu, Mehmed Kuloğlu.

Karye-i Çeltik,

'Osman Halîfe el-imâm, es-Seyyid Mehmed Abdullah, Timur Mustafa yeniçeri,cemâ'at:22,yevm:7, Süleymân Abdullah,Kuloğlu.

Karye-i

Tüfeng-i sağır:5, Mehmed Halîfe el-imâm,Mehmed Çelebi Kuloğlu.

Karye-i Küçük Susmğırılık,

Tüfeng-i sağır:2, Mustafa Halîfe el-imâm, Ramazan Abdullah yeniçeri cemâ'at:94,yevm:9.

Karye-i 'İsâbey,

Tüfeng-i kebîr:2,sağır:2,'Osman Nûh yeniçeri c.:50,yevm:7,Süleyman Kûrullah ,yevm:3.

Karye-i

Tüfeng-i kebîr:2, Kemâl Halîfe el-imâm, Süleymân Çavuşoğlu ra'iiyet kayd şud.

Karye-i 'Alâşâr,

Tüfeng-i kebîr:3,sağır:1, Halîfe el-imâm, Safer Beşe yeniçeri cemâ'at:22,yevm:11, Sun'ullah Kuloğlu, Osman Mahmûd ra'iiyet kayd.

Karye-i

Tüfeng-i kebîr:5,sağır:2, Receb Halîfe el-imâm, Çelebi İbrâhim ra'iiyet kayd şud.

Karye-i Hızır,

Tüfeng-i kebîr:6, Balı Halîfe el-imâm, Mehmed Halîfe el-imâm, Süleymân Bey yeniçeri cemâ'at:15, yevm:6.

Karye-i Karabalçık,
Tüfeng-i kebîr:1,sağîr:2, İbrâhîm Halîfe el-imâm.

Karye-i Aksungur,
Tüfeng-i kebîr:1,sağîr:3, Şa'bân Halîfe el-imâm.

Karye-i Bâdemlû,
Tüfeng-i kebîr:1,sağîr:2, Abdullah Halîfe el-imâm,şes-Seyyid Halîl
Ahmed.

Karye-i Emred Velî,
Tüfeng-i sağîr:1, Mehmed Halîfe el-imâm, Mustafa Kuloğlu, Mustafa
ra'yyet kayd şud.

Karye-i Hisn,
Tüfeng-i kebîr:4, Abdülkadîr Halîfe,el-imâm.

Sb Karye-i Çavuş,
Tüfeng-i kebîr:1,sağîr:2, Mehmed Halîfe el-imâm.

Karye-i Ahmed Bey,
Tüfeng-i kebîr:1,sağîr:4, Ahmed Halîfe el-imâm, Mustafa Kuloğlu.

Karye-i Akça,
Tüfeng-i kebîr:2,sağîr:1, Mustafa Halîfe el-imâm, Mustafa Kuloğlu.

Karye-i Değirmenli Kızık,
Tüfeng-i kebîr:1, Mehmed Halîfe el-imâm, Ahmed İlyâs yeniçeri
cemâ'at:26, yevm:8.

Karye-i Cumâ'lı Kızık,
Tüfeng-i kebîr:2,sağîr:6, Halîfe el-imâm, Mehmed bin Ahmed
yeniçeri c.:8,yevm:7,Abdullah Beşe yeniçeri,cemâ'at:24,yevm:7.

Karye-i Ada,
Tüfeng-i kebîr:4,sağîr:1,Şa'bân Halîfe el-imâm,Ali Beşe
Kuloğlu, Osman İbrâhîm ra'yyet şud.

Karye-i Seç,

Tüfeng-i kebîr:5, İbrâhîm Halîfe el-imâm. Cümlesi re'âyâdır.

Karye-i Dürdâne,

Tüfeng-i kebîr:2, Çelebi Halîfe el-imâm, Ca'fer Mustafa yeniçeri mütekâ'id cemâ'at:11, yevm:10, Mehmed Ali mütekâ'id yeniçeri, cemâ'at:15, yevm:7.

Karye-i

Mehmed Halîfe el-imâm, . Cümləsi reâyâdır.

Karye-i Hamidler,

Ali Halîfe el-imâm, İsmâil ra'yyet şud.

Karye-i

Tüfeng-i kebîr:1, sağır:1; Hasan Halîfe el-imâm, Ahmed Halîfe el-imâm.

Karye-i

Tüfeng-i kebîr:1, Ali Halîfe el-imâm.

Karye-i Ağlaşan,

Ali Halîfe el-imâm.

Karye-i

Mehmed Halîfe el-imâm.

Karye-i Aksu,

Tüfeng-i sağır ve kebîr:10, Süleyman Halîfe el-imâm.

Karye-i Dere kızık,

Tüfeng-i sağır (ve) kebîr:4, Çelebi Halîfe el-imâm.

Karye-i Cevizabad,

Tüfeng-i kebîr:5, sağır:1, Yûsuf Halîfe el-imâm.

Karye-i

Tüfeng-i Kebîr:3,sağîr:1,'Ivaz Halîfe el-imâm.

Karye-i

Tüfeng-i kebîr:3, Halîl Efendi el-imâm.

Karye-i Köprü Başı,

Mehmed Halîfe el-imâm.

Karye-i Yenice,

İbrâhîm Halîfe el-imâm.

Karye-i Fidyе Kızığı,

Tüfeng-i kebîr iki:2, Ali Halîfe el-imâm.

Karye-i Barak

Tüfeng-i kebîr:4,sağîr:3,Hüseyin Halîfe el-imâm.

Karye-i Barak,

Tüfeng-i kebîr:7, sağîr:5,el-Hâc Hasan Halîfe el-imâm, Mustafa Satılmış yeniçeri cemâ'at:24,yevm:3,Abdi bin Abdülkerim sipâhî c.:22, yevm:12, Ahmed Ali Kuloğlu,'Osman el-Hâc Ahmed ra'iyet kayd şud, 'Ömer bin Muslu ra'iyet kayd şud,Safer Ali ra'iyet kayd şud,Mehmed Ali ra'iyet kayd şud, İbrâhîm Abdullah ra'iyet kayd şud.

Yekûn:

Sağîr ve kebîr tüfengin cem'i:494,şehir ve kurâdan sağîr ve kebîr yalnız dört yüz doksan dört tüfenktir.Sahh.Tahrîren fî evâ-hir-i Rebî'i'l-Evvel li-sene seb'in ve elf.

Defter oldur ki:Nefs-i Bursa'da mütemekkin olub yedlerinde buccet-i şer'iyeleri olan eşraf-ı kirânın esâmîleri ki tahrîr olurur. Fî şehir-i Rebî'i'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Seyyid Hâşim Efendi bin Ca'fer Pâşâ, Seyyid Mustafa Çelebi
. , Seyyid Ca'fer Çelebi birâder-i Ş., Seyyid İbrâhîm Çelebi
birâder-i birâder-i Ş.

Seyyid Pâşâ Çelebi birâder-i Ş., Seyyid Ahmed Çelebi birâ-
der-i Ş., Seyyid Mehmed Çelebi bin Nakîb, Seyyid Zeynelâbidîn
bin Bey.

Seyyid Ahmed Çelebi birâder-i Ş., Seyyid Ahmed ve Seyyid
Rüstem ve Seyyid Sa'dî evlâd-ı Muslu Ağâ, Seyyid Ahmed Çelebi
bin , Seyyid Mehmed Efendi el-Müderris.

Seyyid Hayrullah Çelebi veled-i Ş., Seyyid Ali Çelebi imâm-ı
Kal'a, Seyyid Mehmed bin Seyyid Ahmed, Seyyid Mehmed Çelebi bin
Nûrullâh.

Seyyid Yahyâ bin Zeynelâbidîn, Seyyid Mehmed Efendi, Seyyid
Omer Çelebi, Seyyid Halîl Çelebi.

Seyyid Mustafa Çelebi, Seyyid Mustafa Çelebi bin Kâsım, Sey-
yid Kadri Çelebi, Seyyid İlyâs el-imâm bi-Buhârâ(?)

Seyyid Mehmed ve Seyyid Abdurrahmân ve Seyyid Abdullâh
Seyyid Mehmed , Seyyid Kâsım ve Seyyid Ali ve-
led-i Seyyid Münîf, Seyyid Receb ve Seyyid Mehmed ve Seyyid
Dervîş ve Seyyid Pîrî el-Karahisârî.

Seyyid Mehmed Çelebi bin Veli, Seyyid Lâtîf Çelebi, Seyyid
Mustafa veled-i Ş., Seyyid Çelebi el-müderris, Seyyid
Ahmed Çelebi

Seyyid Mehmed Çelebi el- , Seyyid Ya'küb Çelebi el-
müderris, Seyyid Mustafa ve Seyyid Mehmed birâder-i Ş., Seyyid
Mehmed Çelebi

Seyyid Abdurrahmân Çelebi , Seyyid Abdülbâkî Çe-
lebi el-müderris, Seyyid Mustafa , Seyyid Mehmed Çav-
uş, Seyyid Mehmed Çavuş, Seyyid Mehmed Çelebi el-müderris, Sey-
.49b yid Şa'bân , Seyyid Mehmed imâm-ı Sultân // Seyyid Mehmed
el-imâm, Seyyid Hamza, Seyyid Dâvud, Seyyid Mehmed, Seyyid Mehmed
Efendi el-müderris.

Seyyid Ahmed el-kâtib, Hüsâm Seyyid Mehmed Çelebi, Seyyid
Nizâm el-Haffâf, Seyyid Ahmed, Seyyid Hüseyin başı.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecme'in vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürseliñ el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fezâiluhü ve kîdvetü'l kudât ve'l-hukkâm ma'denu'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ İnegöl Kadısı zîde fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:Bursa Kadısı Mevlânâ Nu'mân ordüy-i hümâyûnuma 'arz-ı hâl gönderüb Geyikli Baba vak(fı)nda Baba Sultân dimekle ma'rûf karye ahâlisi imâm Mehmed Halîfe ve müezzin Mustafa ve diğere Mustafa ve Osmân ve Abdülkerîm ve diğere Osmân ve Hayreddîn ve Hüseyin ve Mehmed ve Ahmed ve 'Ömer ve 'Abdî ve diğere Mehmed ve Mustafa nâm kimesneler şer'-i şerîfe gelüb karye-i mezbûr Bursa Kazâsı sinurunda vâki' olub kadîmu'l-eyyâmîden Bursa Kazâsı mu-zâfâtından olmağla vâki' olan ahkâm-ı şer'îyye Bursa tarafından icrâ olunagelmîş iken ashâb-ı aşrafında ba'zı kimesneler hilâf-ı inhâ ile İnegöl'e tâbîdir deyü tekâlif-i 'örfiyye talebiyle rencide veremide iderler me'a hâzâ emr-i hâzâ ve mağfûrun leh Sultân Orhân Gâzî tâbe serâhuhü zamânında karye-i mezbûr Geyikli Baba'ya hîbe olunub vakf. olmağla hânesi olıyub min külli'l vechsiz olduğunaçellerimizde mu'af-nâme vardır deyü men' ve ref' olunub tekâlif-i 'örfiyye ve şakka ile kimesneye dahl ve ta'aruz ve rencide itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâ ideriz deyü ilâh eylediklerinde ilâm eylediğü eelden hazîne-i 'âmirende mahfûz olan mevkûfât defterlerine nazar olundukda Bursa ve İnegöl Kadılıklarının'avârız defterlerinde Geyikli Baba nâm karyenin hânesi olmağın imdi hilâf-ı şer' ve defter rencide olunmaya deyü fermânım olmuşdur.Buyurdum ki:hükm-i şerîfim vardıkda emrim üzre 'amel idüb dahî zikr olunan Geyikli Baba Karyesi hâne-i 'avârız defterlerine dâhil olmağla min ba'd mezbûru ehl-i 'örf tâifesi tekâlif-i 'örfiyye ve şakka tekâlifiyle rencide ve remide itmeyüb husûs-i mezbûr içün bir dahî emrim varmalu eylemeyesiz.Şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnu ellerinde ibkâ itdirüb 'alâmet-i şerîfe ittimâd kılâsız. Tahriren fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Zi'l-Hicce-i Şerîf sene seb'in ve elf.

'İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîf-

lerine dürer-i da'āvāt-ı sâfiyât ithâfından sonra taht-ı kazâ-i 'adâlet şî'ârınızda Bursa'nın şehîr Şubaşılığı işbu bin yetmiş senesi mâh-ı Cemâziye'l-Evvelinin ibtidâsından intihâsına varınca Seyyid Hüseyin sizlere virilmiştir. Kadîmden her ne olagelmış ise Subaşılığa âid olan ahz idüb hizmet-i şerîfinde istihdâm buyurasız. Bâkî emr-i fazîlet

Min Muhibbi'l-Muhlis Velî Ağâ
Kâim-i Makâm-ı Hüdâvendigâr

50a Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn huc-cetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in Nevlânâ Bursa Kadısı zîde fezâiluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûrede vâki' merhûm ve mağûm leh Sultân Mehmed Hân tâbe serâhuhü evkâfı karyelerinden Aksuğür nâm karye' ahâlisi ordüy-i hümâyûnuma gelüb defter-i cedîd-i hâkânide mukayyed evkâf-ı mezbûr re'âyâsı olub üzerimize edâsı lâzım gelen hukûk ve rusûmumuzu kânûn ve defter mücibince zabtımız vesâir emr-i şerîfle vâki' olan tekâlif cem'ine me'mûr olanlara virüb kusûrumuz yoğ iken hâlâ emînleri hilâf-ı şer' hilâf-ı şer' ve kânûn taleb eylediklerinde gayri Beylerbeyi ve Sancak Beyleri ve Şu Başılar ve vesâir ehl-i 'örf tâifesi tarafından bilâ emr-i şerîf tekâlif-i şâkka talebiyle rencide ve remide itdirmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâ eyledikleri ecden buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husûs-i mezbûr takyid idüb. fi'l-hakîka defter-i cedîd-i hâkânide mukayyed evkâf-ı mezbûre re'âyâsı üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennâk vesâir hukûk ve rusûmu kânûn ve defter mücibince zabtlarına ve emr-i şerîf vâki' olan sair tekâlif cem'ine me'mûr olanlara virüb kusûrları yoğiken ve edâlarında hâric-ez-defter âher diyârdan re'âyâsı yoğ iken hâlâ emînleri hilâf-ı şer' ve kânûn ber-vech-i dahl eylediklerinde gayri Beylerbeyi ve sancakları ve şu başıları ve adamları vesâir ehl-i 'örf tâifesi bilâ emr-i şerîf tekâlif-i şâkka talebiyle rencide eyledikleri vâki' ise ve aralarında hâric-ez-defter re'âyâsı men' ve ref' idüb min ba'd

bilâ emr-i şerîf evkâf-ı mezbûr re'âyâsına rencide ve remide itdirmeyüb husûs-i mezbûr için tekrâr şikâyet olunmalu eyle - meyesin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Muharemi'l-Harâm sene seb'in ve elf.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn huc - cetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecme'in el-muhtass bi-mezîd-i 'inâ - - yeti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:kazâ-i mezbûreye tâbi' Halifeli nâm-ı diğêr Sûfî Hüseyin nâm karye sâkinlerinden Mehmed ve küçük Mehmed ve Balı nâm kimesneler hâlâ mahrûse-i Bursa'da der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb defter-i cedîd-i hâkânide Ebü - dyyüb Ensârî evkâfı re'âyâsından olub her sene üzerimize edâsı lâzım gelen hukûk ve rusûm ve resm-i bennâkızı evkâf-ı mezbûre zâbitlerine virüb defterde mukayyed Akçekoyunlu yörüklerinden değil iken hâlâ mukâta'ay-ı mezbûr emîni olanlar mücerred celb için tekrâr resm-i bennâk vesâir rusûm talebiyle rencide iderler. Me'a hâzâ bu bâbda ellerimizde hüccet-i şer'iiyemiz vardır deyü bildirüb mücibince 'amel olunub sûret-i deftere muhâlif ve hüccet-i şer'iiyeye muhâlif bî vech ve bilâ sebep rencide itdiril- memek bâbında emr-i şerîfim vardıkda husûs-i mezbûra takyîd,âsı- tâne-i sa'âdetimden ihrâc olunmuş cedîd defter-i hâkânî sûretine ve hüccet-i şer'iiyeye nazâr idüb fi'l-vâki' kaziyye i'lâm olunduğu gibi ise ve mezbûrlar Akçekoyunlu re'âyâsından değil ise men' ve ref' idüb min bâ'd defterde mukayyed evkâf-ı mezbûr re'âyâsına hilâf-ı şer' ve kânûn ve muğâyir-i emr-i hümâ- yûn ve bî vech ve bilâ sebep rencide itdirmeyüb husûs-i mezbûr için tekrâr emrim varmalu eylemeyesin. Şöyle bileler ve ba'de'n nazâr bu hükm-i hümâyûnu mezbûrların yedlerinde ibkâ idüb 'alâ- met-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l- 'ısrîn min şehr-i Zi'l-Hicce-i Şerîf sené seb'in ve elf.

50b Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Bursa'da vâki' merhûm Gâzî Hüdâverdigâr Câmî'-i Şerîfide ev - kâf-ı mezbûre mahsûlünden olmak üzere yevmî an akçe vazîfe ve

Yenişehir hâsları mukâta'asından senede almak üzere altı müd hinta ile imâm-ı sâni olan Şeyh Hasan bu sene fermân olunan yoklamada fermân-ı 'âlî ile müd başına bir akçe vazîfe ile deyû berât-ı şerîf virilmeğin hâlâ fevt olmakla işbu râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân hâkânı Şeyh Abdullah zîde salâhuhü tevcîh olunub berât-ı şerîf virilmeğin bâbında iftihârü'l-emâcid ve'l-ikrâm bi'l-fiil hâssa Bostancı başı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan İbrâhîm zîde mecduhü 'arz itmeğin müşûrûn ileyhin 'arz-ı mûcibince bin yetmiş Rebî'u'l-Evvelinin altıncı gününden markûm Şeyh Abdullah imâm-ı sâni nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki: markûm varub câmi'-i mezbûrede imâm-ı sâni olub edâ-i hizmet eyledikten sonra ta'yîn olunan yevmî on akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf ola ve yevmî altı akçe hinta mukâbelesinde olan vazîfesin Yenişehir hâsları mukâta'ası mahsûlünden emîn olanlardan alub mutasarrıf ola. Ol bâbda âherden bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l yevmi's-sâdis min şehr-i Rebî'i'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

İşbu râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân hâkânı kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn mevlânâ Şeyh Abdullah zîde salâhuhü bi-mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb Bursa'da vâki' merhûm ve mağ-fûrun leh Gâzî Hüdâvendigâr tâbe serâhuhü evkâfı câmi'-i şerîfinde müteveffâ Şeyh Hasan yerine Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ikrâm bi'l-fiil hâssa Bostancı başı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan İbrâhîm zîde mecduhü inhâsı ve sûret-i ruûs-i hümâyûnum mûcibince bin yetmiş Rebî'i'l-Evvelinin altıncı gününden yevmî sekiz akçe vazîfe ile hatîb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki: mevlânây-ı merkûm varub câmi'-i mezbûrede hatîb olub şöyle ki: edây-ı hitâbetdir, mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî sekiz akçe vazîfesin altı akçesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden ve iki akçe vazîfesin Sultân Orhân evkâfı mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf olub ol bâbda hiç abad mâni' olmaya. şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. 1070.

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Kıdvetü'l-'ulemâi's-sâlihîn Mevlânâ Abdullah zîde 'ilmuhû hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem vücûd getürüb Bursa'da vâki' merhûm Alâaddincik evkâfı zevâyidinden müteveffâ şeyh mahlûlünden kıdvetü'l-emâsil ve'l akrân evkâf-ı mezbûre mütevellîsi Kâim-makâmı Osmân zîde kadruhunun arz-ı mûcibince bin yetmiş Rebî'u'l-Evvelinin dördüncü gününden yevmî beş akçe vazîfe ta'yîn idüb bu berât-ı sa'âdet âyât, behcet-gâyâtı virdim ve buyurdum ki: mevlânây-ı merkûm varub ta'yîn olunan yevmî beş akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre zevâyid-i mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf olub devâm-ı 'ömr-i devletim için ed'iyesine müdâvemet üzre ola ve müteveffây-ı merkûm Mehmed Efendi fikirâsından olub evkâf-ı mezbûre mahsûlünden yevmî on akçe vazîfe almağın beş akçesin mevlânây-ı merkûm Abdullah'a virilüb ve beş akçesin vakıf-mânde olmuşdur. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî Rebî'i'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Mahrûse-i Bursa'da vâki' Câmî'-i Kebîrde yevm-i isneynde ba'de salâti's-sabâh vâ'iz u nâsîh olan Hasan fevt olub mahlûl olmağın yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn Kıdvetü'l-'ulemâi'l muhakkıkîn Mevlânâ Ali bin Mehmed her vecihle mahall ü müstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı şerîfim virilmek bâbında Kadîy-ı Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Abdülbekî zîde fazlühü 'arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-i 'izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki, varub mezbûr Mevlânâ Ali bin Mehmed vech-i meşrûh üzre müteveffây-ı merkûmun yerine vâ'iz u nâsîh olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra vazîfe-i mu'ayyenesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-i devletimçün du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmayalar. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâlar. Tahrîren fî evâil-i şehri Rebî'i'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

Akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazlühü

tavkî'-i refî'-i hümâyün vāsıl olıcak ma'lûm ola ki:iftihârü'l havâss ve'l-mukarrebîn muhtelif ve mürekkhin bi'l-fiil dâru's sa'âdetim ağası olub evkâf-ı selâtın nâzırı olan Mehmed Ağâ dâ-me 'uluvvuhü ordüy-i hümâyünuma 'arz-ı hâl gönderüb Mahrüse-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun leh Sultân Orhân tâbe serâ-huhü evkâfı karyelerinden Alôşar ve Dürdâne nâm karyelerde vâki' ve yine zikr olunan karyelerde doğub ve büyüyüb kadîmden hukûk ve rusûmun cānib-e vakfa edâ edegelüb re'âyânın 'avâriz-hānesine bağılı olub beher sene 'avârizların edâ edegelen re'âyāya siz ki babanız āher diyārdan gelmişdir deyü gühercile bedeli taleb idüb rencide itmeleriyle vakf-ı mezbûr re'âyāsına küllî gadr ve ta'addî ider ol makûle zikr olunan karyelerde tevellüd idüb hāne-i 'avâriz edâ idegelen re'âyādan ve oğlanlardan gühercile bedeli taleb olunmayub mütekâ'id emînle ber-vech-i hilāf-ı şer' ve kânûn rencide veremide itdirilmemek bābında emr-i şerif virilmek ricāsına i'lâm eyledüğü ecluden imdi vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak fermânın olmuşdur. Buyurdum ki: hükm-i şerifim vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzre 'amel idüb dahī vech-i meşrûh üzre zikr olunan karyelerde doğub ve büyüyüb her sene 'avâriz vesāir tekālif-i edâ eyledikleri re'âyādan gühercile bedeli alıñub kemā-kân min ba'd mezbûrları hilāf-ı şer' ve kânûn mugāyir-i defter ve emr-i hümâyün mütekâ'id emînlerin ol vecihle rencide veremide itdirmeyüb husûs-i mezbûr için dahī emrim varmalu eylemeyesin. Şöyle bilesin 'alāmet-i şerife i'timād kılasın. Tahrīren fī'l-yevmi't-tāsi' şehri Muharremi'l Harām 1070)

Be Makām-ı Sahrāy-ı Karaağaç

Nişān-ı şerif-i 'ālī-şān.

İşbu râfi'-i tevkî'-i refî'i'ş-şān hākānī kıdvetü'l-'ulemāi'l muhakkıkīn Mevlānā Abdullah zīde 'ilmuhū hakkında mezīd-i 'ināyet-i pādīşāhānem vücūda getürüb Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun leh Gāzī Müdāvendigâr tâbe serāhuhü evkâfı cāmi'-i şerifin müteveffā Şeyh Hasan yerine iftihârü'l-emācid ve'l-ikrām bi'l-fiil bostancı başı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan İbrāhīm zīde necduhü 'arz ve süret-i ruûs-i hümâyünüm mücibince bin yetmiş Febi'u'l-Evvelinin altıncı gününden yevmī altı akçe

vazife ile yevm-i cum'ada vâ'iz u nâsîh nasb ve ta'yûn idüb bu berât-ı hümâyûn 'izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki:mezbûr varub câmi'-i mezbûrda vâ'iz ve nâsîh olub şöyle ki:vâ'az ve nâsîhâtı edâ eyladikden sonra ta'yîn olunanyevmî altı akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellî yedinden alub mu - tasarrıf ola.Ol bâbda bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya.Şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî'l-yevmi's-sâbi' şehr-i Rebî'u'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Be Makâm-ı Edirne

lb Düstûr-i ekrem,müşîr-i mufahham,nizâmü'l-'âlem müdebbir-u umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütimmu bi'r-re'yi's-sâib müessis-u bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl,seyyid- u erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâlmütehakkık-ı bi-sınlıf'l-meliki'l e'âlî vüzerây-ı 'ızâmdan vezîrim İsmâil Pâşâ edâmellâh Te'âlâ iclâlehü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem vilâyet-i Anadolu'da birkaç senede bir def'a vezîr - nân de ihrâc olunub baba kaleme tâbi' olan dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ve cebecilerinden mâ'adâ saruca ve sekbân elinde olan tüfenk teftiş ve tefahhus olunub ve bi'eyy-i vech kân cem' olunmak kânûn-i kadîm iken birkaç seneden beru bu kânûn iedâ olunmayub müsâmaha olunmağla her kes tüfenk sâhibi olub ve gittikçe teftiş ve tefahhus tahsîl eylemeleri ile Celâli zühûruna bâis ve bâdî olmağın ol kânûnda mukarrer üzre hâliyâsı hizmet-i mezbûreye bi-'inâyeti'l-lah-i Te'âlâ virilen Abaza Hasan Paşa tevâbi' ve levâhıkından olanlar ve tevâbi'in-den olmayub tahrîb-i memleket ve ra'ıyyet itmekle atabe-i 'aliyye isyânı zamânından kendü ile me'ân şekâvetde bulunanlardan gerek vezîr ve mîr-i mîrân ve mîr-livâdır gerek monla ve kadı ve müderris ve yeniçeri ve sipâhî ve müteferrika ve çavuş ve zâ'imdir aslâ te'hîr itmeyüb bilâ tevkîf her kande bulursanız ve her ne mahalde haber alırsanız önüne gelene amân virmeyüb ve baîd yerde haber alduguna bölük gönderüb getürdüb sipâhî ve yeniçeri ocakları tarafından ta'yîn olunan zâbitleri ma'rifeti ile ve mukaddemâ haklarında mecmû'-i 'ulemây-ı 'ızâm imzâlarıyla virilen fetevây-ı

şerīfe mūcibince haklarından gelüb bir vecihle emān ve zamān
virmeyesin, akçe ve pul ve himāye ve ricā ve şefā'at ve gayri ta-
rīk ile halās idersen Peygamberimiz Muhammed Mustafa hazretle-
rinin rūh-i şerīfleri hakkıçün sana bir tarīkle emān virmeyüb
ben senin hakından gelirim ona göre bu bābda

getürüb ve me'mūr olduğun Anadolu ve Karaman ve Adana ve
Mar'aş Eyāletlerinde gezdiğin yerlerde ehālīy-i vilāyet ve sük-
kân-ı memleket ve bi'l-cümle fukarā ve ra'ıyyetden bir kimesne
sana gelüb şikāyet iderse mübāşir gönderdib behemkâ' huzū-
runda müdōfa-i şer' idüb üzerine sübüt bulduktan sonra mazlū-
mun hakkın zālimden halās ve kendüye teslīm idüb şer'la hakkın
lāzım geleni icrā eylesesin ve her uğradığın kazānın kadısın
nevāhīsinde vāki' olan da'avāy-ı şer'ıyyeyi görmek için sınır
ve hudūduna değin me'an getürdüb icrāy-ı ahkām-ı şer'ıyye itdi-
resin ve her uğradığın kasaba ve kurā ve şehir ve pazar vesāir
cem'-i nās olan mahallerde dört tarafın muhkem teftiş ve tefah-
hus idüb zikr olunan iki tāifeden gayri saruca ve sekbān ve at-
lu ve piyāde ve re'āyā vesāirlerin ellerinde bulunan tüfenk ma-
kūlesin bi'ıyy-i vech kân ellerinde alub, virmekte ta'addī
idenleri bilā emān salb ve siyāset idüb ve cümlesin cem' itdik-
de evvel-be-evvel devlet-medārıma mu'tād-ı kadīm üzre cebe-
hāne-i 'āmirime gönderüb eline virilen hatt-ı hümāyūn sa'ādet-ı rak-
rūnum olan fermān-ı hümāyūnumu yerine getüresin ve bu fermān-ı
'ālī-şānım sādır olmuşdur buyurdum ki vusūl buldukda bu
bābda sādır olan emrim üzre 'amel idüb dahī vech-i meşrūh üzre
me'mūr olduğun Anadolu ve Karaman ve Adana ve Mar'aş Eyāleti'nde
celālī tevābi'inden ve e'vān ve her kim bulunursa önü-
ne geleni ahz ve ba'id yerde haber alduguna bölük gönderüb getür-
düb ta'yin olunan yeniçeri ve sipāhī zābitleri ma'rifeti ile ve
mukaddemā haklarından mecmū'-i 'ulemāy-ı 'ızām imzāsıyla virilen
fetevāy-ı şerīfe mūcibince emān ve zamān virmeyüb haklarından
gelüb akçe ve pul ve himāye ve ricā ve şefā'at ile eşkıyāyı
halās idüb başını ve zāyi' eylemekden be-gāyet ihtirāz
ihtirāz eylesesin ve iki tāifeden gayri atlu ve piyāde her kimde
tüfenk bulunur ise ellerinden alub cem' iddikce evvel-be-evvel
cebe-hāne-i 'āmirime gönderüb teslīm eylesesin ve virmekte ta'ad-

dî idenleri bilâ emân salb ve siyâset ve her vardığın kazânın kadısın nevâhîsinden ve hudûdundan çıkıncame'ân getürüb icrây-ı ahkâm-ı şer'iiye ile zulme idâ gelen şakîlerinin huzûrunda ihzâr ve müdâfa'ay-ı şer' idüb me'âzî hakkın alıvirdikden sonra şer'la lâzım gelen icrâ eyleyesin ve bi'l-cümle eline virilen hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumda sâdır olan fermân-ı celîli'l kadrîm yerine getürüb dîn-i mubîn ve devlet-i 'aliyyeme hidemât-ı cemîle vücûda getürmeğe sa'y u ikdâm ve bezl ü ihtimâm eyleyesin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâ-hir-i Zi'l-Ka'de-i Şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Bursa

2a Süret-i berât-ı 'âlî-sândır.

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân zîde mecduhû dîvân-i hümâyûnuma ge-lüb 'arz-ı hâl sunub Vilâyet-i Anadolu'da vâki' Hüdâvendigâr ve Karasi ve Biga ve Kütahya ve Teke ve Hamîd ve 'Alâiyye ve Kara-hisâr-ı sâhib ve Aydın ve Saruhân ve Muğla ve Ankara ve Sultan-önü ve Menteşe Sancaklarında ve Kocaili Sancağında vâki' İznik ve Gürle ve Yalak-âbâd ve Karamürsel Kazâlarının usluû-i sâbık üzre ki cem'an senede iltizâmı yiğirmialtıyüko tuzsekizbinüçyüz akçeye olub bin yetmiş senesine mahsûb olmak üzre kadîmden zabt oluna geldiği üzre Karasi ve Teke ve tevâbi'i sancaklarının muhassillîği ile me'an bana der-'uhde olunmak fermân olunur ise iltizâm ve kabûl iderin şoî şartla ki: mukâta'ât kadîmden olagel-diği üzre zabt itdirilüb ve müceddiden hâne-i 'avârıza kayd ve tahrîr olunan re'âyânın üçyükksekizbinüçyüz akçe ihrâcâtı ve altıbindörtüüz akçe vazîfe virilüb ki cem'an üçyükon-beşbinyüzseksen akçe olub hân-i muhâsebede deynine mahsûb olmak üzre sefer-i hümâyûn mühimmâtıçün bin yetmiş Muharreminin gurre-sinden bir sene tamâmına değin zabt ve kendüye der-'uhde olun-mak bâbında 'inâyet eylediği bin altmış dokuz Cemâziye'l-Evve-lininon dokuzuncu günü 'arz olundukda vech-i meşrûh üzre tâ -rîh-i merkûmdan bir sene tamâmına değin kadîmden olageldiği üz-re zabt ve der-'uhde olunmak fermânım olmağın Karasi ve Teke ve tevâbi'i sancaklarında muhassil-i emvâl olmak emr idüb buyurdum ki: bir ân ve bir sa'ât te'hîr ve terâhî eylemeyüb zikr olunan

sancaklarda vâki' mukâta'ât emînleri ve mübâşir-i emvâl olanları getirüb şimdiye değin bir def' görülmeyüb muhâsebeleri hak ve 'adl üzre dikkat ve ihtimâm idüb ber-mücib-i kastı'l-yevm bi-hasbi's-şer' ve kânûn defterlerinde eyeleyen malımı mîrî için taleb ve tahsîl ve ahz ü kabz idüb malımdan zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmamak üzre hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki: zikr olunan sancaklarda vâki' ilh.mirlü ve ehl-i berât ve mütekâ'id sipâhî ve sipâhî-zâde ve tekke-nişîn ve zâviyedârân ve derbendci ve köprüci ve mu'tak kul ve âher diyârdan gelüb zikr olunan sancaklarda tevattun idüb muharrer-i vilâyet kimesneye ra'iiyet ve hâne-i 'avâriz kayd ve tahrîr olunmayub hâric-ez-defter olanlardan ve bi'l-cümle 'avâriz-ı dîvândan ve tekâlif-i 'örfiyyeden mu'âf ve müsellemler olanlardan mu'âfiyetleri ve 'avârizları mukâbelesinde târîh-i merkûma mahsûb olmak üzre zamânı hulûl eyledikde nefer başına yüz akçe bedel-i gühercil ve koyunu olanlardan mu'tâd-ı kadîm üzre koyun başına birer akçesin 'âdet-i ağnamların cem' ü tahsîl idüb olagelmîşe muhâlif bir ferde ta'allül ve nizâ' itdirmeyüb ve zulmü ta'addî olunmaya ve zikr olunan üçyükksekizbin akçe ihrâcâtı altıbin-dört yüzseksen akçe vazîfe sûret-i zahriyyeler mücibince virilüb sene âhîrinde uslûb-i sâbık üzre mahsûb olub ve malıma müte'allık umûr-i küllîye ve cüz'iyeden sana takvîz(?) ve sipâriş olunmuşdur. Sen de ona göre üzre olub şer'an ve kânûnen malım zuhûr ve müteveccih olur ise bî kusûr velâ kesîr mîrî için taleb ve tahsîl idüb ve emvâl-i müteferrika ve mâl-ı gâib ve yâve kaçkun ve beytü'l-mâl-i 'âmme ve sâir emvâl-i hâssadan her kimin zimmetinde bir akçe bâkî komyasın ve şer'an malım her kimde zuhûr ider ise taleb etmek murâd olundukda müteferrika ve çavuş ve erbâb-ı timâr vesâir askerî tâîfesinden ve e'yân-ı vilâyetden ba'zı zî-kudret kimesneler mâni' olmak isterler ise ol makûleleri men' ve ref' eyleyebisiz ve siz ki Livâ-i mezkûrda olan kadıllarsız, siz dahi muhassil-i mûmâ ileyh malımın tahsîli bâbında lâzım gelen mahallerde her biriniz gereği gibi mu'âvenet ve muzâheret eyleyesiz. 'Avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden ve hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugâyir-i emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesiz.

Ve sen ki muhassil-i mûmâ ileyhsin malımın itlâfından ve zulm ve ta'addiden be-gâyet ihtirâz eylesesin.Şöyle bilesin, 'alâ - met-i şerîfe i'timâd kılasın.Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l 'ısrîn (min)şehr-i Cemâziye'l-Âhir sene tis'a ve sittîn ve elf.

el-Mahbûb Hurrîrehû el-Fakîr

Yûsuf en-Nâib bi-Mahkeme-i Mahmûd Pâşâ

Kostantinîyye 'Afallâhu

2b Nişân-ı şerîf oldur ki:

Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Mâh-i Devrân Sultân tâbe serâhu-hûnun türbe-i şerîfinde yevmî iki akçe vazîfe ile cüzkhân Mahmûd müderris olub cüz-hânlık ciheti ile mâni' olub edâ-i hizmet eylemediğinde ref' olunub yeri işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûn hâkânî Mustafa bin Ahmed mahall ü müstehakdır deyû tevcîn olunub berât-ı 'âlî-şânım virilmek ricâsına iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn bi'l-fiil bâbu's-sâ- 'âdetim ağası olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvvuhûnun 'arz-ı mûcibince ref' olunan Mahmûd yerine yetmiş Saferinin on üçüncü gününden yevmî iki akçe vazîfe ile cüz-hân nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdur ki:mezbûr varub hizmet-i lâzimesin edâ eyledikten sonra vech-i meşrûh üzre ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf olub ol bâbda ref' olunan Mahmûd ve taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' ve müzâhim olmayub dahl ve ta'rîz kılmaya.Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalalar.Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî-'aşar (min)şehr-i Safer li-sene seb'in ve elf.(Kayd:21 Rebî'u'l-Evvel 1070)

Be Nakâm-ı Edirne

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân,

Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağîûrun leh bundan akdem Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Hoca Mercân-zâde Abdullâh dâru'l-kubrâsında vazîfe-i mu'ayyenesiyle şeyh olan işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûn hâkânî İbrâhîm hizmetinde mecd ü sâ'y olub dahl icâb ider hâli yoğ iken diğeri İbrâhîm Ali bî vech dahl idüb gadr eylemekle ref' olunub gürü kendüye ibkâ ve mukarrer kılınmak bâbında 'inâyet-ricâ eylemeğin hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb ken-

dü 'arz-ı hâli mûcibince bin yetmiş Rebî'ü'l-Âhirinin beşinci gününden ibkâ ve mukarrer idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki:mezbûr varub kemâ-kân dâru'l-kurâ şeyhi olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf ola.Ol bâbda ref' olunan diğeri İbrâhîm Ali ve âherden bir ferd dahl ve ta'arruz kılmaya.şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Fi'l-yevmi's-sâdis (min) şehr-i Rebî'i'l Âhir sehe seb'in ve elf.

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki:işbu hâfız-i hâlâ 'arz-ı murâd olan Bursa ve tevâbi'inin bedel-i tekâ'udi tarafımızdan 'izzetlü birâderim ağâya zabt ve rabtın ber-vech-i maktû'an bin yetmiş senesin mahsûb olmak üzere yediyüksekse akçeder-'uhde eyleyüb bu âna değün ne menvâl üzere zabt ve rabt olagelmiş ise mezbûr dahî Bursa Sancağının bedel-i tekâ'udi ol minvâl üzere zabt ve rabt eyleyüb yedine berât-ı 'âlî-şân virüb meblağ-ı mezbûrdan ikiyükkırkbin akçesin bu def'a peşin alub kabz idüb bâkî zimmetlerinde beşyükkırk akçemiz kalub inşâ-Allâh Te'âlâ muhassil-ı mübâşeret eyledikde evvel-be-evvel edâ ve teslim üzere kul olunub yedlerine işbu temessük virildi.Tahrîren fî gurre-i Receb sene tis'a ve sittin ve elf.

3a Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân budur ki:
İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn hâkânî Mustafa hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Bursa'da vâki' Şeyh Kut - buddîn Ebû'İshâk Kâzerünî 'imâret-i 'âmiresinde iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn dâru's-sa'âdetim ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvuhunun 'arz-ı mûcibince Celâlî tâbi' olub vakfa hiyâneti zuhûr eylemekle ref' olunan Ahmed yerine bin altmış dokuz Rebî'ü'l-Âhirinin yigirmi sekizinci gününde yevmî iki akçe vazîfe ile senede bir müd hinta ile vekîl-i harc nasb ve ta'yîn idüb buberât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki:mezbûr varub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfesin ve senede bir müd hinta sin evkâf-ı(mezbûre) mahsûlünden alub mutasarrıf ola.Ol bâbda âherden bir ferd mâni' ve müzâ-

him olmaya.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kıl sın.Tah-
rîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-'ısrîn min şehr-i Rebî'i'l-Âhir
sene tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd:7 Rebî'u'l-Evvel 1070)

Be Makâm-ı Kostantiniyye

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûne hâkânî Kıdve-
tü'l-'ulemâi'l-muhakkikîn Ali bin Mustafa zîde 'ilmuhû mahall ü
müstehak olmağın hakkında mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem zuhûra
getürüb mahrûse-i Bursa'da vâki' Yıldırım Hân Câmi'-i Şerîfinde
ba'de salâti'l-cum'a va'az üzre âhir cihet ihtiyâr eyledüğü ecl-
den ref' olunub ve Abdullah yerine muhtâru'l-'örfi't-temekkün
itmeğın sarây-ı cedîdim ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan
Muharrem Ağâ dâme 'uluvvuhûnun 'arz ve ruûs-i hümâyûnun mücibin-
ce bin yetmiş Rebî'u'l-Evvelinin dördüncü gününden yevmî on akçe
vazîfe ile vâ'iz nasb idüb bu berât-ı hümâyûn-i 'izzet makrûnu
virdim ve buyurdum ki:mezbûr varub hizmet-i lâzimesin mer'î ve
müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî on akçe vazîfesin
evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alub mutasarrıf olub ref' olunan mez-
bûr Seyyid Abdullah ve taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve râfi'
olmaya.şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. 1070

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân

Mahrûse-i Bursa'da vâki' etmekçiler yiğid başılığı işbu dâren-
de-i fermân-ı hümâyûn Terli Mehmed nâm kimesneye tevcîn olunub
berât-ı şerîf virilmek bâbında 'ınâyet ricâ eylemeğın hakkında
mezîd-i 'ınâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb olağeldiği üzre
yiğid başı olmak emr idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyur-
dum ki:mezbûr varub mahrûse-i mezkûrda vâki' etmekçilerin ola-
geldiği üzre yiğid başısı olub taraf-ı âherden kimesne mâni'
ve müzâhim olmaya.şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.
sene seb'in ve elf.

53b

Düstûr-i mükerrem müşîr-i hufahham nizâmu'l-'âleâ müdebbi-
ru'l-cumbûr bi'l-fikri's-sâkıb,mütemmim-u bi'r
re'yi's-sâib müessis-ü bünyanü'd-ğevle ve'l-ikbâl müşîr-u
erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâl mütehakkık-u bi-sınıf-ı 'evâtıfı

e'lâ vüzerây-ı 'âzâmımdan vezîrim İsmâil Pâşâ edâemellâh
Te'âlâ iclâlehü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm
ola ki: bundan akdem Vilâyet-i Anadolu da birkaç senede bir ve-
zîr-i nâmdar ihrâc olunub Baba kaleme tâbi' olan dergâh-ı
mu'allâm yeniçerileri ve cebecilerinden mâ'adâ saruca ve sekbân
elinde bulunan tüfenk teftîş ve tefahhus olunub ve bi-eyyi vech
kân cem' olunmak kânûn-i kadîm iken birkaç seneden berû bu kân-
nûn edâ olunmayub müsâmaha olunmağla herkes tüfenk sâhibi olub
gitdikce ve kesret tahsîl eylemeleri ile celâl zuhûruna
bâ'is ve bâdî olmağla ol kânûn-i mukarrer üzre hâliyâ hizmet-i
mezbûreye ve bi-'inâyeti'llâhi Te'âlâ cezâ ve virilen
Abaza Hasan Pâşâ'nın ve yanında olan e'vân ve ensârının tevâ-
bi' ve levâhıkında olanlar ve tevâbi'inden olubbu def'a tah-
rîb-i memleket isyan zamanında kendi ile
mean şekavette bulunanlardan gerek vezîr ve mîr-i mîrân ve mîr-
livâdır ve gerek monla ve kadı ve müderris ve yeniçeri ve sipâ-
hî ve müteferrika ve çavuş ve ra'ıyyemdir aslâ te'hîr itmeyüb
bilâ tevkîf her kande bulursan önüne gelene emân vermeyüb ve
ba'id yerde haber aldığını bölük gönderüb getürdüb sipâhî ve
yeniçeri ocakları tarafından ta'yîn olunan zâbitlerime'rifetle-
riyle ve mukaddemâ haklarında mecmû'-i 'ulemây-ı 'ızâr imzâları
ile virilen fetevây-ı şerîfe mücibince şer'la haklarından gelüb
bir vecihle emân ve zemân vermeyesiz. Akçe ve pu' ve hisâye ve
ricâ ve şefâ'at ve gayri tarîk ile halâs idersen Peygamberimiz
Muhammed Mustafa'nın sallâllâhu 'aleyhi ve sellem Hazretlerinin
rûh-i şerîflerihakkıçün sana bir tarîk ile emân vermeyüb ben
senin hakkından gelirim ona göre bu'âbda
getürüb ve me'mûr olduğun Anadolu ve Karaman ve Edirne ve Mar'as
Eyâletleri gezdiğin yerlerde ahâliy-i vilâyet ve sükkân-ı mem-
leket ve bi'l-cümle fukara ve ra'ıyyet bir kimesne sana gelüb
şikâyet ider ise mübâşir gönderüb beheme-hâl huzûrunda müdâ' şer'
idüb üzerine subut bulduktan sonra mazlûmun hakkın zâlimden
halâs ve kendüye teslim idüb şer'la hakkından lâzım geleni ecro
eyleyesin ve her uğradığın kazânın kadısı ceza qavâki' olan
da'ävây-ı şer'iyyeyi görmek için sınır ve hudûdu ceza qavâki' değin me-
'an gönderüb icrây-ı ahkâm-ı şer'iyye idesin ve her uğradığın
kazâda ve kurâ ve şehir ve bazâr vesâir mecme'-u nâs olan mahal-

lerde teftiş ve tefahhus idüb zikr olunan iki tâlifeden gayri sır-
ça ve sekbân ve atlu ve piyâde ve re'âyâ vesâirin elinde bulunan
tüfenk-makulêsîn, bi-eyyi vech kân ellerinden alub, virmekte ta'al-
lül idenleri bilâ emân salb ve siyâset idüb ve cümlesin cem' ey-
ledikce evvel-be-evvel dürr-i devlet-medârıma cebe-hâne-i 'âmi-
reme gönderüb eline virilen hatt-ı hümâyün -i sa'âdet-mak-
rûnumda olan fermân-ı hümâyünümü yerine getüresiz deyü fermân-ı
'âlî-şânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki: vusûl buldukda bu sâbda
sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî vech-i meşrûh üzre me'mûr
olunduğun Anadola ve Karaman ve Adana ve Mar'aş eyâletlerinde
Celâlî tevâbi'inden ve e'vân ve ensârından herkim bulunursa önü-
ne geleni ahz ve ba'id yerde olanı bölük gönderüb getürdüb ta'-
yîn olunan yeniçeri ve sipâhî zâbitleri ma'rifetleri ve mukad-
demâ haklarında mecmû'-i 'ulemâ-i 'ızâm imzâsı ile fetevây-ı
şerîf mücibince emân ve zamân virmeyüb haklarından gelüb akçe
ve pul ve himâyet ve ricâ ve şefâ'at ile istitây-ı hulûs idüb
başını ve dînini zâyi' eylemekden be-gâyet ihtirâz eylesesiz .
Ve iki tâlifeden gayri atlu ve piyâde herkesde tüfenk bulunur
ise ellerinden alub cem' idince evvel-be-evvel cebe-hâne-i 'âmi-
reme gönderüb teslîm eylesesiz. Virmekte ta'allül idenleri bilâ
emân salb ve siyâset ve her vardığın kazânın kadısı nevâhisinden
ve hudûdundan çıkınca me'an getürüb icrây-ı ahkâm-ı şer'iyeye
ilezûlm idegelen şakîlerinin hasımların huzûrunda ihzâr vemmüda-
faa-i şer' idüb mazlûmun hakkın alıvirince şer'la lâzım gelen ic-
râ eylesesin. Ve bi'l-cümle eline virilen hatt-ı hümâyün
şevket-makrûnumdan sâdır olan fermân-ı celîli'l-kedrimi yerine
getürüb dîn-i mubîn ve devlet-i 'aliyyeme hidemât-ı cemîle vü-
cûd getürmeği ve mecd ü sâ'y //54a ikdâm ve bedel-i ihtimâm
idesin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahriren
fî evâhir-i Zi'l-Ka'de sene tis'a ve sittîn ve elf. (Vasale: 2
Rebî'u'l-Evvel 1070)

Be Makâm-ı Bursa el-Mahrûse

'Izzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîf
şerî'at-âyân ve mahfel-i münîf ma'delet

dürer-i da'âvât-ı sâfiyât mahabbet-fuzûn ithâfından
sonra muhlisâne budur ki: taht-ı kazâ-i 'adâ-
let-şi'ârınız olan Mahrûse-i Bursa'da ağâ ve zâbit olan Ali Ağâ

ref' olunub yerine ikinci acemi çorbacı olan emekdârlardan Mustafa Subaşı zîde kadruhû nasb olunmağla mektûb-i meveddet-numûn tahrîr ve irsâl-i huzûr-i şerîfleri kılındı. Şerêf-i vusûlünde olagaldığı üzere ağalık umûrunda mezbûru istihdâm idüb yeniçeri ve acemioglani ve topçu ve cebeci tâifesin mezbûru zabt ve rabt itdirdüb vezâif-i mezbûrda bilâ vâris fevt olanların metrûkât-ların merkûme ahz ve kabz fûruht itdirüb hâsıl olan nukûdu müfredât defteriyle mezbûre teslîm ve irsâl buyurasın. Bâkî hemîşe şerî'at .Tahrîren fî gur-re-i Rebî'i'l-Evvel sene seb'in ve elf. (Kayd:3 Rebî'u'l-Evvel 1070)

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhû Kıdvetü'l-emâsil ve'l,akrân emîni zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: Kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân bi'l-fiil matbah-ı 'âmirem emîni 'Ömer zîde mecduhû dîvân-i hümâyûnuna mühürlü tezkire gönderüb nefsi-i Bursa'da her hafta matbah-ı 'âmireye altmışyuk buz gelmek mu'tâd olub lâkin Bursa'dan Edirne'ye gelmesi mümkün olmamağla hâlâ Edirne'de buz istirâ olmamağın istirâ olan buz virilmek üzere mühimmât-ı mezbûre için ta'yîn olunan Bursa mukâta'ası malından hâssa buzcu başıya bin yetmiş senesi malından ellibin akçe virilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak fermânım olmuşdur. Buyurdum ki: hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî Edirne'de istirâ olunan buz virilmek üzere mühimmât ve buz için ta'yîn olunan mukâta'ay-ı mezbûre malından hâssa buzcu başı zîde kadruhûya ellibin akçe alıvirüb mukâta'ay-ı mezbûre emînine bir vecible ta'allül ve muhâlefet itdirmeyesiz. Ve meblağ-ı mezbûr tamâmen teslîm oluna ve ile hüccet idüb bu cânibe 'arz ve i'lâm eyleyesiz. 'Avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâbeleden be-gâyet ihtirâz idüb emr-i âher irsâline muhtâc eylemeyesiz. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kilesin. Tahrîren fî'l-yevmi's-sânî ve'l-'ısrîn (min) şehr-i Safer sene seb'in ve elf. (Kayd:22 Safer 1070)

Edirne

4b

'Izzetlü ve faziletlü efendi hazretlerinin meclis-i şeriflerine şerî'at şî'ârlarına dürer-i da'āvāt ithâfından sonra inhâ olunur ki:hâliyâ ber-vech-i arpalık Bursa Sancağına mutasarrıf olan Kurd Ahmed Pâşâ Efendi hazretlerinin hâsıllarından Mahrûse-i mezbûre subaşılığı işbu bin yetmiş senesinde vâki' mäh-i Rebî'i'l-Evveli gurrelerinden üç ay tamâmına değin kadîmden Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Ağâ zîde kadruhûya tevcih olunub der-'uhde olunmuşdur.Mezbûr dahî kadîmden olageldiği üzre kabûl itmeğın mezkûr subaşılık umûruna istihdâm eyleyüb kadîmden ne vecihle zabt ve rabt olagelmiş ise bi-hasbi's-şer' ve'l-kânûn âheri dahl itdirmeyüb taht-ı himâyenizde olalar.Bâkî hemîşe der-sancağ-ı şerîf dâim bād.

Veli Ağâ Kâim-makâm-ı Bursa Hâlâ

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denü'l fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'în vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazlühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki:Bursa sâkinlerinden Ali nâm kimesne dîvân-i hümâyûnuma 'arz-ı hâl sunub Mahrûse-i Bursa'da Tatarlar kapusu dâhilinde müceddiden binâ eyledüğüm buz-hänenin Bursa'da vâki' buz-hâne emînlerine ayda seksenbir akçe mîrî mahsûl virmek üzre mahalline kayd olunub âherden müdâbale olunmak bābında emr-i şerîfim virilmek ricâ iderim deyü fermânım olmuşdur buyurdum ki:hükm-i şerîfim vardıkda bu bābda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî vech-i meşrûh üzre kayd olunan buz-hänenin māl-ı maktû'un kânûn ve defter mücibince virdikden sonra elinde olan ma'mûlün bih temessüküne muhâlif ve şer'-i kânûna muğâyir âheri müdâbale itdirmeyüb ve ziyâde talebiyle ta'cîz itdirmeyesin.Şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûn elinde ibkâ idüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.Tahrîren fi'l yevmi'l-hâmis ve'l-'ısrîn min şehri Zi'l-Ka'de-i Şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Bursa

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazl ve'l-keîâm

kadıları zîde fazluhumâ tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun leh Sultân Yıldırım Hân tâbe serâhûnun evkâfı karyelerinden dârende-i fermân-ı hümâyûn Samanlı ve Susıgırlık nâm karyeler ahâlisi dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı ihhâl idüb bunlar evkâf-ı mezbûre karyelerinin çeltikci re'âyâlarından olub tekâlîf-i şakka tekâlîfi ile rencide olunagelmîş değıil iken hâliyâ Beylerbeyi adamları ve Şancak Şubaşılıarı vesâir ehl-i 'örf tâifesinden ziyâde bunların evleri üzerinie konub yemek ve koyun ve kuzu ve yağ ve bal ve bunun emsâli bilâ emr-i şerîf tekâlîf-i şakka tekâlîfi ile rencide eylediklerini bildirüb hilâf-ı şer'-i şerîf rencide olunmayub men' ve ref' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecluden buyurdum ki:hükm-i şerîfim vardıkda husûs-i mezbûre tamâm-ı hâk ve 'adl üzre mukayyed olub göresin 'arz olunduğı gibi bunlar vakf-ı mezbûrun çeltikçisi olub tekâlîf-i şakka tekâlîfi ile rencide veremide olunagelmîş değıiller iken hâlâ Beylerbeyi adamları ve Şancak Şubaşılıarı vesâir ehl-i 'örf tâifesi tarafından bilâ emr-i şerîf tekâlîf-i şakka tekâlîfi ile rencide eyledikleri vâki' ise min ba'd şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyüb isim ve resimleri ile 'arz idüb bir dahî emr varmalu eylemeyesin.Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.Tahrîren rî evâhir-i Zi'l-Ka'de-i Şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.

55a Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn hucce-tü'l-sakka 'ale'l-Halkı ecma'in el-muhtass bi-mezîd-i 'inâye - ti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûrede vâki' Yenibân'da sâkin el-Hâc 'Ömer bin Ebûfakîh'den bin kuruş ve Nikola Kosta nâm zimmeden beşyüz kuruş ki cem'an binbeşyüz kuruş olur Haleb'den vech-i meşrûh üzrepoliçe gelüb ve' meblağ-ı mezbûr mevâcib için ta'yîn olunmağla mezkûrlardan poliçe mücibince mu'accelen tahsîl idüb keseleyüb ve mühürleyüb Varna mübâşir ve mezbûrlar ile me'an ber-vech-i ta'cîl âsîtâne-i sa'âdetime irsâl ve ihzâr itdirilmek emrim olmaşdur buyurdum ki:hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî

kat'an ārām ve tevkīf itmeyüb işbu emr-i şerīfim vardıđı gibi mezbūrları buldurub getürdüb Haleb'den vech-i meşrūh üzre gelen policeler mūcibinze meblağ-ı mezbūr binbeşyüz kuruşu mu'accelen mezbūrlardan tahsīl idüb keseleyüb ve mühürleyüb mūbāşir-i mezbūr ve mu'temedün 'aleyh adamlar ve merkūmān el-Hāc 'Ömer ve Nikola zimmī ile me'an serī'an ve 'ācilen āsītāne-i sa'ādetime irsāl ve ihzār ve teslīm-i hazīne itdirmekde ziyāde ikdām-ı tām ve ihtimām eylesesin 'avk ve te'hīrden ve ihmāl ve müsāheleden be-ğāyet ictināb eylesesin.el-Hāsıl meblağ-ı mezbūr hālâ virilecek mevācib için ta'yīn olunmuşdur ona göre mukayyed olub meblağ-ı mezbūru mezkūrlar ile me'an āsītāne-i sa'ādetime irsāl ve ihzār itdirüb emr-i āher irsālina muhtāc eylemeyüb vech-i meşrūh üzre olan emrimi yerine getüresiz.Şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız.Tahrīren fī'l-yevmi'l-hādī ve'l-'ısrīn (min)şehr-i Safer sene seb'in ve elf.

Be Makām-ı Edirne

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān.

İşbu dārende-i fermān-ı hümāyūn-i meserret-makrūn hākānī meşrūtiyāt üzre kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Hüseyin Mehmed zīde kadruhū hakkında mezīd-i 'ınāyet-i pādīşāhānem vücūda getürüb Mahrūse-i Bursa'da ve Yenişehir ve Yārhisār'da vāki' Akbıyık Sultān evkāfı Akdā kudāti'l-müslimīn Bursa Kadısı olan Mevlānā Abdūlbākī zīde fezāiluhū 'arz-ı mūcibince evkāf-ı mezbūrenin vakf-ı kebīrine mütevellī olanlar vakf-ı sağırine ol mütevellī ola deyü vakfiye-i ma'lūmun bihāsında tasrīf olunmuş iken hilāf-ı şart-ı vākıf vakf-ı sağırinin tevliyetin İsmāil nām kimesne berāt itdirüb vakfiyeyi tağyīr eylemekle ref' olunub mūmā ileyh vakf-ı kebīr mütevellīsi Hüseyin Mehmed'e şart-ı vākıf mūcibince tevcīh olunub bin yetmiş Saferinin onbeşinci gününden yevmī bir akçe vazīfe ile mütevellī nasb idüb bu berāt-ı hümāyūnu virdim ve buyurdum ki:mezbūr Hüseyin Mehmed zīde kadruhū varub evkāf-ı mezbūrameşrūtiyāt üzre kemā-kān mütevellī olub hizmet-i lâzimesin kemā-yenbeği edā eyledikten sonra ta'yīn olunan yevmī bir akçe vazīfesin evkāf-ı mezbūr mahsūlünden alub mutasarrıf ola.Ol bābda ref' olunan mezbūr İsmāil nām ve āherden bir ferd

dahl ve ta'arruz kılmayub mâni' ve müzâhim olmayalar.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'în vâris-u 'u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sâbıkan Bursa Kadısı olan müteveffâ Nu'mân'ın Kethudâsı olan İbrâhîm dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı hâl idüb kazâ-i mezbûrede ba'zı kimesneler şirret idüb zür şâhid ile hilâf-ı şer'-i şerîf mezbûrdan hak taleb idüb encide hâli olmadıkların bildürüb ol makûle mezbûrdan taleb idenler şâhidleri ile dîvân-i hümâyûnuma havâle olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecluden vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak emrim olmuştur.Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî husûs-i mezbûra mukayyed olub göresin 'arz-ı hâl olduğı üzre ise ol makûle zür şâhid ile mezbûrdan da'vây-ı hâk idenleri şâhidleri ile dîvân-i hümâyûnuma vüzerây-ı 'ızâm ve kazaskerlerim huzûrunda şer'la görölüb icrây-ı hâk ola.Şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. 1070

55b Akdâ kudâti'l-müslimîn ilh.Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:iftihârü'l emâcid ve'l-ikrâm bi'l-fiil hâssa Bosatancı başı olan İbrâhîm dâme 'uluvvuh der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb her sene mahrûse-i Bursa'da bağçe-i hâssada vesâir mîrî bağçelerde gars olunmak fidanları gelmek mu'tâd-ı kadîm olmağla bin yetmiş senesine mahsûb olmak üzre bulunan yerlerden gâyet e'lâsından iştirâ ve irsâl ve mahalline teslîm itdirilmek bâbında emr-i şerîf virilmek ricâsına i'lâm eylemeğın imdi kadîmden ola geldiğı üzre 'amel olunmak emr. idüb buyurdum ki: hükmi şerîfimle vardıkda emrim üzre 'amel olunmak dahî bağçe-i hâssada vesâir mîrî bağçelerde gars olunmak için târîh-i mezkûra mahsûb olmak üzre mahrûse-i Bursa'da bulunan yerlerden akçesiyle ve rızâları ile lardan gâyet e'lâsından mu'tâd-ı kadîm üzre fidanları iştirâ ve vakt-i zamânıyla irsâl ve mahalline teslîm itdirilmekde ikdâm-ı tâm ve ihtimâm eyleyesin ve babâsı ve mühâmmâtaı

sāire için ta'yîn olunan otuzbin akçeyi bâc-ı bâzârı galle Bursa ve 'öşr ve hamr ve 'arak-ı keferre-i Bursa ve tevâbi'i mukâta'ası mahsûlünden alıvirüb ashâb-ı hukûkun hakların huzûrın virdirüb kimesnenin bir akçesin ve bir habbesin alıkodurmayasın. Ve ashâb-ı tahyîrden hukûkun hakların tamâmen virmekden ve bir bahâne ile ahz ve celbden ve hilâf-ı şer' ve kânûn ta'addî ve tecävüzden be-gâyet ictinâb eylesesin. Ve meblağ-ı mezkûr tamâmen teslîm olunduktan sonra işbu hükm-i şerîfimin zahrına hüccet yazub emînin eline virësin ki hîn-i muhâsebede deynine mahsûb itdiresin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis-'aşar (min) şehr-i Safer sene sebîn ve elf.

Be Makâm-ı Kostantiniyye

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Bundan akdem Bursa'da vâki 'Sultân Mustafa türbe-i şerîfde Şehzâde Sultân Abdullâh rûhu için tilâvet eylemek üzre yevmî iki akçe vazîfe ile cüzâhân olan işbu dârende-i fermân-ı hümayûn Kemâl Nûrullâh karındaşı Mehmed mahlûlünden cihet-i mezbûr tevcîh olunub mutasarrıf iken hilâf-ı inhâ ile ve bilâ sebeb Osmân nâm kemesne alub gadr itmekte ref' olunub gârû kendüye ibkâ ve mukarrer kılınub berât-ı şerîf virilmek bâbında iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn bâbu's-sa'âde ağası olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Ali Ağâ dâme 'uluvvuhû 'arz eylemeğın hakkında mezîd-i 'ihâyet-i pâdişâhânem zuhûra gêtürüb ağây-ı müşârün ileyhin 'arz-ı mûcibince bin altmış sekiz Zi'l-Ka'desinin yiğirmi ikinci gününde mezbûr Osmân ref'inden ibkâ ve mukarrer idüb bu berât-ı sa'âdet-âyâtı virdim ve buyurdum ki: varub evkâf-ı mezbûrede kemâ-kân cüz-hân olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden kütvellî yedinden alub mutasarrıf ola. Ol bâbda ref' olunan Osmân ve âherden bir ferd mâni' ve ta'arûz eylemeyeler. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. 1070

6a Mefâhiru'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazl ve'l-keîâm Hudâvendigâr Sancağında vâki' olan kadılar zîde fazluhum tevkî'-i

refî'-i hümâyün vāsıl olıcak ma'lûm ola ki: memâlik-i mahrûsede vâki' perâkende Ermeni ve Anadolu Rumu(?) ve perâkende Medîne-i Münevvere re'âyası maktû'ları vesâir yâve keferenin yâve cizyeleri tahsiline me'mûr olan Kıdvetü'l-emâcid ve'l-e'yân Ahmed zîde mecduhü dîvân-i hümâyûnuma gelüb bundan akdem ^{فهرست اول} fermân olmağla ^{ترظ} ref' olunub yâve keferenin yâve cizyeleri ve perâkende maktû'ları âher diyâra varub kâr u kesb eylediği senede yâve cizyesine müstehak olub senesi için cem' olunmak üzere bin altmış dokuz senesi için emr-i şerîf virilüb tahsîl olmağla Livâ-i mezbûrede vâki' olan kadılıklarda âher di - yârdan gelüb kâr ü kesb üzere olan hâric-ez-defter perâkende Ermeni ve Anadolu Rumu ve perâkende Medîne-i Münevvere re'âyasının bin altmış senesi maktû'ları vesâir yâve keferenin yâve cizyeleri ve Kıptiyân ve ekrâd ve ^{کیریاغمرلی} kiryağmurlu(?) ve Ma'rifetlü tâifesinin bedel-i 'avârizları dahî şart-ı iltizâmı mücibince

içün cem' olunmak üzere bin yetmiş Rebî'u'l-Evveli guresinde mübâşir tevcih ve tahsîl olunmak bâbında müceddiden emr-i şerîfim ricâ eylediği 'arz olundukda tarafından irsâl eyledüğü kimesneye vech-i meşrûh üzere itdürüb fermânım olmuşdur buyurdum ki:hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahî taht-ı kazânızda âher diyârdan gelüb kâr u kesb üzere olan hâric-ez-defter perâkende Ermeni ve Anadolu Rumu ve Kayseriye'li ve Vanlı ve Çulhal'lı ve Bitlis ve Bekîr ve Nispetler ve keferer vilâyetler ve Macâr ve 'nca ve Eflâk ve Boğdan vesâir vilâyetlerden kâr ü kesb için gelen Ermeni ve Anadolu Rumu ve perâkende Medîne-i Münevvere re'âyâsının ve Karamanlu ve Adana ve Ercişli ve Sivâs ve Kayseriye'de olan kırkaltı nefer Ermeni'den mâ'adâsından üçyüzaltmışar akçe ve vech-i ma'âş ve gulâmiyyesiyle cem'an dörtyüzyigirmialtışar akçe maktû'ları tahsiline bin yetmiş Rebî'u'l-Evveli guresinden mübâşeret ve vech-i meşrûh üzere cem' u tahsîl itdirüb kimesneye ta'allül ve nizâ' itdirmeyesin ve perâkende Medîne-i Münevvere re'âyâsının cürm ve cinâyetin ve beytü'l-malları iltizâmına dâhil olmağla kadîmden olageldiği üzere kabz itdirüb min ba'd evkâf-ı selâtîn ve vüzerâ ve zu'amâ ve erbâb-ı timâr vesâir serbest Kura zâbitleri vâki' olmuşdur deyü müdâhale itdirmeyesiz ve bundan mâ'adâ livâ-i mezbûrede ve âher diyâr-

dan gelüb kâr ü kesb idüb mîrlü defterine kayd olunmayan hâric-
ez-defter yâve kefere ve Hûmu ve Arnavud ve Bulgar ve
ve sâiridir bi'l-cümle Hûm ile ve Anadolu ve Ada'lardan
gelüb kâr u kesb iden yâve keferedir beher birinden üçyüzer ak-
çe yâve cizyelerin ve on yaşında olub kâr ü kesbe kâdir olan Er-
meni ve Rûm oğlanlarından hüccet-i şer'iyeye mücibince
cizye ve on yaşından ziyâde olub şer'an cizyeye müstehak emred
ve murâhik olanlardan tamâmen yâve cizyelerin tahsîl itdirüb biz
sultânî ve vüzerâ ve evkâf-ı selâtîn ve emlâk re'âyâsıyız veyâ-
hud perâkende dalında ve ^{اور} ve Ürdün ve ^ز ve şahinci
ve atmacacı ve ^{نیر} ve kasap ve çoban ve ve Sinop ve Ür-
güb ve Trabzon ve Cennetmekân Üsküdar ve Hasıl ve Kapdan Pâ-
şâ re'âyâsıyız henüz geldik kâr u kesb idüb girü giderüz deyü
ta'allül ve bahâne itdirmeyüb ^{لیف} fermânım üzre tah-
sîl itdirüb ve livâ-i mezbûrda Anadolu Kıptiyânının müslüman nâ-
mında olanların da bedel-i 'avârizları için yüzaltmış akçe ve
Ege ve Konyağmurlu(?) ve Ma'rifetlü tâifesinden bedel-i 'avâriz-
yüzyigirmibeşer akçe ve ve cinâyetyerin vesâir ^ل
^{حوالین} kadîmden bu âna değin cem' oluna gelmiş ise mübâşir-i mez-
bûr dahî târih-i mezbûrda o minvâl üzre cem' u tahsîl idüb hilâf-ı
şer' zulm ve ta'addiden be-gâyet ihtirâz idesin. Şöyle bilesin,
'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis-'aşar
min şehr-i Zi'l-Hicce sene tis'a ve sittîn ve elf.

- 6b Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l
fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in vâris-u
'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'anâyeti'l
meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i
hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: Mahrûse-i Bursa'da bi'l-fiil
mi'mâr başı olan Kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Ali zîde kadruhü
südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl sunub mahrûse-i mezbûre de
ve keresteci ve kireççi ve sıvayıcı ve çilingir vesâir bi-
nâya müta'allık ehl-i esnâf furuht eyledikleri eşyâyı narh-ı cârî
üzre satmayub ziyâdeye furuht eylemekle ahâlîy-i vilâyete kül-
lî gâdr olduğu bildürüb o makûle binâya müta'allık olan eşyâ mi'-
mâr-ı mûmâ ileyhın ma'rifetiyle narh-ı cârî üzre bey' ve şirâ
olunub min ba'd kimesneye ta'addî ve tecâvüz itdirilmemek bâbın-
da hükm-i hümâyûnum ricâ eylediği ecden vech-i meşrûh üzre şer'la

görülmek emrim olmuştur, buyurdum ki: hükm-i şerifimle vusül buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîli'l-kadrim mücibince 'amel idüb dahî husûs-i mezbûra mukayyed olub göresin i'lâm olunduğu gibi ise ol bâbda muktezây-ı şer'î kavile *كق* 'amel eyleyüb ol makûle binâya müta'allık olan eşyâ mi'mâr başı mûmâ ileyh ma'rifetiyle narh-ı cârî üzre bey' ve şirâ olunub min ba'd şer'-i şerîfime ve emr-i hümâyûnuma muhâlif narhından ziyâdeye bey' ve şirâ itdirmeyüb men' ve ref' idüb memnû' olmayanları yazub bildirüb husûs-i mezbûr içün tekrâr emrim varmalu eylemeyesin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâ - sât-ı Şa'bân sene hamse vesittîn ve elf. (Kayd: 19 Safer 1070)

Be Makâm-ı Kostantınıyye

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn huccetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'în vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhütevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıçak ma'lûm ola ki: Bursa'da sâkin perâkende Ermeni tâifesi hâlâ dîvân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl sunub bizim perâkende maktû'î cizyemiz emr-i şerîfededir deyü yüzyiğirmialtıışar akçe hisâbı üzre almak kânûn olub kânûn-i kadîm üzre ve emr-i şerîf mücibince edâ eylameğe râzı iken hâlâ cem'ine me'mûr olanlar kanâ'at eylemeyüb hilâf-ı emr-i şerîfdir deyü yüzyetmişbeş akçelerimiz alub zulm ve ta'addî eylediler deyü bildirüb kânûn-i kadîm üzre ve emr-i şerîf ta'yîn olunandan ziyâde zulm ve rencîde ve remîde itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği eylediği ecluden imdi emr ve defterden ziyâde almaya deyü kânûnum olmuştur buyurdum ki: hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb göresin mezbûr emr-i şerîfde ta'yîn olunduğu üzre perâkende maktû'larıdır yüzyiğirmialtıışar akçe hisâbı üzre edâ eylemek râzılar iken hâlâ cem'ine me'mûr olanlar kanâ'at eylemeyüb kânûn-i kadîm ve emr-i şerîfe muhâlif ziyâde akçelerin alub zulm ve ta'addî eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüb hilâf-ı emr ve defterden ziyâde zulm ve rencîde ve remîde itdirmeyüb husûs-i mezbûr içün tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesin, şöyle bilesin: ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu elle-

rinde ibkâ idüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fi'l yevmi's-sâbi' ve'l-'ısrîn min şehr-i Zi'l-Hicce sene seb'in ve elf.

7a Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân oldur ki:

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret makrûn hâkânî kîd - vetü's-sulahâi's-sâlihîn Mevlânâ Halîl Mehmed zîde salâhuhû hak - kında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Bursa'da va - ki' Hacı Lütfullâh binâ eylediği dâru'l-hadîs'de müteveffâ olan Hasan yerine Akdâ kudâti'l-müslimîn Bursa Kadısı Mevlânâ Abdul - bâkî zîde fazluhûnun 'arz ve bi'l-fiil şeyhu'l-islâmım olan e'le - mu'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn Mevlânâ Mehmed edâmellâh Te'âlâ fezâilehûnun işâreti ile virilen ruûs-i hümâyûnum mücibince bin - yetmiş Rebî'u'l-Evvelinin dördüncü gününde vazîfe-i mu'ayyene - si ile vâ'iz nasb idüb bu berât-ı hümâyûn 'izzet-makrûnu vir - dim ve buyurdum ki: Mevlânây-ı mûmâ ileyh varub zikr olunan dâ - ru'l-hadîsde yevmi's-sulesâda ba'de salâti's-sabah vâ'iz olub bundan evvel vâ'iz olanlar vazîfe-i mu'ayyeneleri ne minvâl üz - re mutasarrıf olagelmış ise hizmet-i lâzimesin kemâ-yenbeği mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra mûmâ ileyh dahî ol minvâl üzre mutasarrıf olub taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve müzâhim ol - maya şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâlar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Rebî'i'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Be Nakâm-ı Edirne

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn hucce - tü'l-Hakkı 'ale'l-balkı ecma'in el-muhtass bi-mezîd-i 'inâye - ti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhû ve kîd - vetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn ve 'umdetü'l-fudelâi'l-müdekkıkîn - İznik Nâibi Mevlânâ zîde 'almuhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki: İstanbul ve tevâbi'i gümrük mukâ - ta'at emîni olan Kîdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed zîde kadruhû sa'âdete 'arz-ı hâl idüb Arz-ı Rûm (Erzurum) ve Haleb cânible - rinden gelen Bezirgân tâifesi meta'ların gümrükden kaçırmaq için ba'zı parçaların pinhân idüb ba'dehû hafiyeten bey' ve şirâ eylemekle gümrük alınmayub bu vecihle cânib-i mîriye gadr ider - ler parça erbabi mo-tetâddından âsitâne-i sa'âdete ge - lüb gümrük sa'âdete alına gelmeğın gürü uslûb-i sâbık üzre Bâ -

zirgân tâifesi parçaların doğru âsîtâne-i sa'âdete getürüb kânün üzre gümrükleri âsîtâne-i sa'âdetden alınmak bâbında emr-i şerîf virilmek ricâ iderim deyü bildirdikde imdi buyurdum ki : emr-i şerîfim vardıkda husûs-i mezbûra mukayyed olubgöresin. Arz-ı Rûm ve Haleb câniblerinden gelen Bâzirgân tâifesi mukâta'ların gümrükden kaçırmaq için Bezîrgân tâifesi mukâta'ların gümrükden kaçırmaq için ba'zı parçaların pinhân idüb gümrük alınmamağla cânib-i mîrîye gadr ve zarar eyledikleri vâki' ise itdirmeyüb yükleri âsîtâne-i sa'âdetde görüb kânün üzre gümrüklerin vireler. Bu husûsa ziyâde ihtimâm idesiz. Ammâ bu bahâne ile cânib-i mîrîye gadr ve zarar olmakdan, hilâf-ı şer' ve kânün zulm ve ta'addiden ihtirâz idüb şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Fi'l-yevmi's-sâdis Safer seb'in ve elf.

7b

'İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin huzûr-i şerîflerine dürer-i da'âvât-ı sâfiyât ve gurur-i teslîmât ve âfiyât ithâfın oldur ki' ve şerâyi'-i şî'âr Bursa Sancâğında vâki' olan kudât efendiler huzûrlarına ba'de's-selâm inhâ ve i'lâm olunur ki: hâliyâ livâ-i mezbûre mutasarrıf olan 'izzetlü Kurd Pâşâ hazretleri yedi seneden beri Lîmâ Cezîresi muhâfazasında hizmet-i pâdişâhîde olduğı ecluden mütesellimine ve su başlarına kadîmden mîr-livâ olanlara virilegelen mahsûlât virilegeldiğı üzre alıvirilmek için mektûb tahrîr ve irsâl olmuştur. İmdi müşârün ileyh hizmet-i pâdişâhîde olduğı ecluden vâcibu'r-re'âyâ olubmahsûlüne gadr olunmamak lâzımdır. Ve re'âyâ ve berâyâ dahî şevketlü ve kerâmetlü pâdişâhımızın sâye-i himâyelerinde olub olagelmişden ziyâde tekâlif ile zulm olunmamak ihtimâli olmamağ için emr-i şerîf virilmeyüb tarafımızdan mektûb gönderilmişdir. Bu husûsda her biriniz kemâl-i mertebe mukayyede idüb bu âna dek mîr-livâ olanlar her ne alagelmişler ise müşârün ileyh dahî mütesellim ve su başlarına alıvirüb bu husûsubir vecihle gadr itdirmeyesiz. Olagelmişden ziyâde tekâlif ile fukarâyâ zulm ve ta'addi olunduğı dahî نوعان hümâyün şehr-i yârî yokdur ona göre dahî takyîd idüb tarafeyne himâyet üzre olasız. Ve Bursa etrafında harâm-zâde ve eşkıyâ çokdur. Mütesellim ve su başlarının himâyeti olmadığı sûretde zabt ve rabt müşkil olub eşkıyanın fesâd ve şekâveti zuhûruna bâ'is olur. Mütesellim ve su başıla-

rın himāyet idüb eşkıyânın def' ve ref'ine zabt ve rabt umūruna
kullu mu'āvenet ve muzāheret üzere olasız ve bi'l-cümle müşārün
ileyhin mahsūlüne gadr olunmak ihtimāli olursa cevabı kādir ol-
mayub mes'ül ve müstakb olursuz. Ona göre basiret üzere olasız.
Himāyet tarafıyla takyid eyleyesiz. Bākī ✓ devām-ı fazilet
dāim bād.

Min el-Muhibbi'l-Muhlis Mehmed

Nişān-ı şerif-i 'ālī-şān.

Mahrūse-i Bursa'da ^{hiline} Bāb-ı Zennā Mahallesi mescidinde yevmī altı
akçe vazife ile imām olan Mevlānā Muhtafa salebī oğluna işbu
dārende-i fermān-ı hümāyūn ↗ fāriğ olub mezbūr dahī her vecih-
le elyak ve müstahak olmağın berāt-ı şerifim virilmek bābanda
'ināyet taleb itmeğın sadaka idüb bu berāt-ı hümāyūnu virdim
ve buyurdum ki varub mezbūr babası yerine imām olub hizmet-i
lāzimesin müeddī kıldıkdan sonra yevmī altı akçe ile mutasarrıf
olub vākıfın rūhu için ve benim devām-ı 'ömr-i devletim için
du'āyā müdāvemet göstere. Şöyle bileler 'alāmet-i şerife i'timād
kılalar. Fī evāhir-i Zi'l-Ka'de sene tis'a ve sittin ve elf.

Haleb'e varub gelince yoldı üzerinde olan kadılar zīde faz-
luhum tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki: bir
umūr-i mühimme ile Haleb tarafına yalnız iki nefer ulak irsāl
ve revān olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerifimle her kanginizin
taht-ı kazāsına varub vāsıl olur ise bulunan yerlerde yalnız
iki re's menzil bārgirleri virub ve bulunmayan yerlerde yolcu
yükünü yakdırılmayub (?) mahall-i me'mūriyle isāl idüb 'avk ve
te'hirden ve ihmāl ve müsāheledens be-gāyet ihtirāz idesiz. Şöy-
le bilesiz, 'alāmet-i şerife i'timād kılasız. Tahrīren fi'l-yev-
mi's-sālis min şehr-i Cemāziye'l-Evvel sene seb'in ve elf.

Be-Yurd-i Sāhrāy-ı Cebel-i Boğaz

Kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Mihaliç ve Bursa ve Yenişehir
Kethudāları zīde kadruhum ba'de't-tahiyyei's-safiyye inhā ve
i'lām olunan oldur ki: bā'is-u mektüb hāliyā dört bölük ağāla-
rından 'azametli ve şevketli pādişāh-ı rüy-i zemīn hullide hālā-

fetuhū ilā yevmi'd-dīn hazretleri muhāfaza-
sına ta'yīn buyurmaları ile müşārün ileyh ağālar mahall-i mez-
būra doğru 'Ozimet itmeleri ile mektüb tahrīr ve irsāl olmuş-
dur.Vusūlünde gerekdir ki:ol cānibde sākin olan dört bölük yol-
daşlarına herbiriniz gereği gibi tenbīh ve te'kid eyleyüb bir
ān ve bir sa'āt te'hīr ve tevkīf itdirilmeyüb mezbūrlar varub
mahall-i mezbūr ağālar yanında mevcūd bulunalar.Bundan sonra
Ocakda çavuş ta'yīn olunub irsāl olunur.Dört bölük yoldaşlar-
dan bir nefer اولون buluna.Esāmesi kat' olmağla halās olmayub
mu'āteb ve mu'ākab olmaları mukarrerdir.Ona göre ziyāde tenbīh
idüb bir gün evvel mahall-i mezbūr ağāları yanında mevcūd bulu-
nalar ve her vecihle takyīd idüb mektüb ile 'āmil ola-
sın.ve's-selām.

Mustafa Ağā Sun'ullah Ağā
Silādārandan Hālâ Sipāhiyandan Hālâ

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān.

Mahrūse-i Bursa'da ve Yarhisār'da ve Yenişehir Kazālarında vāki'
merhūm Akbıyık Sultān evkāfı tevliyet-i vakfiye-i ma'mūlün bihā-
sında ilā inkırāz evlād-ı evlādına meşrūta olub hilāf-ı şart-ı
vākıf ecnebīden Mustafa Mehmed nām kimesne tevliyet-i mezbūru
bir tarikle alub berāt itdirdüb gadr itmekle red olunub girū
evlād-ı vākıfdan olan işbu dārende-i fermān-ı hümāyūn-i meserret
makrūn hākānī kīdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān İsmāil Abdullāh tev-
cīh olunub berāt-ı şerīfim virilmek ricāsına Akdā kādıy-ı kudā-
ti'l-müslimīn Bursa Kadısı olan Nu'mān zīde fezāiluhū 'arz itmek-
le Mevlānāy-ı mūmā ileyhın 'arz-ı mūcibince ref' olunan Mustafa
Mehmed yerine bin altmış dokuz Zi'l-Ka'desinin yiğirmi beşinci
gününde meşrūtası mukarrer ise mukarrer olunmak fermānım olmağın
hakkında mezīd-i 'ināyet-i pādişāhānem zuhūra getürüb zabtıçün
bu berāt-ı hümāyūn-i sa'ādet makrūnu virdim ve buyurdum ki:mez-
būr varub evkāf-ı mezbūra evlādīyet üzre mütevellī olub hizmet-i
lāzimesin mer'ī ve müeddī kıldıkdan sonra ta'yīn olunan yevmī
bir akçe vazīfesin evkāf-ı mezbūr mahsūlünden olub mutasarrıf
ola.Ol bābda taraf-ı āherden bir ferd māni' ve dāfi' ve müzāhim
olmaya.Şöyle bileler,'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar.Tahrīren
fi'l-yevmī's-sābi' ve'l-'ısrīn (min) şehr-i Safer sene seb'in

ve elf.(Kayd: 10 Safer 1070)

Be Makām-ı Bursa

Şerāyi'-i şî'ār tarafımızdan Bursa'ya varub gelince yol üzerinde vāki' olan kadılar zîde fazluhum hâlâ umūr-i mühim gönderilen yalnız iki nefer olan yalnız iki re's menzile-â bârgînî tedārik ve 'ale't-ta'cîl ulaştırub ve lâ-kin hilâf-ı şer' zulm ve ihtirāz ve te'hîr ve tev-kîfdân olasız deyū buyruldu.27 1070

Fazîletlü ve 'izzetlü Bursa Efendisi hazretleri ve Kıdve-tü'l-emāsîl ve'l-e'yân Bursa'da tüfenk cem'ine me'mūr olan Der-viş Ağā zîde kadruhū fermān-ı celîli'n-nişān mücibince cem' olu-nan tüfenklerden bir kaç kazānın tüfenkleri emānet konul-mak ba'dehū etrāfından tüfenkler geldikde cebe-hāney-i 'āmireye irsāl ve isāl olunmak için sipāriş olunmuşdu.İmdi şimdiye dek ne mikdār tüfenk Bursa'da emānet konulduğu ve Bursa Kazāsında kaç tüfenk cem' olduğu defter idüb bu tarafa i'lâm ve bundan akdem i'lâm olunduğu üzre Bursa Kazāsında ne mikdār asker var ise sen ki Derviş Ağāsın cem'ine me'mūr olduğu kazāların tü-fenkleri kaç aldıysan cümle asker ve emirlerin ve mülâzımla-rın ve müderrislerin ve kadıların ve kethudāların ve yeniçeri serdarları ile Karahisāra nām menzile huzūrumuza gönderüb fer-mān-ı pâdişāhî üzre teftîş ve tefahhus olsunlar.

Sb Sûret-idefter-i hidemāt ve hudūd-i nihā-i hissedār-ı ocāğ-ı Bursa tâbi'-i istabl-ı 'āmire bi-tahrîr-i Esan Ağā el-me'mūr bā-fermān-ı 'ālî,

Defter oldur ki:Bursa'da vāki' istabl-ı 'āmireye tâbi' çayır-la-rın hudūdu beyānında Tübā (?) nām karye kurbunda Çayır Köprüsün-den Olubođ ile Taş Köprüden ve ^{فطالک} Çeltik suyu ile Ku-mada nām ^{تولانی} çayırdan İnesi şeresinden büyük saz-lıkdan yürek pâresi yanından köprüsüne müntehā olur.

Defter oldur ki:Athāne kurbunda olan yoncalık ve çayır olan yer-lerin hudūdu beyānındadır.Kırk kavak yolu dîmekle ma'rûf olan Ulu yoldan iki ^{قوئلرن} Ebübekir bağçesi kurbundaki tarîk-i hās ile ^{جلب عدده سنه التمهيد} mahallesi yolundan Ulu Yola müntehā dur.

Mahalle-i Bulgarlardır. Mahrüse-i Bursa'ya tâbi' ocâğ-ı ıstabl-ı 'âmire Arslan veled-i Bani:kethuda, Yanaki veled-i Nikola, Dimitri veled-i Manol, Arslan veled-i Kostantin, Kapajiyonu veled-i Todori, Arslan veled-i Todori, Diyef veled-i Dimo, Bani veled-i Yorgi, Kaplan veled-i Angeli, Bani veled-i Stamada, Lazar veled-i Todori, Aleksi veled-i Bani, Yanaki yelâd-i Panayoda, Kostantin veled-i Panayoda. Onaltı nefer zimmîdir.

Mezkûrlar on altı nefer zimmî, Bulgarlar Mahallesinde mâ-tekad- demden sâkin olub ıstabl-ı 'âmireye müta'allık olan çayırın yolları üzerinde vâki' köprülerin mühimmât-ı hizmet-i mukâbelesi 'avâriz-ı divâniden ve tekâlif-i şakkadan mu'âf ve müsellemler olmak için yedlerine hükm-i hümâyün virilüb ellerinde olan hükm-i şerifleri mücibince defter-i 'atikde mestûr ve mukayyed olmağın defter-i cedîde dâhî kayd olundu. ve mukarrar kılındı. 2 Zi'l Ka'de 1069.

Vech-i meşrûh üzre ıstabl-ı 'âmireye müta'allık tuğralu ve nişanlı 'atik ve cedîd ma'mûlun bih defterlerden 'aynile nakl olundu. Bâ-fermân 25 Zi'l-Hicce 1069

Nişân-ı şerif oldur ki.

Mahrüse-i Bursa'da vâki' merhûm Başcı el-Hâc İbrâhîm evkâfına kâtib olan Mustafa Ahmed celâğ-ı vatan idüb yeri ol vecihle hâlî ve hizmeti mu'attal olmağın yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâyün Mehmed her vecihle mahall ü müstehak olmağın tevcih olunub berât-ı hümâyün virilmek bâbında bi'l-fiil evkâf-ı mezbûre mütevellîsi olan Mustafa zîde kadruhü 'arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyün-i 'izzet-makrûnû virdim ve buyurdum ki: varub mezbûr Mehmed zikr olunan evkâfa kâtib olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kılçıkdan sonra vazife-i mu'ayyanesine uslûb-i sâbık üzre mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-i devletimçün du'âyâ müdâvevet göstere. Ol bâbda efrâd-ı âberiden ferd mâni' ve râfi' ve müzâhim olmayub dahl ve ta'aruz eylemeyeler. göyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar. Bî evâil-i Recebi'l-Mürecceb sene tis'a ve sittin ve elf.

Be Makâm-ı Kostantiniyye

Medrese-i Hamzabey me'a nezâret-i der-Bursa

Medrese-i mezbûre eşrafı kudât ve kudemâ-i ~~medrese-i~~ ihtiyâr ve ehl-i 'ilm olub kazâdan ferâğ-ı ihtiyâr iden Kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn Mevlânâ İbrâhîm Efendi zîde fazluhû ehl-i 'ilm ve müstehakk-ı 'inâyet olmağın fazîletlü şeyhu'l-islâm hazretlerinin işâretleri. Üzre dahl ve nezâretiyle me'an virilmek buyruldu.Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'ısrîn (min) şehri Cemâziye'l-Evvel sene seb'in ve elf.(Kayd: 21 Şa'bân 70)

a Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Hüseyin hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüb Bursa'da vâki' merhûm Destür Hân evkâfına İftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn bi'l-fiil bâbu's-sa'âdetim ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvvuhû 'arz ve ruûs-i hümâyûnum mücibince celây-ı vatan eyledigü ecden ref' olunan Ahmed yerine bin altmış Muharreminin sekizinci gününde yevmî iki akçe vazîfe ile kâtib nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki,mezbûr varub vech-i meşrûh üzre edâ-i hizmet eyledikden sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf ola.Ol bâsda ref' olunan Ahmed ve âherden bir ferd dahl ve ta'arruz kılmaya.Şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Muharrem sene seb'in ve elf.

Sahrây-ı Bursa

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûn bâkânî Ali bin Mehmed mahall ü müstehak olmağla hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Mahrûse-i Bursa'da merhûm Mâh-i devrân Sultân tâbe serâhubunun evkâfından olmak üzre türbe-i şerîfinde kendü rûhu için fevt olan Mehmed Halîfe bin Mehmed yerine İftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn bâbu's-sa'âdetim ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme 'uluvvuhûnun 'arz-ı mücibince bin altmış dokuz Zi'l-Hiccesinin yigirmi birinci gününden yevmî bir akçe vazîfe ile müsebbih nasb idüb bu berât-ı hümâyûn-i meserret-makrûnu virdim ve buyurdum ki:mezbûr varub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra vech-i meş-

meşrûh üzre ta'yîn olunan yevmî bir akçe vazîfesin evkâf-ı mez-
bûre mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf olub ol bâb-
da taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' ve müzâhim olmaya.
Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l
yevmi's-sâlis ve'l-'ısrîn min şehr-i Zi'l-Hicce-i şerîf sene
tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Bursa

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Mahrûse-i Bursa'da Kepezler Mahallesiinde mescidinde yevmî üç
akçe vazîfe ile imâm olan Mustafa bin Haydar edâ-i hizmet idüb
kusuru yoğken Seyyid İbrâhîm bin Seyyid Mehmed nâm kimesne ba-
bam cihetidir deyü müdâhale idüb lâkin ahâlîy-i mahalle merkûm
Mustafa'dan râzı ve şükrân üzre olub muhtâr-ı cemâ'at olmağla
zıkr olunan imâmet kendüye ibkâ ve mukarrer olduğuna askerî ta-
rafından eline berât-ı şerîf virilüb mücibince mahalline kayd
olunub mâliye tarafından dahî berât-ı şerîfim virilmek ricâ ey-
ledigü eçlden imdi işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-
makrûn hâkânî merkûm Mustafa hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâ -
dişâhânem zuhûra getürüb askerî berâtı mücibince bin yetmiş Mu-
haremu'l-Harâmının yigirmi ikinci gününden berât-ı hümâyûnu vir-
dim ve buyurdum ki: mezbûr varub şol ki vazâyif-i imâmetdir mer'î
ve müeddî kıldıkdan sonra ol bâbda mezbûr Seyyid İbrâhîm bin
Seyyid Mehmed ve taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve müzâhim olma-
ya şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l
yevmi'r-râbî' ve'l-'ısrîn min şehr-i Muharremi'l-Harâm sene seb-
'în ve elf. (Kayd: 24 Safer 1070)

Be Yurd-ı Sahrây-ı Çardak

9b Namazgâh kafesi sekiz pâre sarây-ı sultâniye teslim şud.

Ni'mâr başı sarây-ı 'âmire ustası Hasan Ağâya Me'âlî Çift-
liğinden teslimidir.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn Mevlânâ
Bursa Kadısı tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak me'lûm ola
ki: Bursa'da vâki' câmi' ve 'imâreti olan Hazreti Emîr Sultân

kuddise sırruhu'l-hatîrin evkâfı mütevellîsi dârende-i fermân-ı vâcibi'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed zîde kadruhü ordüy-i hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb evkâf-ı mezbûreden kazâ-i mezbûre tâbi' Serme nâm karye toprağında zirâ'at ve hirâset idenler hâsıl eyledikleri terekelerinin 'öşrün edâ (ve) karyelerinde olan anbara ba'de her hafta *طوب* tereke satılır akreb pazara götürmek teklîf eyledikde ri'âyetden ba'zı yerleri ta'allül ve 'inâd eylediklerin bildirüb kânûn üzre emr-i şerîfim virilmek ricâ itmeğın buyurdum ki:hükm-i şerîfimle vardıkda husûs-i mezbûra tamâm-ı hak ve 'adl üzre mukayyed olub göresin 'arz olunduğu üzre ise karye-i mezbûre tohrağında zirâ'at ve hirâset idenlere hükm tenbîh ve tekyîd idesin ki:karye-i mezbûr toprağında hâsıl eyledikleri terekelerin 'öşrün edâ ve karyelerinde olan anbara ba'de her hafta *طوب* tereke satılır akreb pazara kadîmden götürgeldikleri üzre götürdüb min ba'd şer'-i şerîfe ve kânûn-i münîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.Kaziyyede medhâl olmayanları dahl itdirmeyüb getürmeyüb 'inâd üzre olanları yazub 'arz idüb husûs-i mezbûr için tekrâr emr-i şerîfim varmalu eylemeyesin.Şöyle bilesin,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-Hicce li-sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Yurd-i Sahrây-ı Bursa el-Mahrûse

Kişân-ı şerîf-i 'âlî-şân oldur ki:

Mahrûse-i Bursa'da Debbâğlar Mahallesinde yevmî iki akçe vazîfe ile imâm olan İbrâhîm bin Mehmed fevt olub mahlûl olmağın işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mustafa bin 'Omer her vecâhle lâyük ve mahall ü müstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı hümâyûn virilmek bâbında Kâdiy-ı akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Abdülbâkî zîdet fezâilubü 'arz itmeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-i 'izzet makrûnu virdim ve buyurdum ki:varub Mustafa bin 'Omer müteveffâ yerine imâm olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra yevmî iki akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-i devletiçün du'âyâ müdâvevet gösteré.Şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalalar.Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Muharremi'l-Harâm sene seb'in ve elf.(Kayd:23 Muharrem 1070)

Sahrây-ı be Yurd-i Gönen

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Bursa'da Hâcî İskender Mahallesi Mescidinde yevmî bir akçe ile müezzin olan Mustafa âher mahalleye imâm olmağın yeri hâlî olmağla işbu râfi'--i tevkî'--i rafî'--i hümâyûn-i sa'âdet-makrûn hâkânî Mehmed bin Ahmed mahall ü müstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı şerîfim ricâsına Kâdıy-ı akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Nu'mân zîde fazluhû 'arz eylemeğın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki:varub mezbûr Mehmed müezzin olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-i devletimçün du'âyâ müdâvemet göstere.Şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i Zi'l-Ka'de sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Bursa

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Mahrûse-i Bursa'da medfun Kutbu'l-'arifîn Şeyh Ali bin Hasan Dede kuddise sırruhû'l-'azîzin zâviyedârı işbu râfi'--i tevkî'--i refî'i's-şân hâkânî Ahmed Dede ordûy-i hümâyûnuma gelüb mezbûr ehl-i 'ıyâl ve fakîrû'l-hâl olub sebeb-i ma'îşet küllî 'ızzet olmağla yine mahmiye-i mezbûrede Timurtaş Mahallesinde vâki' Ali Bey 'imâret-i 'âmiresinden yevmî iki akçe ve bir kâmil âş virilmek bâbında 'ınâyet ricâ itmeğın tevcîh ve sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-i 'ızzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki:ba'de'l yevm mezbûr varub vech-i meşrûh üzre ta'yîn olunan yevmî iki akçe ve bir kâmil âş evkâf-ı mezbûr 'imâret-i 'âmiresinden alub mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı 'ömr-i devletim ed'ıyesine müdâvemet ve iştigâl göstere bu bâda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar.Şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Muharremi'l-Harâm sene seb'in ve elf.

Be Yurd-ı Sahrây-ı Bursa

Nişân-ı şerîf.

Mahrûse-i Bursa'da vâki' el-Hâc Hasan vakfının tevliyeti evlâda meşrût olub evlâddan mutasarrıf olan sulehâdan râfi'--i tevkî'--i refî'--i hümâyûn es-Seyyid Mehmed edâ-i hizmet idüb bir vecihle kusûru yoğ iken üzerine hilâf-ı inhâ ile Mustafa nâm kimesne

alub gadr itmeğin ref' olunub gîrû ve kemâ-kân ibkâ ve mukarrer olmak için 'inâyet ricâ itmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki:varub mezbûr Seyyid Mehmed kemâ-kân evlâ-diyetüüzre vakf-ı merkûma mütevellî olub hizmet-i lâzimesin mü-eddî kıldıkdan sonra uslûb-i sâbık üzre mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-i devletim için du'âya müdâvemet göstere. Ol bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmayalar.Şöyle bileler, 'alâ-met-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî evâil-i şehr-i Zi'l-Hicce 1069.

Be Makâm-ı Bursa

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân.

Mahrûse-i Bursa'da vâki' Zeyniye Câmî'-i Şerîfinde yevmî dört akçe ile hatîb olan İbrâhîm fevt olub mahlûlünden işbu dâren-de-i fermân-ı hümâyûn Hasan bin Halîfe tevcîh olunub mûcibince zabt ve tasarruf üzre iken âherden bin Ahmed alub gadr itmeğin ref' olunub yine mezbûr Hasan'a kemâ-kân ibkâ ve mukar-rer kılınmak bâbında 'inâyet itmeğin sadaka idüb bu berât-ı hü-mâyûnu virdim ve buyurdum ki:varub mezbûr Hasan ref' olunan Ahmed yerine hatîb olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldık-dan sonra yevmî dört akçe vazîfe ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-i devletim için du'âya müdâvemet göstere bu bâbda âherden bir ferd mâni' ve dâfi' olmaya.Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Muharremi'l-Harâm sene seb'in ve elf.(Kayd:20 Min Muharremi'l Harâm 1070)

Be Yurd-i Sahrâ-yi Gönen

Sûret-i Hatt-ı Şerîfidir.

Şart-ı vâkıf ta'yîn itdiği gallesin ve 'ulûfesin iki ağâlar ta-rafından müdâhale itmeyeler.

Molla Yegân Medresesi medrese-i kadîme olub murûr-i eyyâm ile ve kalmadıkda selâtîn-i mâziyeden beri zamânında bir zâviyenin mezre'alarını zâviyeden eser kalmamağla Molla Ye-gân Medresesi vakfi olsun deyû eur-i şerîf ihsân idüb hatta mer-hûm Sultân Murâd Hân Edirne'de iken İstanbul'dan bir şeyh mez-ra'alara müdâhale itmekle merhûm Yahyâ Efendi Hazretleri Edir-

ne'de müderrisler zabt ideler âher müdâhale itmeyeler deyü hatt-ı hümâyün alıverdiler. Ol zamândan bu âna gelince müderris olan fakîrlar mezre'alarda hâsıl olandan 'öşrü alub geçinürler iken kapu ağâlarının bir vecihle alacakları yoğ iken ve cüz'î nesne iken bir kapucu musallat olmuş ben tevliyeti aldım deyü müderrisi men' eylemiş bu âna gelince müderrisler zabt idüb hâricden kimesne müdâhale itmemele yine müderris olan Seyyid Ahmed mütevellî olub âher müdâhale itmeye deyü buyruldu şerîf ihsân buyruldu. (Kayd: fî's-sâni-'aşar min Muharremi'l-Harâm sene seb'in ve elf.)

Nişân-ı şerîf oldur ki,

Bundan akdem Mahrûse-i Bursa'da vâki' Kaldırma Hoca İlyâs-zâde Çelebi ^{جانی} ^{نکودونا} yevmî iki akçe vazîfe ile mütevellî olan işbu dârende-i fermân-ı hümâyün Mehmed'in hizmetinde kusûru ve 'azl icâb ider hâli yoğiken âherden Ali nâm kimesne üzerinden alub gadr itmekle ref' olunub gîrû ve kendüye ibkâ ve mukarrer kılınub berât-ı şerîf-i 'âlî-şânım virilmek ricâsına istid'ây-ı 'inâyet eylemeğın hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zubûra getürüb ruûs-i hümâyünüm sûret-i mûcibince ref' olunan mezbûr Ali yerine bin yetmiş Muharremi'l-Harâmının gurrelerinden kemâ-kân ibkâ ve mukarrer idüb bu berât-ı hümâyün-i 'izzet makrûnu virdim ve buyurdum ki: Mezbûr Mehmed varub evkâf-ı mezbûre ^{نکودونا} kemâ-kân istikâmetle mütevellî olub şul ki vezâyif-i hidemât-ı tevliyetdir mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alub mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan mezbûr Ali ve âherden bir ferd dâhl ve ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kıllar. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâmin min Muharremi'l-Harâm sene seb'in ve elf. (Kayd: 22 Min şehr-i'l-^{mezbûr} li-sene-i markûm.)

Be Yurd-ı Sahrâ-yı Bursa

c.61a Me'âhiru'l-kudât ve'l-hükâm Bolu Sancağı cānibinden ordū-yi hümâyünuma gelince yol üzerinde vâki' olan kadılar zîde fazlukum tevki'-i refi'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: hâliyâ Bolu Sancağı cānibinde tahsîl olunub ordū-yi hümâyünuma irsâl olunan hazîne her kangınızın taht-ı hukûmetine dâhil olursa bir ân ve bir sa'ât te'hîr ve tevkîf itdirmeyüb muhavvef olan yerlerde

yanına yarar ve mu'temedün 'aleyh adamlar ta'yîn idüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşıdırub serî'an ve âcilen ordüy-i hümâyünüm hazînesine irsâl ve bir gün mukaddem teslîm itdirilmek fermânım olmuşdur buyurdum ki:hükm-i şerîfimle va dıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb zıkr olunan hazîne her kanginizin taht-ı hükûmetine dâhil olursa bir ân ve bir sa'ât te'hîr ve tevkîf itdirmeyüb muhavvef olan yerlerde yanına yarar ve mu'temedün 'aleyh adamlar ta'yîn idüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşıdırub serî'an ve âcilen ordüy-i hümâyünüm hazînesine irsâl ve bir gün mukaddem teslîm itdirilmek her biriniz gereği gibi ikdâm-ı tām idübbir bahâne ile celb-i mâl olmakdan be-gâyet ihtirâz eylesesiz.Tahrîren fî'l-yevmi's-sânî-'aşar min Zi'l-Hicce-i Şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Mahrûse-i Bursa

(B e r â t-ı Ş e r î f-i B e z z â z i s t â n Kethudâlığı)

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân oldur ki;

İşbu râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân hâkânî Mehmed zîde kadruhü ordüy-i hümâyünuma gelüb sâbıkâ Bezzâzistân kethudâsı olub müstahakk-ı 'inâyet olmağla yine bezzâzistân kethudâlığı virilmek bâbında 'inâyet ricâ itmeğin tevcîh idüb bu berât-ı sa'âdet-âyât behcet-gâyâtı virdim ve buyurdum ki,mezbûr varub Bursa'da Bezzâzistân kethudâsı olub hizmet-i lâzimesin bî kusûr edâ eyleye ol bâbda hiç ferd mâni' ve müzâhim olmaya.Şöyle bileler,'alâ - met-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî evâsıt-ı Muharremi'l Harâm sene seb'in ve elf.

Be Yurd-i Bursa

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân,

Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun leh Sultân Murâd hân-ı Sâni Türbe-i Şerîfinde bir müd *بلدر* ve yevmî iki ekçe ile hâfız-ı ecüzzâ-i şerîf İbrâhîm bin Mehmed fevt olub mahlûl olmağın yerine işbu dârende-i fermân-ı hümâyün Mehmed bin Mehmed her vecible mahall ü müstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı hümâyün virilmek bâbında Kâdıy-ı akdâ kudâti'l-müslimîn Mevlânâ Abdülbâkî zîde fazluhü 'arz itmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyünü virdim ve buyurdum ki varub mezbûr Mehmed bin Mehmed mü-

teveffâ yerine hâfız-ı ecüzzâ olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra senevî bir müd ^{مدر} ve yevmî iki akçe ile muta-sarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı 'ömr-i devletimçün du'âya müdâvemet gösteresin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Muharemme'l-Harâm sene seb'in ve elf. (Kayd: 20 Muharrem 1070)

Sahrâ-yı Be Yurd-ı Gönen

51b 'İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin meclis-i şerîf-i şeref-i ^{افزالی} sa'bine dürer-i da'âvât-ı sâfiyâ t ithâfından sonra inhâ-i muhlisâne oldur ki: hâliyâ taht-ı hükûmet-şi'ârlarında vâki' Bursa ve tevâbi'i nevâhîsinde sâkin ve mütemekkin olan altı bölük yoldaşları üzerlerine zâbit ve kethudâ yeri ta'yîn olunmak ^{کتاب} kadîm olmağla zümre-i silâhdârandan on ikinci bölükde yevmî elliiki akçe ulûfeye mutasarrıf olan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrâns Ali Mehmed yeniçeri zîde kadruhû ocâğın kadîmi yarar ve intiyâyî olmağın kethudâyeri nasb ve ta'yîn olunub mektûb-i mahabbet-nâme birle irsâl olundu. 'Inde şerefi'l-vusûl me'mûl -dür ki: mezbûru hizmet-i markûmede istihcâm idüb âherden bir ferd dahl ve ta'arruz itdirmeyesin. Ve siz ki altı bölük yoldaşlarısız ki, mezbûru üzerinize zâbit ve kethudâyeri bilüb düşen da'vâ ve nizâ'ınızı şer'la ve ma'rifet-i merkûmla gördürüb şer'-i şerife ve merkûme inkiyâd üzre olub 'adem-i itâ'atdan be-gâyet ihtirâz üzre olasız ve sen ki kethudâyerisin zîde kadruhû ol cānibde olan altı bölük yoldaşların hüsn-i zindegānî üzre zabt vâki' olan da'vâ ve nizâ'larını şer'la görüb, şer'a itâ'at itmeyüb sana muhâlefet üzre olanları isim ve resimlerin ve bölüğüyle yazub i'lâm eylesesin ve ol cānibde ba'zı levendât tâifeşi sipāhî nāmıyla bayrak ve mızrak götürüb re'âyâ ve ehl-i sūka rencide üzre olanları dikkat ile ele getürüb şer'la üzerlerine lâzım geleni icrây-ı ahkâm-ı şer'iyeye eylesesin ki, sâirlere mücib-i 'ibret ve sebep-i nasîhat olub herkes âsûde hâl üzre devâm-ı devlet-i pâdişāhî ed'iyesiyle meşgûl olalar. Bâkî der-san-cak-ı şerîf ebedî bâd. Tahrîren fî gurre-i Muharrem sene seb'in ve elf. Sun'ullah Ağâ Sipāhiyân Hâlâ, Mustafa Ağâ Silâhdar Hâlâ Hasan Ağâ 'Ulûfeciyân Hâlâ

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân,
Mahrûse-i Bursa'da vâki' İbrâhîm Pâşâ Mahallesiinde ma'lûmu'l
hudûd menzil Muhlika Hâtûn vakfı olub vakfiye-i ma'mûlün bihâ-
sında sükenây-ı sulehâya meşrûta olan menzil-i mezbûrun muta-
sarrıfası olan Zâhide Hâtûn müteveffiye olub menzil-i mezbûr
mahlûl oldukda sulehâdan işbu dârende-i tevkî'-i refî'-i sa-
'âdet-nişân hâkânî Kıdvetü's-sulehâi's-sâlihîn Şeyh Mehmed bin
Hacı Derviş zîde takvâhü mahall ü müstehak olmağla hüccet-i şer-
'iyye ile tevcîh olunub mücibince askerî tarafından berât viri-
lüb hâliyâ Anadoluhâsebesinde kayd olunub berât-ı 'âlî-şân-
nım virile deyü fermân-ı 'âlî-şânım sâdir olmağın hakkında me-
zîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb minvâl-i meşrûh üz-
re mahalline kayd olunub bin altmış dokuz Zi'l-Hiccesinin on
ikinci gününde mahalline kayd olunub bu berât-ı sa'âdet-âyâtı
virdim ve buyurdum ki:mümâ ileyh varub menzil-i mezbûreye muta-
sarrıf olub bundan evvel mutasarrıf olanlar ne vecihle mutasar-
rıf ola gelmiş ise mümâ ileyh dahî ol vecihle mutasarrıf olub
ol bâbda taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' ve müzâhim ol-
maya.Şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fîl
yevmi's-sâdis min şehr-i Zi'l-Hicce-i Şerîf sene tis'a ve sittîn
ve elf.(Vasala:19 Muharrem 1070)

Be Makâm-ı Bursa el-Mahrûse

.62a Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân,
İftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-salâ-
tîn bi'l-fiil bâbu's-sa'âdetim ağası olan Mehmed Ağâ dâme 'ulu-
vuhûnun ordûy-i hümâyûnuma 'arz gönderüb Mahrûse-i Bursa'da Gül-
rûh Hâtûn evkâfının mütevellîsi olan Ahmed rikâb-ı hümâyûn akçe-
sin virmeyüb ve mürtezikay-ı vakıf dahî kendüme müteşekkî olmak-
la ref' olunub dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden üçüncü cemâ'atın-
dan yevmî onbir akçe 'ulûfesi olan Halîl Mehmed'in mutasarrıf
olduğu tekâ'ud 'ulûfesi hazîne-mânde olub mukâbelesinde tevli-
yet-i mezbûre virilmek bâbında 'inâyet ricâ itmâin ağây-ı mü-
şârûn ileyhin 'arz ve sûret-i ruûs-i hümâyûnum mücibince bin alt-
mış dokuz Zi'l-Hiccesinin yigirminci gününden hazîne-mânde eyle-
diğü 'ulûfesi mukâbelesinde tevliyet-i mezkûru mezbûra tevcîh
ve mütevellîlik nasb idüb bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyur-

dum ki: mezkûr varub evkâf-ı mezbûreye mütevellî olub şol ki: hi-
demât-ı tevliyetdir mer'î ve müeddî kıldıktan sonra bundan ev-
vel mütevellî olanlar vazife-i mu'ayyenesini ne minvâl üzre mu-
tasarrıf olagelmişler ise mezbûr dahî ol vecihle mutasarrıf ola
ol bâbda ref' olunan Ahmed ve taraf-ı âherden bir ferd dahl ve
ta'arrûz kılmaya, şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.
Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Muharrem sene seb'in ve
elf. (Kayd: 13 Muharrem 1070)

Be Yurd-ı Sahrây-ı Bursa

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l
fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn bucce-
tü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyey-
ti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i
refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: Kıdvetü'l-emâcid
ve'l-e'yân bi'l-fiil Adana Emîni olan 'Omer zîde mecdühü ordûy-i
hümâyûnuma 'arz-ı hâl idüb bundan akdem istabl-ı 'âmirem için
davarları için iştirâ olunub Mahrûse-i Bursa'da fazla kalan sa-
man narh-ı cârî üzre furuht olunmak bâbında emr-i şerîfim vi -
rilmek ricâ eylediği eelden imdi narh-ı cârî üzre furuht olunmak
fermânım olmuşdur. Buyurdum ki: hükû-i şerîfimle vardıkda bu
bâbda sâdir olan ekrim üzre âmel idüb dahî taraf-ı mîrîden işti-
râ olunub Mahrûse-i Bursa'dan fazla kalan mîrî saman kaç kantar
ise ma'rifet-i şer'la defter ve narh-ı cârî üzre furuht ve hâ-
sıl olan akçeler defteriyle teslîm-i hazîne itdiresin. Bu bahâne
ile celb-i mâl olmağla be-gâyet ihtirâz idüb vech-i meşrûh üzre
emrimi yerine getüresin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd
kılâsın. Tahrîren fi evâil-i Muharremi'l-Harâm sene seb'in ve elf.

Mahrûse-i Sahrây-ı Bursa

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân,
Râfi'-i tevkî'-i refî'i's-şân hâkânî Mehmed ordûy-i hümâyûnuma
gelüb Mahmiye-i Bursa'da vâki'tahl pazarcının kileciliği berât-ı
şerîf ile üzerinde ve hizmetinde mecd ü sâ'y iken âherden Solak
nâm kimesne dahl itnekle ibkâ ve mukarrer olmak bâbında 'inâyey
ricâ itmeğin ibkâ ve mukarrer kılınub müceddiden bu berât-ı şa-
'âdet-âyâtı virdim ve buyurdum ki: mezbûr varub uslûb-i sâbık ü

üzre Mahmiye-i Bursa'da vâki' tahıl pazarının kilecisi olub hizmet-i lâzimesin edâ eyledikten sonra ol bâbda ref' olunan mezbûr Solak ve taraf-ı âherden bin ferd dahl ve ta'arruz itdirmeye. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm sene seb'in ve elf.

Be Yurd-ı Sahrây-ı

.62b (B e r â t-ı Ş e r î f-i E m â n e t-i K e b e z l e r)

Nişân-ı şerif-i 'âlî-şân,

Bursa'da Kebezler Mahallesi Mescidinde yevmî üç akçe ile sâbıkan imâm olan Seyyid Muhammed fevt olub işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn oğlu Seyyid İbrâhîm sağır olmakla Mustafa nâm kimesne alub gadr itmeğin ref' olunub mezbûr Seyyid İbrâhîm babası ciheti olub mahall ümüstehak olmağın tevcîh olunub berât-ı şerif virilmek bâbında 'inâyet ricâ itmeğin sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn-i 'izzet-makrûnu virdim ve buyurdum ki:varub mezbûr Seyyid İbrâhîm mescid-i markûmada imâm olub hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî üç akçe ile mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı 'ömr-i devletimçün du'âya müdâvemet göstere.Ol bâbda hiç ahad mâni' olmaya,şöyle bileler, 'âlâmet-i şerife i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâil-i Muharremi'l Harâm sene seb'in ve elf.(Kayd:12 Muharrem 1070)

Sahrây-ı Be-Yurd-ı Bursa

(B e r â t-ı Ş e r î f-i K i t â b e t-i K a r a i n e b e y)

Nişân-ı şerif-i 'âlî-şân,

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-i meserret-makrûn hâkânî kâdvettü't-tahrîr ve'l-keîâm Abdülkâdir zîde kâdrühü her vecible mahall ü müstehak olmağla hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb Mahrûse-i Bursa'da vâki' Karainebey Evkâfına ibtidâdan kâtib olmak lâzım ve mühim olduğun iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn bâbu's-sa'âdetim ağası olub bi'l-fiil evkâf-ı mezbûre nâzır olub Mehmed Ağâ câme 'uluvvuhü. inhâ eylemekle berât-ı şerifim virilmek fermânım olmağın ağây-ı mûmâ ileyhin inhâsı ve ruûs-i hümâyûnum sûret-i mucibince bin altmış dokuz Zi'l-Ka'desinin yigirmi yedinci gününden ibtidâdan yevmî üç akçe vazîfe ile kâtib ve nasb ve ta'yîn idüb bu berât-ı hümâyûnu vir-

dim ve buyurdum ki:mezbür Abdülkâdir varub evkâf-ı mezbûre kâ-
tib olub şol ki:hidemât-ı evkâf-ı mezbûre kitâbet gerekdir mer'î
ve müeddî kıldıktan sonra ta'yîn olunan yevmî üç akçe vazîfesin
evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellî yedinden alub mutasarrıf
ola.Ol bâbda hiç ahad mâni' olmaya.Şöyle bileler,'alâmet-i şe-
rîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî gurre-i şehr-i Zi'l-Hicce se-
ne tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd:13 Muharrem 1070.)

Be Yurd-i Sahrây-ı Bursa

(B e r â t-ı Ş e r î f-i C i b â y e t-i K a r a i n e b e y)

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân,

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-ı meserret-makrûn hâkânî Mehmed
bin Abdurrahmân mahall ü müstehak olmağla hakkında mezîd-i 'inâ-
yet-i pādîşâhânem zuhâra getürüb Mahrûse-i Bursa'da vâki' Kara-
inebey evkâfı karyelerinden Çağrışan ve Bâdemlü nâm karyelerine
atlu câbisi olmak lâzım ve mühim olduğu ecluden berât-ı şerîfim
virilmek ricâsına iftihâru'l-havâss ve'l-mukarrebîn bâbu's-sa'â-
detim ağâsı olub evkâf-ı mezbûre nâzırı olan Mehmed Ağâ dâme
'uluvvuhü 'arz ve ruûs-ı hümâyûnum sûreti mücibince evkâf-ı
mezbûrenin zikr olunan karyelerinin e'sârı cem'ine yevmî üç akçe
vazîfe ile atlu câbisi nasb ve ta'yûn idüb bin altmış dokuz Zi'l
Ka'desinin yigirmi yedinci gününden bu berât-ı hümâyûnu virdim
ve buyurdum ki:mezbür Mehmed bin Abdurrahmân varub vech-i meşrûh
üzre hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıktan sonra ta'yîn
olunan yevmî üç akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden müte-
vellî yedinden alub mutasarrıf ola.Ol bâbda hiç ahad mâni' olma-
ya.Şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.Tahrîren fî
gurre-i Zi'l-Hicce sene tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd: 13 Muhar-
rem 1070)

Be Yurd-i Sahrây-ı Bursa

63a

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l
fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmî'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn hucce-
tü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma' n el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l
meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i
hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:mukaddemâ Bursa Kadısı mül-
hakâtından Gâcede nâm karyede bundan bir tarikle İnegöl Ka-

zāsına ilhāk olmağla gadr olunmağın hāliyā Mahrūse-i Bursa Kazāsına ilhāk olunduğuna bi'l-fiil Anadolu Kadı-askeri olan E'lemu'l-'ulemāi'l-mütebahhirin akda'l-fudelāi'l-müteverri'in Mevlânā Mehmed edāme'llāh-u Te'ālā fezāilehū mektüb virilmeğın mücibince 'amel olunub İnegöl Kazāsı tarafından müdāhale olunmak bābında emr-i şerīfim virilmek ricāsına i'lām olunmağın imdi mevlânāy-ı müşārün ileyhın mektūbu mücibince 'amel olunmak fermānım olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerīfimle vardıkda bu bābda sādır olan emrim üzre 'amel idüb dahī karye-i mezbūrada mevlânāy-ı müşārün ileyhın virdiği mektūba muhālif İnegöl Kazāsı tarafından müdāhale olunmayub hilāf-ı kānūn ve defter kimesne rencide ve remide itdirmeyesiz. Şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümāyūn mezbūrların ellewinde ibkā idüb 'alāmet-i şerīfe i'timād kılāsız. Tahrīren fi'l-yevmi'r-rābi' min şehr-i Muharremi'l-Harām sene seb'in ve elf.

Sahrāy-ı Bursa

Bursa ve İnegöl Kadısına muhibban-ı...

ithāfından inhā olunur ki: mukaddemā Bursa mülhakatından olan Görede nām karye hālā Mahrūse-i Bursa'ya ilhāk olmağın siz müdāhale itmek için mektüb tahrīr olunmuşdur. Lede'l-vusūl karye-i ye-i mezbūreye min ba'd tarafınızdan müdāhale ve mu'āraza olunmayub Bursa ^{سازی} zabt ve tasarruf ideler ve's-selām. Tahrīren fi gurre-i Muharrem sene seb'in ve elf.

el-Fakīr Mehmed

el-Kādī bi-asākīr-i Anadolu el-Ma'mūr

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān,

Rāfi'-i tevkī'-i refī'i's-şān

Ebū

bin Abdullah der-sa'ādetime gelüb Mahrūse-i Bursa'da vāki' Ertuğrul Mesçidi evkāfı mütevellisi olan Hüseyin fevt olub yerı mahlūl olduğın bildirüb kendūye virilmek bābında 'ınāyet ricā itmeğın tevcih idüb bu berāt-ı behcet-āyātı virdim ve buyurdum ki: mezbūr ba'de'l-yevm varub evkāf-ı mezbūre yeni mütevellisi olub hizmet-i lāzimesin mer'ī ve müeddī kaldıkdan sonra ol bābda efrād-ı āheriden rāfi' ve dāfi' olmayub dahl ve ta'arruz kalma-

yalar.Şöyle bileler, 'alāmet-i şerīfe i 'timād kılılır.Tahrīren fievāil-i şehri-i Muharremi'l-Harām sene seb'in ve elf.

Be Yurd-i Sahrāy-ı Bursa

r.63b

Vech-i tahrīr-i hurūf budur ki:'uhdemizde olan Bursa'da vā-ki' mizān-i harīr mukāta'asının waktū'un dārende-i temessük 'ız-zetlü karındaşım Mahmūd Ağāya der-'uhde idüb kadīmden olageldiği üzre varub işbu bin altmış dokuz Zi'l-Hiccesinin gurrelerinden s sene tamāmına değin yedine virilen temessük mūcibince mukāta-'āy-ı mezbūru zabt ve tasarruf idüb 'āid olan küllī ve cüz'ī mahsūlātın ahz ve kabz idüb āherden bir ferd dahl ve ta'arruz eylememek için bu temessük tahrīr olunub yedine vaz' olundu . Tahrīren fī tārīh-i mezbūr.(Kayd:25 Zi'l-Hicce 1069)

el-Hakīr Ahmed Emīn-i Gümrük Hālâ

Vech-i tahrīr-i hurūf budur ki:Hālâ mir-Livā-i Bursa olan 'umdetü'l-umerāi'l-kirām Kurd Pāşā Hasıllarında Medīne-i Bursa Su Başılığı Hāfızu'l-hurūf Seyyid Mehmed Çelebi'ye bin yetmiş senesi Muharremi'l-Harāmı gurrelerinden sene-i mezbūre Re-bī'i'l-Āhiri gāyātına gelince onsekizbin akçeye der-'uhde itdiğimde ol dahī ta'ahhüd ve kabül itdikden sonra ber-vech-i pe-şin akçesin alub kabz eyledim.Ba'de'l-yevm mutasarrıf olub ta-sarrufuna kimesne māni' olmaya.Tahrīren fī tārīh-i mezbūr.

el-Fakīr Yūsuf

Mütesellim-i Mir-Livāy-ı Bursa

Fazīletlü efendi hazretleri Bursa'dan Boğazhisār'a ve Mah-rüse-i Edirne'ye varınca yol üzerinde olan kudāt efendiler tezkire-i dīvān vūsülünde ma'lūm ola ki:sa'ādetlü ve devletlü hazretleri ile me'an giden bostancılarım üzerine kırgan ? ve orta zahirelerin tahmil için her menzilde beşer araba kabzı-na me'mūr olanlar teslīm itdirüb sorf? عرز و ve müzāyaka çek-dirmeyesiz.Tahrīren fī'l-yevmi'l-hāmis min şehri-i Muharrem se-ne seb'in ve elf.

'İzzetlü ve fazīletlü Bursa Efendisi hazretleri tezkire-i dīvān vusülünde mah-rüse-i mezbūrede gümrükde der-mahzen olan

metâ'in ashabların huzûrunuza da'vet idüb metâ'larının gümrük-
lerini kânûn üzre alıviresiz. Kimesneye ta'allül itdirmeyesiz.
Fî'l-yevmi's-sâdis sene seb'in ve elf. (Fazîletlü Bur-
sa Efendisi hazretleri mezbûrları ihzâr itdirüb kânûn üzre güm-
rükleri alıvirüb ta'allül itdirilmeye deyü buyruldu.)

Ibrâhîm

- .64a Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l
fazl ve'l-yakîn huccetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in vâris-u
'ulümill-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l
meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i
hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: kazâ-i mezbûr Nâibi Mevlânâ
İbrâhîm Mahrûse-i Bursa'da dîvân-i hümâyûnuma 'arz idüb nefsi-i
Bursa'da feth-i hâkâniden beri kırk nefer adam Hazret-i Emîr
Semtinde ve kırk nefer adam dahî Bayır semtinde olub hazîneye
geldikde muhâfaza hizmetinde mevcûd bulunub hazîne ile me'an
gidüb Avcı başı ma'rifetiyle edâ-i hizmet idüb ve etrâfda hır-
sız ve harâmî zuhûr itdikde ma'rifet-i şer'la ahz ve ihzâr-ı
şer' idüb hizmetleri kebîr ve vilâyete nefa'ları mukarrer olsa-
ğın vaz'-ı kadîm üzre hâne-i 'avârizdan gayri tekâlif-i şakka
ile rencide olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek ricâsına
لعمري i'lâm ider deyü اذاع eyledikleri bildirmegin imdi
hidemât-ı hümâyûnda bulunur ise ve düşen hizmetlerde mevcûd olur-
lar ise mücibince 'avârizhânelerin virub vesâir tekâlif-i şak-
ka ile rencide olunmayalar deyü fermânım olmuşdur. Buyurdum ki:
hükm-i şerîfimle vardıkda husûs-i mezbûra mukayyed olub göresin
fi'l-vâki' kazıyye 'arz olunduğu gibi ise ol takdirde kadîmden
olageldiği üzre 'amel idüb dahî mezbûrlar hidemât-ı hümâyûnda
bulunmak ve düşen hizmetlerde dahî mevcûd olurlar ise 'avâriz-
hâneleri defter mücibince virüb edâ eylediklerinden sonra hiz-
metleri mukâbelesinde tekâlif-i şakka talebiyle mezbûrları ren-
cide ve remide itdirmeyüb husûs-i mezbûr için tekrâr şikâyet
olunmalu eylemeyesin. Şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i
hümâyûnumu ellerinde ibkâ idüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.
Tahrîren fî'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'aşrîn min şehri Zi'l-Hicce
sene tis'a ve sittîn ve elf.

Akdā kudāti'l-müslimîn ilh. Mevlânâ Bursa Kadısı zîde faz-
luhū tevki'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:kazâ-i
mezbûra tâbi' Ahmed Bey nâm karye re'âyâsından Ali ve Mehmed ve
diğer Mehmed ve Bayram ve İbrâhîm ve oğlu Halîl ve Mustafa ve
'Aşur Kocaoğlu Ramazân ve diğer İbrâhîm nâm kimesneler Mahrû-
se-i Bursa'da dîvân-i hümâyûna 'arz-ı hâl idüb karye-i mezbûr-
ların üç 'avâriz-hânesi olub ve hâne-i 'avârıza kayd olmağla
üzerimize edâsı lâzım gelen 'avâriz vesâir tekâlîf karye-i mez-
bûre ahâlisi ile me'an defter mücibince edâ idüb kusûrumuz yoğ
iken ve hâric-ez-defter mu'âf olan re'âyâdan degiller iken hâlâ
tekâ'ud emînleri hilâf-ı şer' ve kânûn tekrâr gühercile bedeli
talebiyle rencide ve remide eylediklerin bildirüb emr-i şerîfim
ricâ eyledikleri ecluden hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan mevkûfât
defterlerine nazar olundukda karye-i mezbûr üç 'avâriz-hânesi
olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın kânûn ve defter mücibince
'amel olunmak emr idüb buyurdum ki:hükm-i şerîfim vardıkda hu-
sûs-i mezbûra mukayyed olub göresin fi'l-hakîka mezbûrlar kar-
ye-i mezbûrede 'avâriz-hânesiyle kayd ve üzerlerine edâsı lâzım
gelen 'avâriz vesâir tekâlîf karye-i mezbûra ahâlisi ile me'an
edâ idüb hâric-ez-defter mu'âf olan re'âyâdan degiller iken hâ-
lâ tekâ'ud emînleri hilâf-ı şer' ve kânûn tekrâr gühercile be-
deli talebiyle rencide ve remide eyledikleri vâki' ise ve mez-
bûrlar hâne-i 'avârıza kayd olmuşlar ise men' ve def' idüb min
ba'd hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugâyir-i emr-i hümâyün tekâ'ud
emînlerine bî vecih tekrâr gühercile bedeli talebiyle rencide
ve remide itdirmeyüb husûs-i mezbûr için tekrâr şikâyet olunma-
lu eylemeyesiz. Şöyle bilesin, ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyû-
numu mezbûrların yedlerinde ibkâ idüb 'alâmet-i şerife i'timâd
kılâsın. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'ısrîn min şehri Zi'l
Hicce sene tis'a ve sittin ve elf.

Be Makâm-ı Bursa

.64b Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân ,
Bundan akdem Mahrûse-i Bursa'da 'öşr ve hamr ve 'arak kefere-i
Bursa ve tevâbi'i mukâta'asının senesi ikiyükkırkbeşbin akçeye
olub meblağ-ı mezbûrdan yigirmi altıbin akçesi vezâyife ve sair

ihrācāta ifrāz olundukdan sonra bākī kalan yüzonsekizbin akçesi irsāliye olmak üzere bin altmış dokuz Recebi'l-Müreccebin gurre-sinden Kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān Balı zīde kadruhū üzerinde iken hāliyā mezbūr dīvān-i hümāyūnuma gelüb 'arz-ı hāl idüb zikr olunan mukāta'a iltizāmından olan Demirkapı ve tevābi'i karyesin-de Filadar ve Timurtaş ve Depecik ve Bilād-ı Yūnus ve Susıgır - lık-ı Kebir ve Sağır ve Keles ve Gemlik ve Kurşunlu ve Burgos ve Misebolu ve nefsi-i Mūdanya ve Trilye ve ve ve Kite Nāhiyesi Yahudi kefereleri karyeyesinde kurdukları hamr ve 'arak mukāta'āy-ı mezbūreye tābi' olub Bursa mukāta'ası ve defterlerinde mestūr ve mukayyed iken Mahrūse-i Bursa'da zikr olunan kurā'ya varub hamr ve 'arak getüren meyhāneciler yük ba-şına yetmişbeşer akçe resm-i mīrī virüb lākin ahālīy-i kurā kurdukları ve fūruht eylediklere mukābelesinde cānib-i mīriye bir akçe rusum vermeyüb hamrları Mudanya ve Gemlik iskelesinden İstanbul'a vesāir meyhānecilere bey' idüb ve hālâ iskele ~~hara-~~ cın iştirā idenler çeküb yük başına emīnlere otuzbeşer akçe viregelmişlerdir. Ol bahāne ile iskele emīnlerine haraç virirüz deyū bir tarīkle ellerine emr-i şerīf alub şiddet iderler hālâ hamr ve 'arak fūruht idenler sāir vilāyetlerde olduğu üzere resm-lerin virmemekle cānib-i mīriye küllī gadr ve bana zulm ve hayf olmuştur deyū bildirüb her hamrın her üç vakiyyesinden bir akçe ve bir vakiyye 'arakdan bir akçe resm-i mīrī alınmak üzere ikiyük akçe ziyāde ile berāt-ı şerīf-i 'ālī-şān virilmek ricā eylediği eelden vech-i meşrūh üzere ikiyük akçe ziyāde ile be-rāt-ı şerīfim virilmek fermānım olmağın mezkūr tārīh-i mezbūr dan mukāta'āy-ı markūmeyi iltizām ve kabūl ider şol şartla ki: zikr olunan mukāt'anın asıl iltizāmına iki yük akçe dabā ziyāde olub senesi dörtyükkıkdörtbin akçeye olub meblağ-ı mezbūrdan yüzyıgirmialtının akçesi vezāyif vesāir ihrācāta virildikten sonra bākī kalan üçyükonsekizbin akçesi ber-vech-i nukūd tes-līm-i hazīne oluna ve dahī zikr olunan mukāta'aya tābi' Demir-kapı ve tevābi'i karyesinde Filadar ve Timurtaş ve Depecik ve Bilād-ı Yūnus ve Susıgırlık-ı Kebir ve Sağır ve Keles ve Gemlik ve Kurşunlu ve Burgos ve Misebolu ve nefsi-i Mudanya ve Trilye ve ve ve Kite Nāhiyesinde kurulan hamrın her üç vakiyyesinden bir akçe ve 'arakdan bir vakiyyesinden

birer akçe resm-i mîrî alınub 'inād ve muhālefet itdirmeyesin ve hafiyeten fūruht iderler ise mîrî için کرفت oluna ve Mahrūse-i Bursa'da olan Yahudi tāifesi emîn ma'rifetiyle olmayınca hamr kurmayalar deyū bin altmış dokuz Zi'l-Hiccesi gurreesinde vech-i meşrūh üzre ikiyük akçe ziyāde ile 'arz ve telhîs olundukda mukaddemā emîn-i mezbūra der-'uhde olunduğu târihinde zabt eylemek üzre tevcîh ve der-'uhde olunub bu berāt-ı hümâyūn-i 'izzet-makrūnu virdim ve buyurdum ki:mezbūr varub vech-i meşrūh üzre mukāta'āy-ı mezbūre ikiyük akçe ziyāde ile bin altmış dokuz Recebi guresinden sene tamāmına deġin kemākân zabt ve tasarruf ve sene āhirinde vech-i meşrūh üzre şart ve iltizāmına cevāb virmekde mecd ü sâ'y olub zabt ve tasarruf ile ol bâbda āherden bir ferd māni' ve dāfi' olmaya.Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timād kılalar.Tahrîren fi'l-yevmi't-tāsi' min şehr-i Zi'l-Hicce-i Şerîf sene tis'a ve sittin ve elf.(Kayd :20 Zi'l-Hicce 1069)

Be Makām-ı Bursa el-Mahrūse

55a

Akdā kudāti'l-müslimîn ilh.Bursa ve Kite ve Mudanya ve Gemlik Kadıları zīde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki:bin altmış dokuz Recebi guresinden Bursa Kazāsında ve tevābi'inde vāki' hamr ve 'arak ve tevābi'i mukāta'ası emîni olan zīde kadruhū Mahrūse-i Bursa'da dersa'âdetime 'arz-ı hâl id b şart-ı iltizāmına dāhil Demirkapı ve Filadar ve Timurtaş ve Depecik ve Bilād-ı Yūnus ve Susıġırlık-ı Kebîr ve Saġîr ve Keles ve Gemlik ve Kurşunlu ve Būrgos ve Misobolu ve nefsi Mudanya ve Trilye ve س ve د و ک و و Kite Nāhiyesinde ve tevābi'inde kefere ve Yahudi tāifesi kurdukları hamr ve 'arak resmi mukāta'āy-ı mezbūreye tâbi' iken ancak zikr olunan karyelere varub hamr ve 'arak getüren meyhāneci tāifesi yük başına yetmişbeşer akçe resm virüb mezbūrlar kurdukları hamr ve 'arakları Mudanya ve Gemlik iskelelerinden İstanbul vesāir meyhānecilere fūruht idüb târîh-i mezbūrda mîriye bir akçe resm virmeyüb elimizde emrimiz vardır iskeleye viririz deyū bahāne idüb şirret iderler.Elinde olan berāt-ı şerifde mestūr olduđu üsre ve şart-ı iltizāmı mūcibince zikr olunan nāhiyelerde hamr ve 'arak kurub fūruht iden kefere ve Yahudi tāifesinin kurduk-

ları hamrın vakiyyesinden bir akçe ve bir vakiyye 'arakdan dahî bir akçe mîrî resmleri alıvirilüb kimesneye ol vecihle ta'allül ve nizâ' ve 'ınâd ve muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfi virilmek ricâ eylediği eelden imdi elinde olan berât mücibince alıvirilmek fermânım olmuşdur. Buyurdum ki: hükm-i şerîfimle istihdâm kullarından Ali zîde kadruhü vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî emîn-i mezbûrun elinde olan berât-ı şerîfim mücibince şart-ı iltizâmına dâhil zikr olunan nâhiyelerde vâki' kefere ve Yahudi tâifesi fûruht itmek i içüh kurdukları hamrın her üç vakiyyesinden bir akçe ve bir hak vakiyye 'arakdan dahî bir akçe mîrî resmlerin der-'uhde olduğu üzre ve şart-ı iltizâmı mücibince târîh-i mezbûrda bir defâ edâ eylemeyenlerden ma'rifet-i şer'la alıvirüb elinde olan berât-ı şerîf ve şart-ı iltizâmına muhâlif imesneye ta'allül ve nizâ' ve 'ınâd ve muhâlefet itdirmeyesin , tahsiline mâni' olanları men' ve def' itdirüb memnû' olmayanları yazub bildirüb tekrâr emr irsaline muhtâc itdirmeyesin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'ısrân min şehr-i Zi'l-Hicce-i Şerîf sene tis'â ve sittîn ve elf.

(E m r - i Ş e r î f - i

Akdâkudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn hucetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'în vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'ınâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa adısı zîde fazluhü tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak malûm ola ki: Kıdvetü'l-emâcid ve'l e'yân bi'l-fiil matbah 'âmirem emîni olan 'Omer zîde mecduhü Mahrûse-i Bursa'da dîvân-i hümâyûnuna mühürlü tezkire gönderüb her sene nefis-i nefsim için tatlı ve ekşi ^{şerbet} tabh ve halva hâne-i 'âmireme irsâl olunmak mu'tâd-ı kadîm olmağın bin altmış dokuz senesine mahsûb olmak üzere olageldiği üzre tabh ve irsâl itdirilmek için hâssa helvacılardan zîde kadruhü ta'yîn ve irsâl olunduğu bildirüb emr-i şerîfim ricâ eylemeğın vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki: hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzre 'amel idüb dahî kat'an te'hîr ve tevkîf eylemeyüb kazâ-i mezbûrede bulunan yerlerden kifâyet mîkdârı tatlı ve ekşi anâr mu'-

tād-ı kadīm üzre iştirā ve ^{عز} tabh itdirüb ve kavī zarf-
lara kodurub yarār sefīnelere tahmīl ve mevsim-i deryā ile āsı-
tāne-i sa'ādetime irsāl ve halve-hāne-i 'āmireme teslīm itdir-
düb ihmāl ve müsāhale eylemeyesin ve iştirā olunan inārın ba-
hāsı ve mesārifi icün her sene virilegelen yigirmisekizbin ak-
çeyi Bursa'da vāki' 'öşr ve hamr ve bāc-ı bazār galle mukāta -
'ası malından emīn olanlardan uslūb-i sābık üzre alıvirüb ve mü-
bāşir-i merkūm yedinde ashāb-ı hukūka hakların bi't-tamām vir-
dirüb kimesnenin bir akçesin ketm itdirmeyesin ve meblağ-ı mez-
būr tamāmen virildikde işbu hükm-i şerīfimin zuhūruna huccet
yazub akçe viren emīnin eline viresin ki hīn-i muhāsebede dey-
nine mahsūb itdirüb el-hāsıl husūs-i mezbūr bizzāt nefsi-i nef-
sim içündür ki ona göre mukayyed ve dikkat ve zamānıyla tabh
ve mübāşir-i merkūm ile halva-hāne-i 'āmireme irsāl ve teslīm
itdirüb 'avk ve te'hīrden ve ihmāl ve müsāhaleden ve ashāb-ı
hukūkun haklakların virilmeyüb ketm olmakdan be-gāyet ihtirāz
eyleyesin. Şöyle bilesin, 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Tah-
rīren fi'l-yevmi'r-rābi' min şehr-i Zi'l-Hicce sene tis'a ve
sittīn ve elf.

55b

Sūret-i hatt-ı şerīf

Mücibince 'amel oluna,

Iftihārü'l-havāss ve'l-mukarrebīn mu'temidü'l-mülūk ve's-salā-
tīn bi'l-fiil dāru's-sa'ādetim ağāsı olan Mehmed Ağā dāme 'uluv-
vuhū 'arz idüb Mahrūse-i Bursa'da vāki' müceddiden binā olunan
sarāy-ı hümāyūnum harem kapusu kurbünde vāki' merhūm Selçuk Hā-
tūn evkāfından yevmī onbeş akçe icārelü onüç bāb oda saraya
lāzım olmağla yıkılıb iktizā iden mahallin ilhāk olunub evkāf-ı
mezbūre hüddāmına virilmek üzre vakfın kirāsı Bursa'da vāki'
mizān-i harīr mukāta'asından ta'yīn olunmak ricāsına i'lām eyle-
meğin vech-i meşrūh üzre ta'yīn olunmak fermānım olmağın ağāy-ı
müşārūh ileyhin 'arz ve ruūs-i hümāyūnum sūreti mücibince ev-
kāf-ı mezbūre odaları icāresi mukābelesinde bin altmış dokuz
Zi'l-Ka'desinin yigirmi ikinci gününden mukāta'ay-ı mezbūre-
den yevmī onbeş akçe vazife ile ta'yīn idüb bu berāt-ı hümāyū-
nu virdim ve buyurdum ki: vech-i meşrūh üzre evkāf hüddāmına
ta'yīn olunan yevmī onbeş akçe vazife mukāta'ay-ı mezbūre emīni

olanlardan alub mutasarrıf olub devām-ı 'ömr-i devletim ed'i -
yesine müdāvemmet ve iştigāl üzre olalar.Şöyle bileler, 'alāmet-i
şerife i'timād kılalar.Tahrīren fi'l-yevmi'l-hāmis ve'l-'ısrın
min şehr-i Zi'l-Ka'de sene tis'a ve sittin ve elf.

Be Makām-ı Bursa el-Mahrūse

Nişān-ı şerif-i 'ālī-şān,

İşbu rāfi'-i tevkī'-i refī'i's-şān hākānī Kıdvetü'l-'ulemāi'l
muhakkıkın Şeyh Ali zīde 'ilmu'pū hakkında mezīd-i 'ināyet-i pā-
dişāhānem zuhūra getürüb Mahrūse-i Bursa'da vāki' merhūm Başçı
İbrāhīm evkāfından almak üzre müteveffā olan Şeyh Halīl yerine
ruūs-i hümāyūnum sūret-i mücibince bin yetmiş Şa'bānı'l-Mu'azza-
mının beşinci gününden yevmī beş akçe vazīfe ile vā'iz nasb idüb
bu berāt-ı hümāyūn-i 'izzet-makrūnu virdim ve buyurdum ki:mümā
ileyh varub vā'iz olub şol ki:va'z ve nasīhatdır mer'ī ve müed-
dī kıldıkdan sonra ta'yīn olunan yevmī beş akçe vazīfesin ev -
kāf-ı mezbūre mahsūlünden alub mutasarrıf ola ol bābda hiç ahad
māni' ve dāfi' ve müzāhim olmayub dahl ve ta'arruz kılmaya,şöy-
le bileler, 'alāmet-i şerife i'timād kılalar.Tahrīren fi'l-yev -
mi's-sānī min şehr-i Şa'bānı'l-Mükerrrem sene tis'a ve sittin
ve elf.

Be Makām-ı Kostantiniyye el-Mahrūse

6a

Akdā kudāti'l-müslimīn evlā vulāti'l-muvahhidīn ma'denu'l
fazl ve'l-yakīn huccetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'īn vāris-u
'ulūmī'l-enbiyā-i ve'l-mürselīn el-muhtass bi-Mezīd-i 'ināye -
ti'l-meliki'l-mu'īn Mevlānā Bursa Kadısı ve Kıdvetü'l-kudāt
ve'l-hükkām ma'denu'l-fazl Mevlānā Kadısı zīde fazluhū
tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki:Bursa Kazā-
sına tābi' Kazıklı nām karyede vāki' mandıracı tāifesinden
Kurt ve Binayut ve Vāsıl ve Zorçin nām zimmiler mahrūse-i
Bursa'da dīvān-i hümāyūnuma 'arz-ı hāl idüb biz üzerimize edā-
sı lâzım gelen hizmetimizi ve defter mücibince lâzım gelen man-
dıra rusūmu olagelen ādet ve kânūn üzre virüb kusūrumuz yoği-
ken hālā emīn olanlar kanā'at eylemeyüb olagelmiş ve kânūn ve
deftere muhālif ziyāde talebiyle rencide eylemekden hālī değıl-
dir hayıdır kadīmden olageldiği üzre defter mücibince virdikden

sonra hilâf-ı kânûn ve defter ziyâde talebiyle rencide ve remide itdirilmemek bâbında emr-i şerif virilmek ricâ iderüz de-yü bildirdükleri ecluden defter mücibince alınub ziyâde alınma-ya de-yü fermânım olmuşdur buyurdum ki:hükm-i şerifimle vardıkda husûs-i mezbûra mukayyed olub göresin.Fi'l-vâki' mezbûrlar lâ-zım gelen mandıraları rusûmu kânûn ve defter mücibince edâ ey-lemeğe râzılar iken hâlâ cem'ine me'mûr olanlar kânûn ve defte-re muhâlif ziyâde akçeleri alub zulm ve ta'addî eyledikleri vâ-ki' ise men' ve def' idüb kânûn-i kadîm üzre ve defter mücibin-ce virdiklerinden sonra ziyâde talebiyle rencide ve remide it-dirmeyüb husûs-i mezbûr için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeye-sin.Şöyle bilesin,'alâmet-i şerife i'timâd kılasın.Tahrîren fi'l yevmi's- sâni-'aşar min şehr-i Zi'l-Ka'de sene tis'a ve sittin ve elf.

Be Makâm-ı Bursa el-Mahrûse

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn hucce-tü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecme'in el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l meliki'l-mu'in Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:tüccâr tâifesinden Mustafa ve el-Hâc Ahmed ve Hacı Ali venâm kimesneler hâlâ Mahrûse-i Bursa'da dîvân-i hümayûnuna 'arz-ı hâl idüb âher di-yârdan Bursa'ya ipek getürdüğümüzde mu'tâd-ı kadîm üzre fûruht olundukda kânûn üzre resm-i kasabiyyemize emîn olanlara bir ipek elde itdiğimizden sonra bir ^{ipek} dahî kadısı ve dellâl o olanların dahî denk başına kırkar akçe ta'yinleri var iken bir ^{ipek} dahî dellâliye nâmıyla alub küllî gadr eylediklerinde mâ-'adâ kervân çıkdıkda kadı tarafından adam gelüb kadı ile buluşub izin almadıkca kimesne gitmesün de-yü mücerred celb-i mâl için tenbîh ve ta'cîz idüb ba'debû izin tarîkiyle kırk-elli kuruşumu kâdî aldıgundan gayri ^{حوصلاری} ve kethudâsı dahî n nice akçemiz alub küllî gadr iderler hayfdır.Getürdüğümüz ipek-lik kânûn ve defter mücibince lâzım gelen resm-i mîrisin emîn olanların şart-ı iltizâmları ve berâtları mücibince ve kadîmden virilegelen bir edğeylediğinden sonra dellâliye ve kadılara alınan ipekler alınmamak bâbında emr-i şerif virilmek ricâ ide-

riz deyü bildirdükleri eelden imdi kânün-i kadîmden olageldiği üzre aldırub min ba'd kadîmden olagelmişe muhâlif bir akçeleri alınmaya deyü fermânım olmuşdur buyurdum ki:hükm-i şerîfimle varıkdâ husûs-i mezbûra mukayyed olub göresin fi'l-hakîke kazıyye didikleri gibi ise ol takdirde tüccâr tâifesi getürdikleri ipeği mu'tâd-ı kadîm üzre mîr-i mîrânda vezn ve fûruht eylediklerinde lâzım gelen resm-i mîrisin ve emîn olanlar bir ipeğin ve kasabıyyeleri kânün ve defter mücibince kadîmden olageldiği üzre emîn olanlara edâ eylediklerinden sonra min ba'd kadîme muhâlif ziyâde akçeleri aldırmayub husûs-i mezbûr için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz.Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.Fahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-'ısrîn min şehri Zi'l-Hicce-i Şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd:23 Zi'l-Hicce 1069)

56b

Sûret-i hatt-ı şerîf-i hümâyündür.

Emrim mücibince 'amel oluna kimesne rencide eylemeye.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l-fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn huccetü'l Hakki 'ale'l-halkı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'anâyeti'l-melikî'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:Mahrûse-i Bursa'da vâki' müceddiden binâ olunan sarây-ı 'âmiremin vus'atî olmayub dayk üzre olmağla sarây-ı 'âmireme muttasıl 'imâret-i 'İsâ Bey Mahallesinden alınub zamm ve ilhâk olunan evler mukâbelesinde mahalle-i mezbûrenin üzerinde olan otuz 'avâriz hânelerinden bir mikdâr hâneleri ref' ve tenzîl olunmak bâbında mahalle-i mezbûre ahâlisi 'anâyet ricâsına shvâllerine i'lâm eyledikleri eelden mahalle-i mezbûrede sarây-ı 'âmireme zamm ve ilhâk olunan evler mukâbelesinde onbeş 'avâriz-hâneleri ref' olunub mahalle-i mezbûre ahâlisi üzerlerine on beş 'avâriz-hâneleri kaldığun hazîne-i 'âmireme ellerine mübûrlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti virilmeğın mücibince 'amel olunub ziyâde talebiyle rencide itdirilmemek fermânım olmuşdur,buyurdum ki:hükm-i şerîfimle varıkdâ bu bâbda hazîne-i 'âmiremeden ibrâc olunub mahalle-i mezbûra ahâlisinin ellerine virilen mübûrlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûretâi mücibince min ba'd lâzım gelen 'avâriz vesâir tekâliflerin on beş hânedân aldırub sarây-ı 'âmireme zamm ve

ve ilhāk olunan evler mukābelesinde ref' olunan on beş 'avārız-hānesi için mezbūrları hilāf-ı defter rencide ve remide itdirme-yesin. Şöyle bilesin, ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümāyūnumu ellerinde ibkā idüb 'alāmet-i şerife i'timād kılasın. Tahrīren fi'l yevmi'r-rābi' ve'l-'ısrın min şehr-i Zi'l-Ka'de-i Şerif sene t tis'a ve sittin ve elf. (Kayd: 26 Zi'l-Ka'de 1069)

Be Makām-ı Bursa el-Mahrūse

Kazā-i Mahmiye-i Bursa der-livā-i Hüdāvendigār
'avārız-ı mahalle-i mezbūr ber-mücib-i defter hazīne-i 'āmiri

Mahalle-i 'Imāret-i 'Isā Bey tābi'-i kazā-i mezbūra
-30 el-Bākī
- 'avārız-ı mezbūr yalnız
-15 hānedir.

Mahalle-i mezbūra ref' bā-fermān-ı 'ālī-şān sebep ki
ber-mücib 'ārz-ı hāl ahāliyy-i mahalle-i mezbūre
el-vāki' 25 Zi'l-Ka'de 1069 yalnız onbeş hānedir.

Mahalle-i mezbūre ahālisi dīvān-i hümāyūna 'arz-ı hāl idüb evlerimizden bir nicesi sarāy-ı hümāyūna ilhāk olunmağla hānelerinden tenzīl olunmak bābında 'ināyet ricā eylediklerinde müceddiden binā olunan sarāy-ı 'āmiri ^{مراد} dayanak olmağla alınub zamm olunan evlerin mukābelesinde mahalle-i mezbūrenin onbeş hānesi ref' olunub mahallinden şurutuyla sūret virile deyū fermān-ı 'ālī-şān sādır olmağın mücibince mahalline kayd olunub yalnız on beş hāneleri bākī kaldığından sūret-i defter-i mevkūfatdır ki mahallinden nakl olundu. Tahrīren fi'l-yevmi'l-hāmis ve'l-'ısrın min şehr-i Zi'l-Ka'de sene tis'a ve sittin ve elf.

57a Akdā kudāti'l-müslimīn evlā vulāti'l-muvahhidīn ma'denu'l fazl ve'l-yakīn vāris-u 'ulūmi'l-enbiyā-i ve'l-mürselīn hucce-tü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'in el-muhtass bi-mezīd-i 'ināye-ti'l-meliki'l-mu'in Mevlānā Bursa ve Kite Kadıları zīde fazlu-hunā tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki: bin altmış dokuz senesine mahsūb olmak üzere Bozğuş ve Kalkın kazā-

ları hâssaları zâbiti olan Ahmed zîde kadruhü Mahrûse-i Bursa-
da der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb şart-ı iltizâmına dâhil zikr
olunan Bozguş ve Kulçan hâsları re'âyâsından bâzıları varub
nefs-i (Bursa) ve Kite'de ve karyelerinde sâkin olub kânûn üzre
viregeldikleri rusûm-i ra'iiyyetleri ve bedel-i 'avârızları ta-
leb olundukda: biz şehirde sâkiniz deyü virmekte ta'allül eyledik-
lerün bildirüb ol makûle Bozguş ve Kulçan re'âyâsı her kande
bulunur ise kânûn-i kadîm üzre mîrî için viregeldikleri hukûk
ve rusûmları kânûn ve defter ve berât-ı şerîfim mücibince ta-
leb ve tahsîl itdirilüb kimesneye ol vecihle ta'allül ve nizâ'
itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâ eylediği ecl-
den imdi kânûn-i kadîm üzre elinde olan berât-ı şerîfim mücibin-
ce mîrîye âid olan hukûk ve rusûmların alıvirilmek emrim olmuş-
dur buyurdum ki: hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdir olan
emrim üzre 'amel idüb dahî göresin fi'l-hakîka kaziiye i'lâm
olunduğu gibi ise ol takdirde zikr olunan Bozguş ve Kulçan
hâsları re'âyâsı taht-ı kazânızda her kande bulunur ise târîh-i
mezbûrede bir def'a edâ eylemedikleri rusûmların mübâşir-i mez-
bûr elinde olan berât-ı şerîfim mücibince kânûn-i kadîm üzre
tahsîl itdirüb kimesneye ol vecihle ta'allül ve nizâ' itdirmeye-
siz. Cânib-i mîrîye gadr ve zarar olmakdan ve bu bahâne ile âhe-
rin re'âyâsına müdâhale olmakdan be-gâyet ihtirâz eylesiniz.
Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l
yevmi't-tâsi' ve'l-'ısrîn min şehri-i Zi'l-Ka'de sene seb'in ve
elf.

Be Makâm-ı Bursa

Mefâhiru'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazl ve'l-keîâm
Şam'dan ordüy-i hümâyûnuna gelince yol üzerinde olan kadılar
zîde fazlhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân kethudâ yerleri
ve yeniçeri serdârları ve e'yân-ı vilâyet zîde kadruhüm tev-
kî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: hâlâ Şam câni-
binde tahsîl olunub ordüy-i hümâyûnuna irsâl olunan hazîne her
kanginizin taht-ı hükûmetine dâhil olur ise bir ân ve bir sa'ât
te'hîr ve tevkîf itdirmeyüb hıfz ve hirâset iderek emîn ve sâ-
lim birbirinize ulaştırub mu'accelen ordüy-i hümâyûnuna irsâl
ve bir gün mukaddem teslim itdiresiz deyü fermânım olmuşdur.
Buyurdum ki: hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdir olan

emrim üzere 'amel idüb dahî zikr olunan hazîne her kanginizin taht-ı hükümetine dâhil olur ise bir ân ve bir sa'ât ârâm ve t tevkîf itdirmeyüb hıfz ve hirâset itdirin. Emîn ve sâlim birbirinize ulaşıdırub mu'accelen ordüy-i hümayûnuma irsâl ve bir gün mukaddem teslîm itdirmeğe ziyâde ikdâm-ı tām itdirüb vech-i meşrûh üzere olan emrimi yerine getüresiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Muharremi'l-Harâm sene seb'in ve elf.

Be Yurd-i Sahrây-ı Bursa

Nişân-ı şerif-i 'âlî-şân,

Bursa'da vâki' müteveffâ Kemâl Bey evkâfı kitâbeti mahlûl olduK- da işbu dârende-i fermân-ı hümayûn Ali bin Receb nâm k mesneye tevcîh olunub hizmetinde kusuru yoğ iken âherden Abdullah nâm kimesne hilâf-ı şart-ı vâkıf dört akçe ile berât itdirüb lâkin vakfın müsâ'adesi olmamağla mezbûr Abdullah ref' olunub şart-ı vâkıf üzere yevmî birbuçuk akçe vazîfe ile mezbûr Ali'ye tevcîh ve ziyâdesi vakıf-mânde olmak üzere berât-ı şerif virilmek ricâsına evkâf-ı mezbûre mütevellîsi olan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhü 'arz eylemekle hakkında mezîd-i 'inâ - yet-i pâdişâhânem zühûra getürüb mütevellî-i mûmâ ileyhin 'arz-ı mûcibince ref' olunan mezbûr Abdullah bin Alâeddîn yerine bin altmış dokuz Cemâziye'l-Âhirinin yiğirmi sekizinci gününden tevcîh idüb bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyordum ki: mezbûr varub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî birbuçuk akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alub mutasarrıf ola. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılalalar. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi'-'aşar min şehri Receb sene tis'a ve sittin ve elf.

Be Makâm-ı Kostantiniyye

Fazîletlü Bursa efendisi hazretleri mezkûr oda ve kalagir- li akçesi virilmek üzere alivirüb Muharrem Pâşâ'ya teslîm eyleyesin deyü

Devletlü ve sa'âdetlü sultânım hazretleri sağ olsun. Zikr

olunan ^{الکثر} varacak konağa lâzım olmağın kadı efendiye alıvirilmek bâbında divân-i hümâyûn tezkiresi ricâ olunur.

(Kayd: 8 Muharrem 1070)

8a Havâss-ı hümâyûn emridir.

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l-fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn huccetü'l Hakk-ı 'ale'l-halkı ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazlühü tevki'-i re- fî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:kazâ-i mezbûra tâbi' İnkaya nâm karye sâkinlerinden Hâcı Müstecab ve Mehmed ve Oruç ve Hüseyin ve Hasan ve İbrâhîm ve ve ve nâm kimesneler Mahrû- se-i Bursa'da der-sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb biz kadîm defter- de mukayyed Bozguş ve Kulçan hâsları re'âyâsından olub her sene rusûm-i ra'iiyet ve 'âdet-i ağnâmımızı zâbitlerimize kânûn ve defter mücibince edâ idüb taraf-ı âherden müdâhale olunagel - miş degil iken üç seneden beri Gâzi Hüdâvendigâr evkâfı müte - vellîsi olan Süleymân sizi defterime kayd eylemişdir, bennâk ve 'âdet-i ağnâmınızı ben alırum fuzülî davarlarınızı kaldırub Bur- sa Beyi dahî bilâ emr-i şerîf davar ve odun ve arpa ve bunun emsâli tekâlif-i şâkkadan müdâhale ve rencide eylemekden hâli olmadıkların bildirüb fuzülî aldığı her ne ise şer'la girü alı- virilüb ve min ba'd hilâf-ı defter ol vecihle dahl ve rencide itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâ eylediğü ecl- den hazîne-i 'âmirende mahfûz olan baş mukâta'a defterlerine nazar olundukda zikr olunan Bozguş ve Kulçan ve tevâbi'i mukâta'ası re'âyâsı mefrûzu'l-kalem ve maktû'u'l-kadem serbest üzre zabt olunub min ba'd Anadolu Beylerbeyi ve Sancak Beyi ve Voynuklarıve evkâf zâbitleri vesâir ehl-i 'örf tâifesi ve emvâl ve e'yân-ı vilâyet ve kul tâifesi ber-vech-i dahl ve ta'arruz olunmaya deyü şart ve iltisâmda mestûr ve mukayyed bu- lunmak imdi hilâf-ı defter müdâhale olunmaya deyü fermânım ol- muşdur buyurdum ki:hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzre 'amel idüb dahî havâss-ı hümâyûn re'âyâsı min kül- li'l-vücûh mefrûzu'l-kalem ve maktû'u'l-kadem serbest olub ev- kâf zâbitlerinin ve âherin medhali ve 'alâkası olmamağla ha - vâss-ı mezbûra kadîm defterlü re'âyâsın vakf-ı mezbûr mütevel- lîsine ol vecihle hilâf-ı defter rencide ve remide itdirmeysesiz.

Ve hilâf-ı kânûn ve defter alınmış seneleri var ise şer'la tevcih idenlerden ba'de's-subût hükm idüb gîru alıvirüb emr-i âher irsâline muhtâc itdirmeyesin.Şöyle bilesin,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.Tahrîren fî'l-yevmi's-sâlis ve'l-'ısrîn min şehr-i Zi'l-Ka'de sene tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd:25 Zill-Ka'de 1069)

Be Makâm-ı Bursa el-Mahrûse

68b Süret-i hatt-ı şerîfidir.

Sen ki vezîr-i e'zâmsın Sultân Murâd-ı Sâninin suyunu Muhtâr Mustafa Efendinin bağçesine alınub uğurlayub suyu yihe eski yerine getürüb min ba'd kimse almaya,uğurlamaya tenbîh idesin. Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l-fazl ve'l-yakîn huccetü'l-Hakkı 'ale'l-halkı ecma'în vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:cedd-i emcedim merhûm ve mağfûrun leh Sultân Murâd Hân-ı Sâni tâbi serâhühünün Mahmiye-i Bursa'da vâki' Câmi'-i Şerîfine cârî olan suyunu Bursa sâkinlerinden Muhtâr Mustafa nâm Kâdî sirkat idüb kendi bağçesine icrâ itdirmekle merhûm müşârün ileyhın câmi'-i şerîfine su cereyân itmeyüb ta'addî eylemediğü bizzat manzar-ı hümâyûnum olmağın imdi ol suyu kadîmden cereyân eylediğü mecrâsından câmi'-i şerîfe icrâ itdirüb merkûm kâdî'nın bağçesine ol sudan aslâ su icrâ itdirilmeyüb ve sicil-i mahfûza kayd idüb hüccet virsüz ki mazmûnuyla 'amel olunub min ba'd müşârün ileyhın suyuna kimesna ta'arruz eylememek bâbında hatt-ı hümâyûn-i sa'âdet-makrûnumla fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur,buyurdum ki:vusûl buldukda bu bâbda hatt-ı hümâyûn-i sa'âdet-makrûnumla sâdır olan fermân-ı kazâ-i cereyânım mücibince 'amel idüb dahî hu - sūs-i mezbûra bizzât mukayyed ve ihtisâm eyleyüb merhûm müşârün ileyhın suyunu kadîmden cârî olageldiğü üzre mecrâsından câmi'-i şerîfine icrâ itdirüb ol sudan mezbûr kâdî'nın bağçesine aslâ su icrâ itdirmeyüb ve sicill-i mahfûza kayd idüb hüccet virsin ki,mazmûnuyla 'amel olunub min ba'd merhûm müşârün ileyhın suyuna kimesneyi ta'arruz itdirmeyüb işbu emr-i şerif-i vâci - bi'l-ittibâ'ına muhâlif vaz' ve hareket irtikâbından hazer üzre olasız.Şöyle bilesiz,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.Tahrîren

fî evâil-i şehri Zi'l-Ka'de-i şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.
Be Makâm-ı Bursa el-Mahrûse

69a Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vulâti'l-muvahhidîn ma'denu'l
fazl ve'l-yakîn vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn hucce-
tü'l-Hakkı 'ale'l-Halkı e ma'în vâris-u 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l
mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mev-
lânâ Bursa Kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl
olıcak ma'lûm ola ki: hâlâ ıstabl-ı 'âmirende olan mîrî davar-
lar içün küllî saman lâzım ve tedârîki umûr-i mühimmedendir.
İmdi her kantarına cânib-i mîrîden yiğirmişer akçe virilmek üz-
re kazâ-i mezbûrdan dört bin kantar saman ber-vech-i ta'cîl iş-
tirâ ve tedârîk ve arabalara tahmîl ve mahrûse-i mezbûra getü-
rüb arpa emîni 'Ömer zîde mecduhü'ya teslim itdirilmek fermânım
olmuşdur, buyurdum ki: hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır
olan emrim üzere 'amel idüb dahî aslâ te'hîr ve tevkîf eylemeyüb
taht-ı kazâğızda iştirâsı fermân olan dört bin kantar samanı
kazâ-i mezbûre de vâdikrâlerden ber-vech-i ta'cîl iştirâ ve tedâ-
rik ve arabalara tahmîl ve Mahrûse-i Bursa'ya getürüb ve bir
gün mukaddem arpa emîni 'Ömer'e zîde mecduhü teslim itdirilmek-
de ziyâde ikdâm-ı tām eyleyesin. İştirâsı fermânım olan her sa-
manın her bir kantarına mübâşir-i merkûm yedinden yiğirmişer
akçe virdirüb kimesnenin bir akçesin ketm itdirmeyesin. el-Hâsıl
husûs-i mezbûr ıstabl-ı 'âmiremin ehemmi mühimmâtıdır sâire
kıyâs eylemeyüb fermânım üzere mu'accelen iştirâ ve irsâl ve tes-
lîm itdirilmekde ve aşhab-ı hukûka hisâb-ı merkûm üzere akçelerin
virmemekde zulm u ta'addîden be-gâyet ihtirâz idüb vech-i meş-
rûh üzere olan emrimi yerine getüresin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i
şerîfe i'timâd kılasın. Fî'l-yevmi's-sâdis-'aşar min şehri Zi'l
Ka'de sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Bursa

İşbu dârende-i tevkî'-i refî'i's-şân hâkânî Kıdvetü'l-emâ-
sil ve'l-akrân Mustafa bin Mustafa zîde kadruhü mahall ü müste-
hak olmağla hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zühûra getü-
rüb Mahrûse-i Bursa'da vâki' merhûm Kaplucalu Mustafa evkâfına
fevt olan İbrâhîm Abdullah yerine Kıdvetü'n-nüvâbb ve'l-müte-

şerri'în Bursa Kadısa Nâibi olan İbrâhîm zîde fazlühü 'arz-ı mûcibince bin altmış dokuz Zi'l-Hiccesinin on sekizinci gününden yevmî bir akçe vazîfe ile mütevellî nasb ve ta'yîn idüb bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki:mümâ ileyh varub evkâf-ı mezbûreye mütevellî olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî bir akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mutasarrıf ola.Ol bâbda taraf-ı âherden bir ferd mâni' ve dâfi' ve müzâhim olmayub dahl ve ta'arruz kılmaya,şöyle bileler,'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâmin-'aşar min şehr-i Zi'l-Hicce-i Şerîf sene tis'a ve sittîn ve elf.

Be Makâm-ı Bursa el-Mahrûse

59b

'İzzetlü ve fazîletlü Bursa Efendisi hazretleri tezkire-i dîvân vusûlünde ma'lûm ola ki:hâlâ Bursa İhtisâbı olan Âdem'in (?) mîriye deyni olub edâsına tekâsül üzre olduğundan mâ'adâ hiyânet-i zuhûr itmekle emânet-i mezbûr Mustafa Ağâ'ya virilmekle kendüye zabt ve tasarruf itdiresiz.Tahrîren fî'l-yevmi's sâdis-'aşar min şehr-i Zi'l-Hicce sene tis'a ve sittîn ve elf. (Kayd:16 1069)

Mustafa Ağâ

'İzzetlü ve fazîletlü Bursa Efendisi hazretleri tezkire-i dîvân vusûlünde ma'lûm ola ki:bundan akdem Bursa'nın muhtesibi olan Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadruhü müstekîm iken hilâf-ı inhâ ile âher virilüb lâkin mezbûr her vecible mahall ü müstebak olmağın mezbûru girü hizmetinde istihdâm itdirdüb bir ferd müdâhale itdirmeyesin.Tahrîren fî'l-yevmi'l-'aşrîn min şehr-i Zi'l-Hicce-i Şerîfsene tis'a ve sittîn ve elf.(Kayd: 20 1069)

. Mustafa Ağâ

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bursa Mütesellimi zîde kadruhü tezkire-i dîvân vusûlünde ma'lûm ola ki:tahıl pazarında olan hammâl bârgîrlerin ulağa vesâir işe tutmayub ve tutdurmayasın. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâdis-'aşar min şehr-i Zi'l-Hicce sene

tis'a ve sittin ve elf.

Mustafa Ağa

'Izzetlü ve faziletlü sultânım hazretlerinin huzûr-ı şeriflerine 'arz-ı hâl budur :işbu câ'ileri Sultân Mehmed Hân müderrisi olub mütevelliy-i vakf hilâf-ı inhâ vakfın müsâ'adesi yokdur deyü Ramazânda virilen ننان vesair mande olan ننان idüb küllî mukaddemâ edâ olunan ننان bi't-tamâm ve'l-kemâl edâoluna deyü fermân-ı 'âlî-şân ricâ olunur.

Bu ana değin virilegeldiği üzre vazife ve ننان virile deyü buyruldu.

Bursa Munlâsı faziletlü efendi hazretleri gemi ile gelen tüccâr tâifesi metâ'ların gümrüğe getirmeden hânlara kodurmakla men' itdiresin deyü.

Sa'âdetlü ve mürüvvetlü Sultânım hazretleri sağ olsun Mahrûsa-i Bursa'ya gelen tüccâr tâifesi metâ'ların gümrüğe getürmeden hânlara konub mâl-ı mirîye gadr iderler.Sâ'âdetlü sultânımdan mercûdur ki : gümrüğe getürmedikçe hâncılar hâna komamak için Bursa Munlâsına hitâben buyruldu-i şerif ricâ olunur. Bâkî fermân sa'âdetlü sultânımıdır.

Bende-i Ahmed

Mahmiye-i Edirne'den gelüb Kilis'e varub gelince bermücib-i emr-i şerif iki re's bârgâr tutulub ulak Muslu'ya teslim olunduğu bu mahalle kayd şud.21 Rebi'u'l-Evvel 1070.

İ N D E K S L E R

A- KONU İNDEKSİ

1. ASAYİŞ İLE İLGİLİ KAYITLAR

a. Celâli ve Eşkiya Takibi

Abaza Hasan ve yandaşlarının yakalanıp öldürülmeleri.....	53b, 54a.
Bolu eşkiyasından Kara Şaban'ın yakalanması.....	30b.
Bursa'da haramzade ve eşkiyanın çok olduğu	57b.
Bursa'daki tüm askerlerin emirleri ile teftişi	58a.
Celâli Hasan'ın Aksu Karyesinde bir hanı yaktağı ...	34a.
Celâli Hasan tabilerinden Topal Mehmed'in Bursa'da olduğu	34a.
Padişahın ahalinin durumu ile ilgilenmek için Bursa'ya geleceği	2a, 4b.
Haber alınan yerlerdeki eşkiyanın takibi	51b.

b. Levend ve Sipâhî'lerin Takibi

Bursa taraflarında sipâhî namıyla gezip, reâyâyâ rencide eden levendât taifesi.....	17a, 17b, 61b.
Kahveci ve ehl-i hiref taifesinden bazılarının sipâhî tarzında hançer ve bıçak taşıdıkları	18b.
Yağmurluk giyip tüfenk taşıyan levendât taifesi.....	26b.

c. Tüfenk Cem'i

Bursa'da bulunan tüfenklerin toplanıp mahallelerin teftişi	43b.
Bursa'da toplanan tüfenklerin Mehmed Ağa ile yollanması	43a.
Tüfenk toplamaya memur Derviş Ağa'nın Bursa'dan ne kadar tüfenk alındığını bildirmesi	58a.
Tüfenk toplamaya memur Vezir İsmail Paşa'nın yarıçeri ve cebeciler dışında sarıca, sekban ve diğer kimselerin elle- rindeki tüfenkleri toplanması	51b, 53b, 54a.

d. Sair Durumlar ve Tedbirler

Feth-i Hakanî'den beri Hz. Emir ve Bayır semtindeki kırk neferin hırsız ve haramîleri yakalamakla görevlendirilmeleri	64a.
Harman zamanı kimsenin malının alınmaması, şikayet olu- nanların derhal öldürülmeleri	2a.
Ebüdvendigar Sancağı mütasarrıfının mütesellimi Veli'nin	

Hüdavendigâr Sancağı mutasarrıfının mütesellimi Veli'nin Gönen kazasında köy köy gezip para alması	37b.
Kapı Ağalarından birinin Molla Yegan Medresesi'nin vakfı olan mezraaya musallat olduğu	60b.
Sahte seyyidlik	33b.
Ziyade vergi alınması	12a,27b,28a,31a,32b,50a,66a.

2. ASKERİ KAYITLAR

a. Kaleler İçin Mühimmat Temini

Boğazda müceddiden yapılacak kale için kireç temini	22a,23b.
Boğazda müceddiden yapılacak kale için dülger, taşçı, taş yontucu tedariki	39a.

b. Ordu İçin Kürekçi, Sanatkar ve Zahire Temini

Bursa hallaç taifesinin ordu için bir çadır ve bir adam çıkarması	40a.
Denize çıkacak donanma için Bursa'daki 2368 avarız-beneden her birinden birinin kürekçi olması	42b.
Karadenize çıkacak olan donanma için Bursa ehl-i hiref ve ehl-i sükunun ordu bedelini göndermeleri	35b.
Karadenize çıkacak olan donanma gemileri için kürekçi temini	35a.
Sefer-i hümayun için Bursa ehl-i hiref taifesinin mükemmel ordu ihracı	35a.
Sefer-i hümayun için sursat zahiresi, odun ve saman temini	7a.

c. Sefer İçin Asker Temini ve İrsali

Boğazın Anadolu canibinde müceddiden yapılan kaleye müstahfız, topçu vesair kale kulu temini	38b.
Bozcaada'nın muhafazası için Bursa'daki üçbin akçe ve daha az tımar sahiplerinin görevlendirilmesi	29b,36a.
Erdel seferi için asker toplanması	41b,42a.
Erdel seferi için anadolu eyaletinden birden bin ve binden yüzbine kadar dirlik sahibi züema ve erbab-ı tımarın nevruzdan önce Edirne'ye gelmesi	33a.

Erdel seferi için Bursa'da olan korucu ve oturak ve serhade memur olanların serhade, savaşa memur olanların Edirne'de hazır olması	40b, 41a, 42a.
Erdel seferi için vezir-i a'zam Mehmed Paşa'nın görevlendirilmesi	42a.
Evvel-i baharda çerya yüzüne çıkacak donanma için gönüllü levend toplanması	36b.
Limni adasının muhafızlığının sabık beylerbeyi Hüseyin'e verilmesi	34b.
Rumeli'ye yapılacak sefer için cümle züema ve erbab-ı timara gerekli hazırlıkları yapmalarının duyurulması ve emredilen mahalde hazır olmaları	33a.

3. DÂVÂLAR VE TESCİL KAYITLARI

a. Bilâ Vâris Fevt Olanlar

Diyarbakır sakinlerinden fevt olan Kara Dede isimli tacirin malının mirîye kabz olunması	25b.
Şahbender oğlu Yahya fevt olup malının intikali .	25b.
Yeniçeri, acemi-oğlun, topçulardan bilâ vâris fevt olanların mallarının intikali	26b.
Yeşil İmaret Mahallesinde sakin olup fevt olanın malının intikali	25b.

b. Borç ve Satış Davaları

Bab-ı Sicin Mahallesinde Abdullah b. Hasan'ın borcunu tamamen aldığına dair mahkemeye bilgi vermesi	10a.
Kedeneçi Mahallesinden Yusuf'un hududları belli bağını Mehmed Beşe'ye satması	9b.

c. Evlenme ve Boşanma İle İlgili Kayıtlar

Hacı Üveys isimli hatunun muhalaa' ile boşanması ..	9b.
Onuç yaşında yetim bir kızın evlendirilmesi	9a.

d. Hırsızlık Davası

Araplar Mahallesinde vâki hırsızlık	7b.
---	-----

e. Seyyâdet İddiası

Akçekoyun yörüğü taifesinden Odancık Karyesinde sakin bazılarının seyyidlik iddiaları 33b.

f. Yalancı Şahitlik

Bursa Kadısı Numan'ın kethudesi olan İbrahim'den bazıları yalancı şahit ile hak talép ettikléri 55a.

g. Vakıflarla İlgili Davalar

Çakılcı Mehmed'in vakfettiği evin mütasarrıflığı hakkında..... 10a.,

İkinci Murad Camiinin suyunu muhtar Mustafa Nam Kadı kendi bahçesine akıttığı 68b.

Molla Yegan Medresesi'nin mezraasına, kapı ağalarının tasallutu 60b.

Nalbandoğlu Mahallesi imamının hududları belli vakıf evinin tevliyetinin ilâ inkırazı'1-eylâd imama meşrut olduğunu dava etmesi 10b.

4. İKTİSÂDÎ ve MÂLÎ KAYITLAR

a. Hazine ve Para İrsali

Adana canibinden irsal olunan hazine ile ilgili ... 24a.

Bazı mukataaslardaki emirlerin zimmetlerindeki mal-i mirinin tahsil ve irsali 12b.

Boluden nakledilecek hazine ile ilgili 61a.

Bursa'dan tahsil edilen ordu bedelinin tersane eminine irsali 35b.

Bursa hamr mukataasına tabi Bursa, Mudanya ve Gemlik zimmetlerine düşen iki yük akçenin irsali 25a.

Şam canibinden irsal olunan hazine ile ilgili 67a.

b. Paranın Değeri

Vergi tahsil edilirken, alınacak akçelerin cinsi ve kıymeti 15b, 39b.

c. Narh İle İlgili Kayıtlar

Istabl-ı amire için Bursa'dan satın alınan sananın fazlasının narh-ı cârî üzere fûruht olunması	62a.
Keresteci, kireççi, sıvacı, çilingir vesaîr binaya müteallık esnafın narh-u cârîye riayet etmesi	56b.
Madanya'da der-anbar olan mîrî buğdayın Bursa'da ekmeçilere narh-ü cârî üzere dağıtılması	7b.
Padişah Bursa'ya geleceği için gerekli mekârî develerin daha önce tutulageldiği ücretle tutulması	6a.
Padişah Bursa'ya geleceği için narh-ı rûzî ile zahire temini	5a.
Yeniçerilerin beyağa kapısı dedikleri binanın yapımı için çağrılan ustalara narh-ü cârî üzere ücret verilmesi	20a.

d. Vergi İle İlgili Kayıtlar

(1) Vergilerin Tesbiti ve Tahsili

Bac-ı pazar-ı ağnar ve serçîn ve darçîn mukataası emini, beytü'l-mâl emini, bac-ı pazar-ı galle mukataası emini, bozahane ve tevâbii mukataası emini zimmetlerindeki akçelerin tahsili	12b.
Bursa günrüğünde bulunan malların sahiplerinden günrüklerinin alınması	63b.
Bursa ve Selânîk simkeş-hâne mukataalarının yıllık geliri	36b.
Bursa ve tevabiinin bedel-i tekebüdünün mübaşir geldiğinde kendisine verilmesi	52b.
Karasi Sancağı Haydarlar Nahiyesi Fazıllar ve Karacöçaklı mezraası tımarlarıyla ilgili	27b.
Serme Karyesinde ziraatla uğraşanların öşürlerini vermeleri	59b.

(2) Vergilerini Vermedikleri İçin Uyarılanlar

Acem ve İzmir'den gelen Frenk tüccarlarının günrük vergilerini vermeleri	5b.
Bakkal taifesinin yanağa olan bağçeler esnafının	

ordu bedelini derhal ödemeleri	7b.
Bozguş ve Kulçan hasları reayasının rusum-ı raiyet ve bedel-i avarızlarını vermeleri	67a.
Erzurum ve Halep'ten gelen bezirgan taifesinin eşlerinden gümrük alınması	57a.

(3) Yeni Bir Vergi İle Mükellef Olanlar

Bursa'daki 2368 kürekçi avarızhanesinin herbirinden yüzellişer akçe haraç alınması	42b.
Buz-hane eminine ayda yüz akçe verilmesi	54b.
Kürekçi bedeli için nefer başına üçbin akçe alınması	42b.
Kürekçi emini ile irsal olunan mübaşinin cihet-i maişeti için her avarız-haneden on akçe alınması	42b.
Yenişehir hasları karyelerinde sakin haric-ez-defter müslüman reayadan resm-i dinî alınması	30a.

(4) Fazla Vergi Alınmaması ve Bazı Vergilerden Muafiyet

Ahmedbey Karyesinden gühercile bedeli alınmaması	64a.
Alaşar ve Dürcane Karyesi abalisinden gühercile bedeli alınmaması	51a.
Avarızdan gayri tekâlif talep edilmemesi	12a.
Babasultan Karyesinin tekâlif-i örfiyye ve şâkkadan muaf olduğu	49b.
Bursa'da boyacıların boyadığı boğasılardan alınan verginin kaldırılması	22a.
Bursa'ya getirilip satılan ipekten kanundan ziyade vergi alınmaması	66a.
Bursa İkizceler mukattası reâyâsından tekâlif-i şâkka alınmaması	28a.
Bursa'da sakin voynukların tekâlif-i şâkka ispençe ve avâriz-ı divâniyyeden muaf oldukları	28a.
Bursa yürügân taifesinden aherden Hasan'ın vergi alınması	27b.
Emirsultan Vakfı Karyesi abalisinden resm-i bennâk ve mücerreden gayri vergi alınmaması	31a.
Hz. Emir ve Bayır Şemtinde sakin olup hazineyi koruyanlardan hane-i avârizdan gayri tekâlif alınmaması..	64a.

İnkaya sakinlirinden Bozguş ve Kulçan hasları reayasından vergi alınmaması	68a..
Kazıklı Karyesinde sakin mandıracalar taifesinden ziyade vergi alınmaması	66a.
Perakende Medine-i Münevvere reâyâsından Bursa Subaşısının vergi istememesi	32b.
Samanlı ve Susışırlak Karyeleri Çeltikçi reayasından tekâlif-i şâkka alınmaması	54b.
Sûfî Hüseyin Karyesinde sâkin kişilerden vergi alınmaması.	50a.
Sultan Mehmed Han Vakfı Karyelerinden Ahsuğur Karyesinden başkalarının tekâlif-i şâkka alınmaması	50a.
Zaamet ve raiyyet defterine tabi olmayanlardan hilâf-ı şer'î vergi alınmaması	21b.
e. Zimmîlerle İlgili Mâlî Kayıtlar	
Bursa'da çeşitli vakıf keferesinin ziyâde cizyeleri	39b.
Bursa perakende ermenilerinin maktu'î cizyeleri .	56b.
Bursa Yahudi taifesinin ispençeleri	20a.
Isparta Vilâyeti keferesinden alınacak cizyeler .	15b.
Nikola Kosta Zimmîden Besyüz kuruş alınması	55a.
Perakende ermenilerinden mîrî rüsumlarının alınması	3a.

5. NASB VE AZİLLER İLE İLGİLİ KAYITLAR

a. Cami, Türbe ve Zayiye Görevlileri

(1) Cüzhan ve Müsebbihhan Nasbı

Başca İbrahim Camii cüzhanlığı	39a.
Gazzazoğlu Evkafı cüzhanlığı	1a.
Hançerli Sultan Türbesi cüzhanlığı	1a.
Kemalbey Evkafı cüzhanlığı	32a.
Mah-ı Devran Sultan Türbesi cüzhanlığı	52b.
Mah-ı Devran Sultan Evkafı müsebbihhanlığı	59a.
Selçuk Sultan Mahmud Türbesi cüzhanlığı	1a.
Sultan II. Murad Türbesi cüzhanlığı	61a.
Sultan Mustafa Türbesi cüzhanlığı	55b.
Şeyh Paşa Camii cüzhanlığı	6a.

(2) Hatib Nasbı

Hüdavendigâr Camii hatıplığı.....	50b.
Muallim-zâde Camii hatıplığı	39b.
Zeyniye Camii hatıplığı.....y.....	60a.

(3) İmam ve Kayyım Nasbı

Bab-ı zeninî Mahallesi Mescidi imamlığı	57b.
Camii Kebir kayyımının meaş artırımına	1b.
Camii Kebire üçüncü imam nasbı	4a.
Debbağlar Mahallesi Mescidi imamlığı	59b.
Ebû İshak Kâzerûnî Vakfı Camii imamlığı	29a.
Hüdâvendigâr Camii ikinci imamlığı	50b.
İncirli Mahallesinde Hamzabey'in bina ettirdiği mes- cidi imamlığı	25a.
İnebey Çarşısı Mescidi imamlığı	16a.
Karakedi Mahallesinde Ali Fakih Camii imamlığı ..	34b.
Kepezler Mahallesi Mescidi imamlığı	59a,63b.
Kalbandoğlu Mahallesi Mescidi imamlığı	38a.
Şeyh Paşa Camii imamlığı	33b.
Yahşibey Mahallesi Gülçiçek Sultan Mescidi İmam ve kayyımlığı	11a.

(4) Müezzin Nasbı

Babzâkir Mahallesi Mescidi müezzinliği	15b.
Hacı İskender Mahallesi Mescidi müezzinliği	59b.
Molla Fenâri Camii müezzinliği	26b.

(5) Şeyh ve Seccâde-Nişân Nasbı

Alaâdincik Evkâfı Zaviyesi şeyhliği	50b.
Ali Paşa Mahallesi Kasım Subaşı Zaviyesi şeyhliği ..	37a,40a.
Hoca Mercan-zâde Abdullâh Daru'l-Kurra şeyhliği..	52b.
Karakedi Camii şeyh ve seccâde-nişânlığı	33b.
Kasım Subaşı Evkâfı Zâviyesi şeyhliği	22b.
Yıldırım Bayazîd İmaretî şeyhliği	34a.

(6) Vâiz Nasbı

Başcı İbrahim Evkefî vâizliği.....	65b.
------------------------------------	------

Cami-i Kebir vâizliği	51a.
Daru'l-Hadîs vâizliği	57a.
Hüdâvendîgar Camii vâizliği	51a.
Yıldırım Camii vâizliği	53a.
b. Bazı Tayinlerde Görevlerin Belirtilmesi	
Bursa ağa ve zâbitinin görevleri	26b.
Kethüdâ yerinin görevleri	17a,17b,61b.
c. Müderris ve Dersiâm Nasbı	
Cami-i Kebir dersiâmı	30a.
Hanzabey Medresesi müderrisliği	30b.
Köşeler Medresesi müderrisliği	30a.
Sultan Orhan Medresesi müderrisliği	30b.
d. Vakıf Görevlileri ile İlgili Nasblar	
(1) Câbi Nasbı	
Cemalbey Evkâfı câbîliği	12a.
Karainebey Evkâfı köylerinden Çağrısan ve Bağdemli köylerine câbi nasbı	62b.
Süleyman Çelebi Vakfına câbi nasbı	27a.
Şahâbeddin Paşa Evkâfından Bursa cibâyeti	16a.
(2) Kâtib Nasbı	
Başca İbrahim Vakfı kâtibliği	12a.
Düstürhan Evkâfı kâtibliği	59a.
Karainebey Evkâfı kâtibliği	62b.
Kemalbey Evkâfı kâtibliği	67b.
Umurbey Vakfı kâtibliği	15a.
(3) Mütevellî ve Mutasarrıf Nasbı	
Ağazade Mustafa Çelebi Vakfı mütevellîliği	27a.
Akbiyak Sultan Vakfının büyüğüne sahip olanlar küçüğüne de mütevellî olmaları	55a.
Akbiyak Sultan Vakfı ile inkıraz evlâdına neşret olduğu	58a.
Akbiyak Sultan Vakfı tevliyetinin evlâd-ı kebirine neşret olması	29a,29b.

Bedreddin Pars Bey'in Evkâfının evladiyet üzere meş- rut olduğu	26a..
Cami-i Kebir Vakfı mütevelliliği	26b.
Derviş Çavuş'un vakfeylediği nükudun tevliyeti ..	43a.
Ebu İshak Kâzerûnî Vakfı mütevelliliği	10b, 38a.
Emirsultan Camii ve İmaretî Vakfı tevliyeti	32a.
Ertuğrul Mescidi Vakfı tevliyeti	63a.
Gazi Hüdâvendigar Vakfı tevliyeti	26a.
Gülruh Hatun Evkâfı tevliyeti	62a.
Hacı Hasan Vakfı tevliyeti	60a.
Hoca İlyas-zâde Mehmed Çelebi Vakfı tevliyeti ...	60b.
İshak Faşa Vakfı tevliyeti	21b.
Kaplucalı Mustafa Evkâfı tevliyeti	69a.
Kara Çelebi-zâde Mehmed Efenedî Vakfı tevliyeti..	21a.
Karainebey Vakfı köylerinden Çağrısan ve Bedemli tevliyeti	1a,
Kasım Subaşı Evkâfı tevliyeti	22b.
Muhlika Hatun Vakfı olan evin mutasarrıflığı	61b.
Sağ Hasan'ın vakfeylediği nükudun tevliyeti.....	25b.
Sultan Orhan Camii ve İmaretinin tevliyeti	32b.
Süleyman Çelebi Vakfı tevliyeti	27a.
Yıldırım Vakfından Camii-i Kebirin tevliyeti	16a.

e. Diğer Nasb ve Aziller

(1) Ağa ve Zâbit Nasb ve Azilleri

Bursa'da ağa ve zâbit olan Ali Ağa'nın ref' olubub Mustafa Subaşının nasbı	54a.
Bursa'da ağa ve zâbit olan Mustafa Subaşı'nın ref' olubub Hüseyin Çavuş'un nasbı	26b.

(2) Bursa Tahıl Pazarı Kileciliğine Nasb

62a.

(3) Gümrük Eminliği Nasbı

Bursa'ya dışardan gelen bezirgân taifesinin gümrük resmlerini alma memurluğu	3b.
Bursa gümrük emînliğinin Solak Ahmed Ağa'ya veril- mesi	3b.

(4) Muhtesib Nasbı

Bursa ihtisabının borcunu vermediğinden azli	69b.
Bursa muhtesibliğinin hilâf-ı inha ile ahire veril- diği ve geri alınması'	69b.

(5) Kethüda Yeri, Yiğitbaşı ve Zâbit Nasbı

Altı bölük yoldaşları üzerine zâbit ve kethüda yeri nasbı	17a,61b.
Bezzâzistan Kethudalığı	17b,37b,61a.
Habbazlar Kethudalığı	21b.
Hammallar Kethudalığı	32a.
Emekçiler Yiğitbaşalığının Feri Mehmed'e verilmesi	53a.
Sipahi, sağ ulufeci ve sağ gurebâ üzerine kethüda nasbı	17b.

(6) Muhassillik, Vekil-i Harc ve Parça Sürücülüğü

Bursa'nın parça sürücülüğünün mizan-ı harîr eminine verilmesi	10b.
Bursa'daki çeşitli vakıfların karyelerindeki kefe- lerin ziyade cizyelerinâ toplama görevinin Mustafa'ya verilmesi	39b.
Bursa yahudilerinin cizye, ispençe ve mal-ı naktu'- larını toplama görevinin Ömer'e verilmesi	6b.
Ebu İshak Kâzerûnî İmaretine vekil-i harc nasbı.	53a.
Hücvendigar Sancağı'nın Linnî Adası'nın muhafaza şartıyla sabık beylerbeyine verilmesi	34b.
Karasi ve Beke Sancakları muhassillliği berati....	52a.
Yarhisar Mahiyesi'nin İdris Köyü ve gayrisinden zea- met zabtının Osman Ağa'ya verilmesi	17a.

(7) Mukataa Eminliği

Bac-ı pazar-ı ağnam, serçin ve darçin ve tevabii mukataası eminliği	5b,22b, 32a.
Boyahane, Han-ı cedid meâşerbethane mukataası eminliği	23b,24b.
Hanr ve arak mukataası eminliği	31b.
Emirhan kanterü mukataası eminliği	24a.

Kapan-ı meyve-i huşk ve gümrük kantarı ve tevabii mukataası eminliği	13a.
Miğn-ı harir mukataası eminliği	13a,13b,14a,28b,63b.
Simkeşhane mukataası eminliği	36b.
Yenişehir hasları mukataası eminliği	30a.
Hüdavendigâr, Karesi, Biga, Kütahya, Teke, Hamid, Alâiyye, Karahisar-ı sâhib, Aydın, Saruhan, Muğla, Ankara, Sultanönü, Menteşe, Kocaili, İznik, Gütle, Yalakâbad, Karamürsel mukataaları eminliği	52a.

(8) Mütesellim Nasbı

Bursa tarafında mütesellim olan İbrahim'in ref' olunub yerine Mehmed Ağa'nın nasbı	29a.
Taraf-ı rîrîden mütesellim olan Mehmed Ağa'nın ref' olunub yerine İbrahim Ağa'nın nasbı	38a.

(9) Nazır Nasbı

Bursa Beytü'l-Mal emini nazarı nasbı	4a.
Hamzabey Medresesi'ne İbrahim Efendinin nazır nasbı	58b.

(10) Rûster Paşa Evkâfından Yeni Keplıca, Kızca ve Kara Mustafa Paşa hamamı ve tevabiinin Ebubekir Çelebi'ye verilmesi	11b.
--	------

(11) Subaşı Nasbı

Bursa subaşılığının Ali Ağa'ya verilmesi	34b,54b.
Bursa subaşılığının Mehmed Çelebi'ye verilmesi ..	63b.
Bursa subaşılığının Hüseyin'e verilmesi	31a,49b.

6. SARAY İHTİYAÇLARININ TEMİNİ İLE İLGİLİ KAYITLAR

A. Binalarla ilgili ihtiyaç müddelerinin temini

(1) Bina Yapımı ve Tamiri ile İlgili Kayıtlar

Bursa'da saray-ı amirinin genişletilmesi	65b,66b.
Böğazhisar'da müceddiden kale yapımı ...	4a,22a,23b,38b,39a.
Yeniçerilerin "Bey Ağa" kapısı dedikleri "Ebniye-i	

Bâli'î'nin yeniden yapılması 20a.

(2) Usta ve Kireç Tedariki

Boğazda müceddiden yapılacak kale için kireç temini 22a,23b.

Boğazda yapılacak kale için dülger, taşçı ve taş yontucu tedariki 39a.

Enbiye-i Bâli'î için dülger temini 20a.

b. İstabl için İhtiyaç Maddeleri Temini

İstabl-ı âmiredeki mîrî çavarlar için saman tedariki 69a.

İstabl-ı âmire için satın alınan samanın fazlasının' narh-ı cârî üzre satılması 62a.

İznikmid'den Bursa'ya kadar her menzilde yetmiş araba otlak emr olunmuştu, yetmediğinden yüzkırk araba otlak tedariki 5a.

Padişahın Bursa'ya gelmesi sebebiyle Bursa ahuruna mahsus mîrî çayırın iki kat ziyade biçilmesi 6b.

c. Matbah için Her Türü İhtiyaç Maddeleri Temini

(1) Buz Temini

Bursa'dan her hafta matbah-ı âmireye atması yük buz gönderildiği 54a.

Bursa ihtisabı ve tevâbi'i mukataasının irsaliye malının buz mühimbatına ayrıldığı 34a.

(2) Matbah için Şa'ir ve Dakîk Temini

Kiler-i âmire için gerekli buğdayın Kite, Edincik, Mihaliç ve Bursa'dan satın alınması 15a.

Matbah-ı âmire harc-ı fırın mesarifi için dakîk temini 2b.

Padişah Bursa'da olduğü için Bursa'dan beşyüz kile un temini 2a,4b.

Padişah Bursa'ya geleceği için tekâliften muaf olanlar da dahil herkeşten zahire satın alınması 5a,14b.

Padişah Edirne'den Gelibolu'ya geçeceği için şa'ir ve dakîk temini 20b.

Fadışah İstanbul'dan Gelibolu'ya gececeği için řaír ve dakír temini 21a.

Rikab-ı Hümayun'da görevli kapı kulları için un temini 20b.

(3) Matbah İçin Toplanan Zahirenin Sevki

Bursa canibinden iştira olunan dakik-i hassanın Mudanya İskelesine nakli 19a.

Bursa canibinden iştira olunan řaír ve dakâkin Tekfur Dağı İskelesine nakli 20b.

Bursa, İnegöl, Yenişehir, Kite, Atranos, Harmancık ve Gökçedađđan satın alınan řaír, hanta ve dakâkin Tekir İskelesi'ne nakli 18a.

Bursa, Kite, Edincik ve Mihaliç'ten satın alınan zahirenin acilen kaldırılıp gerekli yere ulaştırılması ve mahkeme defterlerine kayđ edilmesi 14b.

Gönen, Yarhisar, Ilıca-ı Bergama, Liva-ı Ilıca'dan satın alınan řaír ve dakâkin Gelibolu kurbünde şehirköy İskelesine nakli 18a.

Manyas, Mihaliç, Edincik, Yalakâbed, Samanlı ve Kirmasti'den satın alınan řaír ve dakâkin Gelibolu İskelesine nakli 18b.

Mudanya, İznik, Gemlik ve Pazarcık'tan satın alınan řaír ve dakâkin Silivri İskelesi'ne nakli 18a.

Mudanya'da der-arbar olan mîrî buğdayın Bursa'ya nakli 7b.

Satın alınan řaír ve dakâkin Hüdavendigâr Sancağı'na teslimi 11a.

Satın alınan řaír ve dakâkin Tekfur Dağı İskelesi'ne nakli 20b.

(4) Nane, Nar, Turşu ve Benzerleri Temini

Bursa ve civarından taçe nane turşusu temini 23a.

Bursa'dan her sene tatlı ve ekşi nar temini 65a.

Bursa ve civarından her sene yediveren komuğu temini 19a.

d. Ulaşım Araçları Temini

Bostarcılara zahire irsali için her menzilde beşer araba temini	63b.
Haleb'e gönderilen ulağa hangi kadının sınırına girdi ise iki beygir temini	57b.
Padışah Bursa'ya geleceği için Bursa'dan yüz katar mekârî devesinin tutulup Üsküdar Sahrası'na yollanması	6a.
Sair ulaklara beygir temini 4a,4b,5a,8a,9a,39a,58a,67b,	69b.

e. Ziraat ile İlgili İhtiyaçlar

Bursa'da bağçe-i hassada veşâir mîrî bağçelerde dikilmek üzere fidan temini	55b.
---	------

7. ZABITA, ESNAF TEŞKİLÂTI ve NÜFUS İLE İLGİLİ KAYITLAR

a. Bazı Esnafın Sayısı ile İlgili Kayıtlar

Hallaç taifesinin otuz-kırk nefer iken ondört nefer kaldığı	40a.
Yorgancı taifesinin dört nefer kaldığı	40a.

b. Nüfus ile İlgili Kayıtlar

Ahmedbey Karyesinin üç avarız-hânesi olduğu ...	64a.
Bursa'da ikibinüçyüzaltmışsekiz kürekçi avarız-hânesi olduğu	42b.
Imaret-i İsabey Mahallesinin otuz avarız-hânesi olduğu	66b.
Isparta keferesinin dörtüzyötuzsekiz cizye-hânesi olduğu	15b.
Kara Şeyh Mahallesinin yirmiyedi avarız-hânesi olduğu	12a.

c. Zabıta ile İlgili Kayıtlar

Bursa'ya gemi ile gelen tüccar taifesinin mallarını gümrüğe getirmedin hanlara koymamaları.....	69b.
İkizceler ağnamı mukataasından hasıl olan mîrî kuzular satılmadan koyun ve kuzu satılmaması	19b.

Mirî mum-hânenin dışında gizlice mum rûgânı sa-	
tilmaması	16b.
Mirî simkeş-hânenin dışında sırma ve tel işlenmemesi	37a.
Padişah Bursa'ya geleceği için meyhane, bozahane ve	
kahvehanelerin kapattırılması	5a.
Tahıl pazarında olan hammal beygirlerinin ulak	
vs. işe tutturulmaması	69b.

8. ÇEŞİTLİ KAYITLAR

Bazı bilgilerin mahkeme defterine kaydı	14b.
Cinnet getiren bir hastanın tedavisi.....	2b.
Bir zaviyedar'a yardım yapılması.....	60a.
Görede Köyünün Bursa'ya bağlanması	63a.
Istabl-ı âmireye bağlı çayırın hudutları.....	58b.
Yeni yapılan seray için vakıf odalarının istimlaki	65b.

E- SAHİS İNDEKSİ-

-A-

- Abaza Hasan Paşa: 53b.
Abdal Mehmed: 43b.
Abdi (Baba Sultan'dan): 43a.
Abdi b. Abdulkerim (Sipahi): 49a.
Abdullah Beşe (Yeniçeri): 48b.
Abdullah b. Alaaddin (Kâtib): 67b.
Abdullah b. Hasan: 10a.
Abdullah b. Hasan (Kâtib): 9a.
Abdullah Çelebi (ş.hal): 10a.
Abdullah Ef.: 45b.
Abdullah Ef. (İmam): 43b, 45b, 46a.
Abdullah Ef. Mahmud: 46a.
Abdullah Ef. mds.: 45b, 47a.
Abdullah Ef. (Vâiz): 45b.
Abdullah Hfe.: 47b.
Abdullah Hfe. (İmam): 48a.
Abdülbâki (Kâtib): 15a.
Abdülbâki (Bursa Kadısı): 27a, 34b, 37b.
Abdülbâki Ef. (İmam): 43b.
Abdülgâni (Mtv.): 25a.
Abdülgânâ Ef. (İmam): 46b.
Abdülkadir (Sipahi Ağası): 18b.
Abdülkadir (Müezzin): 28b.
Abdülkadir Hfe. (İmam): 48a.
Abdülkadir b. Yusuf (Kayyım): 1b.
Abdülkadir Mehmed (Anadolu Kazaskeri): 30b.
Abdül Fettah (İmam): 43b.
Abdülkerim (Baba Sultan'dan): 43a.
Abdülkerim (Mtv.): 38a.
Abdülkerim (Vâkîf): 10b.
Abdülkerim Ef. (İmam): 44b.
Abdülkerim Ef. (mds.): 44b.
Abdülkerim Mehmed (Sipahi): 45b.
Abdülmennân Mehmed: 45b.
Abdülmümin (Aleşar'dan): 9b.
Abdurrahman (Yeçeri): 44b.
Abdülvehhab (Raiyyet):
Abdüsselâm (Emin): 12b, 22a.
Abdüsselâm: 11b.
Abdüsselâm (Sipahi): 11b.
Abdüsselâm: 24b.
Abdülvehhâb Ef. (İmam): 45b.
Abdülvehhâb Ef. (mds.): 46a.
Âbide (binti Ahmed): 10a.
Âbide Hâtun: 6a.
Abidin Mehmed (Küçüksaraç): 21b.
Adem (Muhtesib): 69b.
Ahmed: 69b, 15b.
Ahmed (Emin): 5b, 16b, 28b, 30a, 63b.
Ahmed (İmam): 34b.
Ahmed (Kâtib): 59a.
Ahmed (Hatice'nin oğlu): 10a.
Ahmed (Mtv.): 26a, 27a, 62a.
Ahmed (Müteveffâ): 5b.
Ahmed (Mütekâid): 26a, 45a.
Ahmed (Mübâsir): 32b.
Ahmed (Şeyh): 33b.
Ahmed (Vekil-i Harç): 53a.
Ahmed Abdullah (Raiyyet): 47b.
Ahmed (Ulak): 8b.
Ahmed Ağa (Mtv.): 46b.
Ahmed Ali: 46b.
Ahmed Ali (Kuloğlu): 49a.
Ahmed Bey (Sipahi): 44b.
Ahmed Bey (Ulak): 8a.
Ahmed b. (Kuloğlu): 47b.
Ahmed b. Hacı Dursun (Sipahi): 45b.
Ahmed b. Abdullah (Sipahi): 43b.
Ahmed b. İbrâhim (Yeniçeri): 43b.
Ahmed b. Mehmed (Yeniçeri): 44b.
Ahmed b. Murad (Solaklar'dan): 43b.
Ahmed b. Sarı (Raiyyet): 47a.
Ahmed b. Receb (Ş.hal): 10a.
Ahmed b. Yunus (Mütevelli): 27a.
Ahmed Çavuş: 47a.
Ahmed Çelebi (Yeniçeri): 45b.
Ahmed Dede (Câbi): 16a.
Ahmed Dede (Zaviyedâr): 60a.
Ahmed Ef. (İmam): 43b, 44a, 44b, 45a, 45b.
Ahmed Ef. (Mds.): 44a, 44b, 45a.
Ahmed Hfe. (İmam): 47a, 47b, 48b.
Ahmed İlyas (Y.çeri): 48b.
Ahmed Mehmed (İmam): 48a.
Ahmed Mehmed Ef. (Atranos Kadısı): 47a.
Ahmed Mustafa (Y.çeri): 47a.
Ahmed Paşa (Vezir): 4a, 29b.

Ahmed Hecce (Y.çeri): 46a.
Ahmed Yunus (Mtv.): 27a.
Ahmed Yusuf (Y.çeri): 47a.
Aleksi (Veled-i Bani): 58b.
Aişe b. Mehmed: 10a,
Aişe Kerime: 10a.
Ali (Memur): 2a, 4b.
Ali (İstihdam Kulu): 65a.
Ali (Mustafa'nın Oğlu): 10a.
Ali (Mtv.): 60b, 26a.
Ali (Tatarlar Kapısında sakin)
: 54b.
Ali (Zaviyedar): 37a.
Ali Abdullah: 44b.
Ali Abdurrahman (Y.çeri): 46b.
Ali Ağa (Memur): 11a.
Ali Ağa (Nazır): 55b.
Ali Ağa (Bursa Subaşı): 54a,
54b.
Ali Ağa (Ulak): 8a.
Ali (İmam): 16a.
Ali Bey: 4b, 46a.
Ali Balı (Raiyyet): 47b.
Ali Beşe (Kuloğlu): 48b.
Ali Beşe (Y.çeri): 47b.
Ali Bey (Bursa Subaşı): 34b.
Ali Beşe b. Abdullah: 9a.
Ali (Ahmed Bey Karyesinden):
64a.
Ali b. Hüseyin (Y.çeri): 44a.
Ali b. İbrahim (Raiyyet): 47b.
Ali b. Mehmed (Cüzhan): 59a.
Ali b. Mehmed (İmam): 33b.
Ali b. Mustafa (Mtv.): 1a.
Ali b. Mustafa (Vaiz): 53a.
Ali Ça.: 23b, 46b.
Ali Çe.: 43b.
Ali Ef. (İmam): 30b, 44b, 44a,
45a, 45b, 46a.
Ali Ef. (Mds.): 46b.
Ali Ef. (Y.çeri): 45a, 47a.
Ali Ef. (Sipahi): 45a.
Ali Easan (Y.çeri): 46a.
Ali Hfe. (İmam): 47b, 48b, 49a.
Ali Mehmed (Kuloğlu): 48a.
Ali Mehmed (Raiyyet): 47b.
Ali Mehmed (Y.çeri): 17a, 45b,
61b.
Ali Mustafa (Raiyyet): 47b.
Ali Ömer (Y.çeri): 17b.
Ali Paşa (Vezir): 38b.
Ali Salih (Sipahi): 45b.
Arab İbrahim: 1a.
Arslan (Veled-i Todora): 58b.
Arslan (Veled-i Bani): 58b.

Arslan (Veled-i Kostantin): 58b.
Arslan Halil (Sipahi): 45b.
Aşur Kocaoğlu (Ahmed Bey Karye-
sinden): 64a.

-B-

Balı Hfe. (İmam): 48a.
Balı Hüseyin (Raiyyet): 47b.
Bani (Veled-i Stamad): 58b.
Bayram Çelebi b. Nuh (Gençler a-
yanından): 9a.
Bayram b. Mehmed (Ş.hal): 10a.
Bayazid b. Yusuf (Balıklı Kar-
yesinden): 9a.
Bayazid b. Hasan (Balıklı Kar-
yesinden): 9a.
Bekir Bey b. Muharrem (Sipahi): 45e.
Bekir: 56b.
Bekir İsmail (Raiyyet): 47b.
Bektaş Hfe. (İmam): 46b.
Bani (Veled-i Yorgi): 58b.
Binayüt: 66a, 67.
Cafer Abdullah (Y.çeri): 47b.
Cafer Bey (Sipahi): 47b.
Cafer Mustafa (Y.çeri): 48b.
Celâli Hasan (Eşkiya): 31a.
Çakılcı Mehmed: 10a.
Çelebi Ef. (Mds.): 45b.
Çelebi Hfe. (Dürdane karyesi ima-
mı): 48b.
Çelebi Halife (İmam): 48b.
Çelebi İbrahim (Raiyyet): 48b.

-D-

Daye Hatun: 44a.
Değirmenci Hasan: 47b.
Derviş (Akçaköşan'ın karyesinden): 38b.
Derviş Ağa (Tüfek cem'ine memur)
: 43a, 43b, 58e.
Derviş Çavuş: 43.
Derviş Kuloğlu (Raiyyet): 47b.
Derviş Mehmed (Y.çeri): 47b.
Derviş Safer (Mütekaid Y.çeri) 3
47b.
Deveci Mustafa (Sipahi): 44a.
Durmuş Abdullah (Y.çeri): 47b.
Durmuş Ef. (Mds.): 45a.
Dimitri (Veled-i Manol): 58b.
Diyef (Veled-i Dimo): 58b.

-E-

Ebu Bekir (İmam): 44a, 44b.

Ebu Bekir Çelebi: 11b.
Ebu Bekir Ef. (İmam): 47a.
Emir Sultan: 32a.
Emret Veli: 48a.
Emrullah (Abdullah b. Hasan'ın Oğlu): 10a.
Emrullah Ef. (İmam): 45b.

-F-

Fatma (Hacı Emir'in Kızı): 12a, 14a.
Fazlullah Ef. (Mds.): 46b.

-G-

Gevher (Ali Beşe b. Abdullah'ın kızı): 9a.

-H-

Hacı Ahmed (Tüccardan): 66a.
Hacı Ali (Gönen Kadısı): 37b.
Hacı Ali (Tüccardan): 66a.
el-Hac Ali (Kethudayeri): 18b.
Hacı Ali (Bursa sakinlerinden): 21b.
Hacı Emir (Karışeyh Mh.sinden)
Hacı Hasan (Y.çeri): 45a.
Hacı Fazlullah Solak: 43b.
Hacı Bayram (Nalbandoğlu mahallesinden): 10b.
Hacı Hasan: 44b.
Hacı Hasan b. Osman (Ş.hal): 9b.
Hacı Hüseyin: 43b.
Hacı Lütfullah (Daru'l-Hadis'i bina eden): 57a.
Hacı Mehmed (Mtv.): 12a.
Hacı Mehmed (Ş.hal): 7b.
Hacı Mehmed (Ş.hal): 10a.
Hacı Mehmed b. Piyale (Ş): 9b.
Hacı Mehmed (Sipahi): 45a, 47b.
Hacı Mehmed (Raiyyet): 47b.
Hacı Mehmed (Y.çeri): 44b.
Hacı Murad: 31b.
el-Hac Murad: 8a.
Hacı Muslu (İmam): 45b.
Hacı Mustafa (İmam): 46b.
Hacı Mustafa b. Abdullah (Müezzin): 15b.
el-Hac Mustafa: 1a, 3a.

Hacı Mustafa b. İbrahim (Ş.hal): 10a.
Hacı Oruç Mustafa (Cüzhan): 32a.
el-Hac Osman: 8a.
el-Hac Osman (Boyacı taifesinden): 22a.
Hacı Ömer b. Ebu Fakih (Yenihan sakinlerinden): 55b.
Hacı Yusuf Abdullah (Kadem Eri Mh.sinden): 9b.
Halil (Ahmedbey Karyesinden): 64a.
Halil Abdullah (Y.çeri): 48a.
Halil Beşe b. Hüseyin (Geyikli Baba karyesinden): 10a.
Halil Ef. (Mds.): 46a.
Halil Ef. (İmam): 43b, 44a, 45b, 49a.
Halil Hfe. (Sâmanlı Karyesinden): 48a.
Halil İbrahim: 33b.
Halil Mehmed: 62a.
Hasan: 22b, 24b.
Hasan (Emin): 22a.
Hasan (İnkaya Ky.sinden): 68a.
Hasan Ağa: 38b.
Hasan Ağa (Ulufeci): 61b.
Hasan Ali (Raiyyet): 47b.
Hasan (İmam): 39b.
Hasan (Vaiz): 47b.
Hasan Beşe (Y.çeri): 45a, 45b.
Hasan Bey (Sipahi): 44b.
Hasan b. Abdullah (Y.çeri): 47a.
Hasan Beşe Osman (Y.çeri): 47b.
Hasan b. Abdurrazzak: 43b.
Hasan b. Hfe. (Hatip): 60a.
Hasan b. Hüseyin: 6a.
Hasan b. Süleyman (Raiyyet): 47b.
Hasan Çavuş (Çavuş): 40b.
Hasan Ef. (Y.çeri): 45a.
Hasan Ef. (İmam): 45b.
Hasan Ef. (Elmalık Mh.den): 45b.
Hasan Ef. (Hamza Habbaz Mh.sinden): 46a.
Hasan Ef. (Umurbey Mh.sinden): 46b.
Hasan Hfe. (İmam): 48b, 47b.
Hasan Mehmed (Raiyyet): 47b.
Hasan Mehmed (Mtv.): 29a, 29b.
Hasan Mustafa (Raiyyet): 48a.
Hasan Süleyman (Y.çeri): 47b.
Hazret-i Muhammed Mustafa: 51b, 53b
Haticçe: 9a, 10a.
Hüseyin (İmam): 63a.
Hüseyin (Memur): 20a.

Hüseyin (Katib): 59a.
Hüseyin (Topkapılı Muhmud'un
adamı): 13a, 13b.
Hüseyin (Limni Muhafızı): 34b.
Hüseyin (Subaşı): 49b.
Hüseyin (İnkaya Ky.sinden):
68a.
Hüseyin Ali (Kuloğlu): 47b.
Hüseyin b. İsmail: 33b.
Hüseyin Bey: 7b.
Hüseyin Çavuş (Çavuş): 24b.
Hüseyin Çavuş (Zabit): 26b.
Hüseyin Çe. (Subaşı): 31a.
Hüseyin Ef. (İmam): 43b, 44a,
Hüseyin Hfe. (İmam): 49a.
Hüseyin Mehmed (Mtv.): 55a.
Hüseyin Mehmed (Raiyyet): 47a.
Hüseyin Mehmed (Raiyyet)
: 47b.
Hüseyin Paşa (Mütesellim): 34b,
29a.

-I-

Ivaz (İmam): 43b.
Ivaz Abdullah (Raiyyet): 47b.
Ivaz Ef. (İmam): 44a, 46a.
Ivaz Ef. (Kadı): 44b.
Ivaz Hfe. (İmam): 49a.

-i-

İbrahim: 8b, 11a, 18a.
İbrahim (Defterdar): 22a.
İbrahim (Kethüda): 37b, 55a.
İbrahim (İmam): 38b, 39b.
İbrahim (Nazır): 51a.
İbrahim (Şeyh): 52b.
İbrahim (Bostancıbaşı): 55b.
İbrahim (Bezzaistan kethüdası)
: 17b.
İbrahim (Sipahi ağası): 18b.
İbrahim (Emin): 13a.
İbrahim (Y.çeri): 44b.
İbrahim (Hatib): 60a.
İbrahim (Bursa naib): 63b, 64a,
69a.
İbrahim (Ahmed bey Ky.): 64a.
İbrahim (İnkaya Ky.): 68a.
İbrahim Ağa (Mütesellim): 29a,
38a.
İbrahim Ali (Şeyh): 52b.
İbrahim Abdullah: 69a.

İbrahim bey b. Abdurrahim (el-Vekil
bilbey): 9b.
İbrahim b. (Ş.hal): 10a.
İbrahim b. Ahmed (İmam): 33b.
İbrahim b. İsmail (Akçaköyün yürü-
günden): 33b.
İbrahim b. Mustafa: 45a.
İbrahim b. Mehmed: 59b.
İbrahim b. Mehmed (Cüzhan): 61a.
İbrahim Çelebi (Halil beşe b. Hü-
seyin): 10a.
İbrahim Ef. (Mds.): 9a, 45a, 45b,
46a.
İbrahim Ef. (İmam): 44b, 45a, 46b.
İbrahim Hfe. (İmam): 47b, 48a, 49a
İbrahim Himmet (Y.çeri): 47b.
İbrahim Muslu (Kuloğlu): 44a.
İbrahim Osman (Y.çeri): 44a.
İsmail (Mtv.): 29a, 29b, 58a.
İsmail (Y.çeri): 47b.
İsmail (Raiyyet): 48b.
İsmail Ağa (Eskiya takipçisi): 34a
İsmail Ali: 55a.
İsmail b. Sefer: 33b.
İsmail Paşa (Vezir): 43a, 43b, 51b
İsmail Solak: 45a.
İsa b. Mehmed (Y.çeri): 45b.
İshak Ef. (İmam): 46a.

-K-

Kadir b. Mehmed Ali (Y.çeri): 46b.
Kadri Çelebi: 3a.
Kalender (Yörük): 8b.
Kapajida (Veled-i Todora): 58b.
Kaplân (Veled-i Görgü): 58b.
Kaplân (Veled-i Angeli): 58b.
K.... İskender (Ş.hal): 7b.
Kasım Cafer (Kuloğlu): 47a.
Kazıcı Halil (Sipahi): 47b.
Kemal bey: 67b.
Kemal Nurullah (Cüzhan): 55b.
Kenan Abdullah: 29a.
Kerime (Hatice'nin Ky.): 10a.
Ketvan b. Abdullah (Ş.hal): 10b.
Kostantin (Zimmi): 24b.
Kostantin (Veled-i Panayada): 58b.
Kurt Ahmed (Mütesellim): 37b
Kurt Ahmed Paşa (Mütesellim): 54b.
Kurt Paşa: 63b.
Kurşuncu Halil (Ş.hal): 7b.
Kuzucu (Çokî Ky.): 37b.

-L-

Lazar (Veled-i Todora): 58b.
Lütfullah (Nazır): 33b.
Lütfullah b. es-Seyyid Ahmed:
44a.

-M-

Mahmud (Mds.): 52b.
Mahmud (Vade Ky.sinden): 37b.
Mahmud Abdullah (Y.çeri): 45b.
Mahmud Ağa (Emin): 63b.
Mahmud Ahmed (Y.çeri): 45b.
Mahmud Beşe (Y.çeri): 45b.
Mahmud Ef. (İmam): 45a.
Maksud Mehmed (Kuloğlu): 47b.
Mehmed: 10b, 13a, 20b, 22a,
24a, 37b, 50, 55b.
Mehmed (Abidin Mehmed'in baba-
sı): 21b.
Mehmed (Anadolu Kazaskeri): 30a.
Mehmed (Ahmed Bey Ky.sinden):
64a.
Mehmed (Emin): 13a, 13b, 31b.
Mehmed İnkaya Ky.sinden): 68a.
Mehmed (Eâtib): 12a, 58b.
Mehmed (Eilayuz): 8b.
Mehmed (Kemur): 35a.
Mehmed (Mtv.): 16a, 21b, 60b.
Mehmed (Eassa Helvacısı): 23a.
Mehmed (Sipahi): 44a.
Mehmed (Timurtaş Ky.sinden):
47b.
Mehmed (Nazır): 33b.
Mehmed (Y.çeri): 20a, 47a.
Mehmed (Tahilpazarı Kilecisi):
62a.
Mehmed (Tüccar): 27b.
Mehmed (Ş.hal): 10b.
Mehmed Abdullah: 47b.
Mehmed Abiullah (Fladar Ky.sin-
den): 47b.
Mehmed Ağa (Nazır): 1a, 4a, 10b,
11a, 16a, 22b, 24a, 26a, 29a,
32a, 40a, 51a, 52b, 53a, 59a,
62a, 62b, 65b, 43a, 46b.
Mehmed Ağa (Emin): 13a.
Mehmed Ağa (Kethüda): 9b.
Mehmed Ağa (Sipahi): 46a.
Mehmed Ahmed (Y.çeri): 46a.
Mehmed Ali (Y.çeri): 48b.
Mehmed Ali Ef. : 45b.
Mehmed Ali Ef. (İmam): 47a.
Mehmed Ali (Sipahi): 46b.
Mehmed Beşe (Alaşar Ky.sinden):
9b.

Mehmed Beşe (Y.çeri): 47b.
Mehmed Beşe b. Abdullah: 44b.
Mehmed Beşe b. Hasan: 9b.
Mehmed Bey: 8a, 8b, 9a.
Mehmed Bey (Emekli Sipahi): 43b.
Mehmed Bey b. Nazır Ça. : 9a.
Mehmed Bey b. İbrahim: 10a.
Mehmed b. Abdullah (Sipahi):
45a.
Mehmed b. Abdurrahman (Cabi):
62b.
Mehmed b. Ahmed (Müezzin): 59b.
Mehmed b. Ahmed (İmam): 38a.
Mehmed b. Ahmed (Y.çeri): 44a.
Mehmed b. Ali: 10a.
Mehmed b. Hasan (Y.çeri): 43b.
Mehmed b. Hasan (Ş.hal): 10a.
Mehmed b. Hüseyin: 1a.
Mehmed b. İsmail: 33b.
Mehmed b. Mahmud (Cüzhan): 39a.
Mehmed b. Mehmed (Cüzhan): 61a.
Mehmed b. Mahmud (Raiyyet):
46b.
Mehmed b. Halil (Raiyyet): 47a.
Mehmed b. Mustafa (Raiyyet):
47b.
Mehmed b. Selman (Raiyyet):
47a.
Mehmed b. Süleyman (Raiyyet):
46a.
Mehmed b. Süleyman (Sipahi):
47a.
Mehmed b. Seyyid Mehmed: 45a.
Mehmed b. Mehmed: 9a.
Mehmed b. Sefer: 9a.
Mehmed Ça. : 21a.
Mehmed Ça. (Mübaşir): 11a, 14b.
Mehmed Çe. : 9b, 10b.
Mehmed Çe. b. Ramazan: 10b.
Mehmed Çe. b. Eamza: 10a.
Mehmed Derviş (Raiyyet): 47b.
Mehmed Ef. (Kadı): 43b, 45a, 46b.
Mehmed Ef. (İmam): 43b, 44a,
44b, 45a, 45b, 46a, 46b.
Mehmed Ef. (Mds.): 9b, 30a,
30b, 43b, 44b.
Mehmed Ef. (Mevaliden): 9b.
Mehmed Halife: 16a.
Mehmed Halife (İmam): 43a, 44b,
45a, 48a, 48b, 49a.
Mehmed Halife (Raiyyet): 46a.
Mehmed Halil Solak (Ş.hal): 7b.
Mehmed İbrahim: 26a.
Mehmed Muhyiddin (Katib): 15a.

- Mehmed Mustafa: 46a.
Mehmed Mustafa (Raiyyet): 47b.
Mehmed Osman (Y.çeri): 45a.
Mehmed Paşa (Vezir-i Azam):
32b, 41b.
Mehmed Safer (Y.çeri): 47a.
Mehmed Sarı: 27b.
Mehmed Sarı (Kuloğlu): 47b.
Mehmed Şa'ban (Y.çeri): 47a.
Mesih el-Hayy (Vaiz): 45a.
Mevlânâ Abdülbâkî (Bursa Kadı-
dısı): 21a, 51a, 55a, 61a.
Mevlânâ Abdullah (Şeyh): 50b.
Mevlânâ Ali Bin Mehmed (Vaiz)
: 51a.
Mevlâna Halil Mehmed (Vaiz): 57a.
Mevlâna İbrahim (Bursa Naibi):
15b.
Mevlâna İbrahim Ef.: 58b.
Mevlâna Mehmed (Kadı): 29a
Mevlâna Mehmed (Anadolu Kazas-
keri): 63a.
Mevlâna Mustafa (İmam): 38a, 57b.
Mevlâna Mustafa (Mutasarrıf): 4b.
Mevlâna Mustafa (Mtv.): 16a.
Mevlâna Nu'man (Kadı): 1a, 6a,
43a, 59b.
Mevlâna Osman b. Ramazan (Müez-
zin): 11a.
Muhammed b. Sa'd: 1a.
Muhammed Hüseyin (İmam): 29a.
Muharrem: 34a.
Muharrem Ağa (Nazar): 34a, 21b,
53a.
Muharrem Ef. (İmam): 45a.
Muharrem Paşa: 67b.
Muhiddin: 10b.
Muhtar Ef. (Kadı): 46b.
Murad: 3a.
Murtaza Paşa: 8a.
Musa Ef. (İnan): 46a, 43b,
Musa Ef. (Kadı): 46a.
Musa Ef. (Ş.hal): 7b.
Muslu (Ulek): 69b.
Muslu (Y.çeri): 48a.
Muslu (Zabit): 28b.
Musluhiddin Ef. (İmam): 43b.
Muslu Abdullah (Y.çeri): 47b.
Muslu Ef. (Mis.): 49b.
Muslu Hüseyin (Y.çeri): 45a.
Muslu Mehmed (Y.çeri): 47b.
Mustafa: 23b, 26b, 37b.
Mustafa (Ahmedbey Ky.sinden):
64a.
Mustafa (Baba Sultan Ky.sinden)
: 43a.
Mustafa (Bevvab): 48a.
Mustafa (Emin): 12b, 19a, 23a,
34a.
Mustafa (Hatice'nin oğlu):
9b.
Mustafa (İnan): 16a, 59b.
Mustafa (Kâtib): 12a.
Mustafa (Kuloğlu): 48b.
Mustafa (Müezzin): 43a.
Mustafa (Sipahiyanın): 11b,
44a, 45a.
Mustafa (Sipahi Ağası): 39b.
Mustafa (Solaklardan): 45a.
Mustafa (Şehr-Emini): 15b.
Mustafa (Timurtaş Ky.sinden)
: 47b.
Mustafa (Tüccardan): 66a.
Mustafa (Vekîf görevlisi):
27a.
Mustafa (Y.çeri): 44b, 46a.
Mustafa Abdullah (Raiyyet):
47b.
Mustafa Ahmed (Kâtib): 58b.
Mustafa Ahmed (Raiyyet): 47b.
Mustafa Ağa: 7a, 8a, 69b.
Mustafa Ağa (Muhtesib): 69b.
Mustafa Ağa (Müteferrika):
46b.
Mustafa Ağa (Silahdar): 58a,
61b.
Mustafa Ağa (Y.çeri): 40b.
Mustafa Beşe (Y.çeri): 46a.
Mustafa Beşe b. Mehmed (Emin)
: 15b, 44b.
Mustafa Bey (Sipahi): 45a.
Mustafa b. Ahmed (Cüzhan):
39a, 52b.
Mustafa b. Haydar (İmam): 59a.
Mustafa b. İsmail (Akçakoyun
yörüngünden): 33b.
Mustafa b. Mehmed: 9a.
Mustafa b. Mehmed (Akçakoyun
yörüngünden): 33b.
Mustafa b. Mustafa: 1a.
Mustafa b. Mustafa (Mtv.): 11a
: 69a.
Mustafa b. Osman: 9b.
Mustafa b. Özer (İmam): 59b.
Mustafa Çavuş (Nazar): 4a, 8a.
Mustafa Çelebi: 43b.
Mustafa Çelebi (Alaşar Ky.sin-
den): 9b.
Mustafa Çelebi b. İbrahim:
10a.
Mustafa Çelebi b. Osman (Ş.hal)
: 9b.

Mustafa Çelebi b. Piyale Bey .
(Ş. hal): 9b.
Mustafa Ef.: 45b.
Mustafa Ef. (İnan): 10b, 43b,
44a, 44b, 45a, 46a.
Mustafa Ef. (Kadı): 44b, 49b.
Mustafa Ef. (Mds.): 10a, 43b,
44b, 46a, 49b.
Mustafa Ef. b. Hacı Derviş (İ-
mam): 10b.
Mustafa Hacı Hasan (Mütevelli)
: 60a.
Mustafa Halife (İnan): 47b,
48a, 48b.
Mustafa Mehmed (Y.çeri): 45a,
46a.
Mustafa Satılmış (Y.çeri): 49a.
Mustafa Subaşı (Zabit): 26b,
54a.
Mümine (İbrahim Çe. kızı): 10a.
Müslim: 34a, 47b.

-N-

Nasuh (Mtv.): 27a.
Nazlı Mehmed (Korucu): 43b.
Nebile Hatun: 36a.
Nikola Kosta: 55a.
Nimetullah Ef. (Mds.): 43b.
Nuh Ef. (Mds.): 46b.
Numan (Bursa Kadısı): 55a, 58a.

-O-

Osman (Baba Sultan Ky.sinden)
: 43a.
Osman (Cabi): 27b.
Osman (Cüzhan): 55b.
Osman (Mtv.): 50b.
Osman (Ş.hal): 10a.
Osman (Kuloğlu): 48a.
Osman (Y.çeri): 47b.
Osman Abdullah (Raiyyet): 47b.
Osman Ahmed: 47b.
Osman Ağa (Ulak): 8a.
Osman Ağa (Tahsildar): 16b.
Osman Beşe (Y.çeri): 44a, 48a.
Osman b. Mustafa (Ş.hal): 9a,
9b, 10a.
Osman Ef. (İnan): 44a, 45a, 46a.
Osman Ef. (Ş.hal): 9b.
Osman el-Hac Ahmed (Raiyyet):
49a.
Osman Hfe. (İnan): 48a.
Osman İbrahim (Raiyyet): 48b.
Osman Mahmud (Raiyyet): 48a.
Osman Mehmed (Mtv.): 26a.

Osman Nuh (Y.çeri): 48a.
Osman Solak: 45b.
Oruç (İnkaya Ky.sinden): 68a.
Oruç Ahmed (Bostancı): 47a.

-Ö-

Ömer: 11a.
Ömer (Baba Sultan Ky.sinden):
43a.
Ömer (Câbi): 27b.
Ömer (Emin): 54a, 62a, 65a,
69a.
Ömer (Sipahiyaandan): 6b.
Ömer Abdülkadir (Raiyyet): 47b.
Ömer Bekir (Raiyyet): 47b.
Ömer b. Bedruddin: 25b.
Ömer b. Muslu (Raiyyet): 49a.
Ömer Ef. (İmam): 43b, 44a.
Ömer İlyas (Y.çeri): 44a.

-P-

Piri (Bursa Câbisi): 16a.
Piri (Ky.sinden): 37b.
Piyâle bin Abdullah (Mtv.): 21a.

-R-

Rakoçi (Erdel Hakimi): 41b, 42a.
Ramazan: 11a.
Ramazan (Ahmed Bey Ky.sinden):
64a.
Ramazan (Kadı): 33a.
Ramazan Abdullah: 47b.
Ramazan Abdullah (Y.çeri): 43a.
Ramazan Bey (Ulak): 8a.
Receb b. (Ş.hal): 10a.
Receb Ef. (İnan): 44a, 44b,
46a, 46b.
Receb Ef. (Mds.): 47a.
Receb Hfe. (İnan): 47a, 48a.
Receb Mahmud (Y.çeri): 46b.
Rıdvan: 25a.
Rıdvan Ağa (Ulak): 8a.
Rosiçin? (Mtv.) 66a.

-S-

Sabire binti Hacı Uveys: 9b.
Sadullah Ef. (İnan): 44a.
Safer (Raiyyet): 45a.
Safer Ali (Raiyyet): 49a.
Safer Beşe (Y.çeri): 48a.
Safer b. Mehmed (Akça Koyun
yörüşü): 33b.
Sağ Hasan (Vakıf): 25b.
Said Çelebi b. Mehmed: 9a.

- Saliha: 9a.
Salih Beşe: (Y.çeri): 45b.
Selçuk Sultan Mahmud: 1a.
Seyyid Abdullah: 49a.
Seyyid Abdullah (Vaiz): 53a.
Seyyid Abdulbaki Çelebi (Mds.):
: 49a.
Seyyid Abdurrahman: 49a.
Seyyid Abdurrahman Çelebi: 49a.
Seyyid Abdullatif (Beyacı tair-
fesinden): 49a.
Seyyid Ali (Seyyid Münif Oğlu)
: 49a.
Seyyid Ali Çelebi (İmam): 49a.
Seyyid Ahmed: 49b.
Seyyid Ahmed (Kâtib): 49b.
Seyyid Ahmed (Muslu Ağa Oğlu)
: 49a.
Seyyid Ahmed Çelebi: 49a.
Seyyid Ahmed Çelebi birader-i
Ş.: 49a.
Seyyid Ahmed Çelebi bin :
49a.
Seyyid Ahmed Çelebi bin Veli:
49a.
Seyyid Cafer Çelebi birader-i
Ş.: 49a.
Seyyid Çelebi (Mds.): 49a.
Seyyid Davud: 49a.
Seyyid Derviş: 49a.
Seyyid Ef. (Mds.): 43b.
Seyyid Halil Çelebi: 49a.
Seyyid Hamza: 49b.
Seyyid Haşim Ef.: 9b.
Seyyid Haşim Ef. b. Cafer Pa-
şa: 49a.
Seyyid Hayrullah Çelebi Vele-
d-i Ş.: 49a.
Seyyid Hüseyin: 49b.
Seyyid İbrahim: 46a.
Seyyid İbrahim (İmam): 62b.
Seyyid İbrahim b. Seyyid Meh-
med (İmam): 59a.
Seyyid İbrahim Çelebi b. bira-
der-i Ş.: 49a.
Seyyid İlyas (el-İmam bi Euba-
ra): 49a.
Seyyid İlyas Ef. (İmam): 47a.
Seyyid Kadri b. Seyyid Mustafa
(Ş.hal): 9b.
Seyyid Kadri Çelebi: 49a.
Seyyid Kasım b. Seyyid Münif:
49a.
Seyyid Latif Çelebi: 49a.
Seyyid Lütfullah Seyyid Ahmed
(İmam): 34b.
Seyyid Mahmud (Y.çeri): 44b.
Seyyid Mehmed: 44b, 45a, 49a.
Seyyid Mehmed (âyib): 45b.
Seyyid Mehmed (İmam): 45b, 49a.
Seyyid Mehmed (Kadı): 45b.
Seyyid Mehmed (Mds.): 49a.
Seyyid Mehmed (Mtv.): 10b, 16a,
26b, 60a.
Seyyid Mehmed Abdullah: 48a.
Seyyid Mehmed b. Ahmed: 47a,
49a.
Seyyid Mehmed b. Seyyid Musta-
fa: 47a.
Seyyid Mehmed birader-i Ş.: 49a.
Seyyid Mehmed Çavuş: 49a.
Seyyid Mehmed Çelebi: 33a, 49a.
Seyyid Mehmed Çelebi b. Nakib:
49a.
Seyyid Mehmed Çelebi b. Nurul-
lah: 49a.
Seyyid Mehmed Çelebi (Subaşı)
: 63b.
Seyyid Mehmed Deveci: 46a.
Seyyid Mehmed Ef.: 44a, 49a.
Seyyid Mehmed Ef. (Mds.): 43b,
46b, 49a.
Seyyid Mehmed Ef. b. Şahabeddin
: 9a.
Seyyid Mehmed es-Seyyid: 46b.
Seyyid Mehmed es-Seyyid Muslu:
46b.
Seyyid Mehmed es-Seyyid Musta-
fa: 46b.
Seyyid Muhammed (İmam): 62b.
Seyyid Muslu b. Seyyid İbrahim
: 43b.
Seyyid Muslu Halife (İmam): 46b.
Seyyid Mustafa: 49a.
Seyyid Mustafa (Mds.): 44a.
Seyyid Mustafa (Mtv.): 32b.
Seyyid Mustafa Abdullah: 43b.
Seyyid Mustafa Ahmed: 44a.
Seyyid Mustafa b. Seyyid Ali:
43b.
Seyyid Mustafa Çelebi: 49a.
Seyyid Mustafa Çelebi b. Kasım
: 49a.
Seyyid Mustafa Çelebi b. Mehmed
(Ş.hal): 19a.
Seyyid Mustafa Ef. (İmam): 46b.
Seyyid Mustafa Kasım: 44a.
Seyyid Mustafa Muslu: 46a.
Seyyid Mustafa Vele-d-i Ş.: 49a.
Seyyid Nuh: 45b.
Seyyid Nizam (Hallat): 49b.
Seyyid Ömer Çelebi: 49a.

Seyyid Paşa Çelebi birader-i
Ş.: 49a.
Seyyid Firi el-Karahisari: 49a.
Seyyid Receb: 49a.
Seyyid Rüstem b. Muslu Ağa:
49a.
Seyyid Sa'di b. Muslu Ağa: 49a.
Seyyid Salih: 45a.
Seyyid Şa'ban: 49b.
Seyyed Yahya b. Zeynelabidin:
49a.

Seyyid Ya'kub Çelebi (Mds.): 49a.
Seyyid Yahya (Tüccer): 25b.
Seyyid Zeynelabidin: 49a.
Sinan Çavuş: 17b.
Solak: 62a.
Solak Ahmed (Emin): 3b.
Solak Zade Mehmed Ağa (Mütesel-
lim): 29a.
Sufi el-Hac Mehmed: 31a.
Sultan Abdullah: 55b.
Sultan Mehmed Han: 50a, 69b.
Sultan Murad Han: 60b.
Sultan Murad-ı Sani: 61a, 68b.
Sultan Orhan Gazi: 43a.
Sultan Yıldırım B yazıt Han:
16a.

Sun'ullah (Kuloğlu): 48a.
Sun'ullah Ağa (Sipahi): 61b,
58a.

Süleyman (İmam): 4a.
Süleyman (Mtv.): 68a.
Süleyman (Ağa): 8b.
Süleyman (İmam): 4a.
Süleyman (Raiyyet): 47b.
Süleyman (Yörük): 8b.
Süleyman Abdullah (Kuloğlu):
48a.

Süleyman Abdullah (Raiyyet):
45a.
Süleyman Bey (Sipahi): 44a, 44b.
Süleyman Bey (Y.çeri): 48a.
Süleyman b. Ali (Y.çeri): 43b.
Süleyman Çavuşoğlu (Raiyyet):
48a.
Süleyman Ef. (İmam): 45a
Süleyman Hfe. (İmam): 47b, 48b.
Süleyman Nurullah: 48a.

-Ş-

Şaban Ağa (Sefer için görevli
ağa): 33a.
Şaban Ef. (İmam): 45b.
Şaban Hfe. (İmam): 47b, 48ab.

Şaban Mehmed (Raiyyet): 48e.
Şahabeddin-zade: 9b.
Şeyh Abdullah (İmam): 50b.
Şeyh Ali (Vaiz): 65b.
Şeyh Hasan (İmam): 50b, 51a.
Şeyh Halil: 65b.
Şeyh Mehmed Ef. (Kadı): 45b.
Şeyh Mehmed el-Kürdi (İmam): 30b.
Şeyh Yusuf (İmam): 46b.

-T-

Terli Mehmed (Yiğitbaşı): 53a.
Timur b. (Sabire'nin
Zevci): 9b.
Timarhan (Y.çeri): 47a.
Timur Mustafa (Raiyyet): 47a.
Timur Mustafa (Y.çeri): 47b, 48a.
Topçuoğlu (Gümrük Emni): 13a,
13b.
Topkapulu Mehmed (Emin): 28b.

-Ü-

Üftade-zade Ef.: 22a.
Ümmügülüm: 25b.
Üsküdarî: 10b.

-V-

Vasıl (Zımmî): 66a.
Veli Ağa (Hüdavendigâr Kaymaka-
mı): 49b, 54b.
Veli Bey b. Abdullah (Sipahi): 9a.
Veli Çelebi b. Salih (Ş.hal): 10b.

-Y,Z-

Yanaki Veled-i Daki: 58b.
Yanaki Veled-i Nikola: 58b.
Yanaki Veled-i Panoyoda: 58b.
Yahya (Şahbender oğlu) 25b.
Yahya Ef.: 60b.
Yusuf (Bursa Mütesellimi): 63b.
Yusuf (Mahkeme Naibi): 52a.
Yusuf (Vakıf görevlisi): 27a.
Yusuf (Y.çeri Kâtibi): 26a.
Yusuf Abdullah: 45a.
Yusuf Abdullah (Y.çeri): 44b.
Yusuf Ali (Y.çeri): 45b.
Yusuf Ali İbrahim: 45a.
Yusuf Ef.: 10b, 43b, 44b, 46a.
Yusuf Halife (İmam): 45a, 48b.
Zal Ağa: 2b.
Zehide Hatun: 61b.

C- VAKIF, CAMİ, TÜRBE ve ESKİ ESER İNDEKSİ

-A-

Akbıyık Sultan Vakfı: 29a, 29b, 58a. İsbey Mrs.: 12a.
Alaaddinçik Vakf.: 50b. İshakpaşa Vakf.: 21b.
Alibey İmaret-i Amireşi: 60a.
Ali Fakih Camii: 34b.

-K-

-B-

Bab-ı Zakir Mh. Mcd.: 15b.
Başçı Hacı İbrahim Vakf.: 12a,
39a, 58b, 65b.
Başçı İbrahim Camii: 39a.
Bedreddin Fars Bey Vakf.: 26a.
Beyazid Faşa Mcd.: 25b.

Karaçelebi Mehmed Ef. Vakf.: 21a.
Karainebey Vakf.: 1a, 62b.
Karakedi Camii Vakf.: 33b.
Kaplucu-i Cedid: 11b.
Kaplucalı Mustafa Vakf.: 69a.
Kasım Subaşı Zaviyesi: 37a, 40a.
Kemalbey Vakf.: 32a, 67b.
Kızca (Kaplucu): 11b.
Köseler Mrs.: 30a.

-C-

Cami-i Kebir: 1b, 30b, 43a, 51a.

-M-

-D-

Depecik Ky. Mcd.: 1b,
Döşturhan Vakf.: 59a.

Mah-ı Devran Sultan Türbesi: 52b.
Mah-ı Devran Sultan Vakf.: 59a.
Mizan-ı Harir Hanı: 16b.
Mollafenari Camii: 28b.
Molla Yegan Mrs.: 60b.
Muallim Zade Camii: 39b.
Muhlika Hatun Vakf.: 61b.

-E-

Ebu Eyyub Ensari Vakf.: 50a.
Ebu İshak Kâzeruni Vakf.: 29a.
Emir Han: 24a.
Emirsultan Camii ve İmaret-i
Vakf.: 32a, 38a.
Emirsultan Vakf.: 31a, 32a, 59b.
Ertuğrul Mcd. Vakf.: 63a.

-S-

-G-

Gazzazoğlu Vakf.: 1a.
Gelincik Çarşısı: 43a.
Geyikli Baba Vakf.: 43a.
Gülruh Hatun Vakf.: 62a.

Selçuk Hatun Vakf.: 65b.
Selçuk Sultan Mehmed Vakf.: 1a.
Sultan Alaaddin Vakf.: 39b.
Sultan Murad-ı Sani Vakf.: 61a.
Sultan Mustafa Türbesi: 55b.
Sultan Orhan Camii: 32b.
Sultan Orhan Mrs.: 30b.
Sultan Orhan Vakf.: 32b, 50b.
Süleyman Çelebi Vakf.: 27a.

-Ş-

-H-

Hamza Bey Mrs.: 19a, 30b, 58b.
Hamza Bey Mcd.: 25a.
Hamza Bey Vakf.: 11b,
Hoca İlyas Vakf.: 60b.
Hüdâvendigar Vakf.: 26a.

Şeyh Ali b. Hasan Zaviyesi: 60a.
Şeyh Kâzeruni Vakf. ve İmaret-i: 10b, 53a.
Şeyh Faşa Camii ve Vakf.: 6a, 33b.

-Y,Z-

-I-

İnebey Çarşısı Mcd.: 16a.

Yenihan: 55a.
Yenişehir: 7a.
Yeşil İmaret-i Vakf.: 39b.
Yıldırım Han İmaret-i: 34a, 54b.
Zeyniye Camii: 60a.

D- YER İNDEKSİ

-A-

Ada: 25b, 31a, 48b, 58a.
Adana: 24a, 51b, 53b, 56a, 62a.
Ağlasan Ky.: 48b.
Ahmed Bey Ky.: 48b, 61b.
Ahmed Bai Mh.: 45a.
Ahmed Paşa Mh.: 28a, 46a.
Akça Ky.: 48b,
Aksu Ky.: 48b.
Aksungur Ky.: 48a, 50a.
Akşehir: 3a.
Aktar Hüseyin Mh.: 28a.
Alaca Fırka Mh.: 46b.
Alaca Mescid Mh.: 43b.
Alaiyye Ky.: 52a, 54a, 51a.
Alaşehir Ky.: 48a, 51a,
Alaşehir Deresi: 9b.
Ali Paşa Mh.: 37a, 40a, 44b.
Anadolu: 30a, 33a, 38b, 40b, 4a.
Ankara: 41a, 41b, 42a, 43b, 51a,
52a, 53b, 55b, 56a, 63a,
68a.
Ankara: 52a.
Arapbey Mh.: 45a.
Araplar Mh.: 46b.
Atpazarı Mh.: 46a.
Atranos: 4b, 18a.
Aydın: 52a.

-B-

Bab-ı Siçin Mh.: 10a.
Bab-ı Zemin Mh.: 57b, 46b.
Baba Sultan Nahiyesi: 43a.
Baba Zakir Mh.: 44a.
Bademlü Ky.: 48a, 1a, 62b.
Bahadır Ağa Mh.: 44b.
Balıkesir: 3a.
Balıklı Ky.: 9a, 47a.
Bandırma: 3a.
Barak Ky.: 49a.
Bayır Senti: 64a.
Bayramiç: 4b, 7a.
Bedreddin Mh.: 44b.
Bergama: 7a, 4b, 18a.
Beyazlı Paşa Mh.: 43b.
Beyrut: 4b.
Bezzazistan: 17b, 37b, 43a, 61a.
Biga: 38b.
Bileç-ı Yunus: 47b, 65a, 65b.
Bilecik: 3a.
Bilecik Mh.: 4a.

Bitlis: 56a.
Boğaz: 2a, 38b,
Boğazhisar: 4a, 7a, 8a, 63b, 22a,
23b, 29b, 39a.
Boğdan: 56a.
Bolu: 52a, 61a.
Bozcaada: 29b, 36a, 55b.
Bozok: 3a.
Bulgarlar Mh.: 58b.
Burgaz: 31b, 68a.
Eursa(x)
Büyük Susıçırılık: 48a.

-C-

Canbazlar Ky.: 47b.
Cevizabad Ky.: 48b.
Conkara Ky.: 47b.
Cumalı Kızık Ky.: 48b.

-Ç-

Çağrısan Ky.: 1a, 47b, 62b.
Çavuş Ky.: 48b.
Çayır Köprüsü: 58b.
Çeltik Ky.: 48a.
Çeltik Suyu: 58b.
Çukur Mh.: 46a.
Çulhal: 56a.

-D-

Darbhâne Mh.: 46b.
Debbâğlar Mh.: 45b, 59b.
Değirmenlikızık: 48b.
Demirkapı Ky.: 31b, 64b.
Depecik Ky.: 1b, 64b, 65a, 39a.
Dere Ky.: 49a.
Derekızık Ky.: 48b.
Diyar-ı Bekir: 8a, 25b.
Dobruca Ky.: 39b, 47a.
Doğan Bey Mh.: 45b.
Domaniç: 7a.
Dördane: 48b, 51a.

-E-

Ebu Şahne Mh.: 12a, 12b, 13a,
13b, 14a, 15a, 16a, 18b,
19a, 19b, 20b, 43b.

Edincik: 15a, 18b.

Edirme: 10b, 22a, 23a, 23b, 24a,
24b, 21a, 21b, 25a, 25b,
26a, 27a, 28a, 28b, 29a,
29b, 30b, 31a, 32a, 33a,
33b, 34a, 34b, 35a, 35b,
37a, 38b, 40b, 41a, 42a,
51a, 52b, 53b, 54a, 60b,
63b.

Edirne Sahrası: 41b.

Eflak: 56a.

Elmalı Mh.: 45b.

Elvan Bey Mh.: 44a.

Erdel: 41b, 42a.

Erciş: 56a.

Erzurum: 57a.

Eşrefiler Mh.: 46b.

-F-

Fazl Paşa Mh.: 46b.

Fidyekızığı Ky.: 49a.

Filador Ky.: 39b, 47b, 64b, 65a.

Filiboz Mh.: 46b.

-G-

Galatasaray: 16b.

Gelibolu: 4a, 18a, 18b, 20b, 21a.

Gemlik: 3a, 6b, 9a, 18a, 22a,
23b, 25a, 65a.

Gemlik İskelesi: 64b.

Geyikli Baba Ky.: 10a.

Geyve: 3a.

Gökçeadağ: 4b, 7a, 18a.

Gölpazarı: 3a.

Gönen: 4b, 18a, 22a, 23b, 37b,
59b.

Görede Ky.: 63a.

Günyüzü: 7a.

Güzelhisar: 3a.

-H-

Hacı Baba Mh.: 46a.

Hacı Sevinç Mh.: 45b.

Hacı Sevindik Mh.: 46b.

Hacı Seyfeddin Mh.: 46b.

Hacı Yakub Mh.: 9b.

Hamamlıkızık Ky.: 47b.

Hamza Bey Mh.: 44b.

Hamza Habbaz Mh.: 46a.

Harmancık: 4b.

Hasan Paşa Mh.: 44b.

Haydarlar Nehiyesi: 27b.

Hayreddin Paşa Mh.: 44a.

Hız. Emir Senti: 64a.

Hısn-ı Bursa: 9b.

Hisar: 10a.

Hoca Ali Zade Mh.: 46a.

Hoca Mehmed Karamani Mh.: 45a.

Hoca Veli Mh.: 45b.

Hoca Yunus Mh.: 44a.

Hoş Kadem Makramavi Mh.: 45a.

Hüdavendigâr Sancağı: 27b, 30a,
30b.

Bürremi Bey Mh.: 46a, 9b.

-I-i-

İdris Ky.: 1

İkizceler: 19b, 28a.

Ilıca-ı Bergama: 4b.

İmaret-i İsabey Mh.: 46a.

İncirli Mh.: 25a.

İncirlice Mh.: 46b.

İnegöl: 4b, 8a, 8b, 18a, 21a,
21b, 3a, 43a, 63a.

İnkaya Ky.: 47b, 68b.

İsabey Ky.: 48a.

İsabey Mh. İmaret-i: 45b, 66b,

İshak Paşa Mh.: 45b.

İsparta: 15b.

İstanbul: 11a, 13a, 13b, 15a,
18a, 18b, 19a, 20b, 21a,
28b, 64b.

İvazpaşa Ky.: 48a.

İvaz Mh.: 44a.

İzmir: 13a, 13b, 14a, 3a, 5b.

İznik: 18a.

İznikmid: 3a, 5a.

-K-

Kademerli Mh.: 9b, 46a.

Kanberler Mh.: 43b.

Kapluca Mh.: 45b.

Karaağaç Ky.: 2a, 39b.

Karaağaç Mh.: 44a.

Karabalçık Ky.: 3a, 48a.

Karacaşehir: 3a.

Karadeniz: 35a, 35b.

Karagöz Mh.: 44a.

Karahisar: 3a, 7a, 58a.

Karahisar-ı Sahib: 52a.

Karakedi Mh.: 34b, 44a.

Karaman: 1a, 47a, 51b, 53b, 56a.

Karamazak Mh.: 44a.

Karamürsel: 3a, 52a.

Karasi: 52a.

Karaseyh Mh.: 12a, 43b.

Kasap Hüseyin Mh.: 46b.

Kastamonu: 29b.
Kavaklı Mh.: 47a.
Kayseri: 56a.
Kazıklı Ky.: 47b, 66a.
Kebсут: 4b, 7a.
Keles: 64b.
Kepezler Mh.: 44a, 59a, 62b.
Kıryağmurlu: 56a.
Kızılca-ı Tuzla: 4b, 7a.
Kız Yakub Mh.: 44a.
Kilis: 69b.
Kiremitçi Mh.: 44b.
Kirmasti: 4b, 18b.
Kite: 4b, 6b, 7a, 7b, 12a, 15a,
18a, 20b, 28a, 30a, 31b,
65a, 67a.
Kocaili: 3a, 52a.
Kostantiniyye: 3a, 4b, 5b, 6a,
12a, 15b, 16b, 20a, 20b,
22b, 23b, 27b, 31b, 32a,
24b, 36b, 37a, 52a, 53a,
55b, 58b, 56b, 67b, 65a.
Köprübaşı Ky.: 49a.
Köseler Mh.: 44a.
Kudüs: 49b,
Kurşunlu Mh.: 28a, 44a.
Kurşunlu Nahiyesi: 31b, 64b.
Küçük Susıgırlık: 48a.
Kütahya: 3a, 8a, 52a, 33a.

-L-

Lefke: 7a.
Limni: 7b, 34b.

-M-

Macar: 56a.
Mağnisa: 3a.
Maksım Mh.: 46a.
Mantacı Mh.: 46a.
Manyas: 4b, 7b, 18b.
Maraş: 8a, 51b, 53b.M
Manastır Mh.: 9b, 46b.
Meâli Çiftliği: 59b.
Necmün Bede Mh.: 45b.
Medine-i Münevvere: 56a.
Mekte Sancağı: 7a.
Menemen: 3a.
Menteşe: 52a.
Mesud Makramavi Mh.: 43b.
Meydancık Mh.: 45b.
Mısır: 8a.
Mihâliç: 2a, 3a, 4b, 7a, 7b,
8a, 15a, 18b, 58a.
Nolla Arab Mh.: 45a.
Nolla Fenâri Mh.: 46a.
Misebolu: 65a, 64b.

Muğla: 52a.
Mudanya: 4b, 6a, 7b, 11b, 18a,
19a, 20a, 25a, 31b, 65a.
Mudanya İskelesi: 64b.
Mumhâne: 16b.
Murâdiye Mh.: 44b.

-N-

Na'ullu: 7a.
Narlu Mh.: 44a.
Namazgâh Mh.: 44b.
Nalbandoğlu Mh.: 10b, 44b.
Nakkaş Ali Mh.: 46a.
Namazgâh Kafesi: 59a.
Nefsi Bursa: 67a.
Nevahi-i Bergama: 4b.
Niğde:

-O-

Orhan Mh.: 43b.
Odancık Ky.: 33b.

-P-

Pazarköy: 3a, 8a,
Pınarbaşı Mh.: 11a.
Pazarcık: 8a, 18a.

-R-

Rumeli: 33a, 41b, 42a.
Reyhan Paşa Mh.: 44a.

-S-

Sağrıca Sungur Mh.: 44a.
Sahra Nahiyesi: 1b.
Sahra-i Bursa: 59b, 60a, 62a, 62b,
63a, 67a.
Sahra-i Cebel-i Boğaz: 57b.
Sahra-i Çardak: 59a.
Sahra-i Edirne: 24a.
Sahra-i Gonen: 59b, 60a, 61a.
Sahra-i İzniklid: 3b, 4a.
Sahra-i Karaağaç: 51a.
Sahra-i Üsküdar: 4a, 5a, 5b, 7b.
Samanlı: 18b, 48a, 54b.
Saray Mh.: 45b.
Saru Abdullah Mh.: 44a.
Satı Makih Mh.: 46b.
Sayda: 8a.
Seç Ky.: 48b.
Sedbaşı Mh.: 44a.
Sefer-i Hisar: 3a.
Selânik: 8a.
Selçuk Gazi Ky.: 47b.

Selçuk Hatun Mh.: 44a.
Serme: 47b, 59b.
Seyyidler Mh.: 46b.
Simidci Mh.: 45b.
Simkeş Mh.: 43b.
Sivas: 7a, 56a.
Sivasiler Mh.: 45a.
Soğanlı Ky.: 47b.
Söğüt: 4b, 7a.
Sufi Hüseyin Ky.: 50a.
Sultanhisarı: 14b.
Sultanönü: 52a..
Suzen-kefen Mh.: 44a.
Susıgırlığı Kebir ve Sağır: 31b,
54b, 64b, 65a.

-Ş-

Şahin Lala Mh.: 45a.
Şam: 67a.
Şehabeddin Paşa Mh.: 45b.
Şehirköy: 18a.
Şehreküsdî Mh.: 45a.
Şeker Hoca Mh.: 46b.
Şerefüddin Paşa Mh.: 44a.
Şeyh Konevî Mh.: 45b.
Şeyh Paşa Mh.: 33b, 46b.
Şibli Mh.: 44a.

-T-

Tahta'lkala Mh.: 46b.
Tahta Mescid Mh.: 46a.
Taşköprü: 58b.
Taşkun Mh.: 45b.
Tatarlar Kapısı: 54b.
Tefsirhan Mh.: 46a.
Teke Sarcağı: 52a.
Tekfurdığı İskelesi: 20b.
Temen Mh.: 46b.
Tepecik Ky.: 47a.
Tırhala: 4b, 7a.
Timurtaş Ky.: 31b, 47b, 64b, 65a.
Timurtaş Mh.: 44a, 60a.
Trilye: 64b, 65a.
Tuba Ky.: 58b.
Tuzla: 7b.

-U-

Ulubad Kasabası: 2a.
Ulubad Köprüsü: 2a, 58b.
Umurbey Mh.: 15a, 43b, 46b.
Umurbey Ky.: 6a.

-Ü-

Üsküdar Sahrası: 6a.
Ückuz Mh.: 46b.

-V-

Van: 8b, 56a.
Varna: 55a.
Veled-i Habib Mh.: 43b.
Veled-i Abdurrahman Mh.: 45a.
Veled-i Bevvâb Mh.: 44a.
Veled-i Enbiya Mh.: 44a.
Veled-i Habib Mh.: 43b..
Veled-i Hariri Mh.: 44b..
Veled-i Helvacı Mh.: 47a..
Veled-i Kurt Mh.: 43b..
Veled-i Mizân Mh.: 46a.
Veled-i Saray Mh.: 47a.
Veled-i Veziri Mh.: 45b.
Veled-i Yanıç Mh.: 45b.
Veli Şemseddin Mh.: 46a.

-Y-

Yahşibey Mh.: 45b.
Yalakabad: 18b, 52a.
Yarhisar: 18a, 29a, 55a, 58a.
Yekteri Ky.: 39b.
Yeni Bezzaz Mh.: 43b.
Yenice Ky.: 49a.
Yenice Mh.: 45a.
Yeni Mescid Mh.: 44b.
Yenişehir: 4b, 8a, 8b, 18a, 29a,
30a, 50b, 55a, 58a.
Yeşil İmaret Mh.: 43a, 44b.
Yiğit Cedid Mh.: 44b.
Yiğit Köhne Mh.: 45a.

-Z-

Za'feranlık Mh.: 47a.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, written in Ottoman Turkish script.

Handwritten text in the middle section of the page, continuing the document's content.

Handwritten text in the lower-middle section, featuring a large, stylized signature or seal.

Handwritten text in the lower section, appearing as a list or series of entries.

Handwritten text at the bottom of the page, including a signature and date.

A.C.
Türkeköğrenim Kurumu
Dokümanlar ve Merkez